

www.eknihyzdarma.cz

KAREL HAVLÍČEK BOROVSKÝ

ČLÁNKY Z NÁRODNÍCH NOVIN 1848–1850

Heslo Národních Novin:

*Skutečná rovnost národností. Spojení
zemí koruny naší. Zrušení práv
feudálních. Rovnost*

*všech stavů před zákonem. Soudy
přísežných. Odpovědné ministerstvo
pro korunu naší.*

Všeobecný sněm celého národu.

Národní gardy všude. Úplná reforma škol a ouřadů.

Obsah:

Směle ku předu!

O naší budoucnosti

Naše politika

Proti volení do Frankfurtu

Cestou do Haliče

Slovo redaktora ke čtenářstvu

Volení poslů na sněm zemský

**Přátelům našim na venkově
srdečné pozdravení!**

Něco o reakci

První ústavní sněm říšský

Schwarz-Roth-Gold

**Článek, o kterém bych si přál, aby
jej každý přečetl a rozvážil**

Naše zásady

Slovo v čas o nepoctivosti našich

nepřítel, německo-maďarských
hegemonův

Čeští deputovaní na sněmu
říšském a jejich nynější postavení
k ministerstvu

Revoluce Vídeňská

Slované v revoluci Vídeňské

O sankci císařské

Bezhlavost, nebo cos horšího?

O selské aristokratii

Z Moravy

Před novou, neznámou vládou

Program nového ministerstva

Druhý prosinec 1848

První kroky nové vlády

Nový rok 1849

Všechna moc pochází z lidu

Hlasování o suverenitě národa

Proč se o svobodu nebojíme?

Kyselé hrozny

1

Na obranu sněmu říšského

**Hlas český k bratrům
Jihoslovanům**

Rekrutování

Důvěřujme, - ale jen sobě!

Naše naděje

Nové volby do Frankfurtu

Státní převrat 7. března 1849

Po rozpuštění říšského sněmu

**Výklad oktrojované ústavy od 4.
března**

Právo mocnářovo rozpustiti sněm

Jeszcze Polska niezginela!

Vysvětlení nynějších okolností

Slované a Rakousko

Prodávání novin

Sjezd biskupský

Válka uherská a Slované

Obrana opposic

Dvojice ministerská a sněmy

Potřeba foederace

Český sněm

Také něco o svornosti

Ruské vojsko v Uhřích

Proti „Prager Zeitungu“

Šlechta a Slované

Reformy v církvi

O zákazu „Národních Novin“

Obrana liberálně-národní strany

Proti shromáždění biskupů
rakouských

Nová knížka od hraběte Lva
Thuna

Statečnost politická

Porota

Uspořádání obcí místních

Ještě něco o zřizování obcí

Dalemilova kronika česká

Amnestie v Uhřích

Rovnoprávnost

Slované v Uhřích

Foederace

Slovanská nářečí ve školách

Taktika německá

Naše obávání

Obrana slovanských foederalistů

Střední strana a Březnová ústava

Vládní noviny a Němci

2

Záповěď „Presse“

Dva copy

„Reichszeitung“ a Slované

Jak se chovati k úřadům?

„Národní Noviny“

Foederalisté a centralisté. I.

Foederalisté a centralisté II.

K Jihoslovánům!

Pozorovatel politický

Neobyčejný katechismus

Uhry a rakouské ministerstvo

Chorvati a oktrojírka

Narozeniny J. M. C.

Vládním novinám

Národní české divadlo

Směle ku předu!

(První úvodní článek N. N. ze dne 5. dubna 1848.)

Počínáme noviny tyto v době
předůležitě, Státy se boří, národy se
sbírají, stejný hledá si k

sobě stejného. Nikdo nemůže, leč by
vševědoucností nadán byl, udati jaký
bude letos na

podzim stav politický zemí
evropejských.

V době takové rozhodně každý národ
především dbáti musí sám o sebe,
neboť se mu jen

takový osud dostane, jakého si sám
zasloužil statečností, vytrvalostí,
podnikavostí a přede

vším duchem svým. Kdo prospí leniv
dobu, ve které se dary rozdělují, tent'
bez podílu odejde,

zůstaven porobě a nízké služebnosti.
Kdo sám v sebe doufá, tent' nejlepší

podporu naleznu.

Národe můj! zapomeň na dvě století
hanebné poníženosti! Vyhub z paměti
své upomínku na

tyto nešťastné časy, kteráťto
upomínka jako skála dusí důvěru
tvou v sebe. Odlož se sebe

přílišnou skromnost, která se nesluší
potomkům Táborů! Zapomeň již na
to, čím jsi byl po

bitvě na Bílé Hoře, ale pamatuj na
své staré časy, na ty časy, kdeťto

skvěle kvetla sláva jména

tvého, kdežto hledali vznešení přízeň
tvou a mocní se báli nepřátelství
tvého. Vyhledej v

3

dějínách svých velikých ony listy, na
kterých zaznamenáni jsou velicí
činové otců tvých: těmi

tuž nyní mysl svou, těmi podněcuj
ducha svého, těmi připravuj sebe těž
k velikým činům!

Bratří! již přes padesát let bojovali

jsme v nestejném boji slabou silou
proti proudu hubícímu

nás, a starostlivě jsme pěstovali
skrovný ohníček se slabými
nadějemi. Bůh ťehnal poctivému

snažení našemu! Práce naše nebyla
marná, a den ode dne množil se počet
dělníků. Lhali jsou

falešní prorokové, kteří jménu
našemu národnímu zahynutí věštili:
jinak bylo psáno v knihách

osudu! Bůh tomu nechtěl, aby z
tohoto světa vyhynul národ, jenť tolik

síly a krve obětoval

pro veliké záležitosti člověčenstva:
spravedlivý osud nemohl tomu
připustiti, aby náš národ,

který tolik trpěl pro pravou svobodu,
nezakusil ovoce její! Nyní nastala
doba ťně. Ted' - aneb

nikdy! Takto zní hlas osudu, budící
nás ke statečné činnosti.

Te se neztratíme ve všeobecném
kvašení národů, zdá se nyní již veliká
jistota; avšak není'

hoden jména velikých předků, kdo se
nyní spokojí nečestným podílem.
Chtějme jen zase být

důstojným národem a upřímná vůle
naše brzy se promění ve skutek.

Bratří! Směle ku předu! To budiž
naše společné heslo! A takový bude i
směr těchto

Národních Novin.

O naší budoucnosti

(Dne 7. dubna 1848.)

Časopis Vídenský „Oesterreichische Zeitung,“ jenž se považuje a jest ozvěna smýšlení u

vlády vídeňské panujícího, podává hned v prvním čísle pod novou redakcí svou článek

veledůležitý, kteréhožto hlavní smysl zde kladouce, snažně žádáme, aby obecnstvo naše

pozornost svou na tato slova obrátilo. Píšet' takto:

„Národové rakouští jsou rodem, duchem mezi sebou rozdílní: na

rakouské půdě stéká se více

velikých národů Evropejských, i
národů, jenž dávnu vlastní historii
mají, zvláštní svá zřízení

měli, a jež politika Josefa II. nejen že
neslila vespolečně, ale k uvědomění
sebe vzbudila a k

rozkvětu národnosti z prachu
sebezapomenutí vyzdvihla. Nyní, v
boji národů o nejsvětější

práva svá, vyjevily se národnosti v
Rakousích u velikosti své tím

rozhodněji tam, kde odpor

aneb utlačení bylo. Svoboda bez
národnosti je tělo bez ducha. -
Rakouský stát je sbor národů,

4

jakého na světě jinde nevidět, a
právě proto nebyl nikdy v takovém
nebezpečí jako nyní.

Potřeby každého jsou zvláštní, na něž
v druhém třebas ani pomyslení není,
Dlouho byly

nuceny pod klobouk tétéť vlády;

jedna a táť vláda nesjednotila je, za ní
připravovaly se k

těmto dnům, hleděly a pílily k
prostředku, sobě jen obecnému, a se
starou vládou klesly

spony, jeť prve národy rakouské
vespolek svíraly. Co se nyní s
mocnářstvím bude díti ?

Rozpadne-li se? Co mnohá století
stavěla, zvrtně-li se dobou? A
rozpadne-li se, jaký bude

osud jednotlivých zemí? - Kterak se
chovat v obecném skutečném tomto

hýbání? - Nechte

odloučit se, co se nedá držet. Pust'te,
co nechce s námi býti z celého srdce,
a co přirozeným

způsobem s sebou souvisí. - Oddělteť
se národnosti, nechteť se jim jich
vůle neboť není

možná v posavadním spojení je
udržet. Třádná moc vojenská není s to,
třádná kasa státní

prostředky k tomu nezjedná. - Proto
ale nemusí být po monarchii veta.

Staň se srozumění s

národy jednotlivými o základech těchto:

1. Každý národ spravuj se sám, zříd' se podle potřeb svých ve všelikém ohledu správy.

2. Každý přejmi poměrnou částku zemského dluhu na sebe.

3. Každý vydrťuj poměrnou moc vojenskou pro potřebu obecnou.

4. Na dvůr a střední ouřady plat' každá země něco, podle jistého klíče.

- Jinak není

možná spojení národů rakouských ani
na okamžik udržet. Neústupnost v
tom ohledu

byla by zkáza, byla by zrada.

Země rakouské sestupte se ve
spolek státní. Tento spolek záležel by
ze států německého,

českého, polského, vlašského,
magyarského a ilirského. Tento
spolek neměl by nic

společného ani podobného s

posavadním německým, jenž jest
rozličných vlád spolčení; národ

je jeden; zde naopak. Avšak každý
národ takto zřízený - se zvláštním
sněmem a pod

společnou hlavou - mohl by se
připojit k jiným zase zemím, s nimiž
je národnost a řeč

přirozeně víte. Jako jsou nyní země
tak nazvané německé část spolku
německého, tak by

mohla pak - bez proměny panovníka
- země polská spojit se ke spolku

státnímu s druhými

polskými zeměmi, vlašská s druhými
vlašskými, uherská se

Sedmihradskem, jižní Slované s

tureckými Slovany, arciknížectví
rakouské, Tyroly a j. s německým
spolkem.

Jasně vidíme tedy, že již ve Vídni
zcela jinak se smýšlí o naší
budoucnosti, a doufáme, že tato

zpráva pro mnohého bázlivce z
našich bude velmi spasitelná, kterýž

se posud odvážiti nemohl

na myšlénku, abychom v Praze měli svou vládu, svůj parlament, své vojsko atd. Proto

zůstaneme přece v císařství rakouském, ale především budeme v království českém.

5

Co se uvedených zde punktů týče, jsme v celosti stejného mínění s Oesterreichische Zeitung a

jen dokládáme tolik, že především

naše potřeby řádají, abychom se svou korunou odstoupili

od Spolku německého. Bude-li toho pro bezpečnost naší národnosti zapotřebí, na každý pád

dovedeme se spojit ve věrné alianci s bratry svými Poláky a Iliry. Dovolí-li okolnosti,

dovedeme si též vzpomenouti, že Slezsko jenom bezprávím od naší koruny odtrženo jest, a že

k nám i Lužice náleží, jest-li k nám chtí náležeti se zvláštní municipální

neodvislostí, asi tak

jako Chorvatsko k Uhrám. To se
všechno podle času ukáže.

Především ale musíme stát nyní na
tom, abychom přestali býti částí
německého „Bundu,“ v

čem nám ovšem sami Němci nejlépe
cestu usnadní. Neboť ať si jedno
císařství německé neb

snad jednu republiku německou
utvoří, rozumí se samo sebou, že
nebudeme část tohoto

nového státu, leda by nás mocí
podmanil, čehoť se ale tuším
nebojíme. V takovém pádu,

bratří! nenajdeme-li nikde jiného
zastání, pomůžeme si sami, a přijdou-
li na nás násilnou

mocí, odoláme jim bohdá.

Němce v Čechách utiskovati
nebudeme nikdy, ale kdybychom se
k německé říši připojili, byli

bychom co slabá část jistě utištění.

Naše politika

(N. N. v dubnu 1848.)1

I.

Nastala nám nyní šťastná doba
samovlády, můžeme nyní sami osudy
své zaříditi, sami

se o sebe postarati. Dojdeme-li k
moci a slávě, bude zásluha naše,
zůstaneme-li opět v

ponížení aneb v polovičatosti, bude
hanba naše. Nyní se již nesmíme
vymlouvat na

vládu, nesmíme již co děti aneb

nedospělci od vlády čekati, aby se o nás starala.

Máme svobodné slovo, svobodný tisk, máme parlament nejliberálnějším způsobem

sestavený: starejme se tedy sami o sebe. Proto tedy musíme především znáti oučel

svůj, musíme věděti, co chceme, kam směřujeme, abychom se uchopiti mohli

náležitých prostředků k dosažení svého cíle.

1 Uveřejněno v N. N. dne 12. dubna
1848, současně s proslulými
kabinetním listem krále Ferdinanda
V. ze dne

8. dubna 1848.

6

Mnoho nám chybí, nevíme skutečně,
čeho se dříve uchopiti, proto
zapotřebí jest

jednati se strany kroků našich, jakým
pořádkem přistoupiti hodláme k
novuzrození

svému.

První a nejhlavnější péče naše musí
býti o národnost, o jazyk. Bratři milí!
nedejte se

svésti neupřímnými hlasy, kteří
říkají, že to jen forma jest, jen věc
postranní, že pro

jazyk a národnost nesmíme
zapomenout na důležitější věci. Toť
jsou hlasové

neupřímných, skrytých nepřátel
národa našeho. Největší svoboda bez
národnosti není

nic, protože jest to svoboda jen pro
cizé, pro utlačovatele a pány naše, ne
pak pro nás.

Coť pomohla posud Irčanům svoboda
anglická, coť pomohla našim
Slovákům

svoboda uherská! Odpovězte na tuto
otázku vy všichni zlomyslní
mluvkové, kteří

byste nás nyní rádi na nepravou cestu
svedli! Coť prospívá černochům,
otrokům v

jižních zemích severoamerického
Soustátí, nejsvobodnější zřízení
těchto zemí. Tolik

jim prospívá, že jsou po dobytku
první přechod ke koním, neboť i
koně snad za vyšší

tvor se tam pokládají. Kdekoli
nepanuje vaše řeč, vaše národnost,
jste utlačenci i v

nejsvobodnějších zemích. - Vždyť
pak jest svoboda slova, svoboda
tisku první základ

veškeré ostatní svobody. Kde ale váš

jazyk z ouřadů a škol jest vyloučen,
tam odňata

jest vám, to jest národu vašemu, více
svoboda tato, než skrze policii a
censuru.

Censuře a policii vyhnete se přece,
vytisknete spisy za hranicemi,
mluvíte tak, aby

dlouhé ucho policie k ústům vašim
nezasáhlo: ale kde řeč vaše národní
vymezena jest

z ouřadů a ze škol, tam zavřen jest

tuhým zámkem jazyk lidu, tam
panuje několik

privilegovaných cizím jazykem a
prodává lid ve vlastní zemi jeho.
Povstane vás

několik přátel národu, podivnou
náhodou zpamatovali jste se
vycvičení byvše co

služebníci jiného národu, že máte
povinnost pečovati o lid svůj, chcete
k němu

mluviti, abyste jej povznesli a
povzbudili. Ale lid váš nerozumí

vám, protože jeho

jazyk, jsa ustavičně jen v kuchyni a
chlívě, nemá ani slov pro věci vyšší,
ostatní

nerozumní a zlomyslní posmívají se
vám, sami ti, o které se staráte,
nevidí toho

potřebu a neuznávají vaše zásluhy.

Takový byl stav náš až do
nejnovějších dnů, chcete v něm
zůstat i při této revoluci?

Chcete, aby při zrušení škodlivých

privilegií, kterých někteří na škodu
ostatních

užívali, jenom nejškodlivější,
nejstrašlivější privilegium jazyka
zůstalo. Chcete, aby na

vašeho starého otce, který německy
neumí, každý potlukač již co na
nižšího tvora dolů

hleděl s opovržením aneb snad s
outrpností. Ctěte se sami a budou vás
ostatní ctít.

II.

Morava, Nejdůležitější věc pro
zachování a důstojnost národnosti
naší jest spojení

celého národu československého ve
svazek jeden, abychom tak s celou
společnou

silou svou státi mohli proti
nepřátelům svým a proti všelikému
nebezpečení. Tuť se

arci obrací zraky Čecha do Moravy a
na Slovensko, Moravana na
Slovensko a do

Čech, a Slováků také snad k Praze a
k Brnu (?). Tot' jest arci tětka, ale
nesmírně

důležitá otázka pro celou budoucnost
národa našeho, a můžeme říci, že ona
rozhodne

vlastně, máme-li zahynouti nebo ve
slávě trvati. Vidímeť zajistě, že každý
z našich tři

kmenů, český, moravský, slezský
sám pro sebe jen tětce odolá silným
nepřátelům

svým, spojení však byli bychom jistě
národem silným a ctihodným, jenž by
důstojně

státi mohl vedle sousedů svých. Jaké
toto spojení býti má, toť rozhodnouti
není ani

naše povolání, ani doba tato
nepřipustí o věci té rozhodného
slova. Podáme zde jen v

krátkosti skromný náhled svůj o
Moravě.

Na Moravě jsou s ohledem na tuto
věc tři strany: strana německá,

hlavně obyvatelé

královských měst, která chce spojení
s Německem, ale o které se říci
můžte, že jest ze

všech nejslabší; strana národně
smýšlející, která čte i naši literaturu a
která dobře

rozumí, jak dobré by bylo na Moravě
i Čechům, kdyby se oužej spolu
spojily; a strana

netečná, to jest celý veliký lid
slovanský, který, maje jakousi

provinciální zášť a

nenávist proti Čechům (znamenité, že se u Čechů proti Moravanům nic podobného

nenalezá), přece hrdý jest národně a nechce náleţet k Němcům.

Srovnávají-li se tyto

dve strany, není pochybnosti, kdo na Moravě zvítězí. Abychom ale toto spojení

usnadnili, pronášíme zde následovně mínění své: Morava ať především o to dbá, by si

tolik práv a tolik svobody vydobyla,
co již my v Cechách máme. Ať
především se

postará také o takovou autonomii
(samovládu) jako my Čechové již
máme, ať jest

samostatná země ve spolku
rakouském, jako budeme my
Čechové - pak ať si všeho

toho vydobude, ať se mezi sestrami
Českou a Moravskou svobodně
vyjednávají,

chtějí-li být mezi sebou ouťej
spojeny, nebo nic. Myslíme, že pak
obě nebudou po

ničem více toužit, než po spojení, ale
daleko budit od nás Čechů, abychom
chtěli krev

svou vlastní Moravu k něčemu nutiti,
co by se jí nelíbilo.

III.

Rakousy. Nad Rakouskem sebraly se
nyní bouře a mraky, ale neví se
bude-li z nich

padati zhoubný hrom aneb ourodný
dešť, Jsme přesvědčeni, že Rakousko
při celém

těžkém stavu svém přece ještě s větší
velebností a mohutností povstati
můžete z

rozhodné doby této, bude-li moudře a
dle okolností řídit kroky své.

8

My Slované západní, Slované
svobodní, Čechoslované,
Jihoslované a Poláci pevně

stojíme s rakouským císařstvím,
považujeme je za přirozenou pásku,
která nás bratry

rožené ouzce k sobě váže a ve
spojení tuť proti velikému
nebezpečení. Mrzelo nás

Čechy, mrzelo Jihoslovany, mrzelo
Poláky, že ve Vídni zavlály barvy
revoluce

německé - ba republiky německé,
můžete se snad říci! Rádi zapomínáme
na tuto

dobrotivou slabost naší vlády, s

kterou se proti vlastnímu prospěchu
svému dala do

rukou frankfurtských německých
patriotů! Ale co tomu řekne časem
svým historie, že

Praha zachovala barvy rakouské,
když je sama Vídeň, sama vláda
vídeňská opustila!

O ironie osudu! Čechové jsou
rakouštější než Rakušané sami! My v
Praze, my v

Záhřebě starali jsme se lépe a

vytrvaleji o váš prospěch! -

Avšak doufáme, že vláda se
upamatuje na nás a na sebe; my si
přejeme, aby ve Vídni

vlály barvy jen rakouské, ne ale
německé - my nejsme Němci, a
takové my praví 28

miliónů lidu s námi. Uvažte toto
pánové u vlády! Vyřkněte konečně tu
zásadu, že jest

císařství rakouské spolek rozličných
národů stejné důstojnosti, stejného
práva, z

nichťto řádný řádnému neslouží. Tak
jedině bude pevně stát říše rakouská:
ale co

německá říše rozpadne se zajisté co
nevidět. Kým by již konečně přestala
vláda

vídeňská kójit se nějakou nadějí na
korunu císařství německého, která
zajisté nebude

nyní lepší než byla za Karla IV., jenž
pravil: „Chci raději být bohatým
českým králem

neť chudým německým císařem!“
Kýť by jiť konečně odvrátila vláda
vídeňská oči své

od Vlaška a od Německa a obrátila
se na tu stranu, kde jest jí vykázáno
pole k slavné

činnosti. Jiť slavný krajan náš, pan
Albrecht Waldštejn, vévoda
Friedlandský, radil

před 200 lety císaři k takové politice.
V soukromných dopisech k císaři,
které posud

zachovány jsou, radil výslovně, aby

císař upustil od rad jezovitů, aby
nechal války

náboženské (s protestanty), která jen
nepřátelství proti císaři plodí, ale aby
se obrátil

na Turecko. Kdyby byl tenkrát císař
rady tohoto slavného Čecha
uposlechl, mohlo

být Rakousko nejmohutnější země v
Evropě, mohlo být veliká říše
Slovanů

svobodných. Tenkrát by byla i naše

vlast česká zase rozkvětla,
germanisace násilná

nebyla by vyhubila tolik tisíců a
tisíců Slovanů!

Waldštejn padl - oběť jezovitů. Co se
ale tenkrát před 200 lety nestalo,
můžte se posud

státi. Posavad panuje v Turcích
despota asiatický a jeho drábové
hubí lid tichý

slovanský, jenž úpí pod břemenem
cizonárodného otroctví. Slované v
Turcích hledí na

vykupitele, spolukmenovce své do
Rakous, očekávají od těchto
svobodných bratří

9

svých dar svobody a samostatnosti
národní. Na této straně po Dunaji
květe pro

Rakousko blaho a velikost, ne ale ve
Vlaších, ne v Haliči. Škoda na
stokrát peněz a

krve ve Vlaších! Škoda toho
nákladu, který vynaložen jest na

poněmčení Haliče!

Vyhozeno, marně vyhozeno. Lepší
odměna byla by vděčnost celého
národu polského,

neť Halič, provincie nespravedlivě
dobytá a hrůzou držená při
mocnářství.

Nepcchybujeme, že celé Polsko,
kdyby zas nyní povstalo na svět,
věrným bude

spojencem Rakouska, věrným
spojencem Čechů a jižních Slovanů.
Bylat' by to pěkná

mohutnost od břehů baltických až k
břehům Středozemního moře, lepší
než veškeré

Němectvo!

IV.

Německo. Stav nynější tohoto
národu, jenž dříve pod jménem
Deutscher Bund v

zeměpisech se jmenoval, navejvýš
jest hoden naší české pozornosti v
důležitém tomto

čase. - Mocnářství rakouské až k
časům Napoleona neslo jméno
jednotlivých zemí, a

společný náš panovník, jehož hlavní
síla byla v království uherském a
českém, nesl až

po tu dobu titul císaře německého.
Te toto císařství malomocné a jen
skoro prázdňý

titul bylo, o tom mluví zjevně
historie.

Když Napoleon i tento pouhý titul
německého císařství zničil zřízením

spolku

Rýnského, složil císař německý
jméno své, a tu nastalo jméno
císařství rakouského,

jehožto dva nejhlavnější sloupové
byly Čechy a Uhry. Napoleonova
síla klesla, a

místo císařství německého nastal
Německý Spolek (Deutscher Bund),
to jest jakýsi

podivný svazek samostatných
malých knížat německých.

Císař rakouský František I. učinil
nejhlavnější politickou chybu svou
tím, že k tomuto

německému spolku přistoupil; ne s
celým císařstvím, ale jen s větší
polovicí, totiž s

tak nazvanými německými zeměmi
svými. Tenkrát ještě musela naše
ubohá vlast

Čechy a Morava trpěti tiše nazvání
německé provincie, tenkrát se nikdo
neptal

národu našeho, chceme-li přistoupit

k německému spolku, tenkrát byl
císař pastýř, a

my jsme byli jeho stádo. Od té doby
náleţeli jsme k německému spolku,
ovšem jen

více dle jména a jak se zdá nejvíc
proto, aby mohl Mettrnich převahou
svou ve spolku

s Pruskem a s některými jinými
podobnými vládami kazit v ostatním
Německu

všechno šlechetné a dobré, aby se

mohl opřítí všemu pokroku v
Němcích.. Přiznejme

se směle, že jsme my německému
spolku jen k ostudě sloužili.
Rakousko, to jest

Mettrnich, byl nejhlavnější škůdce v
celém Německu; skrze něho nesměli
ostatní

Němci svobody užívatí, nás právě
postavil despota ten za závaží
pokroku německého,

a tu převahu, kterou v německém spolku skrze náš počet měl, jen ke zlému užíval. My

jsme byli vřdy v německém spolku jen Kocourkov, na nás celé Německo prstem

ukazovalo, s potupným úsměchem o nás „Oesterreichrach“ mluvilo atd.

Toto vyznání není hanba naše, proto že se tato ostuda, tyto překážky neděly s naší

vůli, nýbrž proti ní. My jsme museli stát tam, kam nás vstrčili, proto že

jsme ještě

neměli dosti síly a zmuřilosti,
abychom říci mohli platně:
„Nechceme!“ Nestydíme se

tedy za to vyznání, tím více když se
nyní o druhé dobrovolné spojení s
Německem

jedná. Nač budeme nyní dále
palčivou figuru v německém spolku
představovati?

Zachce se nám snad býti v Německu
posledními, kdežto můžeme býti v

Čechách

prvními?

Němci ve Frankfurtě nás toužebně ke
spolku zvou, Šuselka, Makovička,
Kuranda jsou

volaví jíkavci, kteří nás mají do klece
přivábiti; budeme tak hloupí a
sedneme na

vějičku? - Promění se celá česká
země v Německý Brod a v Šosovice,
které s

německým praporem jako Don

Quichotte do pole vytáhli - proti
Čechům? - Nikoli,

český národ, česká země odjakživa
radovala se z většího daru rozumu a
úsudku. Kdyť

vás někdo, o němť dobře víte, že vřdy
vaším ouhlavním protivníkem byl (a
to byli

hlavní vůdcové parlamentu
Frankfurtského odjakživa), tak uctivě
do domu svého zve,

budete se tázati s nedůvěrou na
příčinu této nenadálé sladkosti. Coť

pak budete věřit,

že česká země nevyhnutelné koření
jest k uvaření nové německé říše?

Coť jsme my

Čechové tak nesmírně potřebný
článek v řetěze velikého svobodného
Německa?

Bláhovci! fantasie německých
doktrinářů, kteří se nyní zběhli ve
Frankfurtě, blouzní

poeticky po březích Rýna i Dunaje!
Rýn a Dunaj jsou hlavní říky velikého

Německa,

které fantasie jejich naplnilo - ale, ale
- ale jednu třetu jim podřali Francouzi,
a druhou

řetu podetnouti musí Slované. Dunaj
jest řeka slovanská, Dunaj jest náš, a
to jest

vlastně první a poslední jednání celé
té tragedie. Nám Čechům naznačil
osud čestné,

ale nebezpečné místo první bašty
slovanské na západě: hájili jsme hory
své tvrze po

tolika věků se ctí, budeme je hájiti
posud a Dunaj bude naše slovanská
řeka, Rakousko

bude slovanská říše. Padneme my
Čechové - veta bude po slávě
Slovanů svobodných

západních, veta bude po Rakousku!

11

Proti volení do Frankfurtu

Dne 22. dubna 1848.

Známo, že nedávno vyšel od
ministerstva vídeňského rozkaz do
Prahy i do Brna, aby se hned

vyvolili deputovaní do Frankfurtu.
Pražský nejvyšší p. purkrabí, hrabě
R. Stadion, poradiv se

s několika zkušenými muži, ustanovil
se na tom, že rozkaz ten ani neohlásí,
nýbrž do Vídně

strany té věci o jiné rozhodnutí psát
bude. Také v Brně odmrštil sněm
poslání deputovaných

do Frankfurtu.

Rádi bychom veděli, jakým právem
smělo ministerstvo takový krok
učiniti, neptavši se země?

Zdá se, že naše ministerstvo
zapomnělo na slovo konstituce, které
znamená, že se při všech

důležitých (a nové státní spojení jest
jistě veledůležitá věc!) napřed sněmu
zeptati musí. Jest-li

ministerstvo ještě jednou nám s
takovými „rozkazy“ přijde,
navrhujeme zrovna, aby

obřalováno bylo ze zrady zemské.
Budeme-li se chtít připojit k novému
německému

národnímu spolku, ustanovíme si to
na sněmu a nejsme děti, aby za nás
ministerstvo pečovalo

co poručník.

Víme ale dobře, jakým způsobem se
to stalo ve Vídni. Císař Pán tak
nesmýšlí ani rodina ani

rozumnější ministrové (ku př.
Pillersdorf, jenž jest muž výborný,
rodem Moravan), a ve Vídni

panuje anarchie, několik křiklounů
vede tam všechno, jurid. polit.
Leseverein, to jest původce

všeho přehnaného německého
trikolorství. Ti cpou všude trojbarvu
cizí místo barvy císařské

rakouské, ti vysílají emisaře zvlášt'
do Čech a popuzují proti nám naše
německé krajany a

naše bratry Moravany! Tito nutí
vládu k podobným škodlivým pro
Rakousko krokům. Tito by

rádi zhubili Rakousko, aby mohli založiti velikou říši ve Frankfurtě.

My v Praze smýšlíme jinak a proto stojíme prozatím na svém odpovědném ministerstvu,

abychom sami se doma řídili a nebyli loutka, s kterou si několik buřičů ve Vídni hraje.

Budou-li ve Vídni takoví lidé pasovati, skutečně zapotřebí bude, abychom J M. C. v deputaci

poprosili, aby mezi námi v Praze na svém starém velikém královském

hradě tak dlouho

bydleti ráčil, ať nastane ve Vídni
smýšlení pravé Rakouské. Nám
Slovanům záleží nyní na

udržení říše, Němcům, jak
pozorujeme, nezáleží nic. Dle většiny
se ale všechno řídí a ať J. M.

C. odevzdá blaho své do rukou
Slovanů a přesvědčí se brzy, že dobře
učinil.

12

Cestou do Haliče

I.

V Holomouci dne 3. máje. Právě
přijítím po železnici z Prahy a
žádostiv viděti, jak

asi vypadá nyní Holomouc, kterou
jsem jen za starých časů vídával,
pokud ještě na

Moravě ležela. Domýšlel jsem se, že
se nyní pro nesmírnou svou touhu po
spojení s

jedním velikým Německem také celý
zevnějšek staroslavného hanáckého
Jerusalemu

proměnil. Hledím bedlivě okolo sebe
(ráno mezi 5 - 6 hodinou), plno
náměstí a ulice

lidu venkovského, jenž v čisté
moravčině prodává plodiny svoje
zdejší, vznešené

krve Němcům měšťanům. Sem tam
asi na 6 místech visely ještě
pozůstatky hříchů,

totiž trojbarevné německé korouhve,
jen že barvy na nich vlastně již nebyly
řádné.

Leckde visely také již císařské barvy,
které tedy zatím u zdejších sousedů k
milosti

přišly. Jen na příbytku pana kap.
probošta visela také vedle císařské
moravská

korouhev, a také s hlavní věže skvěla
se upomínka ta na Moravu. A ještě
jen jaksi

potají vyvěšeny jsou v noci a časopis
„Neue Zeit“ chlubí se znamenitě za
toto

vlastenectví – dvoukorouhvové. Te

ostatně zdejší Němcům na Moravě
mnohem

méně záleží, než na Německu, nic
podivného není, zvláště když si
pomyslíme, že také

veliké části slovanských Moravanů
málo na Moravě a na vlasti záleží.

Duch zde panuje strašlivý, největší
část studentů nosí německý trikolor a
to ještě ne z

horlivosti pro Německo (což bychom
poněkud přece ještě chválili), nýbrž,

z pouhé

apathie, z nedbalosti o všechno
politické smýšlení, zrovna jen proto,
že holomoučtí

čepičáři takové čepice prodávali! -
To jsou vyhlídky, to je naděje
budoucnosti! Malý

počet studentů - probuzení vlastenci -
nosí barvy slovanské, totiž modrou
čepici s

červeným a bílým páskem (neb
moravský znak jest orlice červeně a
bíle kostkovaná v

modrém poli, ačkoli ti výteční páni
Stavové moravští, i tyto poctivé
barvy nyní upírají

a zcela nebývalou, totiž: žluto-
červeně-modrou za zemskou barvu
prohlásili), Ostatně

ale zde zcela řádný politický život
nepanuje, a kdo z Prahy zrovna do
Holomouce

zajede, myslí si ustavičně, že přešel
ruské hranice. Nevím ani sám proč.

Proti Čechům rozšiřuje se zde

systematicky zášť a kyselost, a to
všelikým dovoleným i

nedovoleným, motorným i
nemotorným způsobem. Proto prý
Čechové chtějí spojení s

Moravou, aby se z bohatství
moravského co hladovci najedli; o
Praze nemluví se zde

jinak, než jako bychom tam na všední
den i ve svátek německé maso jedli a
krev

Němců pili; nejinak než jako Turci a
Mamelukové nakládáme s Němci,

těmi

„ubohými“ podrobenci svými! Proto
jsme chtěli spojit se s Moravou,
abychom

13

všechny ouřady jen do Prahy a do
Čech dostali a tak se na moravské
outraty vyřivili!

atd. atd. Škoda péra dále popisovat.
Jediní dva professorové Hanuš a
Helcelet statečně

se drží národnosti moravské, avšak

hrubým pronásledováním stiháni
jsou; oběma

odňata jest redakce novin českých a
německých, které vydávati počali v
duchu

národním, tak že tito dva šlechtí
mužové jenom v té pevné naději
útěchu nalezají, že

budoucnost dokáže pravdu jejich
smýšlení.

Ostatně zde strana německá ani
patrných lží nelituje, když si nečím
pomoci můž: tak

psali ve zdejšímu časopise, že v Praze
vlaje na Sv. Vítu korouhev německá
atd.

Jediná sympathie mezi vzdělanými
filosofy holomouckými a námi
divochy

slovanskými v Praze jest
pronásledování židů; právě jsem
našel zdejší studentstvo v

největším ozbrojení shromážděné v
universitě, kterému tam se
shromážditi velel

opatrný magistrát, aby řádnému řidu
ve městě násilí se nestalo: pravím
opatrný

magistrát, protože tentýž magistrát
zároveň téhož dne hned za svítání
policajty a jiné

drabanty své do všech bran postavil s
přísným nařízením, aby řádného řida
do města

nepouštěli. Privil jsem a pravím ještě
jednou opatrný magistrát, co činí,
činí důkladně:

nepouští řidy do města a dává pozor,

aby se jim ve městě řádné násilí
nestalo.

Nedělejme si řádné marné naděje,
pod 10 let není ani pomyslení, aby
národnost

slovanská uvědomila se sama; musí
se jinou cestou k tomu dopomáhati.

II.

V Krakově dne 7. máje 1848. Přijeda
dne 4. večír do Krakova, našel jsem
město v

takovém stavu, jakoby nedávno od

nepřítele vydobyto bylo. Na
mnohých místech

vytrhána dlažba, okna rozbita,
rozstřílena, leckde známky bomb a
kulí, všude plno

vojska, na rynku po celou noc u
Sukenice stojí a bivokuje asi setnina
jako v poli před

nepřítelem, ze zámku dávného
staroslavného sídla králů polských
všude míhají se bílé

kabáty „ochránců svobody a práva
Poláků“, všude na vysokém zámku,

nyní v kasárny

proměněném, viděti ještě místa,
odkud se dávaly městu ony známé
poslední důkazy

královské, a kus takového důkazu asi
5 liber daroval mi náš vel. p. Tupý-
Jablonský,

jenť zde na Zvierzyńci fárářem jest,
na památku, jak se v Krakově slavilo
udělení

konstituce.

Jiř po cestě skrze pruské Slezsko

setkával jsem se s emigranty
polskými, kteří

pokládajíce mne pro českou, bílou a
červenou kokardu za Poláka, důvěrně
mně

14

výstrahu dávali, že vracím-li se z
Paříže, nebudu do Krakova vpuštěn, a
vypravovali

mi o všem, co se v posledních dnech
přihodilo. Celá skoro emigrace
opustila byla

Krakov a ve Vratislavi se zdržovala.

V Krakově nemeškal jsem ihned
obeznámiti se úplně s okolnostmi
nynějšími, a maje

rozmluvy s muži nejrozmanitějšího
smýšlení, s emigranty demokratické i

aristokratické strany, s občany
krakovskými radikálního i mírného
smýšlení, s

ostatními meškajícími šlechtici z
Haliče a jmenovitě ze Lvova, s
malými měšťany

zdejšími, s řidy, s českými ouředníky
zde ustanovenými, s důstojníky
vojska a

konečně i s representanty zdejší -
policie, a ze všech těch
nejrozmanitějších krásných i

ošklivých voňavých i smrdutých
kvítků utvořil jsem si konečně obraz
pravdivý o stavu

zdejších záležitostí vůbec, jakoť
hlavně o událostech v Krakově v
nejposlednějších

dobách. Nejlepší ovšem zprávy

podal mi náš milý Jablonský, jsa
svědkem očitým

všeho, nedívá se na události zdejší
ani okem janičárů a satrapů systému
Mettrnichova,

kteroužto roli zde bohužel naši
odrodilci čeští co ouředníci a
důstojníci vojenští hrají,

ani zas s předpojatým srdcem
utištěného Poláka, jemuž nedovolí cit
národní,

nechváliti všechny kroky krajanů

svých a nehaniti všechno, co od
nenáviděné vlády

rakouské pochází; Jablonský, jediný
snad v celém Krakově spravedlivý,
jest soudce

obou stran ve zjevném nepřátelství
proti sobě postavených, poněvadž
pouze srdce a

rozum slovanský nestranně souditi
můžte o těchto poměrech.

Snažil jsem se dle možnosti vysvětliti
Polákům nynější politiku českou,
která u nich

všeobecné pochvaly došla; když jsem
ale mínění naše strany Polska
přednášel, tu

patrně rozpadala se smýšlení Poláků
na dvě strany. Strana opatrná mírná
srovnávala se

s tím, že Čechoslované, Jihoslované a
Poláci spojení politicky a pomáhající
jeden

druhému, jistě a bezpečně dojdou
společného oučele svého, jenž jest
samostatnost a

důstojnost národní a politická
svoboda, a z toho ohledu hotova jest
obeslati sjezd

slovanský v Praze ku konci máje
vypsáný, bychom se tam společně
poradili o

záležitostech slovanských vůbec a
rakouských zvláště. Ačkoli nebudou
Poláci snad

nikdy tak ouzce spojeni s náhledy
českými, jako jsou Jihoslované, a
ačkoli také není

možná, tak upřímný a tuhý svazek

mezi Čechy a Poláky utvořiti, jako
jest mezi

Jihoslovany a námi, přece doufám, že
srozumění mezi Poláky a námi
oběma stranám

mnohé výhody přinese, zvláště v
pádech nyní nepředvídaných, kterých
se ale odříkati

nesmíme za nynějších časů, za
kterých jest všechno možné, i
rozpadnutí rakouské říše.

Ubezpečen jsem, že při takové
politice, jaká ať posud u ministerstva
vídeňského v

obyčeji byla, snadno ještě do zimy
může býti veta po císařství
rakouském, a ani my

Čechové neuchráníme rozpadnutí
jeho. Každý v politice zběhlý vyznati
musí, že

vlastně jen náhodě děkovati budeme,
udrží-li se Rakousko, jistě ale ne
ministerstvu,

které za posledních dob všem svým

národům (vyjma Vlasy a Poláky)
přátelství své

ukazovalo, jen že bohužel každému na
outraty jiného kmenu. Tak na př. ze
zdvořilosti

k Němcům nařizováno nám,
abychom obeslali frankfurtský
parlament, ze zdvořilosti k

Maďarům nepovolilo žádosti Ilirů, ze
zdvořilosti k Ilirům učinilo bana
Jelačice

komendantem vojenského pomezí,

čímž mezi Maďary zjevné zbrojení
povolalo, ze

zdvořilosti k části Moravanů špatně
smýšlející nepovolilo spojení naše s
Moravou

proti zjevnému právu, vymlouvajíc
se, že obě strany tážány býti musí.
Taková politika

znamená nikomu se nezachovat,
sednout si mezi dvě stolice.

A z té příčiny musíme, ačkoli si
upřímně přejeme trvání rakouské
říše, přece i přípravy

činiti a o tom pomýšleti, co počneme, roztrhne-li se násilně svazek náš s Rakouskem, a z této příčiny musí nám mnoho záležeti na srozumění s jinými přirozenými spojenci našimi.

Co se Poláků týče, počínají sice nyní rozuměti trochu, co to jest vzájemnost slovanská, a přesvědčili se, že nejsme my přátelé vlády ruské. Mírná strana zdejší, ve

Lvově i v

Poznani a nepochybně ještě více v
království polském a na Litvě
srovnává se mnoho s

náhledy našimi, avšak prudká strana
zajisté ještě několikrát vtrhne s sebou
povátlivější krajany do neštěstí, jako
ku př. v Krakově v posledních těchto
dnech,

jmenovitě 26. dubna, kde Krakov byl
dvě hodiny bombardován kulemi,
kartáči a

kongrevskými raketami. Popisy
události té, které v pražských
německých časopisech

umístěny byly, pochází od zdejšího
c. k. ouřednictva a jsou příliš
jednostranné. Jisto

jest; že obě strany chybyly, ale větší
vina jest na straně c. k. vlády, a
pokud se

ouřednictvo v Haliči nezmění, pokud
zde budou jen cizinci nejvíc
ouřadovati, není

pomyšlení na nějaký pokoj v Haliči.

C. k. ouřednictvo a národní strana (o
sedlácích

zde řeč býti nemůžte, protože
náležitého vzdělání nemají), stojí
proti sobě ustavičně co

zjevně nepřátelé a jeden druhého
všelikými dovolenými i
nedovolenými, lidskými i

nelidskými prostředky zničiti usilují.
Teď zde panuje generál Šlik, český
pán, jehožto

předek někdy před staroměstskou

radnicí co rebellant odpraven byl, a
který při

příchodu svém zdejšímu
obyvatelstvu prý pohrozil, že všechno
rozstřílí, nebudou-li se

16

dobře chovat, později ale tento příkrý
krok svůj poněkud vymlouval.
Svobody tisku a

divadla uřívají zde v plné míře,
národní garda není řádná,
shromažďovati se nyní

nesmí, a zbraň nikomu nositi není
dovoleno. Ba kdo za bránu vyjde,
musí mít

vysvědčení od policie!

Co ale překáží úplnému srozumění
mezi jinými Slovany západními a
Poláky, jest

polská hrdost, nedočkavost a
neznalství okolností. Polák (mluvím
zde o větší části,

ačkoli jsou výjimky malé), nezná nic
než Polsko a Francouze, o Německu
již má křivé

náhledy, ale poměry Slovanů
západních dokonce nezná. Tak zde
ku př. nemají ani

zdání o záležitostech uhersko-
slovanských, a tyto dni stojí ve
zdejších polských

novinách, že ban chorvatský
Jelachich na čelo se postavil reakce!!
Pěkná reakce,

zrovna taková, jakou Poláci proti
Rusům obmýšlejí! - Hrdost nedovolí
Poláku mluvit

a mysliti o něčem jiném, než o
obnovení celé Polsky, jak byla za
starodávna, to jest od

Baltu až snad k Černému moři!
Daleká cesta, marné volání! Co bylo,
již nebude! I

česká země sáhala jednou od Baltu až
k Adrii, ale řádnému Čechu
nenapadlo obnoviti

tuto říši! To jest největší chyba, že v
Polsku jen lidé bez zaměstnání, totiž
šlechta

ustavičně bez práce o politice

přemýšlí a jedná. Jinak by byly cesty
Poláků mnohem

praktičnější: nebo člověk, který jinak
zvyklý jest se ťivotem zápasit, zná i
všelike

těťkosti v politice zdravěji uvážit a
dobré cesty hájit, a nepouští se jako
polský šlechtic

bez vesla na moře - A pokavad se
nezmění tato stránka charakteru
polského, pokavad

sám lid polský neucítí potřebu

samostatnosti národní: posavad
nemají Poláci dle mého

domnění řádné jistoty k dosažení
záměrů svých.

Slovo redaktora ke čtenářstvu

Dne 30. května 1848.

Uznáváme zapotřebí stranu
Národních Novin a postavení tohoto
časopisu ke čtenářstvu

svému promluvit. Redaktor
Národních Novin vyznati musí, že jej
ke složení redakce

Pražských Novin, kterou po dvě léta
byl vedl, hlavně pohnula myšlénka,
že nyní za konstituce

Pražské Noviny nevyhnutelně budou
muset časem svým, ať se vláda
zpamatuje, ve smyslu

vlády psáti. Neboť svoboda tisku, při
které každému volno jest o každém
kroku vlády mínění

své příznivě neb nepříznivě pronésti,
všemožně toho žádá, aby vláda měla
své noviny, které

by jednání její proti odporníkům
zastávaly. Nížeapsaný, ačkoliv nemíní
a nechce vládě jenom

odporovati, přece svobodu svého
osobního smýšlení nikomu jinému
zadati nehodlá, a

samostatně bude vřdy na všechno, co
se ve vlasti děje, patřiti. Proto také
staral se hned po

udělení svobody nové samostatné
Noviny zříditi.

Stalo se ale, že zemská správa

Pražská tyto nové Národní Noviny
zvláštním cirkulářem obcím

schválila, aby si je z obecních
důchodů držely. Bylať to věc v
každém ohledu přepodivná, že

vláda rekomandovala časopis téhož
redaktora, který dříve vždy u sl.
ouřadu za člověka

„nebezpečně“ smýšlejícího a za
buřiče platil a pronásledován byl,
protože s národem svým

upřímněji smýšlel, než s vládou. Tuto
podivnost ale nyní vysvětliti

můžeme. Když předešlý

nejvyšší purkrabí, hr. Stadion,
známou komissi k poradám utvořil,
ustanovila sekce pro

robotní záležitosti hlavně působením
pp. Braunera a Strobacha, že
protokoly své bude v

Národních Novinách ohlašovati, a
proto požádala hr. Stadiona, aby tyto
noviny českým obcím

držeti povolil a schválil zvláštním
cirkulářem. Cirkulář vyšel, ale

známo, že od pp. ouředníků

málo kde ohlášen byl, nepochybně ze strachu před pravdou, a kromě toho c. k. pošty

předplacení na naše Noviny málo kde přijímaly, tak že nám onen cirkulář velmi málo prospěl,

povážíme-li, že posud asi 1050 odběratelů máme, kdežto jest v Čechách nejméně 6000

českých obcí.

Každý dobře smýšlející, buď si on

stavu jakéhokoli, uzná zajisté, že
Národní Noviny svobody

tisku nezneužívaly, neboť byla naše
ouhlavní zásada, že v tomto
zmatelném čase nesmíme

bez potřeby stav proti stavu, občana
proti občanu popuzovati, a proto
jsme se ve mnohých

věcech, které nebyly dle vůle a chutě
naší, raději mírnili, jen abychom
bouři přirozenou ještě

více nerozpalovali. Odvoláváme se
na přirozený úsudek veškerého

čtenářstva svého. Přece ale

nynější náš p. správcezemský, hr.
Leo Thun, za užitečné uznal, ono
schválení novin našich

opět cirkulářem odvolati (coť se za
nepřítomnosti redaktora přihodilo.)

Tím způsobem tedy nám dlouho
nesvítilo slunce příznivosti sl. vlády,
a od té doby budeme se

zase jenom spoléhati sami na sebe,
jsouce sami svým milostivým
protektorem, a v tomto

stavu si přejeme setrvati ať na věky.
Myslíme skutečně, že za tento druhý
cirkulář sl. vládě

více povděční býti musíme, než za
předešlý, neboť nás pochvalou svou,
(kterou jsme ale

nehledaly, jak nám pp. Štrobach a
Brauner, původcové její dosvědčiti
mohou) snad leckde v

nemilé nám a nezasloužené podezření
přivést mohla.

Vůbec ale utvrdili jsme se tím ve
starém oumyslu svém, že nechceme
nikdy s novinami svými

v nějakém spojení neb svazku s
vládou býti, a byť by byla vláda
jakákoli, třeba úplně dle

smýšlení s námi se srovnávající.
Národní Noviny budou bohdá vždy,
pokud redakce naše

potrvá. věrny názvu svému, sloužiti
budou jen národu, bez ohledu na
všechno ostatní.

Bude-li ale vláda naše tak jak

posavad pokračovati, přinuceni
budeme chovati se úplně jako
noviny opoziční.

Volení poslů na sněm zemský

**Prostonárodní slovo k lidu
vesnickému a městskému od H.
Borovského.**

Nynější sněm, na kterém se rozhodne
o celé naší budoucnosti a
budoucnosti našich potomků,
na němžto si my všichni sami
dobrovolně ustanovíme pořádek, dle

kterého se řídití chceme ve

své zemi, a kterému se pak každý dobrovolně podrobiti musí, tento sněm jest nejdůležitější

věc, jenž se po 300 let v Čechách přihodila, a na které každému nejvíce záležeti musí.

Poněvadž ale, jak patrně jest, nemohou všichni z celé země se raditi najednou, musí sobě

vždy větší počet voliti důvěrníka, plnomocníka, aby na sněmu za ně mluvil, jejich mínění

přednášel, o jejich prospěch pečoval,
jehožto hlas a mínění potom bude
platiti za mínění

všech obyvatelů z celého okrsku.
Tito důvěrníci a plnomocníci vaši
jsou poslové t. j.

deputování, které si nyní v každém
vikariátu dva vyvoliti máte. Drazí
krajané! Nahlížíte

důležitost takových mužů, jimžto
kladete do rukou celé své štěstí, a
proto očekávati musí celá

zem, ťe se při volení rozumně a opatrně zachováte.

Poněvadž ale toho volení, jakoťto věci posud u nás nebývalé, řádnou povědomost nemáte,

umínil jsem si na několik kusů pozornost vaši obrátiti.

1. O to dbejte, abyste se ještě před volením v kařdém vikariátě dorozuměli, kdo by se pro

vás za deputovaného hodil; musíte se více obcí dohromady buď oustně ve schůzkách

neb (a to nejlépe) aspoň písenně
strany toho srozuměti. Toto vám
upřímně radím z

následující příčiny: Víte, že ten
deputovaným bude, kdo nejvíce
hlasů dostane; jestli se

ale více obcí z vikariátu neb všechny
ve spolek nesmluví, lehce se státi
můžete, že skoro

každá obec jiného si voliti bude, a tak
řádný v celém vikariátu nebude mít
veliký

počet hlasů, když se hlasy vaše na mnoho stran rozstříkají. Představte si, jak tu lehce

19

bude někomu vám nepříznivému sebrati lečjakým způsobem jistý počet hlasů, který

bude větší než počet hlasů všech vašich volenců, a ten se pak proti vaší vůli stane

vaším zástupcem! Abyste tomu lépe vyrozuměli, dám vám jedinký příklad: Dejme

tomu, že je ve vikariátu hodně velké
panství, jak snadno tu jest ouřadu
potají několik

hlasů si získati pro svého kandidáta,
a jestli každá obec bez ohledu na
ostatní voliti

bude, pravím vám na jisto, že se
stane deputovaným ten, kterého chce
ouřad, a ne ten,

kterého vy chcete, proto že váš
kandidát bude mít míň hlasů (totiž jen
ty hlasy z jedné

obce) než kandidát vrchnosti.

2. Nehleďte při volení na řádnou důstojnost a učenost, ale volte si rozumné zachovalé

sousedy, kteří užívají důvěry vaší a jsou lidé samostatní, aby se nemuseli na nikoho

ohlížeti. Hleďte na to, aby byli vaši vyslancové mužové světa zkušení, neohrožení,

kterí dovedou pravdu každému do očí říci, buď si on kdokolivěk, třeba sám J. M. C.

král náš Ferdinand! Nevolte nikoho,
který již skutkem nedokázal v životě
svém, že jest

muž neohrožený, jenž od práva svého
neupustí, z mužů učených nevolte
žádné jiné

než takové, kteří se již povždy co
dobří vlastencové ukazovali, neboť
jest také

zapotřebí, aby již Čechové nebyli v
poddanosti u jiného národu, nýbrž
aby své zemi ve

váţnosti stáli.

3. Povaţte, ţe se na sněmě bude o věci veledůleţité, velmi drahocenné rokovati, a ţe se

všechno většinou hlasů rozhodovati bude. Kolikráte se jen o několik hlasů rozcházeti

bude, a tito hlasové budou mnohému nesmírně drahocenné, drahocennější neţ mnoho

tisíc zl. stř. Nesáháme nikomu do svědomí, ale jiţ jest svět takový, ţe člověk ztratí

raději 10.000 než 50.000, a že tedy
raději těmi 10.000 po těch 50.000
hodí. Krátký

smysl dlouhé řeči jest, abyste volili
muže, o kterých přesvědčeni jste, že
jsou mužové

svobody milovní a že se od nikoho
uplatiti nedají.

4. Nedejte se od nikoho buďsi malý
nebo velký řádným způsobem nutiti,
abyste tomu

neb onomu hlas svůj dali; beztoho

odevzdáte cedulky své potají a proto
se každé mstě

neb nenávisti vyhnete.

5. Nezapomínejte také zvlášť na to,
že, jakmile deputovaného si vyvolíte,
již více práva

nemáte v něčem mu poroučeti neb
zakazovati, nýbrž on sám dle své
vůle za vás

mluviti a jednati smí, tak jak za
dobré uzná. Právě proto musíte o to
dbáti, aby muž od

vás vyvolený tak smýšlel, jako vy smýšlíte.

6. Víte, že každý na svou cedulku čtyři jména napsati musíte: nemyslete, již dosti na tom,

když první dva dokonalí mužové budou, že na třetím a čtvrtém nic nezáleží, a že tito

deputovanými beztoho nebudou, že jen snad pro jméno na cedulce stojí. To byste se

mohli škaredě podvésti, neboť vězte, že deputovanými budou ti dva, kteří v celém

vikariátu nejvíce hlasů obdrží, a že každý z vašich 4 napsaných jmen stejně platí, a že

by právě jeden z posledních vašich čtyrech nejvíce hlasů míti, deputovaným se státi

mohl, kdyby snad větší část voličů jen z pouhé zdvořilosti neb z pohodlnosti jméno

jeho napsala, spoléhající se na to, že

beztoho jen první dva deputovanými
býti mají.

Proto musíte napsat 4, z nichž každý
dobře za deputovaného se hodí, a
aby všichni 4

byli stejného s vámi smýšlení.

7. Co se ostatně stavu deputovaných
týče, doufám, že již váš vlastní zdravý
rozum vám

poví, jak se zachovati máte. Považte,
že na tomto sněmu bude ještě celý
starý sněm, to

jest asi 200 šlechticů, kteří právo
měli na sněmy choditi, pak asi 90
deputovaných

větších měst a asi 220 deputovaných
ostatního lidu venkovského. Mnoho
se na sněmu

jednati bude o porovnání poddaných
dosavadních s vrchnostemi. (Neboť
poddanství

přestati musí). Vyvolíte-li si tedy
vyslance takové, kteří více o
vrchnosti než o

poddané pečovati budou, jistě si

špatně ustelete. Z toho ohledu
bojovali jsme v

Národním Výboru mnoho o to (jak z
novin víte), aby ouředníci voleni
nebyli, když

jste ale nic nepořídili, zůstala celá
věc jen iia vás a na vaší opatrnosti.
Pomozte si

sami, koho nechcete volit, nemusíte.
- Nemyslím, abyste se snad
ouředníka již co ohně

varovali, jsou i mezi ouřednictvem

mužové, kteří o vás dobře smýšleli a smýšlejí,

avšak vy sami je nejlépe znáti musíte.

8. Též vám výstrahu dávám, abyste pokoutní písaře a podobné lidi, ač by se váš prospěch

vyhledávati zdáli, přece za vyslance nevolili. Jsout' obyčejně povahy nejisté, a jak

lehce se za nějaké slíbené zaopatření neb za jinou dobrou náhradu dají koupiti, sami

nahlídnete. Jak vám za peníze
sloužili, budou sloužiti jiným, kteří
jim více dají.

**Přátelům našim na venkově
srdečné pozdravení!**

(Po událostech červnových r. 1848.)

Nedivíme se, panuje-li v myslích
mnohých na venkově zmatek a
nejistota. Slyšíte tam

podivné řeči a když my sami v Praze
vlastně nyní nevíme, co se dále dít
bude, což divu, že na

venkově tím méně věděti můžete. Ze všech stran donášší se nám do Prahy zprávy, kterak se

mnozí na venkově z toho, co se v Praze přihodilo, velice radují. Kdo ale jsou tito, jenž se

radují? - Znáte je dle skutků jejich předešlých; oni se nyní radují, že prý jest po konstituci a po

21

svobodě. Nevěřte takovým řečím: konstituci a svobodu vám nikdo vzíti nemůže, dovedeme-li

se všichni muţně hájiti. Ani sám
císař Pán nyní konstituci naši
odvolati a nazpět vzíti nemůţe,

protoţe jiţ samostatně nepanuje a
protoţe všechny změny, které se nyní
platně v zemi naší

státi mají, jenom od sněmu s
potvrzením J. M. C. vyjítí mohou.
Na sněm ale si vy sami voliti

můţete zástupce své, a proto by
nikdy moţno nebylo, svobodu a
konstituci nám vzíti, kdyby

každý dle sil svých o právo dbal a pečoval. Avšak jest všeobecně známo, že větší část našeho

národa pro zanedbalost a nevzdělanost svou ani se o obecné záležitosti nestará, a že jen,

abychom tak řekli, z hotového bráti chce, aby již dosažených svobod oučastni byli beze všeho

příčinění svého.

Známo vám jest dostatečně, že jest veliký počet lidí, kterým nový pořádek konstituční velmi

nevhod přišel, poněvadž jim nyní
možno nebude, lehkým způsobem
dobře živu býti. Kdo jsou

tito lidé, víte sami nejlépe, znáte je,
máte jich všude několik na blízku. Ti
by se ovšem rádi

vynasnažili, aby zas všechno při
starém způsobu zůstalo, a všelikých
prostředků užívají k

dosažení svého cíle. Proti těmto
musíme se tedy všemožně opírat a
svobodnou konstituci

svou proti nim hájiti, zvláště nyní,
kde u všeobecném zmatku všechno
se kolotá, sněm za

sněmem se vypisuje, ale řádný se
posud nedrží.

My ťijeme nyní v podivném stavu:
konstituce nám již několik měsíců
udělena jest, ale po celý

ten čas máme místo konstituce
zmatek nad zmatkem. Za celý ten čas
nebylo ještě času na

svolání skutečného nějakého sněmu.
Tak ťijeme zatím napolo bez zákonů:

nebot' ty svobody,

které nám již uděleny jsou (nejen
slíbeny), nikterak se nedají srovnati
se starými zákony a

jmenovitě se starými ouřady. Odtud
povstalo vlastně tolik zmatků všude
a v Čechách zvláště.

Nešťastnými událostmi po Sv.
Duchu utrpěla naše česká věc
alespoň na čas nesmírnou ránu.

To si jakožto moudří a rozvážliví lidé
nesmíme zapírat. Nepřátelé naši

použijí toho neštěstí

velmi obratně proti nám, ačkoli
každý, kdo při oněch událostech v
Praze přítomen byl, dobře

vědět musí, že Čechové i Němci na
barrikádách vedle sebe stáli a že s
druhé strany ve vojště

Němci. Čechové, Poláci, Maďarové
proti povstalým bojovali, přece
uměla nepřátelská strana,

která již dávno všemu českému se
protiví, celou věc představití jako boj
mezi Čechy a Němci

a jakoťto porátku Čechů, A skutečně
věc ta i vypadá jako porátka naše.
Praha jest nyní v

stavu obleťení, ztratila na ten čas
všechny výhody konstituční, a
poněvadť Praha jest naše

jediné střeďiště, odkud vychází
všechn národní ťivot, utrpěla tím
národnost česká velikou

škodu. Kdybychom my Čechové
kromě Prahy ještě jiná velká města
měli jako Němci,

kdybychom zatím mohli jako
obyčejně pokračovati, nepocítili
bychom ani následky onoho

vzbouření. Takto ale všichni a celá
země trpěti musí; s Prahou poražena
jest celá země.

Máme-li ale ze všeho toho neštěstí
dobře vyjít a na tom stupni, kterého
jsme se pracně

dodělali, zůstat, nevyhnutelně
zapotřebí jest, řídit se dle
následujících zásad:

1. Zachovati všude v celé zemi co
možná největší pořádek, aby nebylo
příčiny vytýkati

nám nezákonnosti, abychom pod tou
záminkou nemohli na čas svobod
svých

pozbaveni býti. Kdo vám nyní radí k
nějakému násilí, toho považujte buď
za

nerozumného neb za svého tajného
nepřítele. Projevujme vůli svou vřdy
cestou

zákonní, a bud'me jisti, že se vždy po
dobrém to stát musí, čeho si celý
národ přeje.

Ťádná moc na světě není tak silná,
aby mohla odolati spravedlivé ťádosti
celého
národu.

2. Aby si skutečně celý národ o svou
svobodu a o dobré své pravé jak
náleťi pečoval, o

to se musíte vy probuzenější a
vycvičenější starati. Musíte ostatním
všechno, co sami

v těchto novinách čtete neb od jinud
z dobrého pramene víte (lži nevěřte,
kterých se

nyní mnoho rozsívá), vysvětliti a je
poučovati. Hleďte všelikým
způsobem rozmnožiti

počet stejně s vámi smýšlejících,
nelenujte si slov k poučení, neboť jen
na této cestě

dojdem svého cíle. Věřte, že rozumné
poučení jest lepší a proti mnohým
zlým

nebezpečnější zbraň, než prach a
telezo.

3. Chovejte se zvláště nyní
neohroženě, nedávejte snad nějakým
nesmělým zalézáním

nepřátelům našim moc do rukou.
Vystupujte tak, jak zvyklí jste byli,
sice hned proti

nám nabudou větší smělosti a budou
nás kromě toho ještě osočovati.

4. Dávejte dobrý pozor na všechny
ty, kteří nyní proti nám vystupují,
nám nadávají, zlé

přejí a z toho Pražského neštěstí,
které každý pravý přítel vlasti
oplakává, se těší.

Pamatujte si ty osoby, - čas jejich
plesání nebude dlouhý, ukážete se brzy
pravda, - ale

proto si je dobře pamatovati musíme,
abychom budoucně aspoň věděli, na
koho se

můžeme spolehnouti a koho se věčně
varovati. Přijde rozličné volení
ouředníků,

deputovaných atd., což nevyhnutelně
s konstitucí spojeno jest, a budete
aspoň vědět,

koho voliti nemáte, třeba se vám
potom Bůh ví jak lichotil.

5. Na svém dobrém právu všude
pevně stůjte, a pamatujte si, že kdo
své právo

dobrovolně zadává, nejen sobě, nýbrž
i jiným škodí. I když se jinému
vašemu

spoluobčanu bezpráví děje,
pamatujte mu se ozvati; pomyslete

si: dnes mně, zejtra

tobě; nebud'te jako ty ovce, které,
kdyť jednu z nich vlk odnášel, nic si
nevšímalý a

23

ještě se radovaly, že jinou vzal.
Poznenáhla ale i na ně řada přišla, a
vlk celé stádo

pohltil. Tak nemá pořádný občan
nikdy řádné bezpráví okolo sebe
trpěti, nýbrž

všichni společně musíte vřdy

každému bezpráví se podrobiti:
jenom tím docílíte toho,

že všichni zastrašení budou, kteří
bezpráví obmýšlejí.

Něco o reakci

(N. N. 7. července 1848.)

Tohoto slova se za našich časů tuze
mnoho užívalo, a uznali jsme
potřebu, i v těchto

novinách, kde posavad málo místa
nalezlo, též něco v čas o reakci
podotknouti.

Patrně jest, že se konstituce mnohým dokonce nelíbí,, kteří za starých časů na outraty svých

utištěných spoluobčanů dobře a panský žili: kdo jsou ti, lehce bude uhodnouti, tak že je ani

vypočítávati nemusíme. Vzpomeňte si jen, kdo vás utiskoval, komu jste hodně platiti museli

za každý krok, který udělal, kdo se nad vás ostatní nesmírně povyšoval at.d., a budete hned

věděti, komu se konstituce nelíbí.

Ouhlavní ale nepřátelé konstituce a svobody jsou

nerozumní ouředníci; rozumní a poctiví zajisté se se všemi ostatními občany z naší svobody

radují. Přičiňování a usilování těchto všech nepřiznivců svobody a zastaralých utlačovatelů

lidu jmenujeme krátkým slovem reakce čili zpátečnictví, a každého takového reakcionářem

čili zpátečníkem. Poněvadť jest

reakce věc hanebná, nikdo zajisté se
nepřizná sám, že jest

reakcionář; tak jako falešní hráčové
si na svůj dům vyvěsí tabuli: „N N.
falešný hráč“, tak

také řádný reakcionář neřekne, že si
přeje reakci, nýbrž bude vždy hleděti,
chytrým

výmyslem spoluobčany své o jejich
nová práva a svobody obelstít, aby
to napřed sami ani

nepozorovali, a pak když zpozorují,
ani již moci neměli, opřít se proti

svým utiskovatelům.

Tot' byla dlouhá předmluva k tomu, co o nynějších okolnostech našich říci chceme. Známo

jest, že se po událostech Sv.-Dušních v Praze a v celých Čechách nesmírné změny staly;

mnozí počali ouzkostlivě křičet: reakce, reakce, přijdeme o svou konstituci. Na to ale naše

nynější vláda hr. L. Thun ubezpečuje nás veřejně tiskem, že se konstituce

nikterak rušiti

nebude. Vládní noviny, které
zastávají ve všem hr. Thuna, píší
dokonce „o vykřičeném

fantomu (t. j. strašidle) reakci“. A
dále doleji doslovně takto:

24

„Pověsti, že by se byli Češi strojili
vyhubiti Němce a podobné,
nemůžeme považovati za nic

jiného než za zlomyslné výmysly k
hanobení jména českého. Rovněž

bylo všade patrné, že se

nikdo neopovážil vyřknouti slovo o
nějakém zpronevěření císaři neb
proti spojení s ostatními

rakouskými zeměmi. Vyjádření
takové by ovšem bylo vzbouření jako
voda oheň uhasilo, a

jistě proti tomu obrátilo, kdo by jej
byl pronesl. Nepochopitelná jest nám
tedy bázeň, jakoby

věc česká národní měla utrpěti, nebo
snažení naše býti zmařeno, nebo
dokonce práva národu

daná ztenčena. Jako nejsou svobody
konstituční, od dobrotivého našeho
panovníka dne 15.

března a 8. dubna nám udělené,
následkem posledně zběhlých
událostí ani nejmenším

nerušeny, tak jsou a budou přísně
zachována a šetřena nedotknutelná
práva národnosti naší“

atd.

Takto psáti a mluvití jest ovšem vec
snadná, ale jak těžko jest takovým

slovům věřiti, když

jim skutkové, a to po celé zemi,
zcela odporují! Jak těžko jest
dokázati, že je to léto, když jsou

řeky zamrzlé! V Praze jest všem
lidem i nejpokojnějším, i národní
gardě, o které všeobecně

známo jest, že na vzbouření
oucastenství neměla, odebrána zbraň;
to samé se děje po

venkově; Praha jest tichá jako hrob,
nikdo si netroufá na ulici ani dupnout
neb vykřiknout,

není v celém městě téměř ani kus
zbraně: a přece jest Praha ještě
podnes v obležení

vojenském - a to jest národní garda;
nikomu není dovoleno vydávati bez
zvláštního povolení

plakáty (ohlášení) neb běžní listy;
časopisy drží se rozličnými
vyhrůžkami ve krátkosti² a to

jest svoboda tisku; řádné schůzky se
držeti nesmí, a jak doslýcháme,
jednalo prý se již o

zavření besedy měšťanské, a to jest
associace: zkrátka, v Praze kromě
toho slova konstituce

nyní dokonce nic konstitučního
nevidíme a nezakoušíme. Ovšem
všeho toho jediná příčina

jest „stav obležení“, nač ale a proč
jest tento stav obležení, o tom nás
nikdo ještě nepoučil.

Osobní svoboda a jistota, která nám
již udělena jest od J. M. C., ta se nyní
dokonce

nezachovává a nikdy člověk není jist,

že za dvě hodiny nebude sedět ve
vězení na hradě

Pražském, kdežto mnozí po mnoha
dní ani k výslechu nepřišli. Zkrátka
nevidíme nikde

jednání konstituční. Sněm náš beze
vší podstatné příčiny a proti zjevné
vůli J. M. C. krále

našeho nedrží se, neboť J. M. C. král
naš chtěl a nařídil, aby sněm český
před říšským se

držel, a aby volby byly z větší části

ukončeny. Proti vídeňskému sněmu,
na který se kromě

toho již také volení jen na kvap a
takřka halabala děje, již také počíná
jeden hrabě, o němž jest

známo, že důvěrník jest hraběte L.
Thuna, v jedněch zdejších
německých novinách chytrým

způsobem vystupovati, s tím
oumyslem, aby i k tomu sněmu
nepřišlo. Ptám se tedy: co to jest

2 Redaktor N. N byl pro dodatek v č.
59, jež k oznámení hr. L. Thuna od

21. června učinil, a ve kterém o

spiknutí pochybuje před hr. L. Thuna
na hrad Pražský povolán, tam přísně
napomenut s vyhrůžkou trestu při
stejném pokračování.

25

konstituce bez sněmu? Již od
polovice března máme konstituci na
papíře, ale od té doby po

čtyry měsíce nemohl se řádný sněm
započítí! Je-li to jen náhodou, o! pak
pravím: Bezbožná

náhodo, která nás okrádáš o naši
poctivou. svobodu! Jen skrze sněm
může konstituce skutečně

uvedena býti. Bude-li to ale ještě
dlouho tak beze všeho sněmu trvati,
coť jiného míti můžeme

v celé zemi, než největší nepořádek,
nejistotu, hádky, osočování a -
krveprolití. Staré zřízení

přestalo, nové se nezavádí! Také se
poznenáhla nevzdělanějšímu lidu pro
ty nepořádky sama

konstituce v nelibost a podezření

uvede, neb si ještě pomyslí, že tyto
nepořádky jsou

následkem konstituce samé! Ať se
jen pan hrabě Thun přesvedčí, jak
konstitučně se nyní

všude po venkově děje: jsouť lidé,
nejvíce ouředníci a také od vojska,
kteří zjevně říkají,

posmívajíce se: Již jest po konstituci!
Sněm jedině může nám pomoci, a
kdo zdržuje sněm,

jest ouhlavní nepřítel svobody,

pořádku a blaha země. Jen jedinou
věc považte: jaké jest po

celé zemi braní na vojnu; kdyby ale
byl sněm, ustanovil by sněm sám,
má-li se bráti a jak

mnoho vojska země dáti má a jsem
přesvědčen, že by sněm se zřejmě
vyslovil proti vojně,

která nepotřebná, marná jest a naši
zem do největší zkázy uvede. Neboť
již skoro vojna celé

zemské důchody pohlcuje, dluhy se
nesmírně množí a bankrot zemský se

vší svou hrůzou visí

nám nad hlavami!

První ústavní sněm říšský

H. B. Z Vídně dne 26. července.

Těžko jest posud s nějakou jistotou
udati, jaké budou činy a

výsledky našeho ústavního říšského
sněmu. Strany mnohé, z kterých
sestaven jest, nerozdělily

se posud tak určitě, aby patrně
vysvítala jejich síla, aby se na jisto
pověděti mohlo, která

strana zvítězí. Toť arci platí jenom v záležitostech čistě politických, neboť posavad určití

nelze, ku které politické straně nejvíce spoluúdu sněmu se přiznává, ačkoli i tu jisto jest, že

liberální budou všechna určení sněmu. Co se týče národních poměrů, ovšem mají velikou

převahu národnosti neněmecké, jak se již z pouhého pohledu na země ve sněmu zastoupené

poznati můžte, a podaří-li se

Slovanům všem a Vlachům mezi sebou srozuměti se o všech

potřebách svých společných, jisto jest, že na sněmě takovou většinu hlasů míti budou, které

řádná síla neodolá.

Posavad ovšem nejsou ani všichni sněmovníci přítomni a také ani jednání samé, pohybující se

více v pouhých přípravách a formálnostech, nezavdalo příležitosti ke zjevnějšímu vystoupení

stran. Avšak se již napřed tvrditi
můžete, že se hlavně tři strany budou
pokoušeti o

26

parlamentární vítězství: foederalisté,
centralisté a Frankfurtisté. Arci se
tak mysliti nemůžete,

jakoby každý úd sněmovny již patrně
k některé z těchto tří stran náležel,
některý zajisté nedrží

posud se řádnou, některý náleží
zároveň ke dvěma, totiž který chce
výhody dvou dohromady

spojiti.

Foederalisté chtějí přetvořiti
Rakousko ve spolek rovně
oprávněných zemí, z kterých se
každá

doma dle libosti řídí, spojena jsou s
ostatními jednou dynastií. K této
straně náleží Čechové,

Poláci, Slovenci ze Štýrska,
Krajinska atd., Vlachové a právě
liberální Němci, a není

pochybnosti, že by se k této straně i

mnoho ostatních pokojných Němců
přidalo, kdyby viděli,

že se jen skrze foederaci můžete těmto
neněmeckým národnostem zadost
učiniti. Foederalisté

dělí se posud mezi sebou rozličnými
náhledy strany spojení, jedni totiž
přejí si zcela slabé, jiní

zas pevnější spojení mezi sebou.

Centralisté jsou dvojího, od sebe
zcela rozdílného způsobu: první
nazvali bychom

byrokraticko-officialní, kteří sami sebe snad i foederalisty nazývati budou, avšak jen pro

jméno, aby tímto jménem snad některé pravé foederalisty k sobě přilákali a svou sílu nimi

rozmnožili: vskutku ale chtějí jen dosavadní mašinu rakouského císařství trochu opravit,

všechnu moc ale ve Vídni zachovati, a provincím jen tolik samostatnosti popřáti, kolik jim

nevyhnutelně dáti musí. K této straně

náletí co vůdce hrabě Stadion z
Haliče, p. L. Neuman s

rusínskými sedláky, pak všichni
Němci, taknazvaní „Schwarzgelbe“.
Druhá jest strana

falešných centralistů (totiž skrytých
Frankfurtistů), kteří chtějí zcela, jména
dosavadních zemí

jako Čechy, Moravu atd. zničiti, celé
Rakousko jenom na departementy
bez ohledu na

historické rozdělení rozkouskovati,

gubernie všechny zničiti, aby všichni krajští zrovna a

bezprostředně pod ministerstvem stáli, a aby tak poznenáhla všichni se poněmčili. Takové jest

smýšlení nejúhlavnějšího nepřítele našeho, p. Löhnnera, deputovaného ze Ťatce a některých

jiných zuřivců protislovanských. Ti také usilují o to, aby Poláci a Rusíni z vídeňského sněmu

odešli a sami pro sebe doma sněm zřídili, ovšem jenom proto, by pak ve

Vídni síla Slovanů

zlomená, nemohla odolati kanibalské
zuřivosti p. Löhnera a jeho
společníků. Frankfurtisté tět

jsou dvojího druhu; praví, kteří se
úplně podrobili hodlají parlamentu
Frankfurtskému, tak aby

i císařství rakouské úplně přestalo a
jenom část a provincie byla velikého
Německa. Proti

tomuto ovšem všichni Neněmci
odporovati musí. Mírní Frankfurtisté,

kterí jenom nějakého

přátelského svazku s německým
spolkem řádostivi jsou, avšak
souverenitu rakouskou

zachovati chtějí, nenajdou ani
řádného odporu, a nejen my
Čechové, nýbrž i ostatní Němci

27

s nimi velmi přátelsky porovnáti se
hotovi jsme. Strana nejurputnějších
Frankfurtistů jest ale

zde na sněmě tak malá, že sotva 40

údů počítati můžte.

Sněmovna sama rozdělena jest na 8 řad stolic, z kterých kařdā řada (oddelení) od ostatních

průchodní uličkou rozdělena jest. Údové sněmovny neseďí zde tím pořádkem, jako v Paříži,

aby se jiř dle politického smýšlení také místy svými dělili. Úhrnkem říci se můžte, ře

nejpravější řadu a druhou vedle ní obsadili Čechové a Poláci, vedle nich v pravém centrum

jednu řadu rusínští a polští sedláci,
mezi kterými sedí tět na osudném
místě 673 spisovatel této

zprávy, dvě dlouhé řady stolic v
centrum mají obsazeny mírní Němci,
vyjma jenom zuřivce

česko-německé, tak nazvané
protestanty, kteří nejhornější místa
levého centrum obsadili a

odtud bouřlivě na pravici dorážejí.
Nejlevější strana obsazena jest skoro
od samých Poláků,

vyjma několik Němců radikálních, a ostatní levice velmi jest promíchaná. Též přidati se musí,

že kromě toho leckde jinde míchání jsou rozličně smýšlející.

Volba presidenta, na které si časopisy zdejší tak mnoho zakládaly, nemá zcela řádného

politického významu, neb jsme se my Slované již napřed umluvili, že vyvolíme za presidenta

mírného Němce a dle možnosti Vídeňana. V osobě dr. Schmitta jsme

se ale s Němci setkali,

kteří také si radikálního ze sebe voliti
netroufali.

Schwarz-Roth-Gold

(Psáno ve Vídni 5. srpna 1848.)

Ve Vídni rojí se nyní časopisy
německé jako mouchy; nikde snad v
celém světě není podnebí

časopisům tak příznivé jako zde ve
Vídni. Zákon o tisku, který vydán
jest od ministerstva,

platí zde tak málo jako koran; každý tiskne a píše, jak za dobré (nebo vlastně za zlé) uznává.

Obyvatelstvo vídeňské udržuje se v ustavičné zimnici těmito časopisy, které se zde všude, po

ulicích prodávají ve zvláštních vozíčkách ve dne i v noci s vyvoláváním vozí. Náhodou jsou

skoro všichni redaktoři víry té, kterou vyznávali proroci Habakuk a Nehemiáš, proto přec ale i

v sobotu časopisy vydávají. Kromě

časopisů vycházejí ještě pořád
zvláštní plátky

nejrozmanitějšího druhu, z kterých to
se jeden nad druhý zuřivostí svou
vyznaменávají.

3 Toto místo, symbol Gutgesingrů
Pražských, bylo dlouhý čas
neobsazené, jako by si nikdo
netroufal na

poskvrněnou lávku zasednouti.

28

V krajinách našich ovšem málo

známe všechny ty výrobky
vídeňského ducha, leda snad z

nadávek, kterými je naši Gutgesintři
ustavičně pronásledují; bude tedy
snad mnohého těšiti,

učiniti si trochu známost s těmito
vídeňskými plody.

Dnes věnována bud' pozornost naše
jednomu časopisu, který jménem
„Schwarz-Roth-Gold“,

Vereinblatt der Deutschen in
Österreich, náš nejmilejší přítel, p.
Löhner vydává. Redaktory

má čtyry, jenžto jsou: Dr. Kuh, J.
Rank, A. V. Schopf, F. Uhl. - Motto
na prvním čísle, které

dne 11. července vyšlo, jest:

„Deutschland, Deutschland über
Alles,

Über alles in der Welt!“

to jest: Napřed Němec a potom -
člověk! Němectví nade všechno i
nad spravedlnost.

Posud ovšem jenom čtyry čísla

vydána jsou, ale již z nich nabyli
jsme přesvědčení, že není

člověka na světě, kterého by p.
Löhrer zněmčiti za spravedlivé
nepokládal. Časopis tento je

orgán spolku, jenž hlavně krajiny
naše německé bouřiti proti nám za
oučel si položil, a s

jinými tak nazvanými centrálními
spolky, podobného směru v Liberci,
Litoměřicích, v

Rumburku, v Třebíči, v Karlových
Varech, v Chebu v ustavičném

spojení stojí, což tuto

podotknuto budiť proto, aby našinci
dle možnosti též s druhé strany proti
takovým záměrům

se postavili a v německých krajinách
našich k prospěchu našemu a k
utvrzení přátelského

svazku mezi českými obyvateli Čech
se vynasnažili.

Vizmeť tedy, čeho se nadíti můžeme
od „Schwarz-Roth-Goldu“.

Hned v prvním čísle čteme velmi

naivní a prostodušné německé
Credo, a v něm doslovně

takto:

„Věříme v Ducha svatého humanity
(lidskosti), jenž panuje a život uděluje
všem národům

země, jakéhokoli jména a kmene, a
jehožto říše trvá věčně. Věříme, že
tento duch na zem

přišel jakožto německý národ (dass
dieser Geist Mensch geworden ist im
deutschen Volke),

jehožto dech jest dechem jeho dechu,
aby vzbudil všechny národy živé i
mrtvé, bdící i spící,

aby se velikými stali a dobře se měli
na zemi! atd. -

Jenžto (národ německý) posavad na
vysosti svobody, odkud k sobě
povolá všechny muže

svého lidu a všech národů, aby
spořádáno bylo nynější a budoucí“ -
atd.

„Prosté a zjevné jest, co chceme.
Chceme spojené Německo, německé
Rakousko ... Naše

němectví nelpí na hrudě, kde se kdo
narodil, na zvuku hlasu, nýbrž na
šlechtě činu a

statečnosti smýšlení ... Pročetť náš
nejvyšší zákon: Miluj humanitu nade
všechno, Německo

skrze ni, a Rakousko skrze
Německo!“

To jest po česku a krátce řečeno:
„Věřím, že jenom Němci jsou lidé,

jen oni mají nade všemi

jinými panovat, jen Němci mají
rozum, a ostatní národové musejí
čekat, ať jestli co z toho

rozumu zbyde a na ně se dostane, od
Němců pochází všechno dobré na
zemi. My nechceme

mnoho: jen celé Rakousko
poněmčiti, a za Němce považujeme
nejen toho, kdo se v Němcích

narodil neb německy mluví, nýbrž
každého, koho donutiti můžeme, aby

byl Němcem. Ostatně

se arci samo sebou rozumí, že jsou
jiní národové proti nám jen pleva, jen
my Němci jsme

stateční a šlechetní.“!!!

Ovšem, ovšem, dech jeho jest
dechem jeho dechu, to jest ta
hluboká filosofie, a pro ty dechy

jste tak nafouknuti, že již více
nafouknouti se nemůžete, a jak to
zvíře v bajce rozpuknouti se

musíte, milí pánové! - Hned za tím

vyznání víry stojí článek: „Dopis
měst německých k Praze

s nadpisem: Ctěná paní mámo!“
vypracovaný od p. Eduarda Strache z
Rumburku, jenž jest

plný jedu ještěrčího, jako příkladu:

„A ty stará Prago, trpěla's, ba
podporovala's takové věci ve svých
sídlech. Musíme se

domýšleti, že upomínka na tvou
někdejší krásu města královského
vzbudila v tobě touhu, ve

starých tvých dnech ještě jednou se o to pokusiti, při čemž ti snad lhostejně bylo. sedí-li na

tvém trůnu potomek dědičného kmene aneb nějaký Faster a Villani!“

V druhém čísle čteme jednání téhož německého spolku ve Vídni dne 11. července. Dr. Nadler

činí návrh, aby všechny národní gardy v tak nazvaných rakousko-německých zemích

„německou kokardu nosili vedle provinciální“. Hm! -

Pan Uhl myslí ovšem, že by se to mělo jen ve vší uctivosti ptáti - v Čechách by to prý bylo tětko.

Dr. Schmid radí, aby se to jen od německých okresů v Čechách ptálo. Více řečníků mluvilo

ještě o tom, bohužel ale nevíme moudře li neb nemoudře, neb o tom sám „Schwarz-Roth

Gold“ zmínky nečiní.

Dr. Nadler praví, že slovanské národy, které německé ochrany užívaly,⁴ také z vděčnosti za to

německé barvy nositi mají, aby se tedy u komand národních gard poručení na to vymohlo.

Dr. Flogl: To můžete jen smýšlení, ne poručení docílití. -

Konečně přece celý spolek uzavřel, že tu věc zatím nechá.

Takovým způsobem ušetření jsme

milostí tohoto spolku od nošení
trikoloru, krve, ťluče a

inkoustu, nemohli jsme ale být též
ušetřeni adressou téhož spolku k
nově vyvolenému

Reichsverweserovi, německému
arcikn. Janu, ve které mezi jiným
čteme: „Račte nám popřáti

naději, že se rukou V. C. V. vyplní
naděje naše, že jest Německo
povoláno přinést a

zachovati vzdělání po řekách
rakouských až k břehům Černého a

Adriatického moře, a že

korouhev humanity, nesena rukama
německýma na poťehnaných půdách
maďarských, a na

jemné (empfänglich) zemi
slovanských národů rozkvete“ atd.
Tedy ať k Černému a

Adriatickému moři, a po Dunaji! -
Ale Dunaj je hluboký!

V čísle třetím vyvinuje se především
zlopověstná theorie departementální,
vymyšlená od

Ultra Němců rakouských na zničení
ostatních národů. Dle ní by musely
přestati všechny

provincie, všechno by stálo pod
jedním ministerstvem ve Vídni, což
arci poznenáhla

zněmčení za sebou vésti musí. O
tomto plánu chytrém a jezovitském
zůstavujeme si později

zvláště promluvit. Dále tamtéž čteme
obšírné zřízení republiky
všeslovanské, jak prý bylo

vyjednáno v Praze na slovanském

sjezdu; pochází tento důležitý dokument, - jak p. Löchner

praví, - od jistého Rusa, jenž na útěku z Prahy ve Vratislavě jej odevzdal komusi, z jehožto

ruky se dostal zrovna do „Schwarz-Roth-Goldu!“ V celém dokumentě se všechny punkty

doslovně uvádějí tak, jak by nejlepším způsobem zrovna z protokolu vypsány byly. Účel ale

p. Löchnerův byl ten, aby tak naše

slovanské záležitosti jen před světem
do hodného podezření

uvedl.

Dále statuty spolku Němců
rakouských, z nichž § 1. „Účel
spolku jest, hájiti národnost

německou proti násilí (Uebergriffe)
jiných národností“, totiž po česku
řečeno: „Účel jeho jest,

potlačovati Slovany, aby snad někdy
sesílivše, nemohli být německé slávě
na závadu.“

Ve 4. čísle jest článek: „Úloha naše
na východě,“ velmi zábavný. O
Uhersku tvrdí se tam, že

musí býti německé anebo ruské, a
podařilo-li by se Moskvanům
zmocniti se jiřních

4 Vašku! směj se!!

31

slovanských zemí, tu by jim arci
sloužilo moře středozevní jako
severní, a „pak by se

vyplnilo staré proroctví Eddy, že ku

konci dnů veliký had severní
všechno zachvátí a ve svých

mohutných údech německý svět
zadusí“. Proto prý musí podporovati
Německo Maďary a

Rumuny, národy velmi chvalitebné
(neb nejsou Slované!), všoupnouti
tento maďarsko-

valašský stát jako závoru mezi
Rusko a jižní bojovné Slovanstvo.
Zároveň arci pak po této

maďarsko-valašské závoře
sklouznou se Němci poznenáhla po

Dunaji do Černého moře, které

jim odjakživa zaslíbeno jest. To se
nazývá - freie Donau!

Také čteme žádost měšťanů
Kadaňských (Kaaden) (z Čech k
ministerstvu do Vídně, v nížto

pamětihodný punkt jest ten, „aby se
český sněm v Praze nedržel, kdežto
prý by němečtí

deputovaní neměli dostatečné jistoty
osobní!“ O spravedlnost ! My
Čechové máme zde ve

Vídni jistoty mezi vámi, a vy mezi námi nemáte! O věčné privilegium Němců nad Slovany !

Jsem ubezpečen, kdyby se některému německému deputovanému na českém sněmě v Praze

něco podobného bylo přihodilo jako p. Riegrovi ve Vídni, že by jistě druhého dne hned byli

všichni němečtí deputovaní odjeli z Prahy do Liberce !

Také tam čteme pamětihodný dopis z

Chebu od 11. Července a v něm
takto: „Windischgrätz

tentokrát zachoval Prahu pro
Rakousy; rakouská věc byla tu
německá, a proto se říci můžte, že

ji pro Německo zachoval. Ostatně
mu ale Německo málo na srdci leží -
to víme všichni - a

bude-li to císař žádat, potáhne proti
Německu. Ale jest muž římského
charakteru, naskrze

ctihodný, a dobré služby nám ještě

prokázati můžte (wir dürften ihn noch sehr brauchen)“. -

Tolik pro poznání jednoho zdejšího časopisu, ostatní jsou mu velice podobni. Mnoho

krásných výkladů mají Němci na svůj trikolor: tento Löhnerův „Schwarz-Roth-Gold“ ale dává

příčinu k výkladu trochu originálnějšímu: Černá znamená noc, Červená znamená krocana, Tluta jest tluč.

**Článek, o kterém bych si přál, aby
jej každý přečetl a rozvážil**

(N. N. dne 30. srpna 1848.)

Nastaly nám v Rakousích časy, na
které jsme ani v nejbujnějších
přáních pomyslit si

netroufali; dostalo se nám v
Rakousích tolik svobody, že se
mnohým zdá až příliš býti!

Pravím v Rakousích, protože se toto
poslední nýní o Čechách říci nemůžte.

Čím to ale jest, že přece posud se
svým osudem spokojeni býti
nemůžeme; čím to jest, že

dosáhnuvše cíle tužeb svých, -
svobody, - přece jaksi úzkostlivě do
nejbližší budoucnosti

hledíme?

Jest to pro nejistotu, protože té celé
svobodě úplně nevěříme, že se nám
jaksi lehce nabytá

býti zdá, a tudy lehce ke ztracení.

Přátelé milí! kteří jste upřímní a

poctiví milovníci svobody,
demokratie, rovnosti práv,

spravedlnosti atd., kteří jste od
jakživa tak svobodně smýšleli již za
staré vlády, pokud se to za

přestupek považovalo, kteří nejste
liberalisté a demokrati ode dneška
snad jen proto, že to

nyní v módě jest, že nyní demokratie
panuje a vynáší, - vás, přátelé milí!
řádám, abyste se

mnou následující rozvážení učinili.

Jak stojí nyní v celém rakouském
mocnářství záležitost svobody?

Rakousko jest země nejedna, nýbrž z
rozličných zcela rozdílných, ba
nepřátelských národů

složená, a proto jest v Rakousích
mnohem tíže všeobecné usrozumění
a porovnání uvést, než

v kterékoliv jiné zemi. Jiné země
mají obyčejně jen rozdíly ve stavech
a v politickém

smýšlení, poněvadž obyčejně jen od
jednoho národu obydleny jsou aneb

aspoň že převaha

jednoho národu tak veliká jest, že se jí musí jiné slabé části ve všem podříditi. U nás ale v

Rakousích Němec, Maďar a Slovan (Vlachy a Rumuny nepočítaje), ostře a mohutně proti

sobě stojí vřdy hotovi jeden na útraty druhého moc svou zvětšiti. Odtud pro všeobecnou

svobodu vysvítá vřdy veliké nebezpečení. Slované ještě

nejupřímněji svobodu pravou
milují, oni jedině snad chtějí
rovnoprávnost všech národů
rakouských, neosobující si přednost
a

panování nad jinými, chtějí Slované
rakouští jen tolik, aby byli rovni ve
všem ostatním. Tot'

skutečně sami ke své cti říci a
dokázati můžeme. Němci a
Maďarové panovati chtějí, jedni v
jedné, druzí ve druhé polovici
Rakouska, tak aby ostatní vedle nich

bydlící národové jim

podřízeni byli. Vlachové dokonce se od Rakouska vší mocí odtrhnouti chtějí, a o to v

posledních časích brannou mocí usilovali.

Co se tedy politiky národností týče, a když se jen na národnost ohled bere, vidíme patrně, že

ani Němcům, ani Maďarům, ani Vlachům na zachování celého Rakouska nic záležeti nemůže

a nezáleží. Naopak, když béřem zřetel
pouze na národnost, musíme uznati,
že by pro Němce,

pro Maďary a pro Vlasy vlastně
lépe bylo, kdyby Rakousko pominulo
a se rozpadlo.

33

Němci rakouští by se k německé říši
připojili, a tak spojení ouzce s
ostatními soukmenovci

svými, jeden veliký a mocný stát
utvořili; Maďaři by samostatné
veliké Uhersko měli, po

které samostatnosti již dávno baží
ctižádost jejich, a ve kterém
mocnářství by oni Maďaři

jediným panujícím národem byli,
zvětšující se poznenáhly
zmaďařením všech ostatních

mezi nimi bytujícími národy; a
Vlachové by se k ostatní Italii
přivtělili. Sami Rumunové

(Vlachové) rakouští by v takovém
pádu Rakouska ke svým ostatním
spolurodákům v

Multanech a ve Valachii se připojili,
třeba pod tureckou neb ruskou
ochranou, kdyby se
nemohli samostatně udržeti.

Jenom Slované rakouští nemají
takových vyhlídek. Kdyby bylo
Rusko země svobodná,

konstituční, mohli by Slované
rakouští tak jako Němci, Maďaři a
Vlachové bažiti po spojení s

rodáky svými, aby jakožto jeden
veliký národ, jakožto soustátí
slovanské čestné a snad

nejpřednější místo zaujímali mezi
ostatními národy tohoto světa. Ale
Rusko jest země

despotická, a my ostatní Svobodní
Slované musíme se, bohužel! tohoto
vlastního bratra svého

co nejhoršího nepřítele varovati.
Každý kmen z nás rakouských
Slovanů jest sám pro sebe

slabý, aby vedle jinonárodních
mocných sousedů čestné, samostatné
místo zaujímal. Odolá

naše české království, kdyby i skutečně mocnou a brannou rukou od ostatního Rakouska se

odtrhnouti mohlo (o čem nyní pochybuji), odolá pak vojskům celého Německa, které by jistě

rádo takové příležitosti použilo k podmauění Čechů? Odolají Poláci přemoci carské, aby se

opět všichni v jeden politický stát spojití mohli? Má Horvatsko dosti moci proti Maďarům,

Turkům i Němcům? - Dobře tedy,

proč se vespolek všichni nespojíme,
abychom této potřebné

síly a mohutnosti nabyli?

Odpověď na tuto otázku jest
následující: My, Slované rakouští,
předně nejsme pohromadě,

nesousedíme zrovna vedle sebe,
nýbrž oddělení jsme od sebe jinými
národy, a proto se sami

spojiti nemůžeme, nýbrž museli
bychom do spolku i tyto mezi námi
položené národy

přijmouti. Za druhé ale tam, kde skutečně pohromadě jsme, na severu, Pozňany, Slezsko.

Lužice, Čechy, Morava, Slováci, Haličští Poláci a Rusíni, zase naše národní uvědomnění,

naše národní odhodlanost, náš cit jednoty není posud tak vzdělaný a vyvinutý, jako by si toho

přáti bylo. Moravan nedůvěřuje Čechovi, Slovák Moravanu i Čechovi, Polák Rusínovi, Rusín

Polákovi, rolník haličský šlechticovi,

a ještě mnoho času uplyne, ještě
mnoho pracovati a lid

svůj poučovati musíme, neť docílíme,
aby touha po jednotě slovanské byla
mezi námi

všeobecná. A kdyby skutečně mezi
námi všemi severo-západními
volnými Slovany, kterých

jest dohromady asi 14 milionů,
panovalo tolik sympathie a
dorozumění, bychom samostatné

svobodné spojené státy utvořiti
mohli, jest veliká otázka, vystačila-li
by naše moc beze všech

prostředků, jak peněžitých, tak
pravidelného vojska, pak v
nepořádku, v jakém bychom jistě

nějaký čas se nacházeli, odporovati
vojskům rakouským, pruským a
německým, kteráťto by

jistě našemu novězrozenému státu za
kmotry se nepostavila? - nic
nemluvíce ani o Rusku, o

němťto vřdy věřiti musíme, že bude

držeti s legitimností a s dynastiemi. -
Jakkoli tedy my,

Slované západní, po spojení baťíme,
musíme přece sami uznati, že naše
nynější síly a

postavení nedávají nám řádné naděje
na uskutečnění svých přání.

Lépe než my sami postarala se o nás
náhoda a historie; ejhle! v rakouském
mocnářství

skutečně všichni pohromadě jsme;
rakouské mocnářství jest ten svazek,

který veliký počet

našeho národa dohromady váže,
držme se tedy tohoto spojení, vaŕme
si této náhody nám

velice prospěšné, to jest jinými slovy
a krátce řečeno: My, rakouští
Slované, máme nejvetší

potřebu a uŕitek z toho, když se
Rakousko pohromadě udrŕí,
poněvadž se tak i my, Slované,

pohromadě udrŕíme: přičiňme se tedy
o to celou silou svou!

Toto zde právě řečené zdá se mi
nejlepší důkaz býti o tom, že Slované
rakouští skutečně

upřímně o Rakousku smýšlejí: majíť
z toho prospěch, a to se mi v tomto
světě trvanlivější a

bezpečnější pohnůtkou býti zdá, než
všechny řeči o věrné oddanosti atd.
atd.

Doufám, že jsem dosti zřetelně a ku
přesvědčení provedl a dokázal, že
nám, Slovanům

rakouským, velice na tom záleţeti

musí, aby se Rakousko zachovalo.
To tedy chceme a chtíti

musíme; ale jakých prostředků se
nyní v těchto okolnostech k dosažení
tohoto cíle uchopiti

máme? O tom tedy budiž další naše
rozjímání.

Komu kromě nás ještě také záleží na
zachování Rakouska, abychom síly
svoje s jeho silami

spojiti mohli? - Zajisté nikomu více
než naší rodině císařské (dynastii)

Habsburské, což ani

dokazovati zapotřebí nebude.

Přiznejme se ale, že naše rodina
císařská pro nás důležitý, totiž

mocný jest spojenec; onat' má veliká,
sobě zcela oddaná vojska a kromě
toho veliký počet

obyvatelů celého mocnářství ze
starého zvyku (veliká to moc mezi
lidmi!), na této staré

dynastii věrně lpí a jí se vždy
přidrţovati bude; dynastie naše má
také pro sebe starou

legitimnost a historické právo, ona
má také jinde za hranicemi mocné
přátele, Nám,

Slovanům, záleží na zachování
Rakouska, dynastii Habsburské též
záleží na zachování

Rakouska, držme se tedy dynastie,
držme se monarchického principu.

35

Ale na jedno nezapomínejme: ačkoli
nám i dynastii záleží na zachování
Rakouska, jest v

tomto ohledu mezi námi a dynastií
veliký rozdíl, na který veliký ohled
míti musíme. Nám,

národům slovanským, záleží a
záleţeti musí na zachování
svobodného, demokratického

Rakouska: dynastii nemusí záleţet na
svobodě a na demokracii, jí záleží
hlavně jen na

Rakousku.

Jisto jest, ţe dynastie sama svými
prostředky a svou mocí
aristokratické a nesvobodné

(absolutistické) Rakousko udržeti
nemůžete, neb vlastně jiť nemohla,
nebot' toho jsou letošní

jarní události patrným důkazem.

Jisto jest za druhé, že by dynastie
sama svými prostředky a svou mocí
ani demokratické a

svobodné Rakousko pohromadě
udržeti nemohla, kdyby jí v tom větší
část národů

odporovala.

Pochybno jest, jest-li by dynastie
naše despotické a aristokratické
Rakousko pohromadě

udržela, třeba bychom my všichni
Slované ji v tom podporovali, totiž
jinými slovy řečeno:

Kdybychom se my, Slované, bez
ohledu na svobodu s dynastií k tomu
účelu spojili, abychom

ostatní národy neslovanské v
Rakousích sobě podmanili a je
poslovanštili: není jisto, že

zvítězíme a účel svůj dosáhneme.

Jisto ale jest nade všechnu
pochybnost, že my, rakouští Slované,
ve spojení s dynastií

svobodné a demokratické Rakousko
pohromadě udržíme, třeba se i ostatní
národové,

jmenovitě Němci a Maďarové, o
zničení a rozpadnutí jeho pokoušeli.
To jest jinými slovy

řčeno: Když my, rakouští Slované,
spojení s dynastií svobodu a
demokratii zachováme,

zdržíme rakouské Němce od
centralisace Frankfurtské a přinutíme
Maďary, aby zanechavše

svého osobování a oddělování, pod
těmi samými výminkami jako my
ostatní s Rakouskem

spojení zůstali, a tak svého cíle
dojdeme.

Zapotřebí k tomu ale, jak již praveno,
trojího: předně, abychom se my,
Slované, demokratie a

svobody věrně drželi; za druhé,
abychom s dynastií spojení byli a za

třetí, aby též dynastie při

svobodě a demokracii pevně stála. Te
my, Slované, rádi a pevně se
demokracie a svobody

přidržíme, o tom nepochybuji: od
dynastie odtrhovati se nemáme
žádnou rozumnou příčinu,

držeti se jí ale mnohé; o to třetí ale
hlavně jde, aby se dynastie také
pevně a věrně svobody a

demokracie přidržela. Pokud to záleží
od pouhé dobré vůle a od pouhého

smýšlení naší

císařské rodiny, musíme naději míti,
že sama svůj prospěch dobře
rozháťivši, s upřímnými

36

rádci svými se poradivši, od svobody
a demokracie neodstoupí. Jsout' ale
kromě toho v naší

moci prostředky, kterými k tomu
působiti můžeme, aby dynastie naše
svobody a demokracie

se přidržela. Prostředky tyto jsou dva:

spravedlivost naše v národním
ohledu a mírnost naše v
politickém.

Spravedlivostí svou v národním
ohledu můžeme se my, Slované
rakouští, vřdy nad ostatní
národy vyznamenati. Mnozí této
spravedlivosti, totiž pravé svobodě
nikterak rozuměti
nechtějí, oni přejí si svobodu, ale jen
pro sebe, jiným nedovolují toho, co
sami pro sebe řádají,

ale, Slované rakouští, kteří jsme
posud vřdy byli proti ostatním ve
křivdě, zaujímajíce všude

jen druhé neb poslední místo,
dovedeme se nyní nejlépe
spravedlivě a snášenlivě s ostatními

porovnat, zvláště když nic jiného,
nic více řádati nebudeme než rovnost,
neosobující si

přednost. Takovým způsobem
získáme si pro sebe mnoho myslí
také mezi spravedlivými a

snášenlivými Němci, Maďary a

Vlasy rakouskými, kteříto
důvěřujíce ve spravedlivost a

snášenlivost naši, rádi s námi v
jednom státním foederálním spojení
zůstanou: a tím i sobě i

dynastii znamenitě usnadníme
zachování Rakouska.

Co jest mírnost v politickém ohledu,
o tom, jakožto věci pro nás v tomto
okamžení

nejdůležitější, a pro zvláštnost tohoto
času velmi choulostivé, mnohem

obšírněji promluvíti

musíme, vezmouce při tom ohled na rozličné stavy občanů rakouských, jak nyní k sobě stojí a

na nynější říšský sněm ve Vídni.

Stran politického smýšlení slyšíme a čteme posavad množství jmen rozličných stran, slyšíme

o radikalistech, demokratech, aristokratech, konservativních, absolutistech, moderadech,

progresistech, reakcionářích atd. atd.

Která strana jest nejlepší? které se máme přidržeti? -

Vidíme a slyšíme, že jedna druhou dle možnosti zlehčuje, a že každá jen sama sebe za

rozumnou, za dobře smýšlející pokládá; coť tu dělati, jak tu svědomí svému se zachovati?

Podáme k tomu následující klíč. Stojím na tom, že není více hlavních rozdílů ve všelikém

politickém smýšlení než dva, totiž jedna strana poctivých a rozumných,

druhá nepoctivých a

nerozumných lidí. Poctiví jsou, kteří se věrně drží té zásady, kterou jsme se od nejpřednějšího

liberalisty tohoto světa naučili: co nechceš sám trpět, nečiň jinému; nad tuto zásadu není nic

liberálnějšího na tomto světě. A byťby i byli poctiví lidé, často z nerozumu proti svému

nejlepšímu mínění a přesvědčení jednají a dobré věci škodí.

Každý poctivý a spolu rozumný
člověk jest liberální, jest demokrat,
třeba se ani sám za

liberálního a za demokrata
nevydával; mnohý dobře smýšlející,
ale při tom nerozumný

člověk, ačkoliv se domnívá býti
liberální a demokrat, přece z
nerozumu často demokracii a

liberalismu nevědomky škodí a
překáží; lidé chytrí sice, ale
nepoctiví, ačkoli se sami za

liberální a za demokraty vydávají,
nemohou nimi ani býti.

Schválně se tu o slovech: radikální,
konservativní, moderados (mírný)
ani nezmiňujeme,

poněvadž jsou to pouhé formy,
nehodící se nikterak k dobrému
označení politických stran.

Neboť býti a nazývati se radikálním,
jest zrovna takový nerozum, jako
býti a nazývati se

konservativním neb moderadem. A

proč? Proto že rozumný a poctivý
demokrat u liberalisty

musí být radikální, konservativní i
moderados zároveň. On totiž musí
všechno, co jest

rozumné, poctivé a demokratické,
zachovati a udržeti (conservovati), a
v tom jest

konservativní; všechno, co jest
aristokratické, neliberální, nepoctivé,
nerozumné, musí hledět

vypleniti a vyhubiti, a v tom jest buď
radikální nebo moderado, jak toho

kdy potřeba žádá.

Neboť nemáme vždy dostatečných sil
k tomu, co bychom učiniti za dobré
uznali, a člověk,

jenž hlavou zed' proraziti chce, může
být sice nejpoctivější, ale je jistě -
nerozumný. Poctivý a

rozumný demokrat tedy jest tenkrát
radikální, když vidí, že jeho síly
dostačí vykořeniti něco

aristokratického, nepoctivého a
neliberálního; kde ale toto jemu

protivné v tak hrubé moci se

jeví, že nemožno jest najednou a úplně tuto moc zničit, tam jest mírný (moderados), to jest,

on se nepodrobuje této moci, ale hledí ji poznenáhla seslabiti a konečně nad ní zvítěziti.

Užijme těchto zásad v příkladu z našeho vlastního života! Co by nám ku př. před půl rokem

byl pomohl radikalismus proti tehdejšímu absolutismu a aristokratii? Nic, než že bychom byli

seděli na Spielberku neb někde jinde
v tuhé vazbě, a že by naše slabá síla
úplně vyhubena

byla. Co bychom byli prospěli dobré
věci?

Řádný demokrat a liberalista nemůže
se jinak spokojiti, než úplnou
demokracií a svobodou;

on tedy nemůže jen na polovici neb
některé části přestati; ale on nemusí
všechno chtíti

najednou, když to možná není, nýbrž

vždy jen tolik, co možná dostati a
poraziti, a o zbytek

opět dále se přičiňuje; kdežto
přepjatci najednou všechno ťádajíce,
přeceňujíce sil svých,

často všechno ztratí a nic z toho
nedosáhnou, co si ťádali. - Takovým
spůsobem musíme

hleděti na politické sňatění našich
časů.

V Rakousích až do března panoval
absolutismus, aristokratie, vojsko,
byrokratie a hierarchie,

zajisté pět velikých sil. Najednou
klesla jejich moc ne naší silou, nýbrž
nejvíce následkem

38

událostí zahraničných velmi kvapně,
že jsme se ani nenadáli. Táři se všech
rozumných:

Zničen jest u nás absolutismus,
zničena aristokratie, byrokratie,
hierarchie? zlomena jest

jejich síla tak, že se jich není zcela co
obávati ? - O, nešalme se sami,

přiznejme se, že posud

ani síly své s našimi neměřili,
nemysleli, že již nám úplně
odstoupili vítězství. Nikoli,

ubezpečuji vás, že jen čekají na
příhodnou dobu, aby se ještě o vládu
nad námi pokusili. Jejich

moc jest vojsko, oni mají veliké
jmění, jim slouží mnoho okolností,
které my ani neznáme,

oni mají spojení dobré mezi sebou a
za hranicemi. A naše síla proti nim
kde jest? kde stojí

naše vojsko, kde jsou naše miliony? -
nikde. Jediná naše moc byla posud
veřejné mínění;

udrží-li se ale anarchie a nepořádek
jako nyní ještě nějaký čas, jisto jest,
že i veliká část

veřejného mínění proti nám se obrátí,
nebot', bohužel! že většině pokoj jest
více milý než

svoboda, a ještě více bohužel! že
veliký počet našich spoluobčanů tak
málo vzdělaný jest, že

považuje ten stav přechodu od
otroctví ke svobodě, v němžto se nyní
nacházíme, a který

nevyhnutelně nepořádků jest plný, již
za tu očekávanou svobodu!

Což tedy divu} že se mnohým taková
domnělá svoboda nelíbí! A čím dále
tento stav

přechodu, tato nejistota trvati bude,
tím více získá ona strana přívrženců,
která pak bez ohledu

na svobodu opět pořádek zavede, ale
pořádek takový, že bude u nás opět

tak ticho, jako bylo

ať do letošního roku, ticho hrobové.

Povinnost největší všech
opravdových a nezištných přátel

svobody jest tedy všemožně o to se
starati. abychom opět pod zákonem
žili, aby se místo

starého zbořeného stavení vlády naší
nové, času přiměřené vystavělo, a tu
jsme u říšského

sněmu a u ministerstva.

Říšský sněm nynější i ministerstvo

povstalo v revoluci, sněm vyvolen
jest na nejširším

základu zcela bez censusu v
nejúplnější svobodě, a můžete se tedy
vším právem považovati za

vyslovenou vůli všech národů;
ministerstvo jest skoro celé vzato z
národu, a smýšlení jeho

jest skutečně liberální. Ale
ministerstvo nynější nemá posud
tolik moci, jak bychom si přáli

měli, mnohé silné závady stojí mu v
cestě, když by své dobré zámery ve

skutek uvést chtělo.

Celá aristokratie nenávidí toto demokratické ministerstvo, a vojsko jenom s nechutí se

podrobuje. Ve sněmu ovšem uťívá ministerstvo důvěru veliké většiny, ale právě proto zas

strana Frankfurtistů nyní s největší zuřivostí proti ministerstvu vystupuje. Tato strana ve

sněmu přeje si patrně záhubu rakouského mocnářství, poněvadž jen

v tomto pádu doufá na

vyplnění nejvřelejší touhy své, totiž,
aby tak nazvané německé provincie
(mezi nimi ovšem

Čechy a Morava), k Německu
připadly. Od té doby, co tato strana
pozoruje slabost svou ve

sněmu, od té doby, co pozoruje, že
ministerstvo od Frankfurtu
odstoupilo a foederalisticky

39

smýšlí, od té doby zuří tato strana ve

sněmu a její časopisy „Der Radicale,“ „Constitution"

„Gradaus“ atd. s největší vzteklostí proti ministerstvu, proti většině sněmu a jmenovitě proti

deputovaným českým, poněvadž nás za původce všeho toho považuje.

Všechny nadávky, jaké nyní v módě jsou, totiž reakcionář, antidemokrat, terrorista,

absolutista, aristokrat atd. sypou nyní tito poraženi Frankfurtisté na nás, mluví zjevně o nové

revoluci, ano v časopisu
„Constitution“ stále nedávno
proraženým písmem: „Jsme opět před

13. březnem, nazývá-li se tyran náš
Metternich aneb říšský sněm, to jest
jedno“ atd.!!! Taková

řeč praví jinými slovy: Všechno, co
se mně nelíbí, jest tyranství, a ona
důkladně označuje

celou tu podobně smýšlející část
Vídeňského zkaženého časopisectva.

Te ale deputovaní čeští s lidmi

podobného smýšlení, kteří v
rozmíškách, nepokojích a v

nepořádcích útěk svůj mají a
hledají, souhlasovati nemohou, jest
věc patrná: cesty naše

nejsou cesty jejich a účel náš zcela
protivný jest účelu těchto anarchistů.
Všichni poctiví a

upřímní přátelé svobody snaží se nyní
srozumění mezi rozličnými
národnostmi rakouskými

usnadniti a uskutečniti, jenom tito ale
sobečtí Němcové chtějí pro zisk svého

Němectva všechno

ostatní obětovati: ale duch
spravedlnosti zahladí jejich hanebné
úmysle a dobré dílo podaří se
proti všem jejich piklům a hanebným
úskokům.

Naše zásady

(N. N. 23. září 1848.)

Přišel čas, že národ český dosáhnul
rovnoprávnosti s německým, že i my
stojíme v řadě

národů, kdežto jsme již po dlouhý věk
beze všeho politického značení
jenom jakožto „misera

gens contribuens“ (t. j. bídny,
podrobený lid), svou vlastní otčinu
obývali, přispívajíce toliko

k oslavení a ku velikosti našich
podmanitelů.

Nemohouce tak snadno zapomenouti
na slavné doby našich předků, snažili
jsme se vždy po

svobodě a vyhledávali jsme dle
možnosti a slabých sil svých skrovné

cestičky, na kterých

bychom opět ze jha vyváznuh.

Despotická vláda střehta
nedůvěrným okem každé pohnutí

naše, abychom se neuhnuli její moci,
a proto jsme byli nuceni jen kradmo,
jen jako pod

oponou cesty svobody národu
českého připravovati.

40

Vlastenci se jmenovali oni na počet
nehojní mužové a mladíci, kteří ve

jménu a pod firmou

filologie pracovali neunavně o
vzkříšení národa českého. Známa
jest všem tato idylická doba

naše, kdeťto byly bály a besedy a
divadla nevinnými pákami české
svobody a národnosti,

kdeťto se založení maličké knihovny
za znamenitý a pamětihodný pokrok
považovalo a

vítězoslavně všemi časopisy
ohlašovalo, kdeťto malá kníťka bez
ohledu na obsah epochu

tvořila, kdežto několik malinkých
časopisků pod přísnou censurou
postavených, bylo největší

bohatství, téměř duše národa
českého, jejichžto redaktorové mezi
přátely s rozjařenou tváří se

chlubili, že jim dnes pan censor
propustil dva řádky, narážející na
neznalost p. kancelářského

v jazyku českém!! Tyto idylické
časy, kde vlastenec vlastence po
celých Čechách jako

příbuzného navštěvoval, kde se tito
vlastenci za zvláštní sektu
považovali, jejíto účele byly

zcela veřejné, přece ale nikomu
jinému známe, - tyto časy počaly se
jiť před letošním

březnem silně měniti a nyní dokonce
pominuly.

Jiť v posledních těchto rocích mnozí
z obmezeného stanoviska pouhé
slabé sekty a pouhé

slovesnosti vystupující, poukazovali
na praktičnost, na ťivot (doufáme, že

nám nikdo upíratí

nebude, že i my jsme náleželi do
počtu těchto); když ale s politickou
svobodou nový život

vešel do našich vlastí, tu se i naše
postavení jakožto bývalých
„vlastenců“, často od

rozličných šosáků za přepjaté hlavy
vykřičených, zcela proměnilo;
ukázalo se, že hýbají tyto

přepjaté hlavy celými Čechami,
celým Rakouskem, celým

Slovanskem, majíce při tom
nesmírný vliv na celé Německo, jak
zkušenost Frankfurtského
parlamentu ukázala. Této moci
naší se dříve nepřátelé naši nenadáli!

Ale i my sami nenadáli jsme se, že
idey naše, směr náš v praktickém
životě se tak silným

ukážete, a přiznejme se, že nám
skutečně někde bez našich zásluh
náhoda a okolnosti

pomáhaly.

Nyní ale jest povinnost naše, udržeti
se v této moci, a dále pokračovati;
nejsme již sekta

pokoutní, naše povinnost je nyní,
starati se o veškeré blaho své vlasti;
my jsme národ český,

národ slovanský, a můžeme míti
nesmírný vliv na vyvinutí celé
prostřední a východní Evropy.

Tak mohou dojíti Čechové opět k
takové ba ještě k větší slávě a moci
než za starých dob

Karla a Otakara.

Nemysleme však, že nám toto
všechno přijde ve snu, náhodou a bez
našeho přičinění: svět

jest ustavičný boj, síla se silou,
rozum s rozumem, národ s národem
se měří, slabší slouží

silnějšímu a činnějšímu, a kdo myslí,
že mezi národy skutečně již nyní
nastane bratrství, toho

41

považujeme za nepraktického snílka,
jenž se z historie ničemu nenaučil, a

jenž svou

nepraktickou teorií vlastnímu
národu škodí a cizému pomáhá.
Nesmíme nyní v ničem

spoléhati se na jiné, nýbrž sami se o
všechno postarati, co si sami
nespůsobíme, to nebudeme
míti.

Hlavní věc jest, aby zřízení naše
politické bylo moudré a svobodné,
pak utužena doma

přiměřenými zákony vzkveté naše

vlast a projeví činnost svou i na jiné
národy, zvláště na

slovanské. Za několik let vzroste pod
dobrou konstitucí štěstí domácí, moc
a sláva našeho

národa. Zároveň ale s těmito
nynějšími okolnostmi musí nastati i
změna jiná, která se již

dokonce zabrániti nemůžte a nemá.
Pokud jsme byli slabi, nesvobodni,
byli jsme všichni úzce

spojeni, nebylo mezi námi stran; při
každé dosti malé různosti ve

smýšlení volalo se:

„Svornost, netrhejte se od sebe, jsme ještě slabí, musíme dohromady držeti!“ Nyní, když se

naš počet nesčíslně rozmnožil, tím větší nastaly různosti ve smýšlení. Musíme se nyní jít na

rozličné strany rozpadnouti, z kterých každá svou cestou kráčet bude. Mnozí snad želeť toho

budou a za neštěstí považovati, že jít nemůžeme všichni jako dříve býti

jedna duše a jedno

tělo: my ale nejsme toho zdání a
naopak přesvědčení chováme, že toto
rozdělení na strany

jenom dobré věci poslouží. Ať se
každá strana dle nejlepšího
přesvědčení svého snaží k cíli

dojít, která pravdu a poctivost při
sobě má, o té doufáme, že nejdále
dojde.

Noviny, jak známo, jsou otisky
veřejného života, všechno, co v
národu se děje, jeví se v jeho

novinách. Noviny a časopisy budou opět tyto rozličné strany představovati, každé sloužice své straně a zastávající její smýšlení.

Také „Národní Noviny“ budou náležeti k jedné straně; nebo všem stranám chtít vyhověti, jest

věc předně nerozumná a za druhé nemožná. Proto také se již zavčas přihlásíme, ku které

straně my náležíme, kterou zastávati chceme.

„Národní Noviny“ budou vždy
svobodu, a sice v nejširším smyslu a
co nejvíce možná

vyhledávati. Avšak každý o svobodě
jiné ponětí má : naše přesvědčení
jest, že svoboda bez

vzdělanosti národa je nemožná, a
proto bude naše úhlavní péče,
rozšiřovati podle sil svých

vzdělání. Jen vzdělání národové
mohou býti opravdivě svobodni, a
proto musí opravdivý

přítel svobody k tomu pracovati, aby

vzdělání nejen jako posud bylo
obmezeno na některé

stavy, nýbrž aby poznenáhla celý lid
se vzdělal a poučil. Lehko jest lid,
zvláště nevzdělaný,

drážditi, tětko vzdělati; a proto my,
zanechávající nepotřebné dráždění
těm, kteří v tom svou

svobodomyslnost vyhledávají,
budeme si raději hleděti poučování a
vzdělávání.

„Národní Noviny“ jsou a budou
vždycky časopis docela samostatný,
my ani s vládou, ani s

řádnou jinou, buď privátní neb
veřejnou společností v řádném
závazku nestojíme, aniž kdy

státi budeme, a proto, abychom vždy
zachovali svůj samostatný úsudek,
své samostatné

mínění, nehledíce ani v levo, ani v
pravo.

„Národní Noviny“ nevycházejí ani
pro dynastii, ani pro šlechtice, ani

pro měšťany, ani pro

rolníky, ani pro řemeslníky, ani pro
knežstvo, ani pro úředníky, ani pro
vojsko, ani pro

proletáře, neslouží nikdy jednomu
stavu proti druhým, nýbrž jsou jen ve
službě celého národa,

jak napsal jejich, „Národní Noviny“,
praví, a budou beze všech ohledů
nedůstatky jednotlivých

stavů kárat a naopak zásluhy jejich
neustranně uznávati. - Někteří

svobodomyslnosti tak

rozumějí, jakoby svobodomyslní lidé
a svobodomyslné noviny každý
krok vlády a úřadů bez

ohledu již eo ipso tupiti, ustavičně se
všemu protiviti, všechno haněti
museli: k těmto my

náležeti nechceme. My dobře
vědouce, že bez vlády nemůžeme býti
stát, myslíme. že jest to

nepoctivé, ustavičně vládě překážeti
a těžké její povinnosti ještě více
obtěžovati; majíce také

na paměti, že snadnější jest všechno
tupiti, než napraviti, budeme vždy
vládu podporovati ve

všem, co dle našeho přesvědčení
národu prospěšno jest, a jen tehda
budeme proti vládě

vystupovati, když její kroky dle
našeho přesvědčení budou chybné
nebo národu škodlivé.

„Národní Noviny“ budou také vždy
demokratické. Avšak i tuto zapotřebí
jest výkladu, proto

že se za našich časů takových
krásných slov velmi zneužívá.
Demokratie znamená rovnost,
rovnoprávnost celého národa, a za
našich časů pozorujeme mnoho
druhů demokratů, pročeť
se musíme osvedčiti, ku kterému
druhu my náležíme. Jest druh
demokratů, který, aby se
rovnost docílila, o to usiluje, aby
všechno, co vyššího, vzdělanějšího
jest, se zesprost'áčilo,
který všechno od shůry dolů strhuje;

k tomuto druhu aemokratie, která se
nazvatí můž

demokratie sprostoty nenáležíme a
náležíti nechceme. My naopak
rovnost tak docílití

chceme, aby se nižší k vyššímu
vzhůru povznesl, aby nevzdělaný se
vzdělal a tak vzdělanému

vyrovnal. Taková jest naše
demokratie, a s těmi, jenž toliko toho
za pravého demokrata

považují, kdo s nimi po hospodách

celé dny a večery marně tráví, s těmi
my

nesympathisujeme.

Jest u nás ještě jeden druh
demokratů, ku kterému tět
nenáležíme a náležeti nechceme, totiž

takoví, kteří sice vřdy o lidu mluví,
ale jen sami sebe za tento celý lid
považují. Tito páni

demokratové neříkají nikdy jako jiní
poctiví lidé: „Já tak smýšlím, já to
chci!“ nýbrž vřdy

tropicky: „Lid tak smýšlí, lid to chce!“ ale zapomenou se vřdycky dříve lidu zeptat, smýšlí-li

tak, chce li to. Zkrátka, tito pánové sebe jen za celý lid považují, jako by byli ustaviční

43

plnomocníci celého neplnoletého národa. - Jsou to demokrati-křiklouni, kteří obyčejně tak

dlouho proti všemu křičí, ať se jim něčím výnosným huba zacpe, načeť přestává vřdy jejich

demokratie a svobodomyslnost.

Co se ale nynejšího našeho postavení
týče, jest naše přesvědčení, že
upřímní přátelé svobody

a demokratie tomu přičiniti se mají,
aby se pokoj a pořádek udržel, neboť
jen tak nám lze

nabytou svobodu si ubezpečiti a do
opravdivého žití skutečně uvést.
Jinak ale jest se co

obávati, že bychom svobodu svou tak
snadně pozbyli, jak snadně nabyta

jest, čehoť nás Bůh

uchovej! A proto považujeme
každého, kdo zbytečným drážděním a
popuzováním jednoho

stavu proti druhým různice,
nepořádky a nebezpečenství plodí,
bud' za člověka nerozumného

a nezkušeného, který jako dítě se
zbraní zacházeti neuměje, svobodě
naší snad nevědomky

škodí, aneb za člověka zlomyslného,
jenť ve službě nepřátelů svobody stojí
a nepoctivým

spůsobem svobodu naši nemožnou učiniti usiluje.

Dle zásad v tomto článku vytknutých budeme se vždy při redakci „Národních Novin“

spravovati, neohlížeje se při tom pranic na protivenství, kterážto očekáváme od strany těch?

kterých se snad slova naše nemile dotknula. Nám jen na pochvale a na uznání rozumných a

upřímných přátel svobody záleží.

Slovo v čas o nepoctivosti našich nepřátel, německo-maďarských hegemónů

(N. N. 29. září 1848.)

Říká se tak často: „Jen snášlivost! jen nedrážditi!“ - Dobře, my hotovi jsme uposlechnouti

dobré rady. Ale abychom my jen mlčeli a jiní nejhanebnějším způsobem, nedovolenými

prostředky, lži atd. nám všemožně škodili: tot' by byla zajisté shovívavost slovanská trestu, ne

pochvaly hodna. Proto odhalujeme
před světem tímto článkem
nepoctivosti, jakých si naši

nepřátelé, - německo-maďarští
hegemoni, - drze dovolují.

Od jakživa nepřítelů byli Slované, a
Slované, jakožto lid mírný, podlehli
všude těmto

zuřivým protivníkům svým, uvedeni
jsou od nich do tuhého poddanství, a
po mnohá století

museli, těžce trpíce, sloužiti ku slávě

podmanitelům svým.

44

Nám, československému kmenu,
hlavně ale Čechům, Moravanům,
Slezanům vždy jako

škůdcové ve všem překáždli a nepřáli
nikdy oddechu. Celá naše historie
jest ustavičný boj náš

proti nim, usilujícím o to, aby sobě
nás podmanili. Slezsko již skoro celé
pohltili a o ostatek

nyní ještě ve Frankfurtě se pokoušejí.

Rovněž tak chovali se proti bratrům
našim Polákům:

jako hosté do země příjdouce, usadili
se a nepřátelství kuli proti domácím
hospodářům jak v

Haliči, tak v Pozňanech a v polské
části Slezska, a právě nyní, kde celý
svět o samé

spravedlivosti a svobodě mluví,
ustanovil Frankfurtský parlament,
chlubící se ustavičně

svobodomyslností svou, aby půl
Pozňanska zcela k Němcům

připadla.

Nejinak jednali s Jihoslovany, a
nechtíce jiť ani na to váhu klásti, že
veliká část arciknížectví

rakouského byla za starých dob od
Slovanů obsazena, o nichťto jiť nyní
sotva památky

nalezáme, uvádíme jen Korutanyř
Krajinsko, Štyrsko, vojenskou
hranici jakoťto do nebe

volající důkazy německé
nezasycenosti.

Maďaři rovněž tak Uhry opanovali, a
všem tam bydlícím Slovanům těžké
jho své na šíje

uvalili, z kterého se nyní teprve na
svobodu domáhají.

Slovanské svaté právo až do
dnešního dne nohama šlapali, a jak
se chovají nyní, když moc

naše vzrostla, když se moc naše
vyrovnala našemu právu? - Uznávají
nyní naše právo a

křivdu náni učiněnou, jsou hotovi ji
napraviti, vedle nás poctivě co rovni

vedle rovných

bydletí?

Nejsou, oni zůstávají vždy staří vlci a celý rozdíl jest ten, že nyní, když nás mocí nemohou v

poddanosti své udržeti, ovčí kůži přes sebe přehodili. A tato ovčí kůže jest radikalismus,

demokratie. Chovají se nyní tak, jako by jen oni sami celou svobodu a demokracii na světě

pachtovanou měli.

Ustavičně nám oni a časopisy jejich
hlásají, že jsme my, Slované, národ
milující otroctví, že

od nás svoboda vzniknouti nemůže,
že jsme reakcionáři atd.

Když bán horvatský se silou velikou
hrozí Maďarům, nazývají jej
reakcionářem a sluhou

kamarily a troubí celému světu
ustavičně o jeho reakcionářství, ať
tomu konečně lidé uverí.

Srby zase, domáhající se svobody
své zbraní, jmenují nástrojem

despotie ruské. Co Slovanům

k prospěchu jest, to všechno
vykřikují jakožto nebezpečné
svobodě a demokracii.

45

Když čeští deputovaní na říšském
sněmu s dobrým prospěchem
německé a maďarské

panování zničiti a skutečnou rovnost
všech národů v Rakousích uvésti
usilují, tuť je opět

německé a maďarské časopisy za

reakcionáře vykřičeti se snaží! Již
dříve zvali nás do

Frankfurtu zrovna s tím doložením, že
jen tak nabudeme svobody, jako by
se ve Frankfurtě

jediný a samoprivilegovaný sklad
svobody a demokratie nacházel.

Budeme se my, Slované, kteří jsme
šlechtu a privilegie mezi sebou nikdy
neznali, nýbrž jeden

druhému ve všem rovni byli a jen
stáří a rozum ctili, učiti pravé
demokratii od Němců a

Maďarů? od Němců, kteří železnou
šlechtu ve středověku vynalezli, a od
Maďarů, u kterých

kromě šlechty nebylo lidí až po tento
den?

Maďaři, kteří až posud hořejší
magnatskou komoru mají, kdežto v
ostatním Rakousku již

šlechta skoro zrušena jest a jistě brzy
úplně zrušena bude, tito Maďaři
smějí Horvatům

reakcionářů a protivníků svobody

spílati?

A co nejdivnějšího jest, že i mezi
našinci nalezají se lehkověrníci, kteří
tuto chytrost

maďarsko-německou neprohlížejí a
proti svým vlastním nedůvěru
chovajíce, od Němců a

Maďarů spásu svou očekávají.

Tak arci nepoctivá chytrost
maďarsko-německá účelu svého
dosahuje, neboť oběti jejich

vládychtivosti, které jim nyní již

málem z rukou vyvázly, nyní by
dobrovolně jako nezkušené

ptactvo píšťalkou líbeznou přilákáni,
na lep jim sedali?!

Zvláště na jednu úhlavní chytrost a
nepoctivost obracuji pozornost vaši.
Němečtí a maďarští

hegemoni vřdy říkají, že politická
svoboda jest hlavní věc, národnost že
se nemá na ujmu

svobody nadsazovati a že oni více o
politickou svobodu stojí než o
národnost, že národnost

jest libůstkářství atd.

„Dobře tedy“ - odpovězte jim: - „vy chcete politickou svobodu, my, Slované, chceme ale

politickou i národní svobodu, my tedy jsme svobodomyslnější než vy“. Chcete-li jim ale

chytráctví zase chytráctvím splatiti, tedy jim odpovězte: „Vy milujete politickou svobodu, na

národnosti si, jak pravíte, nezakládáte. Dobře tedy, u nás

Slovanů najdete politickou svobodu;
poněvadž ale my, Slované, národnost
svou příliš milujeme a vy si na své
mnoho nezakládáte,

přijměte tedy vy naši národnost,
místo co bychom my vaši přijímati
měli.“ Uvidíme pak hned,

že to neučiní a své slovo nazpět
vezmou, když jim je takto obrátíme:
pak budou oni národnost

svou zrovna tak vysoce ceniti jako
my, Slované.

Pamatujme si to hlavní pravidlo,
kterému nás učí zkušenost všech
věků! Politická svoboda

bez národní nemá ceny a u kterého
národa panuje cizí jazyk v úřadech,
ve školách a v životě,

tam není pravá svoboda, není
demokracie, neboť jest tam
aristokracie, a sice nejhanebnější
aristokracie, aristokracie jazyka.

Čtěte tedy časopisy od německé a

maďarské strany vydávané opatrně,
nevěřte všemu, co by

vám rádi namluvili, nýbrž než čemu
uvěříte, zpytujte napřed vždy, odkud
vítr věje.

Psáno na den sv. Václava 1848,

H. Borovský.

**Čeští deputovaní na sněmu
říšském a jejich nynější postavení
k ministerstvu**

(N. N. dne 10. září 1848.)

Český národ po strastech
červnových, které jako bouře naší
vlasti zatřásly, volil sobě zástupce

na říšský sněm do Vídně. Jestli vřdy
jindy povinnosti a odpovědnost
deputovaného veliké a

důležité jsou, musíme říci, že
povinnosti a odpovědnost nynějších
deputovaných českých ve

Vídni nesmírně větší jsou než kdykoli
jindy. Naše vlast stojí na břehu
propasti: jedná se o bytí

nebo zahynutí českého národa; veliké

a zuřivé rozdvojení nastalo mezi
oběma národnostmi v

Čechách; německá strana usiluje
patrně o zrušení samostatnosti naší
země, o podmanění

Čechů do služebnosti německé, aneb
i kdyby se to nepodařilo, aspoň o
utržení německých

krajů od našeho království. Naše
snažení musí být patrně naproti tomu,
a sněm vídeňský jest

bojiště, na kterém se záležitost tato

rozhodne, a výsledek ukáže, zaslouží-li si čeští deputovaní

po skončeném boji slávu nebo hanu.

Nemohouce již napřed o tomto výsledku s jistotou mluvit, můžeme aspoň nyní poněkud z

toho, co se stalo, souditi o tom, co se stane.

Sněm říšský nynější, jenž konstituci celého Rakouska vypracovati má, jest dle úsudku všech

zkušených politiků neschopný, a

nemůžte se nikterak po boku stavěti
sněmům v jiných

konstitučních zemích. Jaký jest to
sněm, který na 370 údů asi 100 má
takových, kteří jdouce

ráno do sezení, nikdy nevědí, jak
budou hlasovati! Jaký jest to sněm,
jehožto 40 údů čísti a

47

psáti neumí, a ani slovo nerozumí v
té řeči, ve které se jedná? Jaký jest to
sněm, němžto sedí

asi 30 údů takových, kteří zřejmě usilují o zkázu toho státu, jejt opravovati mají?

Kdyt čeští deputovaní do Vídně přišli, našli sněm zcela beze vší formy, nevědelo se, kdo s

kým drtí, kdo je v oposici, kdo je s ministerstvem. Ministerstvo samo vystupovalo zřejmě,

nebot' nevědělo posud, jak smýšlí většina sněmu, a známo jest, že se v konstituční zemi

neudrtí ministerstvo, nemá-li většinu

sněmu pro sebe. Od té doby, co čeští
deputovaní do

sněmu přišli, bylo hned viděti aspoň
dvě strany zřejmě a nepřátelsky proti
sobě stojící, o

kterých jisto jest. že jedna s druhou
nikdy se nespojí. Byla to strana
frankfurtská a

protifrankfurtská, a obě v
nejurčitějším způsobu z českých
deputovaných sestavené, totiž

Čechoněmci, nejurčitější

Frankfurtisté, Čechové, nejurčitější
protifrankfurtisté. Ostatní údové

sněmu se buď k jedné, neb druhé z
těchto stran více méně klonili. Čeští
deputovaní vytvořili

hned mezi sebou privátní spolek,
pevnou politickou stranu, která se
každodenně scházela a

mezi sebou radila o tom, jak se na
sněmě chovati, a můžeme směle říci,
že v celém sněmu jen

Čechové pevnou, úzce dohromady
spojenou a dle stejného plánu

pokračující stranu tvoří, což

všeobecně uznáno jest, a můžeme
dodati bez marné chlouby, že tato
strana posud na

rozhodnutí sněmu vekkého vlivu
měla, a bohdá ještě míti bude.

Ministerstvo nynější jest sestaveno z
dvou zcela rozličných ťivlů: ministr
zahrn. záležitostí

Wessenberg, financí Kraus, vojny
Latour, náleťejí dle smýšlení svého
spíše ke starší škole a

jsou také pozůstatky minulých časů,
ostatní ministři: Daoblhof, Bach,
Hornbostel, (Schwarzer

brzy vystoupne), jsou muřové
smýšlení nového, demokratického.
Patrně vidíme, že vídeňská

revoluce a Sicherheitsausschuss,
jenžto se chlubí, že ustanovil toto
ministerstvo, přece

nejdůležitější tři místa zanechali v
rukou staršího systému. Nemohli si
jinak pomoci, ačkoliv

se již tehdy jmenovali „suvrén!“

Z počátku toto ministerstvo, nebo
vlastně tato mladá polovice
ministerstva, mluvilo jen o

Německu, poznenáhla ale, vidouc
převahu ve sněmu, zmiňovalo se již
více o Rakousku vedle

Německa, čím dále, tím více chladlo
ke Frankfurtu, a konečně nevšímajíc
si Frankfurtu, mluví

o velkém, mohutném, samostatném
Rakousku, a odloživši německý
trikolor, káže

rovnoprávnost a jednotu všech
rakouských národů. Čím více se
osazovala pravice,⁵ čím více

tato pravice působila na ostatní
sněm, čím více se roztahovala
zuřivost frankfurtské strany

proti všem ostatním ve sněmu, tím
více pokračovalo ministerstvo v
tužení svých

5 Místo, kde čeští deputovaní ve
sněmu pohromadě sedí.

foederalistických zásad. To se jevilo
v interpelacích a při všech jiných
příležitostech. Patrně

jest, že Čechové, vidouce
ministerstvo takto jednati, neměli
příčinu ani chuť protiviti se tomu,

nýbrž naopak šetřili ministerstvo ve
všem, kde pozorovali, že snadné
cesty jsou. Tak se

vyvinulo poznenáhla přátelství mezi
českými deputovanými a
ministerstvem. Za to ale

Frankfurtisté, pozorující slabost

svou ve sněmu, pozorující, kterak se
ministerstvo od nich

odvracuje, počali nemilosrdně na
ministry dorážeti a všemožně hleděli
ministerstvu překážky

do cesty házeti, což mělo
nevyhnutelný následek ten, že čeští
deputovaní pevně se na stranu

ministrů přirazili, a utvořivše s
ostatními silnou majoritu (většinu),
nyní ministeriální stranu

tvoří, kdežto Frankfurtisté v opposici

se nacházejí. Doufáme pevně, ba
přesvědčení jsme, že

tato opozice věčně opozicí
zůstane, a že se jí nikdy nepoštěstí
majoritou se státi a nás do

opozice vchnuti.

Od té doby, co ministerstvo určitěji
od Frankfurtu se odvrátilo, zlehčuje
ho strana

ultraněmecká nejhanebnějším
spůsobem, upírajíc mu všelike dobré
vlastnosti, nazývají jej

reakcionářským, protilidským,
aristokratickým ministerstvem,
ačkoliv se vřdy (kromě

Frankfurtu) tak chová, jako se z
počátku chovalo, kdežto jej ještě ti
sami nynejší nepřátelé

jeho na rukou nosili a
nejdemokratičtějším, radikálním
nazývali.

Znameníť jest to, že se v tomto
ohledu Frankfurtisté srovnávají s
aristokratickou stranou

(kamarilou), která též nynější

ministerstvo nenávidí, a potupně se
usmívá, vidouc, že

nejradikálnější strana ke stejnému
cíli kráčí. Obě tyto strany,
ultraněmecká a aristokratická,

přejí si pád nynějšího ministerstva;
pak ale se přízeň jejich rozchází,
jedni chtějí

Frankfurtistické, republikánské, druzí
aristokratické ministerstvo; jedni
Löhnera, druzí

Stadiona!

Čeští deputovaní ale tak dlouho
budou toto ministerstvo podporovati,
pokud svým zásadám

nynejším věrno zůstane, přesvědčení
jsouce, že pro nás Čechy není možné
lepší ministerstvo

ovšem ale - horší.

6 Uznáváme potřebu slovo opposice
trochu vysvětliti, neboť jsou u nás
mnozí znamenití politikové; kteří
třeba

velmi mnoho o politice píší, a přece
posud nevědí, co jest opposice.

Opposice jest ta strana, iterá proti vládě

stojí, ve sněmu obyčejně menšina, protože se vláda vřdy dle většiny sněmu řídití musí. Kde jest vláda dobrá, je

hanba být v oposici; kde jest špatná vláda, je čest dělat oposici. Tak ku př. v severo-americkém soustátí jest

opposice reakcionářská a aristokratická, neboť vládne strana demokratů.

Dodatek. Když tedy čísti budete, že ministerstvo tratí populárnost, a jiné podobné řeči, víte,

jak si to vyložit; kdyby ale něco podobého stálo v českých časopisech, pomyslete si: Inu! lidé píší mnoho, čemu sami nerozumí!

Revoluce Vídeňská

(N. N. 11. října 1848.)

Ve čtvrtek dne 5. října 1848 skončil

se v 10 hodin večer sněm velmi bouřlivě. Rokovalo se o

daních na budoucí rok, a když již hlavní věci odbyty byly, vystoupil nenadále p. Löchner s

návrhem na oko nepatrným, ve věci ale nesmírně důležitým. Činil totiž doložení v ten smysl:

že se z daní nyní povolených nic nesmí vynaložiti jinde, než v zemích zde na sněmu

zastoupených. To jest jinými slovy řečeno, že se nic nesmí vynaložiti v

Uhřích na podporu

Jelačice k udržení celosti Rakouska.

Česká strana sněmu (pravice)
porozuměvši hned p. Löhnerovi,
statečně se opřela jeho návrhu,

a Rieger vymohl, že komora velikou
většinou hlasů zavrhla tento návrh
Löhnerův i s

mnohými jinými.

Sněm pohrdnul návrhem tímto,
nebot' nechtěje ani o nem slyšeti,
přešel k dennímu pořádku,

coť jest potupa parlamentární.

Franfartsko-maďarsky smýšlející
levice zuřila a jeden z ní, p. V.,
zrovna prý se vyjádřil, že jiť
nepomůžte nic, neť - revoluce.

Tato revoluce nedala na sebe dlouho
čekati: ráno v pátek dne 6. jiť byla
bitva na Táboře

(Leopoldov) a brzy se zmocnilo
povstání celého města. Záminku
vzali si z toho, že nechtěli

dopustiti, aby něco vojska z posádky

vídeňské táhlo Jelačici ku pomoci; to však byla jen

záminka. Pravá příčina této revoluce není jiná, než nespokojenost maďarské a ultra-německé

strany s vládou spravedlivou, s vládou takovou, která si rovnoprávnost všech národů za heslo

vzala, která nechce připustiti, aby v Rakousích jen Němci a Maďaři panovali, kteráťto vláda

chce, aby také Slované slušného podílu měli. Takovou spravedlivou

vládu nazývá maďarská a
ultraněmecká strana reakcionářskou,
zatím ale jen oni sami pravdiví
reakcionáři jsou v tom
ohledu, že chtějí staré panování
maďarsko německé opět v
Rakousích zavést, jako bylo dříve.

50

Ta strana sněmu říšského, která nyní
ve Vídni rej vede, jest též takového
protislovanského
smýšlení. Löchner jest duše všeho

nynějšího jednání té části sněmu,
která ve Vídni zůstala.

Deputovaní čeští sněmovnu
vídeňskou opustili. Za to budou
posuzováni tak dlouho, až čas a
skutek ukáže, že odejítím svým sněm
a svobodu zachovali.

Nestav dům u silnice, nechceš-li, aby
tě lidé posuzovali, - tak jest staré
příslloví.

Deputovaný zajisté staví dům u
silnice, a proto vždy připraven býti
musí na to, aby jej lidé

posuzovali. Každý posuzuje, moudrý
i nemoudrý, a úsudek jest rozličný,
jako jest rozličná

moudrost a nemoudrost.

Te ale českým deputovaným ne pro
svou bezpečnost, nýbrž z povinnosti
ke své vlasti nic

jiného nezbývalo, nežli sněm opustiti,
tot' přece každý rozumný lehce uzná.
Známo jest, že

vlastně celý sněm byl jen boj mezi
dvěma odhodlanými stranami,

frankfurtsko-německou a

protifrankfurtskou. Obě tyto strany
byly vlastně na počet asi sobě rovny,
ostatní veliký počet

sněmovníků byl nerozhodnut a
připojoval se pokaždé k té straně,
která jej uměla sobě získati.

Čeští deputovaní byli jádro
protifrankfurtské strany, a myslíte
snad, že by s nimi ostatní

nerozhodní hlasovali v těch
okolnostech pobouření, kde
frankfurtsko-maďarská strana ve

Vídni revolucí nad vojskem
opanovala a barrikády postavila ?
První skutek říšského sněmu v

pátek po revoluci byl, odeslati
deputaci k císaři, aby shodil Jelačice,
a to byl ten samý sněm,

jenž před 24 hodinami ve čtvrtek,
totiž s velikou většinou hlasů
odmrštil návrh Löchnerův proti

Jelačici měřící! Tak by byl sněm
rokoval ustavičně, a všechny návrhy
foederalistické k

Slovanům spravedlivé byly by tak
propadly asi 120 hlasy proti 240,
jako dříve propadávaly

centralistické antiprovinciální návrhy
s většinou 200 až 244 hlasů.

Vidíte, jaký účinek můžete mít
ozbrojení německého proletariátu
vídeňského na říšský sněm!

Nemluvím zde nic o tom, že by byli
někteří deputovaní čeští skoro jistě o
život přišli, životy

několika mužů nejsou příliš důležitý
pro celý národ: ale nevyhnutelná

porátka naší strany ve

všelikém hlasování v době tak
rozhodné pro osud všech národů
slovanských musela přiměti

deputované české k odchodu ze
sněmovny a z Vídně.

Doufám, že jest důvod tento jasný
pro každého.

Sněmovníci druhé strany, kteří ve
Vídni zůstali, nejsou svobodni,
protože uprostřed ozbrojené

a maďarskými penězi poddržděné

luzy, není svobody.

51

Hlavní věc jest nyní, sněm (aneb jen většinu jeho) z Vídně povolati na jiné bezpečné místo,

nejlépe do Brna, tam ukončiti jednání a dáti Rakousku konstituci.

Vídeň bude nyní vojensky obložena a k poslušnosti zákonní přivedena rukou brannou. V

takovém místě sněm rokovati nemůžete, zároveň ale zapotřebí jest,

aby, když ve hlavním a

sídelním městě vojenské právo na
čas svobodu obmezí, v ostatních
zemích konstituční život

zastaven nebyl, o co se sněm
postarati musí. Záležitosti Slovanů
rakouských jsou nyní na

rozhodné době: buďto budeme od
Maďarů a Němců poraženi a pak jim
služebni, aneb

zvítězíme a co vítězové dáme
poraženým stejná práva s námi.
Slované nebudou vítězství

zneužívati k potlačení jiných národů,
nebot' my jsme skutečně a poctivě
liberální a nechceme

svobodu jen pro sebe, nýbrž pro
všechny.

Bratři! nedejte se svést nepoctivými
praktikami těch, kteří vám pod
falešným jménem veliké

svobody vnutiti hodlají své jho.

Nebojte se o svobodu: dvůr náš ani
vojsko konstituci naši

rušiti nebude a nechce; stůjme pevně

pohromadě věrni svobodě, ale
poctivé svobodě,

slovanské svobodě, která nechce
panovati nad jinými, nýbrž jenom
rovna býti všem a

každému.

H. Borovský.

Slované v revoluci Vídeňské

(N. N. 21. října 1848.)

Ve Vídni a v Pešti rozhodne se nyní
snad již brzy osud Rakouska, osud

Slovanů v Rakousku,

ne v pokojné radě, jak se posud
myslelo, nýbrž mečem a střelbou.
My, Slované? znajíce dobře

spravedlivost své věci, chtěli jsme
pokojně na říšském sněmu
rozhodnouti o tom, v jakých

poměrech máme nyní ve svobodném
Rakousku podle sousedních národů
žít: ale odporníci

naši, Maďarové i Frankfurtisté,
jakmile pozorovali, že se
spravedlnost dítí a neslušné

panování jejich přestati má, chopili se ještě naposledy meče, podaří-li se jim snad hmotnou

mocí zvítěziti nad většinou ve sněmu.

52

Každému bylo známo, že revoluce vídeňská od 6. října byla protislovanská, frankfurtsko-

maďarská, všichni Maďaři a všichni Němci⁷ tomu dobře porozuměli; čím to jest, že jen

Slované, jenom našinci, buď hned věci neporozuměli nebo posavad ještě porozuměti nemohli a nechtěli.

Ohlédneme se mezi Slovany rakouskými, jak se kteří po událostech vídeňských zachovali.

Jihoslované, kteří nyní všichni ve statečném boji jsou o pravo své, nejrázněji se obořili proti

Vídni, v novinách a v časopisech jejich nenacházíme ani hlasu, který by se snažil

ospravedlniti nejnovější revoluci
vídeňskou, nebo ji nazývati bojem o
svobodu. Jihoslované

jakožto národ bodrý, zdravý,
neočekávají, aby jim někdo jiný
svobodu vydobýval, oni

důvěřují sami v sebe a jenom sami o
svou svobodu bojují.

Mezi Slováky a Rusíny též ani
jediného hlasu neslyšíme ku
prospěchu Vídeňanů, tito

kmenové slovanští dobré tušení mají

o tom, že svcboda pro Slovany
pocházeti nemůžte a

nebude ani od Maďarů ani od
Němců.

Bolest a žal svírá však srdce
slovanské, když vzpomene na
Poláky. Tento nešťastný,

odštěpený, zpanštilý kmen slovanský
nesdílí s námi ostatními nikdy ani
radost ani žalost, on

vždy o samotě opodál stojí, hrdě, bez
naší pomoci chtěje dosáhnouti svého
blaha, ba on se

raduje, když my kvílíme, a kvílí, když
my se radujeme. Poláci sebe nikdy
upřímně za

spolubratry naše nepovažují, a byl-li
čas, kdežto Slovanstvo u nich v módě
bylo, přece nikdy

nevešlo do krve; přišla bouře a
Poláci přestali býti Slované a začali
být zase jen Poláky. - S

Maďary, úhlavními škůdci
Slovanstva, bratrují se vřdy, ba i s
Frankfurtisty, kteří jim přece

nedávno oddekretovali půlku
Poznaně k německé říši, i s těmito
chtějí raději se bratrovati, než
s námi. Ve sněmu vídeňském od 6.
října hrají Poláci skoro
nejznamenítejší roli. Polská
šlechta8 od roztržení Polska nemyslí
na nic, než na revoluci; revoluce,
ustavičná revoluce jest
život těchto, obyčejně málo neb nic
nepracujících šlechticů, a kde jest
revoluce, tu je Polák, a
kde je Polák, tu je revoluce. Jakmile

nastala revoluce ve Vídni, byli Poláci
hned ve svém

řivlu, nedbajíce na účel revoluce,
chopili se hned pilně anarchistického
díla. Polák, pamětliv

příliš starých urátek, nenávidí
Rakousko z celé duše své a pomsta
jest mu tak sladká, že ji

třeba ke své největší škodě
vyhledává. Časopisy polské jsou
nyní naplněny jásáním nad 6tým

říjnem a urátkami českých

deputovaných za to, že ze sněmu odešli.

7 To můžeme pozorovati z „Deutsche Zeitung aus Böhmen“, z chování Liberce atd.

8 A to jest vlastně až posud národ polský, neboť rolník v Polště posud nedospěl ke vzdělání a měšťanstvo jest

řídovstvo.

53

Jaký účinek měly události vídeňské u

nás, ví beztoho každý. Také u nás v Praze počali se

ozývati hlasové přízniví revoluci vídeňské, nyní ale skoro všichni umlkli, ať na jeden neb na

dva malé časopisy Pražské, jejichžto křiklavost ale tak dobře známa jest, že na jejich hlas

řádný moudrý nic nedá. Ostatní všichni, ačkoli dříve mnozí proti poslancům českým a ku

prospěchu Vídeňanů se prohlásili, přece nyní po lepším poznání věcí

úsudek svůj změnili.

Duch lidský příliš podroben jest
moci zvyku, a velmi nesnadno se
vpraví do jiných okolností.

Za bývalých časů měli jsme vládu
despotickou, zlou, a proto byla ta
vláda i se vším, co od ní

pocházelo a co s ní ve spojení bylo,
ve spravedlivé nenávisti. Nyní se
vláda změnila

(nejposlednější ministerstvo zajisté
bylo v celosti svobodomyšlné a

řádné), ale tito lidé se

nezměnili, oni se vřdy ještě drří
starých slov, byť by i smysl nyní byl
celý jiný, oni vřdy ještě

ochotně se přidrří kařdého, kdo proti
vládě stojí a proti vládě zuří.

Tak ku př. jsou nyní záležitosti dvoru
císařského a záležitosti Slovanů
rakouských úzce

spojeny; my musíme drřeti
Rakousko, abychom zůstali ve
spojení s ostatními Slovany a

společně se podporovati mohli; dvůr
musí držeti Rakousko proto, že jest
koruna jeho. Ale

najdou se lidé, kteří raději budou
držeti s Frankfursty ke své vlastní
škodě, než se dvorem ke

svému prospěchu, a proč? - protože si
již zvykli považovati to za liberální! -
Inu, komu není s

hůry dáno, v apatyce nekoupí! Ale to
jest jisté, že ten, kdo ještě neumí
hleděti na smysl, nýbrž

jen na slova, by neměl se míchat do

politiky, neboť uškodí svou dobrou
vůlí, ale malým

rozumem víc než zjevný nepřítel.

Jak nyní věci stojí, nemáme se co
obávat. Sněm říšský bude jistě v
nejkratším Čase od JMC.

na jiné místo přeložen - na které, se
posud s jistotou udati nemůžte. Veliká
síla vojenská, která

se brzy okolo Peště a Vídně sestaví,
brzy zajisté pokoří stranu maďarskou
a frankfurtskou,

pak ale uvidíme, bude-li dvůr
císařský pamětliv toho, kterak jsme
se my, Slované, zachovali v

době nebezpečné. Říká se, že velcí
pánové rádi zapomínají na dobrodiní,
ale na východě jest

opět přísloví, že dobrou službu král
nikdy nezapomene. Nadějeme se, že
se dvůr náš řídit

bude vždy podle tohoto posledního
přísluví a byla by to skutečně svatá
jeho povinnost, aby

nám, Slovanům, vždy odstrčeným při

kvase, ale vždy nevyhnutelným při práci, konečně

upřímně a beze všech těch klíčků velkopanských pomáhal k dosažení skutečné

rovnoprávnosti.

Více nežádáme, a pokud moudří zůstaneme, žádati nebudeme. Ostatně ale musíme se přiznati,

že poučení trpkou zkušeností, na nikoho jiného se nespoleháme, než sami na sebe, a kdyby se

celý svět proti nám postavil, musíme,
opření na své dobré právo, svou
vlastní prací a

příčinlivostí dosáhnouti toho, co nám
před Bohem a před světem patří.

O sankci císařské

(N. N. 22. října 1843.9)

V manifestu císařském dne 19. října
t. r. v Holomouci vydaném stojí:
„Aby (konstituce) Mé

sankci byla předložena.“

Slovo toto sankce za posledních časů
zavdalo příčiny k velikým rozbrojům
jak v říšském

sněmu, tak i v časopisech a v tivotě.
Císař náš slíbil konstituci a vydal ji
také brzy po tom.

Avšak nebyli národové s konstitucí
od J. M. C. vydanou spokojeni,
protože nebyla času

našemu přiměřena, poněvadž kromě
mnohých jiných nedůstatků šlechta v
ní nad jiné stavy se

nadsazovala proti demokratickému
smýšlení a přesvědčení našich časů.
Císař náš tedy svolal

konstituující (ústavní) sněm, aby on
vypracoval konstituci (ústavu) pro
Rakousko, tak jak se

srovnává s potřebami národů. Císař
nevyjádřil se zřetelně o tom, co si on
myslí slovem

ústavní sněm; ale povstalo z
mnohých stran mínění, že ústavní
sněm vypracuje konstituci,

kterou pak císař přijmouti musí. Tak rozuměla slovu „ústavní sněm“ celá levice ústavního

sněmu říšského, zvláště ale ti, kteří myslili, že se snad většina říšského sněmu podrobí

Frankfurtu, v čem by jim arciská sankce císařská byla vadila. Ta strana, která tohoto mínění byla,

myslila si takto. Celá moc nejvyšší (souverenita) jest nyní v rukou národa, sněm říšský, co

zástupce a plnomocník národa, můž

tedy ustanoviti dle libosti, a císař se
spokojiti má s tou

mocí, kterou mu sněm (totiž národ)
dobrovolně ponechá.

Musíme vyznati, že tyto zásady jsou
dobré a pravé, avšak jsou v našich
okolnostech

nepraktické a mohly by svobodě a
prospěchu našemu spíše ublížiti než
pomoci.

Není nikdy dobře filosofovati do
povětrí a neohlížeti se po pevném

základu své filosofie, sice

pak lehko celá filosofie, na oko
pevně vystavená, spadne jako
domeček z karet od dětí

sestavený.

9 Sankce jest potvrzení, které císař
dává usnešením sněmu, načež teprve
platnosti nabývají.

55

Kdybychom se právě byli sešli někde
v pralesích amerických a tam teď
chtěli založili nový

stát, tuť by arci bylo všechno na
místě, co levice říšského sněmu ve
Vídni myslila. Udělali

bychom si zřízení dle libosti, bud'
republiku neb monarchii; kdyby se
nám monarchie více

líbila, vyvolili bychom si krále neb
císaře, a tomu bychom dali moc
malou, velkou nebo

řádnou, jak by se nám líbilo, a on,
náš nově zvolený král neb císař, by
přijal ochotně to, co by

se mu podávalo. - Ale my

nezakládáme nový stát, my si
nevolíme nového císaře, my máme
již císaře, který byl ještě na jaře
neobmezeným naším pánem, a který
ještě posud má tak

velikou moc, že jenom blázen může ji
upírat. My hledíme na okolnosti tyto
se stanoviska

praktického a považujeme uvedení
konstituce jako dobrovolnou
vzájemnou úmluvu (kontrakt)

mezi císařem s jedné a národem (t. j.

sněmem) s druhé strany.10

Císař nám odevzdává velikou část své předešlé neobmezené moci dobrovolně, my ji

přijímáme, a ze své strany pojišťujeme císaři dobrovolné jeden díl této předešlé jeho moci,

který jemu ponechatí hodláme a za dobré uznáváme. My národ a císař jsme dva smlouvající:

první podání učinil císař, my jsme je nepřijali, že bylo málo; nyní činíme my podání (t. j.

říšský sněm vypracuje konstituci), ať císař naše podání přijme, pak bude úmluva platná,

kontrakt uzavřen a naše konstituce pojištěna.

Takový byl asi smysl slov ministra Bacha, když pravil ve sněmu, že se strany konstituce stane

sjednocení mezi sněmem a císařem, že císař konstituci od sněmu vypracovanou ze svobodné

vůle přijme.

Upřímně vyznáváme, že by byl císař
konstituci od říšského sněmu
vypracovanou beze všech

starostí mohl přijmouti, poněvadž
většina sněmu jest při vší své
svobodomyslnosti rozvážlivá

a opatrná a proto nemyslíme, že by
nyní bylo zapotřebí bývalo tím
slovem *sankce* na všechny

pády se pojistiti. Ale co se stalo,
stalo se, a my nyní nebudeme ani
odporovati.

Pokud konstituce ještě vypracována

není, a pokud tedy nevíme, jaká
konstituce bude, jest

slovo *sankce* ještě bez smyslu,
abychom se jadrně a prostonárodně
vyjádřili, jest zajíc v pytli,

o kterém se hádati není rádno. Ať
bude konstituce hotova na sněmu,
pak teprve nabude věc

platnosti. Bude-li konstituce dobrá,
dle potřeb a přání všech národů,
nebojme se o sankci

císařovu; císař se nemůže opřít proti

zjevné vůli celého národa, on udělí
potvrzení své

dobrovolně ...

10 Dobře nám ovšem jest známo, že
mezi císařem a národem stojí mnohé
nepovolané osoby, které by rády tuto
úmluvu dle svého prospěchu zařídily,
a kterým ani na národu ani na císaři
vlastně nezáleží, nýbrž jen samým na
sobě. Takových ale zištných
dohazovačů při dobrovolné úmluvě
nepotřebujeme.

Kdyby se ale osoby jiné, nepovolané,
mezi císaře a národ stavěly a za
slovo sankce svůj zisk a

zisk jistých privilegovaných stavů
ukrývaly: tuť musí národové rovně a
zmužile proti

takovým nepřátelům národa i císaře
protestovati a je odstraniti, aby
nezbraňovali slovům ze

srdce národu vstupovati do srdce
císařova.

Bezhlavost, nebo cos horšího?

(N. N. 10. listopadu 1848.)

Nynější stav záležitostí Rakouska naplňuje mysl i srdce naše nevýslovným nepokojem. Jsou

to doby, jakých se svět již po druhé nedočká, zmatky, kterých nepamatuje historie a kterých

konce ještě odnikud nevidíme.

Zapotřebí jest nyní největší obezřetnosti, aby ze všech těch

zmatků naše slovanská věc co vítěz

vyvázla, a aby přinuceni byli ti, kteří
nad jinými panovati

chtí, k rovnosti, jaká nám všem patří.
Ale netajme sobě, že cesta naše ještě
jest daleká, neť

učiníme z bývalého absolutistického
německomad'arského Rakouska
konstituční foederální

země, abych tak řekl, chrám rovnosti
všech národů! Látky k této naší
stavbě leží nyní co

strašlivé zbořeníště okolo nás: v
Čechách veliká ještě netečnost mezi

námi a rozdrobenost, u

německých krajanů našich zášť k
nám a touha po cizozemských
svazcích, na Moravě ještě

spaní našich ale nesmírná činnost
protivníků, v Haliči odpor
zaslepených Poláků, který zrovna

nyní k nepotřebnému bombardování
Lvova přivedl, a u Rusínů ještě slabé
síly, v německých

středních zemích rakouských
příchýlnost k Frankfurtu a veliká

posud převaha nad Slovenci,

Vlachové jenom vojenskou mocí
přidrţeni k Rakousku, a v Uhřích!!
tam se nyní hemţí

národové jako před novým stvořením
světa! A právě v těchto těţkých
časech máme vládu

nejslabší, nerozhodnou, prodlévající,
beze vší energie, mohlo by se říci
beze všeho plánu, - ba

mohlo by se také říci, ťe nemáme
ţádnou vládu! Nerozhodnost,
polovičatost naší vlády jeví se

zvláště v záležitostech uherských.
Celý svět křičel, že vláda Jelačice
podporuje, a vídenští

Frankfurtisté zabili Latoura nejvíce
proto, že prý Jelačice podporoval, - a
ubohý Latour umřel

hanebnou smrtí pro věc, kterou
neučinil. Kdyby byl Jelačice jak
náleží podporoval, kdyby ho

jmenovitě náležitými děly byl opatřil,
jak Jelačic ustavičně žádal, stály by
nyní věci uherské

trochu jinak. Takto ale musel Jelačic,
maje jenom lehká trojliberní děla,
proti Maďarům,

těţkými děly opatřeným, jen
defensivně vystupovati, nemohl se
na Pešť odvážiti atd. Celý

svět špinil za to vládu naši, že drţí s
Jelačicem, a ona - s ním přece
upřímně nedrţela. Právě v

57

nejrozhodnější době poslala
Lambergu do Pešti, člověka, který by
byl sice ostatním národům

uherským trochu svobody ponechal,
ale přece hlavní moc Maďarům
vymohl. A kdyby

Maďaři sami, snad z dopuštění na ně
trestu Božího, nebyli Lamberga
zavraždili, byla by

záležitost Slovanů v Uhřích opět na
dlouhý čas zkažena. Konečně
poštěstilo se přece (avšak s

velikým úsilím, o kterém by se
mnoho psáti dalo), Jelačici způsobiti
takové postavení, jakého

mu zapotřebí, avšak některé potají účinkující mocnosti pokusily se opět ustanovením kníť.

Windischgrätze za nejvyššího velitele všech vojsk (kromě vlašských), moc Jelačicovu

obmeziti. Jelačic jest nejvyšší velitel všech vojsk v Uhřích a král. plnomocník. Tádostivi jsme

zvědět, kterak se tyto dvě hodnosti Jelačice a Windischgrätze vedle sebe vyrovnají! Bude-li

muset Jelačic opět ustoupiti moc

svou jinému, pak již diplomatickou
faleš její celému světu

hlásati musíme. Avšak slyšíme z
dobrých pramenů, že se kníže
Windischgrätz sám v ten

smysl vyslovil, že on jenom co
dobrovolník do Uher potáhne, a také
v jedné své proklamaci

patrný rozdíl činí mezi svým
vojskem a vojskem pod bánem
stojícím. Věřme tedy zatím, co
lepší jest a čkejme času.

Ten způsob ale, jakým vláda vede vojnu s Maďary, nemůžete nikdo chváliti. Ze všech stran

vysílá malé síly, a Maďaři vrhnou se se vší mocí svou vždy na jednu a přemohou ji. Tak se

stalo s gen. Rothem, tak se Šimunicem, tak ve Slavonsku, tak v Sedmihradech, tak v jihu u

Srbů. Právě slyšíme (čemu ale věřiti nechceme), že Maďaři u Prešpurku zajali 7 bataillonů

vojsk bánových, které napřed

poslány jsou. Tot' značí zrovna, jako
posílají proti Maďarům

celou sílu po malých drobtech, aby
nad nimi zvítěziti mohli. A Maďaři
zatím ustavičně se

zbrojí, ducha a síly nabývají, krajiny
slovanské hrůzou v poddanosti své
drťí a své protivníky,

věrné našince - věší!

O selské aristokratii

(N. N. 16. listopadu 1848.)

Článek o selské aristokratii v čísle 165. „Národních Novin“ vytištěný, uvedl redakci do

nemalých nesnází. Jako krupobití sypou se nám odevšad odpovědi na tento článek, tak že

bychom mohli jen těmito odpověďmi polovici „Národních Novin“ vyplnit.

Jest zajisté potěšitelné, že náš ctihodný stav rolnický tak pilně čte noviny, že hned tento proti

němu sepsaný článek všude pozoroval a že dbalý jest na čest

svou, že také tolik počítá mezi

58

sebou mužů péra schopných, jak nám
zaslané články svou dobrou
zřízeností důkaz podaly.

Přece však musíme spisovateli onoho
článku o selské aristokracii ve
mnohých ohledech za

pravdu dáti! - Nehoršte se a
poslechněte příčiny a důvody.

Kdykoli se něco hanlivého neb
chvalitebného o některém celém

stavu píše neb mluví, nesmí

se tomu nikdy tak rozuměti, jako by
to o všech osobách toho stavu stejně
platilo. Napíše-li se

tedy, že jest rolník nyní největší
aristokrat proti domkářům a
podruhům, nesmí se tomu nikdy

tak rozuměti, že každý rolník nevlídně
se chová k chudším občanům, nýbrž
jenom že mnozí

se tak chovají. A to zajisté nikdo
upírat nemůže. Ti, kterých se onen
článek týká, jistě

neposílají proti němu odpověď, proto
že jistě ani noviny nečtou: kdyby
noviny čtli, nejednali

by tak. A ti zas, kteří proti onomu
článku odpovědi zasílají, jistě
nezasluhují podobné výčitky,

protože jakožto vzdělanější by se
snad ani podobného utiskování
chudších nedopustili. Tot'

každý ví, že není rolník jako rolník, a
když jsou pády, že rolníci, kterým se
nyní skrze

konstituci největší ulevení stalo, ani
drobet útrpnosti nemají s domkáři a
podruhy; když jsou

pády, že rolníci osvobozeni nyní od
závazku poddanství tak zbujněli, že
ani tomu ubohému

učiteli posnopné odváděti nechtějí,
jako by snad učitel z konstituce se
najísti měl: tuť se

nemůžte mlčeti a chování takové
rouškou před světem zakrývati.
Vzdělanejší a povátlivý

rolník ale nemá se horšiti, když se

některé zlé stránky jeho stavu
poznávají, nýbrž

moudrým výkladem a napomenutím
své chybné sousedy poučiti.

Redakce „Národních Novin“ nemůže
jednomu stavu jen ustavičně
pochlebovati, a jako jiným

stavům nedůstatky jejich se
nesmlčely, také rolníkům časem
neškodí, něco trpkého (když to

pravdivé jest) předložit. Třeba se i
mnohý na nás rozhoršil a z neslušné

mrzutosti noviny

odebíratí přestal: „Národní Noviny“
nevycházejí pro zisk, nýbrž pro
poučení a zvelebení lidu

Českého a raději bychom množství
odběratelů oželeli, než proti svému
přesvědčení někomu

pochlebovali. Stav rolnický, majitel
největší částky země naší, bude
beztoho časem svým

nejdůležitějším stavem ve vlasti naší,
a podle jeho vůle budou se záležitosti
naší svobodné

vlasti rozhodovati na sněmích: právě proto ale musíme všichni k tomu hleděti, aby tento stav

ve vzdělání a v konstitučním životě ostatním se vyrovnal a v ničem zpátky nezůstával.

Kdybychom mu ale vždy jen pochlebovali a také nedůstatky a vady před oči nepostavili,

jednali bychom sice na oko k jeho libosti, skutečně ale k jeho škodě. Trpká pravda jest

užitečnější, než sladká faleš.

59

Když šlechtický a městský stav skrze konstituci roveň se stane rolnickému, nesmí rolnický

stav zase ze své strany utiskovati ty, kteří pod ním jsou. Jenom tak zachováme skutečnou

rovnost a svobodu.

Z Moravy

(N. N. v listopadu 1848.)

H. B. Morava podivným, velmi neočekávaným způsobem stala se nyní nejdůležitější zemí v

Rakousích, na ní rozhodne se snad osud budoucí celé říše, neboť není pravdě nepodobno, že

ústava rakouská vypracována bude v Kroměříži. Na Moravě sídlí nyní císař se svým dvorem a

Holomouc jest ustavičné jeviště

nesčíslných deputací: vláda celého
mocnářství vychází z

Moravy.

Do této důležité cizí země, - nebo
sněm moravský nedávno uzavřel, že
se Morava s Čechy

nikdy nespojí, - obrátil jsem nedávno
cestu svou, a poněvadž právě jakýsi
oddech nastal v

politice jako přestávka mezi dvěma
důležitými akty, vyplníme jej
cestopisem.

Bylo slyšeti, že se veliký počet
poslanců říšského sněmu shromáždil
v Brně, chtěl jsem se

účastníkem státi jejich porad. Brno, o
jehožto protislovanské zuřivosti tolik
slyšeti bylo, o

němžto se básnilo, že hotovo jest,
české poslance, jest-li tam dne 20.
října podle úmluvy

přijdou, schytati a franco porto do
Vídne odeslati, toto Brno s
vycpaným svým drakem na

radnici vábilo mne zvláště. Před

šestou hodinou k večeru kvapil jsem
s ohromným palašem po

boku k železnici. Nezmiňuji se
nadarmo o tom palaši, a sice předně
proto, aby každý věděl, že

jsem byl ozbrojen proti Brnu, za
druhé proto, že tento palaš hraje
znamenitou roli při mém

cestování, a málem by příčinu k
válce byl zavdal mezi králem
českým a markrabím

moravským. „Nechod'te do Brna!

Pro všechny svaté! nechod'te do
Brna!“ pravii mí jeden z

bývalých úhlavních nepřátelů našich
za starých časů „Průmyslové
Jednoty“ a nyní následkem

všeobecného smíření náš přítel.

60

Na každém stanovisku železnice
pozorovali jsme pozůstatek po kn.
Windischgrätzovi, totiž

zástup vojáků na stráži. Na nádraží
Holomouckém, právě když jsem opět

na vůz pospíchal,

přistoupil ke mně nebo vlastně k
palaši mému pan setník c. k. vojska a
sice v nepřátelském

úmyslu. „Račte tento palaš zde
zanechatí“. „,,,Kdybych ho zde byl
zanechatí chtěl, nemusel

jsem ho s sebou brát: jedu do Brna!“
„Můžte být, že jedete do Brna, to však
pozorovati

nemohu ani z vašeho palaše, ani z
vašeho kořichu; tolik ale jest jisto, že
příkaz mám, abych

nikoho se zbraní k Vídni nepouštěl!“
- Tu jsem tedy pozoroval ohromnou
mýlku c. k. p.

setníka, jenž myslil, že já Vídni na
pomoc táhnu. „Jsemť H. B. ... ten a
ten, a mám průvodní

list do Brna,“ pravím satyricky v
pevném domnění, že se po těch
slovech c. k. pan setník

začervená a litovati bude, že mne v
podezření měl, jako bych Vídni na
pomoc táhnul s

palašem. Ale c. k. pan setník zdál se
býti v politice nezběhlý a stál na tom,
abych palaš v

Holomouci zanechal. „Dobře!“ -
myslil jsem si, odepínaje palaš, -
„jestli mně Frankfurtisté

brněnští zabijí, nebudu mít já
odpovídání z toho, nýbrž tento
urputný v politice nesběhlý c. k.
setník“.

Pokoj byl naplněn gardami z
Holomouce, kteří neopomenuli hned
doma vypravovati, koho

měl pan setník v důmění, že Vídni ku
pomoci táhne, a komu vzal proto
palaš. Zpráva roznesla

se po Holomouci a palaš můj počal
tam strašiti. Já ale strašil jsem v Brně
bez palaše. Celé

Brno naplněno bylo uprchlými
Vídeňany, nikde nebylo prázdného
místečka, kde by byl

Ultračech hlavu položil. Sluší věděti
že v Brně a v německých městech na
Moravě všiehni

Čechové o jeden stupeň v titule
povýšení jsou, nemluví se tam nikde
o Češích, nýbrž vždy jen

o Ultračeších. Ultračech jmenuje se
tam každý obyvatel království
českého, který se sám za

Němce neyydává.

Po velikém chození dostal jsem
konečně akcesit na pokoj, o kterém
některá naděje byla

odpoledne, že na noc prázdný bude.

První věc, která mne nesmírně

překvapila, bylo velmi zhusta
mluvení české (neb jak tam

říkají, moravské), na ulicích, skoro
celá pracující třída lidu jest
slovanská, a jenom honorace

považuje sebe za německou, ačkoli
štíty na domech hlásají samá
českomoravská jména.

Dva muřové hýbají Brnem, jakoťto
zástupcové dobrého a zlého principu:
Klácel a Skácel.

Klácela našeho kařdý zná, Skácel
jest přednosta Frankfurtského

demokratického klubu v

Brně, jehožto pověstné a
pamětihodné zásady jsou: „Rovnost
obou národností, ale s předností
němčiny a se středištěm ve
Frankfurtě!“ Tuto naivní zásadu
vyřknul onen Skácel (nomen

61

omen) skutečně a bez ťertu v
demokratickém spolku brněnských
Frankfurtistů! - Ostatně se

ale Brna dokonce co báti není, kromě

malé činné strany frankfurtské, jest
smýšlení celého

ostatního, německy smýšlejícího
obyvatelstva, příliš pohodlné a nechá
svět bžeti, jak bžtí.

Od činnosti našinců bude nyní
záležeti, aby národní slovanský živel,
který tam tolik pevných

základů má, šířil se a dále kvetl.
Ostatně se zmocnil veliké části
Němců a poněmčilců

moravských nyní velmi duch
provinciální, vlastenectví moravské,

které Slovanstvu na škodu

není. Tlutočervené barvy jest viděti
zhusta, trikolor německý málo mezi
měšťáky, u lidu

panuje ale buď červeno-bílá, neb
slovanský trikolor.

Nejlepší a nejplatnější věc, která se o
Brnu říci můž, jest: Brno opičí se po
Vídni. Skutečně

se Brno snížilo ať za předměstí
Vídne. Brno nemá nikdy svůj
úsudek, ale čeká vřdy, ať co

Vídeň řekne; jen jedinou posud
známe odhodlanost Brna, kde si
troufalo míti samostatné

mínění, a sice: brněnská národní stráž
má červené límce a výločky, které
vídeňská nemá!!

Nevím skutečně, odkud se vzala tato
původnost! Coť divu, že Brno velice
sympathisuje s

Vídni a nevím již, bylo-li to v Brně
neb v jiném německém místě na
Moravě, kde uzavřeno

jest, aby jedna polovice národní

stráťe táhla Vídni na pomoc a druhá aby zůstala domov hájiti.

Pak ale ukázalo se, že všichni chtěli být v té polovici, která měla domov hájiti. Podobným

spůsobem jsou všechny bouře v Brně neškodné, jsou to bouře ve sklenici vody.

Sám jsem byl očitým svědkem znamenitého kravalu v Brně, o kterém pak zprávy v

časopisech velmi znamenité se zdály.

Jednalo se o to, aby 25 vozů prachu, který z Brna k

Vídni vézti se měl, zadrženo bylo, ku kterému cíli se několik drvoštěpů s obuchy sešlo na

hlavním náměstí před strážnicí národní stráže. Národní stráž ale rozumovala takto: „Chceme-

li zadržeti prach, musíme učinit revoluci proti vládě; my ale nechceme udělat revoluci, proto

nezadržíme prach.“ - A skutečně odvezl se prach, a kromě trochu

hubování a křiku nic jiného
se nestalo.

O přeložení říšského sněmu do
Kroměříže mluvilo se tentokrát všude
po celém Brně. Můžete se

řici, že celé Brno bylo proti tomu
přeložení, ale z dvojích rozličných
příčin: jedna malá strana

mrzela se na to, že nebude ve Vídni,
druhá velká strana mrzela se, že
nebude v Brně, jak

vlastně byl úmysl. Ostatně ale jsem v

Brně nezakusil niťádného
protivenství, ať na to, že se na
mne mnozí skutečně jako na
afrikánské zvíře dívati chodili, a pak
na to malé nepohodlí, že

jsem svou čepici červenou od
národní gardy pražské pouzdrem
zakryl, proto že jí považovali

mnozí za svornostskou, z kteréhožto
ohledu nechtěl jsem býti nevinnou
příčinou několika

nešťastných porodů ze strachu před
svornostskou čepicí.

Sněm moravský posud v Brně sedí,
ale nedělá již mnoho hluku, proto že
se jinde znamenitejší

věci dějí a na sebe více pozornost
Brňanů obrací.

Jedno ze znamenitějších a
pamětihodných dítek tohoto sněmu,
„Moravské Noviny,“ které

nyní šestkrát za týden po archu
vycházeti budou na útraty země,
jejichžto politickou část

povede Klácel, úřední Šembera.
Historie původu těchto novin jest nad
míru podivná. Vymohli

je poslancové stavu rolnického, kteří
na sněmu jen sami národnost
slovanskou zastupují.

Ustanovilo se z počátku, že budou
vycházet veliké německé noviny
„Brünner Zeitung“ na

útraty zemské. Poslanci-rolníci proti
tomu řádali, aby také pro ně
moravské (české) noviny

vycházely, když zem útraty nese.

Namluvilo se jim tedy, že budou noviny vycházeti na jedné

straně německé, na druhé moravské. Tak přijato jest, ale obě strany s tím nebyly spokojeny. -

Ustanovilo se tedy později, aby oboje noviny a každé zvlášť vycházely, však ale aby

moravské jenom překlad byly německých, „nebot“, - pravili Němci rolníkům, - „abyste

všechno věděli, co Němci píší.“

Rolníci se z toho radovali, že budou všechno vědět, co Němci

píší, a přijali ten návrh. - Nyní ale vysvětlili moudřejší mužové rolníkům celou věc, jak budou

německé noviny vždy psáti a smýšleti příznivě k Němcům a ku prospěchu Němců, a jak

potom i lid slovanský bude na všechno hledět skrze brejle německé.

Rolníci tomu porozuměli a obořili se ve sněmu posledníkrát na Němce a vymohli si, že budou

„Moravské Noviny“ samostatné jako
německé, a že budou zastávat
Slovany, jako německé
Němce.

Doufáme také, že pod tou redakcí,
kterou dostaly, úplně vyhoví
potřebám lidu moravského.

Vůbec jest tento moravský sněm v
dějinách vlasti něco neobyčejného:
Šlechta, města a

rolnictvo vedou tam ustavičné
šarvátky, které se ale vždy ukončí

vítězstvím rolnictva. Anděl

strážce bdí nad zástupci našeho lidu,
kteří bez náležitě sběhlosti v těchto
věcech přece vždy

šťastně umí škodlivé a užitečné
rozeznati. Jednalo se o budoucím
zastoupení Moravy na

domácím sněmu, a německé
měšťanstvo usilovalo o to, aby města
měla na míň duší zástupce,

než venkov. Šlechta, která mnoho
příčin měla, horšiti se na města více
než na rolnictvo,

protivila se této přednosti měst a
přidala se k rolnictvu. „Když chcete
být demokrati“. - pravila

šlechta, - „nechtějte pro města
přednost nad rolnictvem.“ „Naše
duše nejsou o nic horší než

duše městské, proč by jich mělo tedy
více jít na míru než městských?“
pravili rolníci. A

provedeno jest skutečně, že se na
10.000 duší jeden poslanec voliti
bude, bez ohledu na města

a venkov, bez rozdílu. Tím poražen
jest také na vřdy v Moravě řivel
odrodilých, německy

smýšlejících měst. - Brzy na to ale
vystoupili opět poslanci měst ve
sněmu a pravili takto:

„Když jsme se (s bolestí měst!)
chytili demokratie a zavedli rovnost
měst a rolnictva, musíme

demokratii úplně provésti a šlechtě
všechna její práva a přednosti
odejmouti, aby nám a

rolníkům byla rovna.“ Dobře,
rokovalo se o tom, a jednalo se jen,
má-li šlechta, ať složí

všechny přednosti své, aspoň jména
(kníže, hrabě atd.) podržeti. Tu ale
vystoupil Čambala,

poslanec rolnický. „Chceme-li
koukol vypleniti, musíme to učiniti
důkladně, i s kořenem; ani

jména (tituly) ať nezůstanou!“ pravil
Čambala biblicky, a stalo se, - sněm
uzavřel, že šlechta

na Moravě přestane. Takto na sněmu
jeden stav druhému pomáhal, města
šlechtu a šlechta

města naháněly rolníkům na ránu, a
tito jako na čekání stáli a - dobře
trefovali!

Ostatně nevím o svém meškání v
Brně již nic zajímavého povídati, leč
že se v mé přítomnosti

také držel soud nad tiskem, a sice
veřejně, ústně. V Brně vychází
několik malých, křiklavých

německých časopisků, „Telegraf“

„Brünner Tagscurier“,
„Constitutioneller Bote“, které sami
sebe za hlavní demokraty. za sloupy
a podpory svobody, za největší
přátele lidu vydávají,

skutečně ale jsou snad jediní
reaktionáři v Brně, a sice proto, že
svou nestoudností, křiklavostí

a svým neustálým drážděním naši
svobodu u poctivých lidí do
nevědomosti, do ostudy a do

ošklivosti přivádějí. Jeden z nich,

„Telegraf“, když viděl, že můžete bez
trestu Slovany, zvláště

Čechy a všechno na světě, co se mu
líbí, špinit, osmělil se konečně a
napsal o jednom

obchodníku brněnském, že prodává a
kupuje kradené věci. Ten sebral svou
exekutivní moc,

několik známých s pevnýma rukama,
táhl do redakce „Telegrafa“ a podal
tam takové

vyvrácení onoho článku, že na panu
redaktorovi modřiny zůstaly. Jaké

mělo dále toto

nedorozumění následky, toho jsem
se již v Brně nedočkal; jakoť jsem se
nedočkal té

kocoviny, kterou mne prý, (jak jsem
se později dozveděl), tamnější
Frankfurtisté poctíti

chtěli, když se prvního omráčení po
 mém příchodu, ale teprve za dva
dny, zpamatovali. Lituji

skutečně velice, že jsem svým
odjezdem těmto ubožátkům pokazil

jejich malé vyražení a

největší čin, kterého schopni jsou v
politice, - kocovinu! Ať jen bude na
říšském sněmu

uzavřeno, že se Rakousko Frankfurtu
nikterak nepodrobí, pak zajisté
nebudu litovat útrat a

naschvál do Brna zase pojedou, aby si
mohli brněnští Frankfurtisté tou
kocovinou srdci svému

zarmoucenému ulehčit. Ještě více ale
lituji toho? že jsem se nedočkal té
kocoviny, kterou pak

v neděli 29. října brněnští
Frankfurtisté sami sobě učinili, - totiž
onen kraval brněnský strany

tažení do Vídně, který, podle všech
zpráv o něm k nám došlých, nazvati
se může kocovinou.

64

Frankfurtsky smýšlející část národní
stráže brněnské popouzela jiť po
nějaký čas dělníky,

(kterých jest v Brně prý přes
15.000!!?), aby táhli Vídni na

pomoc. slibujíc, snad, že s nimi

také potáhne. Konečně vypukl tedy
oheň již dávno doutnající a počalo se
v neděli na poplach

zvoniti, lid se sbíhal, žádal zbraň atd.
Národní garda ale nyní nechtěla s
nimi táhnout a

pomáhala společně s vojskem lid
rozháněti; lid zase gardě zbraň
odjímal. „Když nechcete

táhnout a bojíte se, odevzdejte nám
zbraň!“ Tak se po dlouhý čas po
celém městě honili, ať

ovšem s pomocí vojska pořádek opět učiněn jest. Na výstupy plné směšnosti a ironie nebyl

nedůstatek. Tak ku př. volal na čele houfu nadšeně jeden: „Auf! nach Wien! um die deutsche

Freiheit zu retten!“¹¹ a za houfem dělníků zněl hlas: „Ale je nás ještě málo!“ v čisté

moravčině, na důkaz, jací lidé chtěli táhnout, „um die deutsche Freiheit zu retten.“

Než jsem do Brna přijel, rozeslali již
poslancové říšského sněmu,
meškající nyní v Brně,

pozvání na všeobecný sjezd do
Holomouce, porady brněnské byly
tedy jenom předběžné, a

všichni odebrali jsme se do
Holomouce, všichni po železnici, jen
já po poště přes Litovli s

neobyčejnou touhou po osudu svého
palaše.

Po celou noc měl jsem na cestě
příležitost přemýšlet o nynejším

postavení Moravy k

Čechám. Morava nyní asi v
národním ohledu tak stojí, jako
Čechy stály r. 1834. Každý

vzdělanec vypadá jako Němec,
Slovanstvo a sprostota jest tam
jedno, kdo pečuje o vzdělání

národního jazyka, považuje se za
divouse, za pošetilce neb dokonce za
buřiče, který prý lid

popuzuje proti bohatým. Neboť tito
Němci a poněmčilci, kteří ať posud

aristokratsky první

slovo vedli v Čechách i na Moravě,
nemohou se posud nikterak
povznést k té myšlénce, že

my, Slované, jim rovni jsme, vždy
nás ještě za nižší třídu považují.

Když tedy v Čechách hned v březnu
vyslovena jest žádost naše strany
spojení Moravy a Čech,

povstala proti tomu nesmírná
opposice. Jen malinká strana národní
porozuměla bratrskému

úmyslu našemu, že chceme, aby
Morava a Čechy spojeny, větší moc
a váhu měly před

světem. Druhá veliká strana na
Moravě, strana netečná, protivila se
tomu jen z hrdosti špatně

rozuměné; jim nezáleželo na velikosti
národa, nýbrž jen na provinciální
moravské pýše. Třetí

strana Frankfurstů protivila se
nejzuřivěji, ona dobře porozuměla, že
se Čechové jen proto s

Moravou úteji spojití chtějí, aby

společně tím více vzdorovati mohli
Frankfurtu. Rozumí se

samo sebou, že strana protičeská byla
desetkrát silnější než národní, a tou
všelikou mocí se

snažila, Moravu od Čechů ještě dále
odciziti. Nejen že starou, poctivou a
velebnou barvu naši

11 Po česku: „Vzhůru! do Vídně!
zachrániti německou svobodu!“

65

červeno-bílou, kterou jsme ještě od

starých slavných časů společně
sdělili, zneuctili a za ní

řluto-červenou přijali, a hned se
snažili, všechny své červeno-bílé
orlice zařlutiti; i na sněmu

veřejně ustanovili, že se Morava s
Čechy nikdy nespojí. Člověk ale
míní, Pán Bůh mění

myslel jsem, a tím ustanovením, že
budoucně na 10.000 duší v sněmu
moravském jeden

zástupce seděti bude, bez rozdílu
měst a venkova, tím ustanovením

vyřknuto jest smýšlení

Moravy s námi. Počkejte jen, ať lid
zachovalý moravský, ať naši Hanáci,
Slováci v Moravě

poznají dějiny národa svého, ať
poznají, že nebyl nikdy rozdíl mezi
Moravanem a Čechem¹²

ve zlém ani v dobrém, ať poznají, že
spisovný jazyk v Čechách užívaný
jest vlastně čistá

moravčina, ať tento lid vyrozumí, jak
těžko jest Moravě a Čechům každému

zvláště brániti se

proti útokům vašim; pak najednou
oni zástupcové na sněmu moravském
vyřknou to, co již

Bůh dávno vyřknul, totiž, že Morava
a Čechy jsou jedno.

S takovými myšlénkami přijel jsem
do Holomouce, kdežto mi souzeno
bylo, shledati se opět s

palašem svým a s mnohými jinými
známými. Shledání mé s palašem
bylo následující: Kdyby

se některému z jistých lidí něco podobného s palašem bylo přihodilo, nebyl by opomenul

nesmírný křik o reakci, o kamarile, o vojenské libovládě způsobiti; já ale vzal jsem tu věc

pouze z komického stanoviska.

Kdybych já s některým vojnu vedl, také bych každému, kdo

na tu stranu míří, vzal nejen palaš, nýbrž i pistole, které mi c. k. pan setník zapomněl vzíti. Ťe

ale c. k. setník tak se zmýliti mohl, že

redaktora „Národních Novin“ v
podezření měl, jako by

Vídni na pomoc spěchal; to arci je
nedorozumění větší, než bude celá
německá říše. Než dosti

o tom; jakmile jsem se v Holomouci
přihlásil, řádali mne co nejzdvořileji
možná za odpuštění

strany toho nedorozumění a pravili
mi velmi ochotně, že palaš můj hned
odevzdán byl k sl.

krajskému úřadu, aby ho za mnou do

Brna poslal. Člověk nezkušený byl
by se z této zprávy

zarmoutil, že palaš do Brna poslali; já
ale, jsa dobrý znatel všech c. k.
krajských úřadů, byl

jsem přesvedčen, že se c. k. krajský
úřad nepřetene, a že palaš jiste nejen
nyní, nýbrž ještě po

dvě neděle v Holomouci zůstane a že
ho snad teprve po mé smrti do Brna
odešlou. Naděje

mne nesklamala, palaš byl posud v
krajském úřadě a odevzdán mi jest s

velikou ochotností, -

Byl bych však ještě jeden palaš s
radostí poťelel, kdyby byla celá
deputace z Prahy nepřitáhla

Vídni ku pomoci!

Holomouc jest pevnost, ve které ťije
více vojska než lidí. To jest
nejznamenitější, co se o ní

povědíti můžete. Všechny kavárny a
hostince vykládány jsou rozličnými
výločky. O dvoru,

který tam nyní sídlí, nebylo by nic

pozorovat, kdyby nepřicházely
ustavičné deputace. Věru,

12 Brno a Holomouc posud se
veřejně nazývají královská hlavní
města, rád bych věděl, jakého
království!?

66

deputace nejsou moje zamilovaná
věc. a jakmile uzřím deputaci,
vzpomenu si hned: „Ba

kdybych měl ty peníze, které se
protrávily na deputace od počátku
konstituce rakouské až do

nynejška!“ Věru duch lidský jest
samá podivnost: dříve si lidé pořád
stěžovali na drahá porta

za psaní, a teď, když jde psaní za 6
kr. stř. až na konec světa, teď zas
posílají místo

šestikrejcarového psaní deputaci
mnoha osob, která obyčejně pořídí
zrovna tolik, jako

šestikrejcarové psaní!

Ještě nejlépe ze všech těch deputací
líbily se mi deputace Hanáků. Ti ve

své slávě, červených

spodkách, přitáhli vřdy všichni na
koních s hudbou, s červenobílými 13
slovanskými a

císařskými korouhvemi, (co by se
jindy nikdo nesměl před
Holomouckými měšťany

opovážiti), táhli tak přes celé město
pro ťluč všem Frankfurtům, a za
nimi na malém

kočáříku několik matek s košíky
vajec, drůbeže, koláčů atd. pro císaře.
Tato všechna sláva i s

vejci a drůbeží vzdána jest J. M. C.,
ale, - ruku na to, že bude držet
konstituci! Císař podal

ruku. - Ba jedna opatrná deputace
hanácká chtěla dokonce, aby jim
tento slib pro lepší

bezpečnost císař písemně a na
„štemflu“ podal. Takový jest
praktický smysl Hanáků; oni

myslí „Mé jsme mé“, nepřijdou
císaři vyhrožovat, a přijdou zdvořile,
přijedou s korouhvemi,

s hudbou, s vejci, ale ne podlízavě,
ne otrocky, nýbrž s tím vědomím že
bez konstituce není

císaře! Jsem přesvědčen, že tito
prostí, ale rozumní Hanáci u císaře a
dvoru mnohem více úcty

ku konstituci vzbudili, než mnohé
máломocné výhrůžky, které vřdy jen
směšné jsou, když za

nimi nestojí veliká ozbrojená síla.

Ostatně si Holomoučtí Němci často
ztěžují na nynější stav, že utištění
jsou od vojska, že se

ani hýbat nemohou atd. Já jsem si při tom vždy vzpomenu na to, jak tito svobodmilovní

Holomoučané zamezili vydávání moravského časopisu, který tam prof. Helcelet pro lid

slovanský vydávati počal; hned po třetím čísle musel přestati a radovati se, že jej samého z

města nevyhnali! - Není nad svobodu, zvláště když si člověk nejen německé, nýbrž i

slovanské svobody vážit umí.

Kdybych byl žurnalista israelský, neb
turista jako p. Kohl, neopomenul
bych zde ještě v

důvěrnosti podati všechny řeči, které
jsem měl s důležitými osobami,
státníky, co se nejednalo

mezi deputovanými atd. Ale vždyť jest
lépe jídlo již uvařené jísti, než se na
vaření dívati.

13 Skutečně podivno, že mezi lidem
na Moravě posud vždy jen
červenobílá barva platí, nová

řlutočervená řádné

váŕnosti nenalezá. Ani jedna hanácká
deputace neměla řlutočervenou
korouhev!

67

Před novou, neznámou vládou

(N. N. 21. listopadu 1848.)

Dnes o polednách odjíždějí
poslancové čeští z Prahy opět na
sněm říšský do Kroměříže.

Jakých událostí dočkali jsme se od 6.

října až po tuto dobu! Jak velice
změnily se okolnosti!

Poslancové čeští vzdálili se z Vídně,
jakožto údové panující většiny
sněmu, poraženi hmotnou

silou frankfurtsko maďarské
revoluce vídeňské. Ministerstvo,
které deputovaní čeští ve sněmu

podporovali a drželi, padlo též skrze
tuto revoluci. Čtenáři našich novin
pamatují se zajisté,

kterak „Národní Noviny“ toto
ministerstvo (bývalou naši vládu) dle

možnosti podporovaly a

zastávaly, a proto, poněvadž se
bývalé ministerstvo v nejdůležitějších
věcech rakousko-

uherských srovnávalo s náhledy
českých poslanců a dle jejich rady
mnoho činilo, co naň pak

uvalovalo zášť Frankfurtistů a
Maďarů. Několikrát jsme v
„Národních Novinách“

podotknuli, že lepšího ministerstva
nedostaneme pro sebe a padne-li

toto, že očekávati

můžeme horší!

Bojíme se nyní skutečně, aby se slova naše nevyplnila. Poslancové čeští odjíždějí opět na

sněm, nevědouce sami, budou-li náleţeti ke straně ministerské, neb opoziční. Ministerstvo

není posud ustanoveno, a kdyby i ustanoveno bylo, bude v něm přece několik osob nových,

sněmu neznámých, a z té příčiny

nebude dokonale známo, jakou
cestou nové ministerstvo

(nová vláda) zamýšlí kráčet. Cesta
ale, na které čeští poslancové kráčet
budou a kráčet

musí, dávno již ustanovena a známa
jest a nikterak se změnit nemůže,
má-li český národ s

jednáním sněmu spokojen býti.
Přijme-li tedy nová vláda ty zásady
foederalistické, o kterých

čeští poslancové přesvědčeni jsou, že
jedině dle nich blaho celého

Rakouska založeno býti

můžte, pak budou čeští deputovaní
opět náležeti ke straně ministerské.
Nebude-li míti nové

ministerstvo tyto zásady a bude-li
vůbec jednání jeho proti dobru
národa českého a

Slovanstvu směřovati: pak budou
čeští poslancové v řadách opposice a
neustanou odporovati

ministerstvu tak dlouho, ať bud' své
smýšlení a jednání změní aneb z

úřadu odstoupí.

Ostatně musíme doufat, že většina
sněmu předešlého smýšlení
přesvědčení svému věrna

zůstane, od čeho ovšem blaho naše
budoucí závisí.

„Národní Noviny“ budou se též
svých zásad politických držeti bez
ohledu na vládu a na sněm;

ačkoliv si nanejvýš přáti musíme,
aby většina sněmu a vláda, která se v
konstituci vždy dle

větiny sněmu držeti má a musí, s
námi stejně smýšlely, tak abychom
všeho, co nám náleží,

nejkratší a nejlehčí cestou dosáhnouti
mohli.

Ministerstvu takovému, které by
proti českému slovanskému národu
nespravedlivě jednalo a

vůbec o svobodu upřímně nestálo,
musíme ale dle svědomí svého vždy
ze všech sil svých

odporovati a tak dlouho odporovati,
ať padne! A jako „Národní Noviny“
poslední

ministerstvo všemožně zastávaly, tak
dovedou ministerstvu svobodně
nesmýšlejícímu a

nespravedlivému ostře a neunaveně
se protiviti. Nás neuspokojí snad
nějaký na oko liberální

program vlády a pouhá slova: my
vždy jen na činy i na úmysly bedlivý
pozor míti budeme.

Ostatně naděje jest, že se rokování

sněmu v Kroměříži znamenitě
urychlí. Frankfurt bude
hned brzy na počátku.

Program nového ministerstva

(N. N. 30. listopadu 1848.)

[Den 21. listopadu 1848, den to před
zahájením sněmu Kroměříšského
obdařil rakouské

národy novou vládou, neblahé
paměti ministerstvem knížete Felixe
Schwarzenberka

(president a spolu ministr cí.s. domu a zahraničných záležitostí), hr.

Františka Stadiona

(ministr vnitra a vyučování), Dra.

Alexandra Bacha (spravedlnosti),

Ludvíka Brucka

(obchodu), Filipa Krause (financí) a

Thinnfelda (orby). Dne 27. listopadu

rozvinulo toto

ministerstvo před říšským sněmem

svůj program: „Upřímně a beze vší

lsti chceme konstituční

monarchii. Daleci jsouce toho,

abychom zatracovali zřízení
svobodomyslná, hodláme spíše

sami postaviti se v čelo hnutí.

Chcemeť, aby svobodné Rakousko
zakládalo se na rovném

právu a nerušeném rozvoji všech
národností, jakoť i na rovnosti všech
otřepů před zákonem,

pojištěné veřejností státního ťivota a
zaloťené na svobodné obci, jakoť i na
svobodném

zřízení zemí ve všech vnitřních

záležitostech. Při tom nás povede
dvojí cíl: abychom národům

rakouským zachovali svobodu
zaručenou beze vší ujmy a spolu
upevnili podmínky, bez

kterých svoboda obstáti nemůže.“ -
Coť divu, že takovýto liberální
program, dovršený

odříkáním se frankfurtského
parlamentu, vzbudil ve sněmu veliký
jásot. Ale Havlíček nedával

mnoho na slova a sliby ministra,
který byl švakrem zpátečníka

generála Windischgrätze.

Hned v prvním dojmu napsal dopis
do Prahy.]

69

Z Kroměříže dne 27. listopadu.
Ministerstvo nové (Švarzenberk-
Stadion) učinilo dnes

vyznání víry a - divy - celý sněm
přijal je s nesmírnou pochvalou.
Nedá se upřít, že tento

směr, bude-li se jeho ministerstvo
vždy věrně držeti, všem národům

šťestí přinese. Proti

Frankfurtu vyjádřilo se směle, proti
Maďarům ještě směleji.

Časy se změnily. Kdyby bylo
předešlé ministerstvo ve Vídni
podobné vyznání strany těchto

dvou předmětů učinilo, nebylo by na
řivě zůstalo!!

Avšak ačkoli celá sněmovna s
potleskem přijala toto vyznání
ministerstva, ačkoli je sám

Šuselka nahlas chválil, musíme

přece vyznati, že v mnohých
ohledech chytře sestaveno a
vysloveno jest, což se teprve při
dobrém rozvážení pozorovati dá. My
budeme raději

ministerstvo z činů jeho než z řečí
posuzovati.

Druhý prosinec 1848

(N. N. č. 203. 1848.)

H. B. Z Kroměříže. Den 2. prosince
jest jeden z nejdůležitějších pro
Slovanstvo. Na 12.

hodinu s poledne byl povolán říšský sněm v Kroměříži, že má ministerstvo důležité věci

ohlásiti. Čekalo se dlouho, neboť ministerstvo dlouho se nevracelo z Holomouce;

nejpodivnější domněnky kolovaly mezi poslanci strany příčiny tohoto neobyčejného povolání.

Mnozí údové levice obávali se, že dnes budou poťádání co obět spravedlnosti za poslední

vídeňskou revoluci. P. Borosch, jak

se praví, měl vypsanou a sebranou
řeč, kterou chtěl

brániti sebe a své spoluvinníky.

Tu se objevilo ministerstvo v
černých fracích, a přednosta
ministerstva Schwarzenberg počal

přednášeti. Co přednesl, bude vám v
Praze již beztoho známo, a proto jest
úmysl můj, jenom

poněkud vysvětliti neobyčejné a
neočekávané události.

Císař Ferdinand složil korunu a

odstoupil ji synu bratra svého
Františkovi Josefovi I. Dlouhý

čas již mluvilo se o tom, ale nemohla
jistě doba příhodnější pro nás
vyvolena býti, než

nynější, kdežto právě vojska naše
stojí na pohotově proti Maďarům.
Císař Ferdinand přísahal,

že zachová v celitosti korunu
uherskou, císař Ferdinand, který tuto
přísahu složil, není již

císařem a nový císař nesložil ještě
přísahu; doba jest právě

nejvhodnější, aby bez této přísahy

70

podle žádosti uherských národů a
zvláště slovanských koruna uherská
rozdělena byla tak, jak

zapotřebí jest pro tyto národy!

Nastoupení mladého císaře
(pamatujeme se ještě dobře na
cestování jeho po Čechách v loni),

zavdává také dobrou příležitost k
odstranění některých osob ode dvora,
které příliš zvykly

byly míti velikého a škodného vlivu
na záležitosti rakouské. Nechceme se
obšírněji vysloviti.

Také ono alter ego v osobě kn.
Windischgrätze musí přestati,
poněvadž jen za císaře

Ferdinanda byl ustanoven
Windischgrätz, jakožto zástupce a
plukovník císařův; nový císař,

jiní zástupcové. Kníže Windischgrätz
jest od tohoto dne, - dle našeho
mínění, - jenom

nejvyšší velitel vojsk a nic více.

Kulmer, horlivý diplomat
chorvatský, jenž po všechny časy
věrně zastupoval záležitosti

Chorvatů ve Vídni, ustanoven jest za
ministra - prozatím bez portefeuillu. -
Avšak jest to

určitý důkaz, že uherské záležitosti k
prospěchu Slovanů rozhodnuty
budou.

Z jistých pramenů dovídáme se také,
že Jelačići-bánu odevzdáno jest
gubernátorství

dalmatské, čímž se spojení
Jihoslovanů nejurčitěji vyslovuje.

Jiné zprávy též jistě praví, že také
Rajačić a Šuplikac do ministerstva
přijdou! Nastaly tedy

konečně doby, že Slovanům počíná
spravedlnost se díti; nebudou již jako
posud odstrčeni.

Mladý císař náš zvykne si jinýma
očima hleděti na svou říši; starému
panování německo-

maďarskému bude konec a
rovnoprávnost nastane.

Lítujeme jenom, že se v krocích tak důležitých pro nás buď ze staré nevšímavosti, buď z

nějaké pohrdavosti jistých nádvorních pánů stala maličkost, která však schopná jest otrpčiti

všechny tyto události národům a zbuditi v nich bázeň před budoucností. Každý dobře ví, že

císař Ferdinand místo obyčejné formule „z Boží Milosti“ počal se psáti jen prostě

konstitučním císařem. „Z Boží
Milosti“ nevykládává se nikdy v
pobožnost, nýbrž jako by

králové od Boha národy do své
poddanosti byli obdrželi, což ale od
řádného rozumného věřiti

se nemůžte, poněvadž dobře víme, že
králové od Boha nepovstali, nýbrž
tak dobře jako každý

jiný člověk své povinnosti na světě
mají. Bůh nestvořil krále, on stvořil
člověka. Když tedy v

těchto důležitých listinách opět starý

titul pozorujeme, což divu. že si na
staré špatné časy

vzpomínáme.

71

Deputace říšského sněmu z 30 osob
vyslána jest pokloniti se mladému
císaři a pozdraviti

císaře Ferdinanda. Z jistých pramenů
můžeme podati zprávu. že J. M. císař
František Josef

mezi jinými asi v tento smysl k
deputaci se vyjádřil: „Aby jen sněm

hleděl brzy konstituci

dokončiti a Mně ji předložiti ku zkoumání a sankci“. Povážíme-li, že JMC. ráčí být tak mladý

pán (18 let), musíme skutečně litovati, že rádcové JMO. takové věci vymýšlejí. Napřed se

říkalo konstituující sněm, pak povstal „Vereinbarung“, později sankce, nyní zkoumání a

sankce, a konečně Bůh ví, kdo naši konstituci udělá. Činíme odpovědné rádce JMC. na jejich

těţkou povinnost pozorny, aby hned počátku neodvrátili srdce národů od mladého panovníka.

První kroky nové vlády

(N. N. čís. 203. 1848.)

H. B. - Z Kroměříţe, 10. pros.

Čtenářové našich novin povšimli si snad, že jsme my velmi

liberální program nynějšího ministerstva s jakousi nedůvěrou přijali. Ačkoli nechceme

náležeti do počtu takových novin,
které jen vždy proti každé vládě, proti
každému

ministerstvu křičí a opozici dělají a
tím snad své liberální smýšlení
dokázati chtějí; přece

také jakoťto noviny samostatné
napřed musíme věděti, jaká jest
vláda, napřed musíme viděti

kroky její, (ne slova), než se
odhodláme pro ministerstvo nebo pro
opozici. Každému známo

jest, že za předešlého ministerstva

Bach-Daoblhofského náležely
„Národní Noviny“ ke straně

ministerské, tak jako čeští
deputovaní, že tenkrát „Národní
Noviny“ upřímně ministerstvo

hájily, protože dle našeho
přesvědčení bývalé ministerstvo o
národ a svobodu poctivě se

staralo. Bojující tenkrát proti
mnohým zaslepeným odpůrcům
onoho ministerstva, řekli jsme

výslovně: „že lepšího ministerstva

nedostaneme, ovšem ale horší“.

Bojíme se nyní velice, že se slova
naše vyplnila; ministerstvo nynější
Schwarzenberg-

Stadionské podalo nám sice mnoho
krásných slov ve svém programu,
skutkové jeho ale

počínají silně odporovati oněm
slovům.

Právě povolal Stadion radu mnohých
poslanců (z každé země dva, od nás
Braunera a

Strobacha) a předložil jim k posouzení návrh svůj zřízení obecního, této nejhlavnější části zřízení zemského. Dostal jsem tento návrh Stadionův do rukou, ale zhrozil jsem se té

centralisticko-byrokraticko-aristokratické nestvůry! Kdyby naše obce takové obecní zřízení

dostaly a dle něho záležitosti své řídily: byla by svoboda naše na dlouhé časy zakopána!

Hlavní nedůstatek tohoto
Stadionského zřízení obecního jest
nesmírný byrokratický řetěz,

ustavičné poručnictví úřadů nad
obcemi atd. Obec sama, hromada,
jest v něm zrušena a

všechny záležitosti obecní zastupuje
jenom výbor, a ten výbor jen dvakrát
do roka by se sejíti

měl!! Kde je tu jen známka svobody
a samovlády obecní!?

Několik obcí dohromady tvoří

okresek, jenž opět má svůj výbor;
několik okrsků tvoří okres

opět se svým výborem; několik
okresů doliromady jsou kraj, a kraj
má svůj sněm. Kraje jsou

zrovna pod ministerstvem. Země
zmizely ! Centralisace nastává!
Ovšem, jest v tomto ohledu

návrh tak chytře sestavený, že zas v
pádu potřeby země se vstrčiti mohou
mezi kraj a

ministerstvo; ale již tento pokus nám
vzbuzuje obávání před německo-

byrokratickou

centralisací!

Tuto jen na ukázkou několik §§ tohoto návrhu: § 5. V obci jsou a) občané, b) náleţející k obci.

(Tedy dva druhy lidí, aristokratie vesnická, neboť ta druhá třída nemá hlasu při volbách!)

§ 6. V zemích, k německému spolku náleţitých (tedy také v Čechách), můţe být občanem

každý, kdo jest občanem v

německém spolku!! To jest jinými
slovy: Německo a Rakousko

jest jeden stát!! Jak se to srovnává s
programem ministerstva strany
Frankfurtu!

Výbor obecní jest dle tohoto návrhu
vždy místo celé obce, protože obec
nikdy o ničem

nerokuje; slyšme ale, jak pan hrabě
Stadion tento výbor chytře sestaviti
chce: v §§ 34., 35.,

36., 37. Celá direktní daň, kterou
obec platí, rozdělí se na několik

stejných dílů, a každý díl

volí stejně mnoho údů do výboru. Ku
př. když celá obec dohromady platí
ročně 2000 zlatých

daně, volí si těch několik bohatých
občanů (šlechtické dvory atd.), kteří
dohromady 1000 zl.

platí, polovičku celého výboru
obecního, a všichni ostatní, byť by
jich sebe více bylo, také jen

polovičku. To jest jinými slovy:
Boháč panuje nad ostatními!

§ 62. Přednostu obce (purkmistra a radu) nevolí obec, nýbrž jenom výbor!! A k tomu ještě tak aristokratický výbor.

§ 98. Bez povolení úřadů krajských nesmí obec nic prodati neb pronajmouti!!

§ 104. Obec nesmí nic vypůjčiti bez povolení kr. úřadů neb ministerstva!!!

§ 115. Pravidla, podle kterých se obec doma spravuje musí být potvrzena od úřadu krajského!

§ 139. ustanovuje, že má purkmistr
právo, nevykonati uzavření výboru,
když nechce, nýbrž

odvolati se k úřadu!

Dosti toho, abychom viděli, jaká by
to byla pěkná svoboda obcí! A tento
návrh nese na čele

jako satyricky na posměch první
sadu: I. Základ svobodného státu jest
svobodná obec. Ovšem

že jest, proto ale, že pan Stadion snad
nechce svobodný stát, proto tak
nesvobodnou chce

učiniti obec.

Praví se, že veliké účastenství při
tomto návrhu má p. Mayer, o kterém
se praví, že jest potají

pravá ruka ministerstva, veřejně se
ale staví, jako by chtěl dělat
opposici.

Slyšíme, že povolání rádcové proti
mnohým §§ tohoto návrhu ostře se
opřeli, a myslíme, že

znamení změny bude, než je p.
Stadion komory předloží. Pokud ale
smýšlení komory

známe, musíme se vyznati, že
komora tento návrh, třeba co nejvíce
změněný, řádným

způsobem nepřijme. Celý jiný musí
býti, od základu!

Rozumí-li ale ministerstvo svobodě
vůbec tak, jako hrabě Stadion
svobodě obcí: tud'

odhodlaně vstoupíme do opozice.

Ministerstvo může snad rozehnat
sněm, ale přinutiti jej ke

krokům svobodě škodlivým nemůže
zajisté. Tolik alespoň důvěry máme
ve statečnost většiny

poslanců! Jakoť i máme důvěru, že
časem svým národové dospějí k té
moci, aby se mohli

pomstiti těm, kteří je chytrácky a
nepoctivě o svobodu připravují.

[K vánocům 1848 složil K. Havlíček
svůj poslanecký mandát, což sdělil
takto svým čtenářům:

„Poněvadž se sněm říšský nade
všelike nadání nesmírně prodlužuje a
posud řádného

ukončení aspoň na dlouhý čas
předvídati nelze: uznávám za dobré,
abych před koncem roku

tohoto složil mandát svůj poslance na
sněmu říšském, a ke svému
obyčejnému povolání, k

redakci „Národních Novin“ opět se
do Prahy navrátil. Umím sobě sice
dokonale vážit velike

důstojnosti zástupce národa při
sněmu říšském a proto také dosti
nerad místo svoje ve

sněmovně Kromeřížské opouštím:
poněvadž ale pevné přesvědčení
mám, že mohu v

nynějších okolnostech vlasti své více
prospěti co redaktor než-li co
deputovaný, držím tento

krok za svou povinnost. Od počátku
nového roku obrátím se tedy opět
jako dříve k redakci

„Národních Novin“ a celou svou sílu

jí věnovati chci.“]

74

Nový rok 1849

(N. N. 2. ledna.)

Jeden z nejpamátnějších, největších
roků přešel právě do minulosti a
zanechal po sobě celému

lidstvu evropejskému znamenitou
památku. Svoboda zatloukla ranou
mocnou na paláce králů

a otevřely se jí, a zvláště národové

slovanští slavili v tomto roku své z
mrtvých vstání, své

znovuzrození! Badatelové dějin
člověčenstva budou rok 1848 se
zvláštním západem zpytovat,

mnohá ať posud tajná pásma dějin
jeho pozdějším potomkům
odhalovati, kteří nadšeně volati

budou: „Jaké to byly veliké časy! Te
nám nebylo popřáno žíti v nich,
účastníky býti ve

velikých činech našich předkův.“

My ale, hercové těchto velikých
dramat, stojíme nyní s pečlivou,
zamyšlenou tváří u konce

bouřlivého roku, přemýšlíme o svém
započatém ale neukončeném díle,
lekáme se roku

nastávajícího, nemohouce ještě
zapomenout na hrůzy minulého.

Jaká jest příčina našeho starostlivého
očekávání, čeho se lekáme? -

Zakusili jsme ovoce svobody, bylo
sladké, a právě proto lekáme se nyní
tím více, abychom se

nemusili opět loučiti s milou volností
právě nabytou, aby nám neuhasla
pochodeň, která tak

líbezně počala osvěcovati krásné
luhy naší vlasti, lekáme se, že ruka
nelidská, nebratrská opět

uvrhne na šije naše staré jařmo, že
shasne zářící pochodeň naší
svobody.

Avšak nehodno jest nám lekati a
strachovati se před zlými: nejsme my
slepí nástrojové času,

ale jsme pánové jeho, sami tvůrcové
svého osudu. Nesténejme zdětile, ale
co muřtové chopme

se činu. Opírejme se statečně s mocí
svou, mocí dobrou proti zlým
mocnostem, a mějme

pevnou důvěru, že neodolá moc zlého
moci dobré. Přičiňme se a
pomáhejme si sami a Bůh

nám pomůžte!

Nepůjdet' svoboda sama od sebe,
nepřijdet' z pouhé milosti králů a
mocnářů, nepřijdet'

najednou v okamžiku: mi sami
musíme si ji v potu tváři zasloužit, z
vlastní síly své půdu její

po mnohá léta vzdělávati, chceme-li
trvanlivě, v pokoji a bez starosti
užívatí ovoce její.

A tato úrodná půda svobody jest
vzdělanost, ušlechtilost, statečnost
občanů. O to se starejme,

k tomu pracuj každý podle sil a
postavení svého: a štěstí a svoboda
náš národ neminou. Tádna

moc tohoto světa a byt' se i s celým
peklem spolčila, neudrží národ
vzdělaný, ušlechtilý a

statečný v poddanosti a otroctví.

S takovým vědomím, s takovým
úmyslem počínáme tento nový rok, a
najdeme-li v celém

národu svém stejně smýšlející,
nepotřebujeme se ani tohoto roku
rozhodného ani řádného

jiného času lekati.

Všechna moc pochází z lidu

(N. N. 9. ledna 1849)

Litujeme velice, že důležité zprávy,
které dnešní naše číslo obsahuje,
zadržány jsou na cestě,

takže teprve v neděli v noci do Prahy
přišly.

Nicméně se doví ještě dost brzy
národ český nepotěšitelné události ze
sněmovny

Kroměřížské. Věci stojí nyní tak, že
bud' to sněm aneb ministerstvo

padnouti musí.

Pravím úmyslně napřed sněm,
poněvadž skutečně nemáme tolik
naděje, že toto ministerstvo

ustoupí vůli národa. Co se včera ve
sněmu stalo, o tom si ani netroufáme
nějakou domněnku

pronésti, ale že pravice, mírný,
povážlivý slovanský klub, proti
ministerstvu co nejodhodlaněji

vystoupí, to již je důkazem, že
ministerstvo nepřátelsky postupuje
proti svobodě, proti právu.

At' nikdo nemyslí, že záleží pravici
sněmu snad na nějaké marnosti v
slovu, aby k vůli onomu

§ 1. základních práv („všechna moc
pochází z lidu“), celou říši do
propasti zmatků uvést

zamýšlela; nikoli, nezáleží na slovech
§ tohoto, ale záleží na věčné svobodě,
nebot'

ministerstvo způsobem svým, kterak
proti tomu § vystoupilo a návrhy
svými stran změň

základních práv ukázalo zjevně, že
nepřeje svobodě. že nechce řídit zemi
dle vůle národa, ale

že chce opět byrokraticky vládnout
nad námi.

Když ministerstvo proti tomuto § 1.
vystrkuje plášťík majestátnosti,
nemůžete jednání takové

řádný vzdělaný muž považovati jinak,
než za farizejství. „Jest prý v tom
zahaleno

republikánství!“ praví Stadion. Aj,
komu napadlo v Rakousích zakládati

republiky? Kdyť ale

nejrozumnější mužové v Rakousku
upřímně chtějí konstituční
monarchickou vládu, nemohou

při tom věřit na staré báchorky
politické, nemohou myslit, že
skutečně pochází všechna moc

od krále, a že celý národ všechnu
svou moc od krále přijímá. Kdyť
pochází všechna moc od

76

krále, proč králové hromem

neporátejí nepřátely, proč pak berou
na to od národu rekruty, od

národu daň na prach a olovo ? My
zachovávajíce vřdycky všelikou
slušnou úctu a oddanost k

panovníku, jakoťto hlavě naší země,
nemůžeme přece v panovníku
řádoého vyššího tvora,

neť člověka viděti, coť by nám ani
křesťanství naše nedovolovalo. A je-
li skutečně panovník

člověk, kterak můžte sám více moci
míti, neť 35 milionů lidí? Víme dobře

a budeme si vřdy

pamatovati, ře moc králů záleří v
národu a ře král bez národu není
mořný; víme dobře, ře ti,

kteří moc králů proti národu
nadsazují a krále jako nějaké zemské
bohy vystavují, jenom z

farizejství to činí, aby totiž oni co
kněří těchto bohů na způsob kněří
pohanských obětě těmto

bohům přinešené sami snědli. -
Doufáme, ře podobenství našemu

každý porozumí, neboť jest

známá věc, že se šlechta od jakživa o
to pokoušela, aby ona dle své vůle v
zemi vládla pod

pláštěm majestátnosti.

My jsme nikdy neschvalovali
přepjatost těch, kteří říkali, že jenom
tolik moci pro budoucnost

císaři zůstane, kolik sněm
konstituující za dobré uzná, ponechat
koruně; my jsme vždy již na

počátku považovali budoucí

konstituci naši jakožto dobrovolnou
úmluvu mezi národem a

císařem dříve neobmezeným, avšak
co úmluvu mezi dvěma přátelskými,
sobě vzájemně

všechno dobré přejícími stranami.

My jsme vřdy na paměti zachovali,
že konstituující říšský sněm pracuje
konstituci pro

dědičnou monarchii, ale očekávali
jsme, že koruna od sněmu všechny ty
výjimky přijme,

které se s nynějším vzděláním světa
srovnávají, jmenovitě že celá
zákonodární moc zůstane

národu a císaři jen suspensivní veto,
t. j. odročení až k budoucímu sněmu.

Že však ministerstvo nynější
Schwarzenberg-Stadionské zcela jiné
a poněkud středověké

náhledy o věcech těchto má, a že
takové ministerstvo nyní říši
rakouskou spravuje, kdo jest

toho původcem? - Tádny jiný, než
ona zlopověstná strana, která proti

předešlému, jistě dobře

smýšlejícímu ministerstvu tak dlouho
brojila, ať konečně hanebným
povstáním ve Vídni

svrženo jest. Také u nás v Čechách
některé časopisy české přizvukovaly
bláhovcům oněm,

kteří nevědomky pracovali reakci do
rukou; nechceme jména jejich
jmenovati. My jsme se

sice vřdy všemožně takovým
politickým nedochůdčatům stavěli na

odpor, ale takový jest běh

věcí, že konečně pro malý houfec
pošetilců všichni ostatní trpěti musí.

Nyní ale neprospívá nic marnými
předhůzkami sebe těšiti, musíme si
události tyto pro

budoucnost na výstrahu vzíti a pro
nynější se o to starati, jak by se
napraviti věc dala.

77

My se skutečně obáváme, aby
nynější ministerstvo proti svobodě

naší a proti sněmu mocí

nepovstalo a nedá se upříti, že vojska
k tomu má hojnost a kanonů s
důstatek. Avšak udržeti

ve slepém poslušenství 35 milionů
nespokojených národů, není žádná
maličkost a přesvědčení

jsme, že k tomu přece ještě 500.000
vojska na dlouhý čas nepostačí. A
onen starý prostředek,

že se vždy několik národů proti
některému pouťje za nástroj
potlačení, tento prostředek

opotřeboval se také již do sytosti.

Nechme tedy ministerstvo
vystupovati proti právu, proti daným
slibům, proti slušnosti a

nedejme my se nyní řádným
způsobem popuditi k protizákonnímu
jednání, nýbrž hajme jen

pevně a neústupně ta práva, která již
máme. Uvidíme. jak dlouho tato hra
potrvá. Strana ta,

která ve Vídni proti právu užíla moci,
padla hanebně: a zrovna tak padne

dříve nebo později

každý, kdo mocí jedná proti právu.

Hlasování o suverenitě národa

(N. N. 11. ledna 1849.)

Noviny vídeňské „Lloyd“, které jsou redigovány úplně v duchu p. ministra Stadiona, stran

kterých se p. Stadion sám jednou v důvěrném rozhovoru přiznal, že je v Terstu po nějaký čas

sám redigoval, tyto noviny mají

pamětihodný článek, jehožto každé
slovo váží několik centů

prachu a olova. Slyšmež:

„Neobyčejnou cestou dostáváme
dnes (8. ledna) o 6. hodině večer
zprávy z Kroměříže. Čeští

deputovaní spojili se se svými
starými nepřátely - s levicí.

Demokratické choutky strany

radikální sbratřují se s národním
strannictvím (partikularismus) svých
posud

nejodhodlanějších nepřátel. Ti, kteří
jen na „korunu českou“ myslí, stali
se spojenci těch,

jejichžto poslední myšlénka jest
zničení všech korun. Podivné věci
staly se od října. Tádna

podivnější než nenadále přátelství
mezi rytířem z Violandů a panem
appellačním radou

Strobachem, mezi ctihodným panem
Fustrem a panem doktorem
Pinkasem.

„Pánové, kteří si přejí, aby Čechy v

Německu utonuly, a muřové, kteří by
rádi Rakousko v

Čechy obrátili, ti, kteří ve všem
rozliěnými cestami kráčí a v řádném
náhledu se nesrovnávali,

potkávají se najednou v oposici
proti ministerstvu. Jedni nenávidí
ministry, protože chtějí

konstituční monarchii; druzí se jim
protiví, protože rádčové koruny baři
po sjednoceném

Rakousku. Nyní jest skoro již pozdě
na nějaké předpovídání, neboť v
nejbližším čase bude již

sám skutek za sebe mluvit, ale tolik
můžeme říci, že ačkoli spojená
pravice s nejkrajnější

levicí nepochybně většinu sněmu
tvořiti bude, přece pevnou naději
máme, že ministerstvo

Schwarzenbergovo i konstituční
monarchii i sjednocené Rakousko
založiti moci bude (zu

begründen im Stande sein wird.)“

To jest srozumitelné! Jestli sněm neposlechne, bude rozpuštěn a mocné ministerstvo

Schwarzenbergovo založí konstituční monarchii a sjednocené Rakousko, to jest, aby tomu

každý rozuměl, ministerstvo dá oktrojovanou konstituci a zavede starou centralisaci v novém,

ještě dražším kabátě než byla stará, a položí tím pevný základ - k nové revoluci.

O krátkozrakost ministerská! O
tvrdost a nevšímavost ke všemu, co
nás učí zkušenost

historická. Vizme Francouze! Veliká
revoluce ku konci minulého století,
následek despotie

Ludvíků zatřásla celou Evropou,
prolila řeky krve, pobila tisíce tisíců,
a po pádu Napoleona

zavedena jest přičiněním mocnářů
„restaurace“, to jest obnovení staré
vlády v novém kabátě.

Revoluce červnová zbořila restauraci

a povolala liberálního Ludvíka Filipa
na trůn; když ale

tento ošidiv celý národ, opět svobodu
zameziti usiloval, nastala revoluce
letošní, a

Francouzsko jest republika. Nyní
snad bude opět poznenáhla starý
systém do Francouzsko

udice své metati, ale ubezpečeni
jsme, že v takovém pádu zase nastane
nová revoluce.

Jest to ale poctivé s národy takto

hráti a je do ustavičného nešťestí
poháněti? -

Nastanou nyní opět důležité doby.
Posud sice doufáme v našeho císaře,
že ministerstvo

propustí, ať uzná, že veliká většina
sněmu a mezi nimi i ti, kteří posud
oddanost svou nejen

slovy, nýbrž skutky dokázali, že tato
většina s ministerstvem spokojena
býti nemůže. Uzná-li

ale J. M. C. za dobré, dáti více na
slova několika ministrův, než na vůli

svých národů, co pak

nastane? -

My radíme srdečně k tomu, aby
národové tiše, ale s vědomím křivdy
utrpení všechno snášeli,

čekající na další vyvinutí věcí.

Stav Rakouska bude pak takový: s
jedné strany, dole, národ vlašský,
nedávno podmaněný

mocí a řádostiv každou chvíli
odtrhnouti se; s druhé strany, nahoře,
Poláci od jakživa

všemožně pracující proti Rakousku; v
prostředku Maďaři, nyní právě krutě
podbití, nesouce

ještě žijou ránu, a očekávajíce s
nedočkavostí dobu pomsty; Chorvati,
Srbové, Čechové,

Moravané, Slováci, Rusíni, Slovinci,
kteří krví svou pomáhali ve Vlaších,
u Vídně a v Uhřích

79

a v Haliči Rakousko zachovati, a
nyní po vykonané těžké krvavé práci
ošizeni a místo

svobodné, řádné konstituce obdařeni
konstitučními formami, hodnými
daněmi, 500.000

vojska a každoročně 80 mil.
nevyhnutelného dluhu. K tomu ještě
snad z jara krásná válka ve

Vlaších, - pěkné vyhlídky na
budoucnost.

A Němci rakouští? Budou oni
spokojeni? Jistě jen jedna část, a to
sice ta, která sama učiní

nyní to, co nám Slovanům falešně a

nepoctivě vytýkala. totiž, že nám
nezáleží na svobodě,

nýbrž jen na národnosti. My jsme
nyní dokázali, záleží-li nám na
svobodě čili nic, a oni,

hanební utrhačové, kteří ustavičně
nás před světem v podezření uváděli,
musí se zastydět.

A pan appellační rada Strobach, o
němžto již naši škůdcové ouštěpačně
před novou volbou¹⁴

rozhlašovali, že uplacen jest od
ministerstva, nezachoval-li se jakožto

řádný Čech, řádný muž

? Není pochybnosti, že jej ministři
chtěli tímto appellačním radovstvím
uchlácholiti: ale

Strobach dokázal, že jest této
důstojnosti a ještě větší hoden.

Také naše noviny slaví den 8. ledna
jakožto den vítězství pravdy nad
ošemetností. „Národní

Noviny“ povždy zastávaly z celého
srdce poslance české co muže
svobodě a národu oddané,

kterí sice ve všem, co slušné jest,
vždy hotovi byli, vládu podporovati,
kterí se ale zároveň

řádnou mocí ve světě nedají užití za
nástroje proti národu. Již druhý návrh
základních práv,

který v některých německých
novinách pražských úplně vytištěn
byl i se všemi amendementy

(podnávrhy) a se jmény všech pro ně
hlasujících údů konstitučního
výboru, již tento návrh

musel dokázati pravou liberálnost

poslanců našich, neboť čeští údové
tohoto výboru ode

všech našich poslanců do tohoto
výboru vyvolení, Palacký, Pinkas,
Rieger hlasovali

nejliberálněji, a můžeme ubezpečiti,
že návrh celé konstituce, jak jej náš
Palacký vypracoval,

zcela uspokojí všechna přání
rozumných a liberálních foederalistů.
Však najdeme příležitost

tento návrh svým časem svému

čtenářstvu „Národních Novin“ úplně předložit, aby pak sami

o něm usoudili. Co se ale rozpuštění sněmu týče, my se toho nehrozíme; kdo chce moci své k

násilí zneužívat, může to snad učinit, ale násilí nemá nikdy dobré následky, a časem svým se

samo pomstí na svém původci.

Proč se o svobodu nebojíme?

14 Za předsedu sněmovny říšské.

N. N. 28. ledna 1849.

Po velikých bouřích nastalo nám
nyní neobyčejné politické ticho,
které jenom přetrhováno

bývá množstvím podivných,
obyčejně lživých pověstí. Kam by
člověk přišel, kdyby chtěl jen

polovičku toho věřit, co se nyní
mluví! Ministerstvo naše učinivši
jeden nepodařený pokus

proti základním právům, chová se

nyní zcela tiše a nechává sněm
rokovat v pokoji. Jak se

bude ale chovat, ať bude sněm se
základními právy u konce? Uzná je
celé neb jen z části, a co

z nich nebude chtět k sankci přivést?
To jsou otázky, které nyní nikdo
zodpovídati nedovede,

aokoli by každý rád již napřed
odpověď věděl.

My se musíme přiznat, že
křesťanskou zásadu: „Drž každého za
dobrého, pokud se neukáže

zlým!“ na nynější ministerstvo
neradi obracíme, nýbrž raději zásadu
diplomatů, která zní:

„Drž každého za zlého, třeba i
dokázal, že je dobrý.“ A proto
neočekáváme nic z pouhé dobré

vůle: ale mnoho z nevyhnutelnosti.
Nevyhnutelnost tato vyplyne sama
od sebe z jara: celé

mocnářství jest rozkrušeno, veliká
část jen mocí zbraně jest poražena,
peněz všude, zvláště v

státních důchodech veliký
nedostatek, ve Vlaších z jara bude
tříkrát dříve vojna než pokoj,

Francouzi jsou skoro jako lavina,
hrozící celé Evropě novým
zavalením; tud' přece bude

muset naše vláda o to dbáti, aby si
aspoň nějaké přátely udržela. Slyšeli
jsme kdysi hraběte

Stadiona říci: „Ale věru nevím, jak
se můžete dělit vláda a národ, ti musejí
být vřdy jedno.

Vláda bez většiny národa není

možná!“ A jsme přesvědčeni, že se
hr. Stadion podle této

zásady držet bude, - když bude muset!
My jsme přesvědčeni, že v r. 1849
opět se nebude

moci vojsko považovat za většinu
národa!

Praví se s velikou jistotou, že vláda
chce svolati sněm všeobecný celého
mocnářství, a že se

teprve na tom konstituce ukončí. A
kdo by přibyl na ten sněm:

především bratří Srbové,

Slováci, Chorvati, kteří jistě dobře
voliti budou poslance své; z Maďarů
musíme očekávati

bud' zuřivce neb sedmašedesátníky
(oboje jest možné); v řádném pádu se
ale většina sněmu

nezmění a bude pro nás vždy dobrá.
Ba nadějeme se, že takový zvětšený
sněm mnohem větší

váhy nabude u vlády samé, neboť se
Srbům a Chorvatům se ctí upříti
nemůžte zásluha

nesmírná a moc rovná této zásluze. -
Zkrátka, my se o svobodu nebojíme!

Kyselé hrozny

(N. N. 30. ledna 1849.)

81

Jako v samém ministerstvu, tak
zvláště v ministerských časopisech
pozorujeme nyní

neobyčejnou činnost. Ministerstvo
nynejší vzalo sobě z předešlého
ministerstva tu výstrahu,

že se snaží ve všem samo začínati a
nečeká, až vyzváno bude. Taktéž i
ministerské noviny

nečekají, až proti nim ostatní noviny
půtku začnou, nýbrž offensively
vedou časopiseckou

válku.

Zvlášt' pozorujeme již od některého
času, totiž od té doby, kde naši
poslancové na sněmu

samostatnost svou proti ministerské
svévůli projevili, že ministerské
noviny všelikým

způsobem proti našim poslancům a proti celé naší straně vystupují.

Tak ku př. „Lloyd“ krčí ustavičně ještě rameny nad spojením pravice s levicí při základních

právech a ukazuje na to, jak proti Čechům nedůvěra vzniká pro toto spojení. Rádi bychom

věděli, u koho asi ta nedůvěra vzniká? U ministerstva ovšem, ale to jest přirozená věc; však

také u našich poslanců vznikla veliká

nedůvěra proti ministerstvu. Myslí-li
ale ministerstvo

(ba coť díme myslí, řekněme raději:
chce-li jiným namluviti, co samo
nevěří), že u národu

vzniká nedůvěra k jeho poslancům
proto, že se tak rázně o národ proti
nemírným požadavkům

vlády ujali, tuť se nesmírně mýlí.

Naši poslancové stojí nyní pevněji v
důvěře národa, právě proto, že měli
příležitost skutkem

dokázati samostatnost mínění svého
proti ministerstvu, ačkoli málo kdo i
dříve o jejich

samostatnosti pochyboval.

Naše nynejší ministerstvo by
skutečně zasluhovalo privilegium na
vynalezení zcela nové

zásady konstituční, kterou ono
ustavičně ve svých časopisech
vyhlašuje. Museli jsme často s

velikým studem, totiž se studem za
ministerstvo, v ministerských
novinách (jmenovitě v

„Lloydu“) se dočítati, že
ministerstvo, ač má většinu sněmu
proti sobě, přece jedná dle vůle
většiny národu!

Stydíme se velice, že máme nyní
ministerstvo takové, které přijalo
zásady té mizerné strany

ve Vídni, jež způsobila říjnové
pobouření: neboť tato strana ve
svých časopisech

„Constitution“, „Radikale“,
„Studentencurier“, „Gassenzeitung“

atd, také hlásala hanebnou

zásadu, že menšina sněmu jest
většina národu! Nač pak se volí
poslancové od celého narodu?

Nač pak je sněm, než aby vyřknouti
mohl vůli národu?

A kdo pak volil ministerstvo?

82

My prý jsme Čechům vřdycky věřili,
- praví dále „Lloyd“ ve farizejských
iniperfektách, - my

jsme se radovali, když byl Strobach
za presidenta zvolen. My jsme ctili
Palackého a Riegra,

Braunera a Trojana a jiné české
poslance atd. Tedy my jsme ctili a
teď nectíme; my jsme ctili,

pokud jsme mysli, že jsou ponížení
ministerští a nováčkové, a teď
nectíme, když ukázali, že

jsou samostatní mužové, jejichžto
mínění se vždy nesrovnává s
ministerským. Tak ctíla teď

liška hrozen, pokud myslila, že jej

dosáhne, ale nazvala jej hned
kyselým, když dosáhnouti

nemohla! Za takovou čest musíme se
pánům ministrům ve jménu našich
ctihodných poslanců

poděkovati.

My jsme také ctili ministerstvo,
pokud jsme myslili, bude vládnout
ve smyslu většiny národů!

Na obranu sněmu říšského

(N. N. 9. února 1849.)

Od nějakého času pozorujeme v novinách a časopisech ministerských a také v některých

jiných časopisech, zvláště vídeňských. o jichžto směru mezi všemi rozumnými a svobody

milovnými stejný opovrhlivý úsudek panuje, že tyto noviny všelijakým způsobem a někdy

velmi schytralým se snaží říšský sněm u národu zlehčiti a nedůvěru proti němu rozsívati. Proč

asi to činí?

Proto, že se té straně, kterou tyto časopisy buď z dobré vůle nebo za dobrý plat zastávají,

mnoho nelíbí, co říšský sněm v základních právech ustanovil, a poněvadž tato strana již podle

toho, co sněm až posud ustanovil, domýšleti se můžete, že také později v konstituci samé

podobnou cestou kráčetí bude, kteráťto cesta sice povede k blahu národnímu, ale nebude k

libosti té jisté straně. Proto by nyní tato strana ráda sněm ve všeobecném minění národu

zlehčila, a tudy zničila mravní moc, kterou ať posud sněm bez vojska a bez kanonů měl proti

pánům velícím vojsku a kanonům jejich.

Ba strana zpátečnická tak dalece se v hrdosti své povznesla, že zjevně žádá a křičí aby císař

sněm říšský rozpustil a sám ze své moci udělil konstituci.

Ministerstvo samo zřejmě pohrdá
sněmem a neukazuje se ani při
poradách jeho v Kroměříži:

to samé ministerstvo, které veřejně
ve sněmu žádalo o prodloužení ferií
vánočních, aby

83

mohlo v nich prý záležitosti své ve
Vídni spořádati a pak neustále při
důležitých poradách o

základních právech přítomno býti.
(Tak pravil sám p. ministr Stadion ve

sněmu veřejně.)

Takové chování ukazuje patrně, že ministerstvo výroky sněmu lehce bere, že mu na tom málo

záleží, co a jak sněm ustanoví, poněvadž si snad potají myslí, že beztoho jen tolik z uzavření

sněmovních k sankci přivede a uzná, kolik se mu líbiti bude.

V této důležité pro naši svobodu době zapotřebí jest, abychom my všichni, kteří se upřímně k

svobodě hlásíme, sněm říšský
podporovali, osvědčující se, že sněm
jedná dle naší vůle, že

spokojeni jsme s jeho liberálními
výroky, abychom všichni vystoupili
a velikým počtem svým

zvětšili váhu výroků našeho
říšského, ústavodárného sněmu.

Celý politický život jest neustálý boj
mezi stranami: dokažme tedy nyní, že
naše strana

mnohem silnější jest, než strana
zpátečníků.

Hlas český k bratrům Jihoslovanům

(N. N. 11. února 1849.)

Z črna lesa vystupuje skála,
na skálu vystúpí silný Záboj,
obzírá krajiny na vše strany;
zamútí se ot krajin ote všech.
I přijde cuzi usilno v dědinu,
i cuzími slovy zapovídá.

I kak sě zdě v cuzej vlasti

ot jutra po večer, tako biesě zdieti...

Sami zarmoucení jsme z neblahého
obratu našich domácích záležitostí,
sami v ustavičném

obávání, aby lstnými úskoky
vojenská libovláda nebyla opět
uvalena na šije naše: hledíme

ještě s větší úzkostí na vás, naše
rozené bratry v jihu, a s třesoucím se
srdcem čteme žalostné

zprávy o zrádném vystupování proti

vaší domácí samostatnosti, o
licoměrném rušení slibů

daných vám v těžkých dobách za
odměnu vaší upřímné, krvavé
podpory!

84

Bratří! buďte ubezpečeni, že nás
nynější vláda nepřekvapila svou
věrolomností: věděli jsme

dobře, čemu nás zkušenost mnohých
trpkých století naučila, že se nám
slovo nedodrží, ať naší

pomoci zapotřebí nebude! avšak
jsme nemohli jinak, než podporovati
vládu proti sobeckým

záměrům Maďarů a Němců. Kdyby
tyto dva národové spravedlivěji a
snášenlivěji byli jednali

k nám Slovanům, nebyli bychom
přinuceni bývali jeden druhému jámu
vykopati, do které nás

nyní vláda všechny uloží; my jsme
museli síly své jeden proti druhému
vypotřebovati a utužiti

tak onu sílu, která ve svém

necitlivém sobectví nezná ani
spravedlnosti ani vděčnosti!

My jsme dobře věděli a již dříve
obávání své vyslovili, že se vláda, ať
pomocí naší pokoří a

zlomí čilejší a samostatnější síly
maďarské a německé, spojí opět s
konservativními,

aristokratickými stranami Maďarů a
Němců proti všem liberálním, jakoť
se to nyní

poznenáhla vyplňuje.

Avšak ještě nejsme u konce, nejsme
ještě pochováni,

Ťije, ťije duch slovanský,

bude ťít na věky !

Marné vaše, byrokrati,

proti nám jsou vzteky!

Jediná naše péče jest nyní o to,
abyste se vy, bratři na jihu v
horoucnosti své prudké krve nyní

nedali zavéstí spravedlivým hněvem
svým k nějakému povstání se zbraní,

ku kterému vás

zajisté budou byrokrati všelijak
drážditi, aby pak celou svou
ohromnou mocí utlačili život

slovanský až do poslední jiskřičky.
Tot' by zajisté bylo v těchto
okolnostech zcela vítané

byrokratické reakci, aby příčinu
nalezla vzíti nazpět slovo nám dané a
zahaliti mohla

nepoctivou svou věrolomnost. - Ne,
bratří! do této sítě chytrých
diplomatů nevejdeme nyní:

povedeme odpor svůj spravedlivý
proti nim cestou legalní, cestou
práva, cestou sněmovní;

většinu na legalní ceste máme nyní
jistou a nepotřebujeme revoluce.
Necháme nyní tutu

byrokratickou stranu, ať ona proti
nám revoluci započne, ať ona sama
před celým světem

veřejně a bez výmluvy zruší slovo
dané, ať nás zradí jako Jidáš před
očima celé Evropy; pak

uvidíme, jaké ovoce jí ponese její
faleš a zrada.

Zatím ale utužíme se my dva bratrští
kmenové Slovanů, Jihoslované a
Čechoslované,

jejichžto přátelství nezištné nepodaří
se ani peklu pokaliti, kteří vřdy jako
dvě hvězdy

posestřice stejnou cestou kráčet
budou na obloze slovanské; zatím
vyrostou naše síly

uvědoměním celého národu na
takový stupeň, že nebude možno,
zrádným byrokratům

pohrávati s námi a užívati nás za
prostředek svých ošemetných plánů.

„Dva syny jejúte hlasy

přecházesta v muska,

vycházevasta v les;

tamo mečem i mlatem

i osčepem učista paři.

I kehdy paťe jejú bieše dorostla
i jejú umy protivu vrahóm,
i dorostachu druží bratřiéci;
ajta všici vyrazichu vz-vrahy,
i by krutost jich búřiúce nebe,
i v dědiny vrátíše sě byvšie blahost.“

Rekrutování

(N N. 15. února 1849.)

Slyšíme, že na mnohých místech se

proti novému na vojnu braní lid
opírá, a za příčinou touto
nemůžeme zatajiti následující úvahu.

Rakousko má konstituci: jakou, to
posud určeno není, protože bližší
pravidla a způsob této

konstituce ještě od sněmu nebyl
vypracován. Avšak dle císařského
slova mají se aspoň do té

doby země naše spravovati podle
všeobecných konstitučních pravidel,
jak v jiných zemích

obyčejné jsou. Není pochybnosti, že tato věc připouští mnoho výkladů a mnoho

nedorozumění, poněvadž jsou konstituce rozličné a v každé zemi pravidla jejich jiná. Avšak

jsou některé zásady, které v každé konstituci místa svého míti musejí, bez kterých není

konstituce možná, a o takovýchto zásadách a pravidlech není žádné pochybnosti, že již nyní u

nás v Rakousku platí.

K zásadám a pravidlům těchto náleží hlavně, že vláda bez přivolení sněmu nesmí daně

vypisovat, dluhy dělat a rekruty vybírat.

86

Čím to tedy jest, že se u nás již po udělené konstituci ustavičné nesmírně silné rekrutování od

ministerstva bez povolení sněmu říšského? Ministerstvo bude míti asi tu výmluvu pohotově

(která mu již často z nesnáze
pomáhati musela), že nynější říšský
sněm jest konstituující, a tedy

kromě vypracování konstituce žádně
jiné moci nemá. My toto upíráme a
proti ministerstvu na

tom stojíme, že nynější konstituující
sněm jest víc než každý jiný budoucí
sněm, a tedy všechna

práva sněmu míti musí kromě svého
hlavního povolání, vypracování
konstituce.

Proč pak se ale ministerstvo, když se

dle své zásady držeti chce, u sněmu
říšského uchází jen

o povolení na nové státní dluhy! a ne
také na rekruty?

Pravá příčina jest, že by ministerstvu
řádný člověk v celém světě ani groše
nepůjčil, kdyby

nemělo povolení na půjčku od
sněmu, a proto dělá z nouze ctnost, a
při každé půjčce žádá

dovolení sněmu, ačkoli to jest
vlastně proti jeho pravidlu, že sněm

nemá nic jiného, než
konstituci zhotoviti.

Ale nesmírné, a jak myslíme,
nepotřebné rekrutování, které zahubí
blaho tisícových rodin a

pokazí život nesčíslných občanů, to
se děje jenom pouhou absolutní vůlí
několika ministrů, o

kterých k tomu ještě známo jest, že
nyní ani důvěry národa nemají a ve
sněmu proti sobě

většinu velikou popudili!

Divíme se skutečně, že se posud v říšském sněmu nic rozhodného v této věci nestalo. My

jsme přesvědčeni, že by ani sněm nové rekrutování nepovolil, protože rakouské vojsko nyní

beztoho již tak četné jest, že všem potřebám našim dobře vyhověti můžete, a že se Rakousko

řádného zahraničního nepřítele báti nemusí.

Proti domácím nepřátelům není vojsko pro vládu náležitý prostředek:

proti nim jest dobrá

konstituce, dobrá a poctivá vláda a
spokojenost veliké většiny občanů
jediný pravý, laciný a

jistý prostředek, a jestli vláda jen
proto tolik vojska sbírá, aby snad
přinutila národy ke

konstituci takové, která jim po chuti
nebude, musíme se vyznati, že to
není ani moudré, ani

užitečné, ani postačující.

Důvěřujme, - ale jen sobě!

(N. N. 16. února 1849.)

87

S mnohých stran dostáváme již
zprávy, že se odtamtud co nejdříve
zašlou přípisy důvěry k

říšskému sněmu. Radujíce se ze
zdravého politického smyslu našeho
národu, musíme jen

opětně vysloviti přání své, aby se s
těmito přípisy co možná pospíšilo a
aby je každá obec

rovnou cestou svému poslanci

zaslala, poněvadž beztoho přípis
mezi poslanci a jejich

komittenty od poštovního platu
osvobozeny jsou dle zákona.

Nemůžeme zde ostatně smlčeti, že
naše německé vládní noviny, „Prager
Zeitung“, patrnou

nelibost jeví z takového vyjevování
důvěry ke sněmu. Nepochybujeme,
že by ministerstvu

milejší bylo, kdyby ono samo takové,
aneb podobné přípisy důvěry od
národu dostávalo:

avšak nikdo nebrání ministerstvu
jednati tak, aby celý národ s důvěrou
mohl hleděti na činy

své vlády. Kdyť se ale ministerstvo
naše tak chová, jakoby ani sněmu a
národu na světě

nebylo, jakoby jenom vláda sama
jednostranné právo měla, s cizími
mocnostmi úmluvy činiti:

odkud by se vzíti měla důvěra
národu?

„Prager Zeitung“ chtěly sobě pomoci

tím podotknutím, že ministerstvo a
sněm vedle sebe

stojí, jako neodvislé moci: výkonné
(ministerstvo) a zákonodární. -

Avšak když ministerstvo

(výkonná moc) této zákonodárné
moci předpisovati chce, jaké zákony
dávati má, čím to

ospravedlní „Prager Zeitung?“ Když
výkonná moc, neptajíc se sněmu,
sama určuje, v jakých

poměrech naše země státi má k
Německu, čím to ospravedlní

„Prager Zeitung?“

A konečně zdá se nám přece
nesmírný rozdíl v důstojnosti sněmu
a ministerstva, tak že nám

nikdy nenapadne stavěti je na stejný
stupeň.

Sněm jest plnomocník celého národa,
jenž má nařizovati, kterak země
spravována býti má a

ministerstvo má zem spravovati tak,
jak ústava velí. Tento rozdíl jest
příliš patrný a nedá se

nikterak zahaliti.

Ze ostatně naše svoboda s nynějším
sněmem stojí a padá, - věta, kteráť se
těť nelíbí velice

našim ministerským novinám, - to
věříme všichni, vyjmouc snad ty,
kterým na svobodě vůbec

nic nezáleží.

At' hledají ministerské noviny
podpisy na to, „že s ministerstvem
nynejším naše svoboda stojí

a padá“, a budou vidět, kolik a

jakých podpisů na to shledají.

88

Naše naděje

(N. N. 18. února 1849.)

Kamkoli vyjdeš, nic neslyšíš, neť
hádky o tom, bude-li sněm
rozpuštěn, nastane-li reakce, co

bude s Frankfurtem, bude li
centralisace neb foederace atd. Ať k
promrzení, a k tomu se

každý den z rozličných stran vždy s

největší jistotou brzy to, brzy ono
vypravuje a dokazuje.

Moje politika, kterou bych každému
jinému pro zachování zdraví a dobré
mysli srdečně

schvaloval, - jest, řádným takovým
politickým klepům nevěřit, ale
příčinit se všemožně,

pokud síly stačí, aby dobře bylo a
aby strana zpátečnická zvítěziti
nemohla. Některé noviny si

z toho dělají zvláštní práci, aby dnes
některou zprávu rozšiřovaly a zejtra

ji odvolávaly, my

raději, když něco neobyčejného jest,
počkáme, ať jest to skutečně pravda,
domnívající se, že

jest lépe zvědeti pravdu zejtra, než
dneska leť.

Co se sněmu týče, nevíme nic o
rozpuštění a pokud se rozumně
souditi dá, není řádného

pomyšlení, že by se mohlo
ministerstvo k takovému
násilnickému kroku odhodlat.

Pomysleme si jenom, že jak nyní věci stojí, Rakousku každoročně nejméně asi 100 milionů zl.

stř. se nedostává, že se tedy každoročně tolik vypůjčit musí. A kdo v těchto časech co půjčí

vládě bez sněmu, bez zaručení se celého národu? Snad císař ruský? Víme sice, že byl tak

dobrotiv a Ludvíku Filipu nějakou maličkost zapůjčil ještě za starých časů, když byl Filip

králem, ale nic to nepomohlo. A

konečně jisto jest, že by ani „kazna“
(poklad císařský v

Rusku) všeruská nepostačila platiti
dluhy takového konstitučního
Rakouska, jako máme nyní,

s 600.000 kamašnickými chrániteli
konstituce! Chce-li tedy vláda peníze
dostat, musí mít

svolení sněmu; chce-li mít svolení
sněmu, musí svobodu, šetřit a
konstituci zachovávat. Proto

také jsou tyto naše dluhy - divná věc,

ale jistá - naše nejlepší naděje!!

Co se Frankfurtu týče, slyšeli jsme
právě tak jistou zprávu o úmyslu
ministerstva, jakoby z úst

samého ministerstva pocházela: že
totiž ministerstvo nehodlá jinak s
Německem a

Frankfurtem do spolku vejíti, leč s
celým rakouským císařstvím, nikoli
však jen s jednou

částí. - Ačkoliv by dle našeho mínění
prozatím a snad i pro budoucnost
nejlépe bylo s

Německem nevstupovat do
pražádného spojení, přece by nám
jakožto nevyhnutelná věc ještě
takový způsob, když by celé
Rakousko i s uherskými, vlašskými a
haličskými zeměmi
přistoupilo, nejmilejší byl, proto že
bychom tak byli nejvíce pojištěni, a
že by takový svazek
nemohl býti příliš tuhý. - Zcela
pravdě podobno jest ale to, že
rakouská vláda usnešení

parlamentu Frankfurtského neuzná
nikterak - tím pravdě podobnější,
poněvadž jak se zdá, ani

usnešení rakouského sněmu příliš
neuznává.

Nové volby do Frankfurtu

(N. N. 29. února 1849.)

Právě se dovídáme z nejlepšího
pramene z Holomouce, že
ministerstvo vydalo k zemským

správcům v Čechách a na Moravě
rozkaz, (který nepochybně náš
zeměsprávce Mecséry již

obdržel), aby hleděli doplniti volby
do Frankfurtského parlamentu v těch
okresích, kde se

dosud nevolilo, a kde by se to bez
nebezpečení rušení pokoje a bez
velkého povyku dělali

dalo.

Povyku a rušení pokoje ať se
ministerstvo při tom nebojí: my
aspoň důslední ve své politice,

radíme všem veleváženým krajanům,
aby řádný k volbě nechodil. Tak se
uvarujeme povyku

doma i ve Frankfurtě. Kdyby se ale
přece v některém okrese několik
zrádců vlasti a

Slovanstva shledalo a k volbě se
dostavilo, tak že by se jim přece třeba
jen několika ve jménu

celého okresu a na ujmu celé země
povolilo poslance si vyvoliti, ať se
vlastenci v tom okrese

bydlící rychle postarají, by se proti celé volbě od většiny rázný protest zaslal k zemské správě

v Praze, ve kterém podotknuto budiť, že okres vyvolení to neuznává a k ničemu se

nepodvoluje, co by takový falešný poslanec ve jménu okresu a českého národu ve Frankfurtě

mluviti a ustanovovati chtěl.

Tak zamezíme všeliké snahy ministerstva, které nám tímto poslední ránu zasadilo. Tedy jsme

se museli ještě jednou dočkat volby
do Frankfurtu; do parlamentu mezi
samými Němci

zostuzeného ťenou nyní nás,
abychom tam pomáhali získati proti
Prusku většinu Rakousku,

onomu čistému „Oesterreichthumu“,
jak se vyjadřují bezcharakterní
noviny „Const. Blatt aus

Böhmen“, onomu
„Oesterreichthumu“, které nás
Slovany, Vlasy, Rumuny a konečně

Maďary za podnože Německa snížití
chce, a ještě by nás samotných k
tomu za nástroj chtělo

používat, onomu čistému
„Oesterreichtumu“, který se nadutě v
našich vlastních krajinách

roztahuje a každé samostatné hnutí
naše o rovnoprávnost nazývá
„Sondergelüste“,

„Sonderinteressen“, tak jakoby řádný
národ neměl od Boha jiného určení,
než aby Němcům

sloužil.

At' si je Prusko hlavou Německa,
jaké tělo, taková hlava: Rakousko ale
není k tomu stvořeno,

aby bylo hlavou takového těla.
Nechce-li se Rakousko, které
beztoho jen s nouzí vyvázlo

samo, ani spokojiti svou vlastní
mocí, bať jako lakomec ještě po
větší? Onen pes, který s

kusem masa po lávce přes řeku běžel,
a v zrcadle vody svůj vlastní kus

masa viděl a po tomto

se hnál, přišel o svůj vlastní kus a cizího nenabyl. Líto jest nám, že musíme náš stát s takovým

zvířetem porovnávat, ale přáli bychom si, aby jednu jeho vlastnost, věrnost, sobě za příklad

vzalo, věrnost k národům, kteří v čas nouze pohotově byli proti Němcům a Maďarům, a kteří

nyní právě těmto zrádně vydáni býti mají. Takové jednání nepřinese žádného poťehnání!

Neť dali jsme se v toku našich slov
dále od předmětu samého zavésti, a
musíme jenom tolik

doložit, že Rakousko diplomatickou
cestou zrovna tolik, ba ještě více
můžte vyjednati, neť na
sněmu Frankfurtském.

Císař František jiť měl německou
korunu; proč pak ji složil, když byla
tak užitečná, že se snad

o ní nyní Rakousko opět pokoušeti
chce?

Státní převrat 7. března 1849

[Říšský sněm v Kroměříži zabral se v lednu a únoru zdatně do velikého úkolu svého: dne 2.

března výbor jeho byl úplným článkem ústavy pro země neuherské hotov. Obě veliké strany

sporné: Centralisté a foederalisté byli se tu po tuhých zápasech shodli konečně o ústavu, která

byla způsobilá, aby učinila národy rakouské svobodnými a spokojenými. Nepřiznávala sice

královstvím a zemím onu
svézákonnost a samosprávu, jakou
jsme sobě řádali, ale tím, že

zřizovala ústřední parlament na
spravedlivém a svobodomyslném
volebním řádu, mocí

kterého bychom my Slované byli v
dolní sněmovně obdrželi svou jistou
většinu, dále tím, že

nad touto sněmovnou lidu nebylo
řádné libovolně zřízené sněmovny
zemské, alébrť

sněmovna zemí, do kteréž každá země volila tolik poslanců, kolik krajů měla a kromě toho 6

ze svého zemského sněmu; konečně tím, že sněmům zemským přiznalo se pro počátek právo

ústavodárné, a že říšský sněm byl povinnen schváliti zřízení zemská, od sněmů těch

vypracovaná, pakli jen nebyla na odpor zásadám říšské ústavy: tím vším zajisté poskytnuta

byla nám Slovanům v budoucnosti

dostatečná možnost, abychom si byli
upravili byt svůj v

Rakousku dle svých potřeb a tužeb.
Proto byla také v řadách poslanců v
našich upřímná

radost z hotového díla a sněm říšský
v povznešené náladě svorně
ustanovil se na tom, že tuto

91

rovněž svobodomyslnou jako
poctivou a slavnou úmluvu smíru
mezi všemi národy a stranami

přijme šmahem a prohlásí v památný
den volnosti, 15. března 1849. Ale
jinak bylo psáno v

knihách osudů národův rakouských.
Vojenská strana spolčena se starými
řivly zpátečnické

šlechty a hierarchie, v této rozhodné
chvili vhodila svůj vítězný meč na
váhu ve prospěch

absolutismu a neblahý den 7. března
(středa) viděl státní převrat dosahu
pro Rakousko

přenešťastného. Sněm Kroměříšský

bodáky jest rozeznán; návrh ústavy
od zástupců národův

šťastně smluvený roztrhán a namíste
jeho vyhlášena oktrojovaná ústava,
plna dvojsmyslův a

zadních dvířek pro absolutismus a
němectví, která měla ostatně jen na
krátko sloužiti za

clonu, neť by se odvážil absolutismus
vyjíti na národy v plné odporné
nahotě své. Do Prahy

stihla zvěst o hrozné události

kroměřížské teprv 8. března a náš
Havlíček věrně vylíčil nám v

několika řádcích dojem, jaký zde
učinila.]

H. B. V Praze, dne 8. března, Jako
bleskem z čistého jasna byli jsme
zde dnes ráno

překvapeni neočekávanými výjevy.
Na rozích objevila se ohlášení od
vlády, lid se sbíhá čísti

a čte - cís. manifest o rozpuštění
říšského sněmu, pak celou novou
konstituci udělenou bez

porady sněmu (oktrojovanou) i se
základními právy. Zdržujeme se pro
dnešek všelikého

úsudku o těchto nových manifestech,
ale kdyby i byly tyto manifesty
nejlepší, přece vřdy

tento způsob, na který jsme je
dostali; nás překvapuje a pochybuji,
aby se kdy v národu mohla

ujmouti důvěra k této nynější vládě. -
Kromě toho se ještě dovídáme, že co
nejdříve vyjdou

nejdůležitější „organické zákony“
říše, které již jsou od ministerstva
vypracovány.

Co se v Kroměříži děje, o tom
nemáme až po tuto chvíli řádnou
jistou zprávu.

Právě dnes, 8. března přijeli již
někteří naši poslancové z Kroměříže.
Dne 6. v noci bylo

mnoho poslanců k ministru
Stadionovi povoláno, který jim
oznámil úmysl vlády. Všichni i

nejmírnější z centrum důtklivě proti

tomu se opírali a ministra od kroků takových varovali:

byla prý to pohnutlivá scéna. Ministr Stadion odjel na to v noci do Holomouce - ale ráno

přišla do Kroměříže telegrafická zpráva, že zůstane tak, jak ustanoveno. Se sněmem se

jednalo na nejvyšší úřadně a nedůstojně Sněmovna byla již vojskem obsazena a poslancové

tam ani nebyli připuštěni. Mnozí

odjeli hned z Kroměříže. Asi 16
poslanců zatknuto jest pro

vídeňské události: Prato (Vlach) a
Fischhof vezení jsou hned v noci pod
silnou eskortou!

Goldmark prý ještě za času uprchl.
Schuselka, Borrosch a Löhner nejsou
obviněni ani zatčeni.

(N. N. ze dne 10. března 1849.)

92

H. B. - Včera večer o 10. hodinách
přijeli po železnici naši poslancové:

Rieger, Neuberg,

Havelka, Klaudi, Škoda a jiní.

Dověděli jsme se mnoho bližších
zpráv a neopomineme

všechno časem čtenářstvu sdělit. -

Přiznáváme se, že nás důležitost této
doby a neočekávané

vystoupení vlády tak zarazily, že
ještě posud jako ve snách na všechno
hledíme, co se děje.

Ať si se ale děje cokoliv, a byť i sebe
horší bylo, my zůstaneme zásadám
svým vždy věrni a

neustoupíme od nich, leč by nám to
mocí zabráněno bylo.

Po rozpuštění říšského sněmu

(N. N. 18. března 1849.)

Jsou okolnosti v životě. kdežto žádá
opatrnost mlčeti a nepověditi celou
pravdu na jednou;

jsou však i doby takové, kde
svědomí zavazuje každého poctivého
člověka úplnou pravdu říci

a nesmlčeti své mínění, a byť i meč

katanův nad hlavou byl napřažený.
Tato doba nastala

nyní. Víme napřed, že nynější
ministerstvo svobodu tisku co
nejdříve pronásledovati počne, a

třeba v oktrojované konstituci stálo,
že se censura nesmí zavést, přece ví
každý, že jest

možná, jinými způsoby ještě mnohem
více svobodu tisku utlačit, než skrze
censuru. Te se

nynější ministerstvo těchto
prostředků uchopí, vysvítá z jeho

jiných násilnických bezprávních

kroků. My však připraveni jsme až do
posledka o svobodu pracovati, pokud
síly naše stačí. Z

oktrojované ústavy vyrozumíváme,
že budoucí sněm má býti teprva v r.
1850 povolán: celý

nynější rok bude tedy ministerstvo
neobmezeně vládnout, neobmezeně
pravíme proto, že ten,

kdo dovedl říšský sněm na vzdor
dvojnásobnému slovu vojskem

rozehnatí, dovede také jinak

svou vůli provést bez ohledu na
zákon.

Tento rok tedy bude neobyčejný,
rozhodný: poctiví přátelé svobody a
národa shromáždějí se

okolo praporu svatého a budou
zastávat právo a spravedlnost,
nebude možná dvěma pánům

sloužiti najednou, každý se musí
prohlásiti zřetelně pro tu neb onu
stranu. Doufáme, že každý

ví, na které straně my odjakživa
stojíme a státi budeme. Bůh ví a celý
český národ může nám

dosvědčiti, že jsme až posud beze
všech přepjatostí vždy šetřili, pokud
možná bylo, mírnosti,

že jsme nikdy zlomyslně a ze
sobeckých ohledů nekladli vládě
zbytečné překážky do cesty;

naše opposice byla poctivá, a nikdy
jsme bez důstatečné příčiny
nevystupovali proti vládě.

Uznávající obtíže nynějšího času,

pracovali jsme vždy k tomu, aby se
zapletené záležitosti

naší vlasti po dobrém přivedly k
řádoucímu pořehnanému konci.

93

Události posledních těchto dnů
zachvátily nás jako hromem. Avšak
jsme naschvál nechali

první dny rozčilenosti ducha projíti, a
nedadouce se v tak důležité věci
zachvátiti pouhým

citem, čekali jsme, až se mysl usadí,

ať opět chladný rozum opanuje úplně
pobouřené city

zármutku a zlosti. Nyní tedy beze vší
přepjatosti, bez všelikých ohledů
klademe zde úsudek

svůj o těchto nešťastných událostech,
v té naději, že vyslovujete jenom
mínění největší části

našeho národa, najdeme též jednoho
ohlasu v srdcích jeho. Hotovi jsme
ostatně, každé slovo

před soudem spravedlivým
zodpovídati.

Neodpovědnost císařova jest první pravidlo každé konstituční ústavy, a kdyby ani nebylo,

věděl by beztoho každý, že nynejšímu mladému císaři ani nelze připisovati nějakou vinu v

těchto událostech. Ministerstvo tedy nese na sobě celou vinu všeho rozehnutí sněmu, vydání

oktrojované konstituce a všech následků tohoto. Ministerstvo odpovídá za všechno, co se děje

ve jménu císařovu; musíme tedy
především věc považovati tak, jako
by ministerstvo samo ze

své vůle vnucovalo národům novou
konstituci. S ministerstvem tedy sluší
upřímné slovo o

tom promluvit. Především leží na
tomto ministerstvu nezrušitelná vina,
že uvedlo u celého

národa v lehkost císařské slovo,
císařský slib, a že podt'alo důvěru
národů ke koruně. Dobrý

císař Ferdinand, složiv dobrovolně

neobmezenou vládu dal národům ze
své dobré vůle v loni

oktrojovanou konstituci. Poněvadž
národové neuznali tuto konstituci po
nešťastných

událostech vídeňských, kterých vinu
patrně nesou jen Vídeňané, ne pak
národy, držel císař

Ferdinand přece své slovo, ačkoliv
by tenkrát byla nejlepší záminka,
sněm rozpustiti, a

přeložil sněm konstituující do

Kroměříže. Nový císař potvrdil sliby dané od svého předchůdce.

Ví-li pak ministerstvo, co to jest rušiti císařský slib, zlehčovati císařské slovo, zahubiti navždy důvěru?!

A z jakých příčin se odvážilo ministerstvo k takovému kroku ? Udává jich sice několik, ale nepodstatných, pravou a jedinou příčinou rozpuštění sněmu a k oktrojování ústavy zamlčelo

ministerstvo. Musíme ji tedy my světu oznámiti.

Ministerstvo udává příčinu, že sněm pomalu pracuje, že ta v Kroměříži vypracovaná ústava

neplatí též pro ostatní země, že tedy jednota mocnářství nebude docílena.

Tato druhá příčina jest zajisté směšná: coť to nevědělo ministerstvo hned z počátku? To jest

zrovna tak, jako kdyby si někdo z mrzutosti, že jest malý, ještě naschvál hlavu srazil!

Nemohlo ministerstvo, když jiné pomoci nebylo, ku spojení celého mocnářství aspoň tu

konstituci, kterou by Kroměřížský sněm vypracoval, pro Uhry a Vlasy oktrojovati? Beztoho

94

by byl jistě sněm Kroměřížský dříve s konstitucí hotov býval, než se skončí válka v Uhřích a ve Vlaších.

Proč ale si ministerstvo s
rozpuštěním sněmu a oktrojováním
právě nyní tak pospíšilo, když
byl již návrh konstituce od sněmu
vypracován a když největší naděje
byla, že se tento návrh
co nejrychleji přijme, když
ministerstvu povědomo bylo. že se v
tomto návrhu všechny země
a národy dobrovolně sjednotili,15 že
tedy ve všech zemích příznivě přijat
bude? - Tu vězí ta

pravá příčina; ministerstvo se leklo

tohoto liberálního návrhu a uznalo za dobré, honem rychle

násilím překaziti jeho vyvedení.

Tak alespoň my této věci rozumíme, a myslíme, že veliká část národů bude s námi stejného

smýšlení. My považujeme tento krok ministerstva jakožto ránu, kterou šlechtická strana

zasadila straně národní.

A jak si nyní ministerské noviny vychvalují skutek ministerstva! Jak

si dávají psát odevšud

zprávy, s jakou radostí a
spokojeností byla oktrojovaná
konstituce přijata. Ve Vídni, v

Holomouci a všude, kde mají
ministerské noviny dopisovatele,
všude prý bylo jásání národu!

Podivná věc! V Praze, kdežto jsme
přítomni, nebyla neť nespokojenost a
kdo se radoval, ten

by se byl zajisté radoval ještě více,
kdyby byla celá konstituce zrušena
bývala. A v Holomouci

očití svědkové viděli, že jen vojsko v
divadle jásalo, lid se choval tiše a
myslil si mnohem

více, než směl projevit. A Vídeň? Ta
část Vídně, která by za egyptské
hrnce staro-

aristokratických výdělků a užitků
prodala svobodu i čest, ta část Vídně,
která ztuchněla ze

starého absolutistického hýření, ta
část Vídně, která požírala tuk a štávu
celého utištěného

mocnářství, ta část Vídně se jistě radovala. Ale když ona se raduje, kvílí národové rakouští, a

ať se budou národové rakouští zase radovati, bude tato část Vídně kvílet! Tolik tedy o tom

radování z oktrojované konstituce a z rozehnutí sněmu: my ale víme ještě jiné lidi, kteří se z

tohoto skutku našeho ministerstva jistě srdečně radovali: jest to Košut, jsou to Vlachové, jsou

to republikáni a zvláště němečtí

republikáni. Těm zajisté nemohlo
ministerstvo lepší radosti

způsobiti. O ťidech, kteří dosáhli
úplnou emancipaci skrze tuto
oktrojovanou konstituci,

nevíme ještě, radují-li se! myslíme
však, že ani těmto praktickým lidem
nebude ten způsob, na

jaký dosáhli emancipace, tuze milý a
vítaný.

15 Návrh ten, kterého další část dnes
podáváme, byl tak vypracován že se

mohl za smlouvu dobrovolnou všech
zemí a národů považovati, nebo
nebyl ve výboru většinou hlasů,
nýbrž dobrovolným srozuměním
všech přijat, a

každý k vůli druhému od něčeho
upustil. Red.

95

At' nešálí ministerstvo a ta strana,
která drží s ministerstvem, mladé
srdce císařovo, že se

rakouští národové radovali; řádný

liberální rakouský občan se
neradoval!

Ten způsob, jakým rozehrán byl
sněm náš konstituční, nemohou
nikdy zapomenout národové

rakouští. Tato zbytečná neurvalost,
toto nepotřebné opovržení a potupení
sněmu, patrná to jen

pomsta ministerská za malou důvěru,
kterou k ministerstvu sněm choval,
ty budou ve všech

zemích špatné svědectví o
ministerstvu vydávati; jakoť i ono

nedočkavé, biřické lapání

nekolika poslanců, hned v tom okamžení, kde jejich mandáty násilně přestaly, svědčí velmi

jasně o policejní malichernosti téhož ministerstva! A nenahlížíme věru, proč v této věci

ministerstvo tak starostlivě na konstituční formy hledělo, proč nedalo tyto obviněné poslance i

dříve bez povolení sněmu schytati; o trochu násilí míň neb více, nedělá již

rozdíl, a kdo si

toho všimne, má-li mouřenín někde
pod paží bílý puntík!?

A jsou-li všichni rakouští národové
hrubě uraženi touto potupou svých
vyvolerých důvěrníků,

což díme o národu českém? Tomu
ministerstvo dalo zrovna ránu do
obličeje, a takovou věc

nezapomene nikdy čestný člověk,
tím méně čestný národ! Zásluhy
českých poslanců o

Rakousko zná celý svět, a nikdo je
nesmí upírat: a za ty bylo odměnou
ono ministerské

kopnutí? (jinak nemůžeme nazvat to,
jak se se sněmem nakládalo)

Zdejší německé ministerské noviny
počaly zprávu o rozehnutí sněmu s
těmito dvěma

památnými slovy: „Finis Poloniae“;
my souhlasíme jen se slovem finis,
strany druhého slova

neví se ještě, jaké by mělo býti místo
„Poloniae“ postaveno; čas ale to

ukážete.

Výklad oktrojované ústavy od 4. března

(N. N. 14. března 1849. Článek, pro
který byl K. Havlíček obžalován, ale
od poroty za

nevinného uznán).

Celá tato ústava i se základními
právy má tu vlastnost, že se více
pozorovati musí na to, co

tam chytře vynecháno jest, než na to,
co v ní skutečně obsaženo.

Hned na první pohled se
přesvědčíme, že si ministerstvo
nejdůležitější věci ponechalo za
lubem, totiž: zákon o tisku, zákon o
associaci, zákon o osobní svobodě,
zákon o obecním

zřízení a svobodě obcí, zřízení
jednotlivých zemí, na kterém základě
přece bude obsazována

96

hořejší sněmovna, zákony o volbách,
poměr uherských a vlašských zemí k
ostatním, zákon

odpovědnosti ministerské, zákon o vojenských věcech, rekrutování, čas služby atd., o

národní obraně atd. Každý znatel konstitučního života nahlíží, že vlastně teprva tyto zde

podotknuté zákony jsou pravé jádro konstituce. Nepochybujeme, že ministerstvo je všechny

již hotové mělo dne 4. března, ale s velikou jistotou dá se mysliti, že je naschvál ponechalo na

pozdější dobu, aby se nestala celá
rána najednou, a aby se snad s menší
bolestí svobodě jedno

péro po druhém vytrhalo. To tedy
sluší při celém pozorování ústavy
vždy na paměti míti,

nebot' jestli je ústava již teď velmi
nesvobodomýslná, můžete se stát ještě
desetkrát horší těmito

doplňky.

O základních právech nedá se nic
znamenitějšího podotknouti, než že
jest v nich obsažena

úplná emancipace ťidů.

Věřiti smí od nynějška kaťdý občan
rakouského mocnářství co chce, a
můťe si kaťdý sám pro

sebe doma třeba novou víru
vymysleti. V tom punktu bylo tedy
ministerstvo ať příliš liberální

- to je zadarmo.

Veřejně však se nesmí provozovati
jen některá z těch věr, které jsou od
státu uznány.

Ostatně se nedá o základních těch právech ať do vydání oněch svrchu podotknutých zákonů

nic pověditi. Jsou ať do té doby pouhý ouhoř, který se všude vykrouť.

Jen § 12. jest zřetelný, a ten dává ministrům právo, při nepokojích (a ministerstvo může si

ustanovit nepokoje kdy a kde chce) všechny ty předešlé §§ zrušiti a vojenský zákon uvést. To

jest vlastně nejdůležitější punkt.

V ústavě samé máme mnoho hlav,
ale také mnoho nesrozumitelností,
tak že se k tomu určena

býti zdá, aby jí nikdo nerozuměl.
První hlava jedná:

I.

O říši. Vypočítává se množství
korunních zemí - divide et impera -
čím víc a čím

menší, tím více jest naděje, že se
mezi sebou pořád hádati a křičeti
budou, a

ministerstvo je zatím bude
přistřihovat. Ostatně ale přece s
jistotou udati nelze, kolik
přece bude těch korunních zemí;
zdálo by se sice podle toho
vypočtení, že 17, a sice:

97

Rakousko, Solnohradsko, Ilyrsko,
Tyroly, Čechy, Morava, Slezsko,
Krakovsko

(polská část Haliče), Halič
(rusínská), Bukovina, Chorvatsko s
Dalmatskem, Uhry,

Sedmihrady, Hranice vojenská a
Lombardsko-Benátsko.

Vojvodovina je chytře zamlčena, o
Slovensku ani zmínky,
velkovévodství Krakovské

a vévodství Bukovinské se znovu
narodily. Ale každý rozumný člověk
bude se tázat

po nějakém užitečném a přirozeném
rozdělení Rakouska, však nikde v
konstituci

nenajde ani zmínky o tom.

Veliké dílo sjednocení mocnářství
má prý tato konstituce vykonati - ale
celní hranice

mezi námi a Uhry pomine dle § 7., ať
bude moţná!!

II.

O císaři. Císař se bude jenom
korunovat za císaře, ostatní koruny
přestanou. Český

král tedy pomine! - Avšak jest tento
§ téţ tak chytře postaven, ţe mu můţe
dát

ministerstvo, kdyby zapotřebí bylo,
jiný smysl!!

Císař uděluje šlechtu: nejen tedy že
stará zůstane, ale bude se ještě nová
vzdělávati.

III.

O říšském občanství. Hlava tato jest
k tomu účelu, aby se mohli Němci
poznánáha

všude rozplemeniti, a jak jich někde
bude několik, mají právo dle § 4.
základních práv

o školu a úřad žádati, a tak bude
konečně asi za 20 let dosažen ideál
ministerské

politiky, t. j. Rakousko bude jen
veliká kolonie německá. Budou sice
všichni národové

stejně oprávněni, ale němčina bude
mít tu výhodu pro sebe, že bude
všude v Čechách,

v Moravě, v Polsku, v Rusi, v
Uhrách, v Sedmihradech, v Srbsku, v
Chorvatsku, mezi

Slovinci a v Italii stejně oprávněna, a

každý tedy, kdo počítati umí, vidí z
toho, že

bude při vší rovnoprávnosti němčina
nejméně desetkrát tolik oprávněna,
jako jiný

jazyk. Není přes chytrost. Z toho pak
samo sebou bude následovat, že
budou přece

všichni úředníci v celém mocnářství
Němci, a Rakousko přece vřdy jen
zůstane

německé mocnářství ! Ostatní

národové budou míti čest, býti
přívěskem! -

IV.

O obci. Kdo zná Stadionův návrh
obecního zřízení, a ví, že tento návrh
nyní bude

uveden, ten lehko nahlídne, že celá
tato hlava jsou pouhá málo platná
slova.

V.

V. O zemských záležitostech.

Ministerstvo samo praví o své

konstituci, že jest

vzdálena od centralisace; avšak co
ponechává tato hlava zemím? Orbu,
stavení, chudé

ústavy. To jest věru ať satyra na
samostatnost !

98

A aby se zdálo toho trochu víc,
uvedeny jsou sice dle jména těch
obecní, školní,

církevní záležitosti a „foršpan“, ale
každý rozumný vidí, že z těch vlastně

jen rožeň

zemím ponechán jest, kdežto pečeně
ve Vídni se sní.

VI.

O říšských záležitostech učí nás, že
všechno vlastně jest záležitost říšská,
a že se musí

všichni tak rozliční národové obléci
do jedné černočluté liveraje!! Jaké
šťěstí z toho

vykvésti můž, to každý nahlíží, a
jenom zatvrzelé ministerské srdce

nemohlo a

nechtělo ten náhled míti, že každý
národ jiné způsoby má a jiné ústavy
potřebuje.

VII.

O říšském sněmu. Do hořejší komory
budou volit zemští sněmové všechny
poslance,

dva sami ze sebe bez censusu, a
ostatní s 500 zl. censusu. Hořejší
komora bude tedy

zastupovat boháče. Čtyřicet let musí

být každý oud hořejší komory starý,
tedy notné

hradby pro konservatismus. Jak
velký vlastně bude census do dolejší
komory opět jest

chytře zamlčeno.

Hlasování při volbách jest veřejné a
ústní, - aby se úplatkům otevřela
vrata. Na 10 let

se volí do hořejší sněmovny, na 9 do
dolejší; bylo by věru lépe, volit již
poslance na

celý život, aby bylo vládě ještě
snadněji přivést je konečně všechny
na svou stranu a

vládnout pak absolutně, tak asi, jako
si to zařídil Ludvík Filip ve
Francouzích.

V komorách se jen veřejně hlasuje, -
aby vláda znala své přátele a mohla
se podle toho

řídít! Pohodlná konstituce.

Císař má absolutní veto, t. j. ať si
celá zem přeje něco, a kdyby se ten
zázrak stal, že

by se i ty dvě sněmovny srozuměly,
přece to můžte císař, t. j. ministerstvo,
zase

vřdycky všechno svrhnout.

§ 68. nás ale učí, že Uhry, ačkoli nyní
v rebelii stojí se zbraní v rukou proti
císaři,

přece ještě ve větší milosti jsou, než
my, kteří císaři proti nim pomáháme.
Jejich

sněmy zemské budou totiž rokovati o
občanském právu, o zákonu trestním

a o řádu a

zřízení soudním.

VIII.

O sněmech zemských vlastně nestojí
ani za to mluvit, když víme, o čem
mají jednat.

Přece však musíme pozornost
obrátni, jak si vláda strany
Vojvodoviny otevřená

dvířka nechává, aby jí mohla pak
kam se jí uzdá, přiraziti. Hranice
vojenská, tato

nejzasloužitější země - nebude mít
ani konstituci!! To je vděčnost k
Slovánům!

99

IX.

O výkonné moci. Sněm zemský
nemá beztoho řádnou moc, aby se ale
potupení

jednotlivých zemí ještě zvětšilo,
zůstaveno jest ministrům v § 89., že
nemusejí ani

ustanovení těchto sněmů vykonat,

aneb že je mohou dle své libosti
zastavit. Bude tedy

zemský sněm ministrům stát asi jako
chlapec k učiteli.

X.

Soudní moc jest v každé konstituční
zemi neodvislá, aby se mohla
spravedlnost bez

ohledu na vládu a třeba proti vládě
díti. V konstituci pak nebude ale ani
toho. Dle §

101. bude moci ministerstvo soudce

přece přesazovati.

§ 105. obsahuje tóť hezky skrytě krásnou mořnost. Údové císařské rodiny, princové,

budou dle dosavadního absolutního rodinného řádu souzeni. Ejhle! místodržící všech

zemí jsou odpovědní; dejme tomu, ře by vláda uznala za dobré, samé prince dávat za

místodržící - a pryč jest odpovědnost, máme absolutní vládu, neb princové stojí pod

dvorním maršálstvím!

XI.

Říšský soud, nejdůležitější ze všech,
bude soudit ministry. Nač tedy
odpovědnost

ministerská? Ministři nejsou nikomu
odpovědni, než sobě, protože oni sami
ustanovují

tento soud, který je souditi bude! Ať
si tedy ministři vládnou jakkoli,
nebudou nikdy

potrestání. Máme tedy vlastně neodpovědnou vládu - to jest absolutní, a naše

konstituce jest jenom konstituce podle jména. Pořehnání její teprva uvidíme. V hlavě

XV. mluví se již jen o měšťanské obraně, „Bürgerwehr“, z čeho již pozorovati

můžeme, že bude ozbrojeno jen obyvatelstvo měst, ne pak celá národní obrana.

Hlava XVI. určuje, aby se daně

vybíraly, ať se jinak ustanoví, totiž
tedy bez povolení sněmu,

tedy nejhlavnější zásada konstituce
tím se zrušuje, budou se vybírat
daně, které řádný sněm

nepovolil. A ať do budoucího
říšského sněmu budou ministři
neobmezeně vládnout.

Z toho si můžete každý utvořití obrázek
budoucího štěstí naší vlasti, a naší
svobody! My

nevidíme nyní řádnou jinou spásu

pro Rakousko, neť aby všichni
národové jednohlasně

žádali, aby jim byla dána ta
konstituce, které návrh říšský sněm
vypracoval. To musí nyní být

korouhev všech liberálních, a když se
všechny hlasy strany toho ozvou,
není nemožno, že se

ještě zbavíme této konstituce od 4.
března. Kroky k tomu přiměřené
stanou se bohdá ve všech

zemích, a to brzy.

Právo mocnářovo rozpustiti sněm

100

(N. N. 16. března 1849.)

Dnešního dne povznesly proti nám
najednou dvoje zdejší největší
německé noviny hlasu

svého: ministerské „Prager Zeitung“
a druhé „Constitut. Blatt“, které si
netroufáme nikterak

nazvati, protože jsou každou chvíli
jiné.

„Prager Zeitung“, které skutečně
mezi všemi ministerskými
pokládáme za nejlepší, vystupují
proti našemu článku v č. 61.16 -
Především musíme v odporu na „Prg.
Ztg.“ ubezpečiti, že

myslíme a se důvěřujeme, že
smýšlení naše jest smýšlení většiny
národu; dokázati se ovšem

tato věc nedá, sic by se musel svolat
celý národ: avšak doufáme, že čas
pravdivost našeho

výroku dokážete.

Hlavní smysl toho, co nám „Prager Ztg.u vytýká, jest asi následující: Ťe jsme opovářlivě

nazvali zrušení sněmu zradou, zrušením slova, ťe má mocnář právo, zrušiti sněm i

konstitující, poněvadž on svoláním sněmu nemůžte ani zadati svá mocnářská práva atd. My

chceme tenkrát upřímně a bez všelikého polemického šperku odpovídati na tyto výčitky

ministerských novin.

Každý nahlíží, že strany těchto záležitostí, kterých větší část má původ v loňském

nepravidelném revolučním roku, není ani možno, ani radno, držeti se holého, suchého,

slovíčkovitého práva.

Kdybychom chtěli s takovou začítí, mohli bychom především p. redaktoru „Prager Zeitungu“

dokázati, že vlastně ani císař

Ferdinand právo neměl, konstituci udělit, protože neobmezená

vláda byla právo jeho dědiců, kterým ji zachovati měl. Tak by se ale dokázalo příliš mnoho.

Se suchým právem nedojdeme na revoluční půdě daleko, se suchým právem nezavedeme

řádnou konstituci. V našich okolnostech musíme se držeti slušnosti a poctivosti. S takového

stanoviska posuzujeme my poslední krok našeho ministerstva, a posud jej

nazýváme ještě tak,

jak jsme jej dříve nazývali.

Když císař Ferdinand svolal konstituční sněm, bralo se to všude a všeobecně v ten smysl, že

císař bez proměny přijme tu konstituci, kterou sněm vypracuje na monarchickém základě. To

nám zajisté dosvědčí všechny tehdejší okolnosti. Později se časy měnily, záležitostí lidu

zmocnili se nejapní křiklounové a

lidé bez zkušenosti a přivedli je na mizinu. A koruna

16 Článek to: „Po rozpuštění sněmu říšského.“

101

vykládala poznenáhla to slovo konstituující vřdy více pro sebe a méně pro lid. Přišlo to po

událostech Vídeňských ať tam, že císař výslovně mluvil o sankci na konstituci, kterému slovu

se koruna dříve vřdy vyhýbala. Samo

slovo sankce jest rozmanitého
obsahu, a pravý význam

jeho závisí od moci mocnáře a od
moci lidu. Lid ale pořád až do
poslední chvíle očekával, že

císař v konstituci od sněmu
vypracované nanejvýš to měniti
bude, co se jeho vlastních práv
týče.

Ministři až do poslední chvíle obcují
se sněmem, právě odpovídají na
mnoho interpelací;

ministr Kraus chválí v rozmluvách s poslanci navrženou od nich ústavu, sněm říšský může ji,

kdyby zapotřebí bylo, za 14 dní neb za měsíc s ústavou hotov býti; najednou ale beze všeho

oznámení obsadí se sněmovna časné ráno vojskem, poslanci se tam ji nepouštějí, a na

vratech jest přibit rozkaz ministerský o rozpuštění sněmu. Tážeme se každého: je to poctivé

jednání - není to zrada?

Ale jest to i rušení slova, a zůstane
rušení slova, byť i koruna měla právo
konstituující sněm

rozpustiti. Slovo císařské měli jsme,
že konstituující sněm má vypracovati
ústavu, - ne tedy, že

ji smí vypracovat několik ministrů.
Nanejvýš tedy mohla vláda (a kdyby
to i pravda bylo, co

myslí „Prager Zeitung“), rozpustiti
sněm a povolati jiný, ale - na těch
samých základech, dle

toho samého volebního zákona.

Není na tom dosti. že se budoucímu
sněmu právo ponechává,
oktrojovanou konstituci změnit,

když nám již oktrojováním nového
volebního zákona přistřižena jest
svoboda a postaráno jest

o to, aby sněm nezměnil to, co by si
národ jinak přál. Tedy oktrojování
nového volebního

zákona jest rušení slova, jest
zkracování našich svobod.

At' nám tedy ministerské noviny tyto
důvody vyvrátí!

Co se ostatně vydání zákonu o
náhradě za povinnosti poddaných
týče, o tom se naschvál

nezmiňujeme, ačkoliv bychom mohli
i tu pěkně vyložit domněnku svou,
proč nebyl od

sněmu vypracován.

Jeszcze Polska niezginela!

(N. N. 27. března 1849.)

Motto: Jeszcze Polska niezginela,
Póki my żyjemy.

Účel tohoto článku není jiný, než
objasniti smysl této znamenité sady z
polské písně a obrátiti

ji na naše nynější okolnosti.

Mnohé naše časopisy (nechceme
naschvál jmenovati které, aby se
nezdálo, že z osobních

příčin toto píšeme) vedou jenom
ustavičné lamentace nad nynějšími

pohromami naší

svobody. Ustavičné jejich naříkání
jest: „Již jest všechno ztraceno,
svoboda tisku jest zrušena,

již nesmíme pravdu psáti, národe! Již
naposled k tobě svobodně mluvíme
atd. atd. atd.

My takové jednání v nynějších
okolnostech schvalovati nemůžeme.
Jisto jest, že jsme ve

svobodách svých znamenitě
zkráceni, a že snad ještě větší
nebezpečí na nás čeká; avšak

nemoudré jest, přeceňovati a
zveličovati naše ztráty a neštěstí,
čímž se jen méně odhodlaní

přátele svobody děsí a důvěra národa
podkopává, jakož s druhé strany
dodává se tím

odpůrcům svobody jen více smělosti
a odvážlivosti.

Jmenovitě, co se svobody tisku týče,
není to pravda, že jsme svobodu tisku
ztratili, jak si

mnohé časopisy lamentovaly.

Svobodu tisku máme, a nový
nepříznivý zákon o tisku obmezil

ji jen kaucemi velikými a
vyhrožováním velikých peněžitých a
tálárních trestů; můžete se tedy

řici, že těm, kteří svobodně psáti
chtějí, hrozí větší nebezpečení ství než
dříve, ale proto přece

není ještě svoboda tisku zrušena. My
aspoň doufáme dokázati skutkem, že
svoboda tisku

zrušena není, a že povíme
ministerstvu tak jako prvé pravdu do

očí. Špatný voják, který

hrdinsky smýšlí jenom v čas pokoje,
když není nebezpečení. Pro trochu
peněz a pro kousek

žaláře nemusí se ještě pravda
zamlčeti. Ten jest ztracen, kdo sám v
sebe důvěru ztratil.

Jaké jest nebezpečí naší svobody?
kdo jsou její nepřátelé? - Podívejme
se jim trochu chladně

do očí. Několik ministrů, asi osm
nebo devět, samí křehcí lidé; za nimi

větší část šlechty,

nejvíce lidé s malým rozumem a
ještě s menší činností a odvahou: pak
veliké hejno „dobře

smýšlejících“ čili sedmašedesátníků
a rozličné čeledi, kteří ale mají tu
vlastnost, že všude jen

sekundirují, a když se o něco
důležitého jedná, vždy zalézou, a s
každým drtí, kdo vyhrá.

Pravda ovšem, že toto ministerstvo
ke službě své má ohromné vojsko,
které všechno věřiti

musí, co se mu věřiti poroučí, ať jest
to pravda nebo ne, a kteréžto vojsko
považuje nyní vláda

za nejhlavnější důkaz všeho práva;
ale musíme vyznati, že takové
důkazy na dlouhý čas

nepostačí, protože jsou příliš drahé, a
kdo potřebuje na důkaz svého práva
900.000 muṭů a

100.000 koňů, jest více k politování
než k obávání.

Na druhé straně ale stojí celý národ,
který si zajisté svobodu přeje a hotov
jest, pro ni mnohé

oběti podstoupiti; svobodomyslní
lidé jsou veliká patrná většina v
zemi, co jim tedy schází,

aby uskutečnili svá přání? Nic než
uvědomění svých sil, vzdělanost,
svornost, zdravý smysl,

opatrnost a dobré použití okolností.
Nač tedy marné naříkání a zoufání?
To nikam nevede.

Svoboda se nedá vykřičet, vyplakat a

vylamentovat, jen z ruky pilné
naděje kvitne! Za rok, za

dvě léta nemůžte se předělati, co
pokazili věkové. Kdyby nyní každý
občan již tak vzdělán byl,

aby rozuměl všemu, čeho nám jest
zapotřebí, byla by to jen pravá
hračka, uspořádati zemské

řízení, tak jak toho svobodným
národům zapotřebí jest. Musíme tedy
tento lid poučovati, a tak

se vždy přibližovati k žádoucímu cíli.

Třeba to nebylo za rok, za dvě leta,
proto ještě nebude

rozumný člověk zoufat, aniž hodí
prací svou o zem a nechá všeho díla.
Podívejme se na jiné

národy, kteří nyní již po dlouhý čas
jisté a nezrušitelné svobody užívají;
oni ji také nenašli ve

snu, oni si ji nevydobyli za den a za
rok, ale mnoho času, mnoho práce,
mnoho obětí

vynaložili.

Proto nesmíme i my zoufat, nýbrž
pracovat. „Ještě Polsko nezhynulo,
pokud my žijeme.“

„Nedejme se! stojí pod podobiznou
našeho dra. Riegra, a to budiž naše
všeobecné heslo.

Třeba byly naše síly v této době ještě
nepostačitelné, ale vezme, že si
můžeme tyto síly sami

zvětšovat, když budeme činností,
vytrvalostí a obezřetností svou
poučovat spoluobčany své

posud k uvědomění nedospělé. Tu se

nám otvírá veliké nadějně pole k
činnosti a

nevyvážitelná studnice naší síly a
svobody; starejme se, aby nám
nebyla pokalena.

Vysvětlení nynějších okolností

(N. N 29. března 1849.)

I.

- Nebylo by divu, aby náš lid, zvláště
ale ten veliký počet lidu, který ještě
nic nečte a o všem,

co se nyní v celém světě děje, a co se
dříve dalo, řádných povědomostí
nemá, nyní jako

pomatený a slepý byl, nevěda, komu
má věřit, čeho se držet, jak se
chovat! Ta strana, která

drží s nynější vládou, snaží se
všemožně sněm tupiti, oktrojovanou
konstituci chváliti a jiným

způsobem zaslepený a nevědomý lid
proti jeho vlastnímu dobrému
popuditi. Nepotřebujeme

zde ani vysloviti jací lidé to jsou,

kteří takto lid zneužívají; však je každý zná.

104

My jsme si ale naproti tomu umínili, několika články každému srozumitelnými objasniti naše

nynější okolnosti zvláště k tomu účelu, abychom tím liberálním a pravým přátelům lidu

podali prostředek, lidu ve čtení méně zběhlému strany těchto důležitých věcí oči otevřítí.

Co se předně rozpuštění sněmu a vydání oktrojované konstituce týče, tu jest skutečně lehký výklad.

Co je vám milejší, když vy si sami, jakožto obecní hromada, své obecní věci podle vlastního

rozumu a jak se vám líbí řídíte, anebo když vám úředníci a písaři nařizují, co smíte z obce

vydat, propachtovat atd.? A tu je ten samý pád; co je v obci hromada, to je sněm v zemi, a co

jsou písaři a úředníci na panství, to jsou ministři v zemi. Když tedy sněm, který vyvolen jest s

vlastní vůlí celého národa, udělá zákony, podle kterých se země spravovati má, budou vám

přece jistě tyto zákony, tato konstituce prospěšnější, než když ji přistřihlo ministerstvo podle

vlastní chutě více k prospěchu císaře a jeho ro-diny a některých stavů, než k užitku celé země.

To jest věc, kterou zdravý rozum chápe.

A kdo vám mluví jaké sněm útraty nadělal a jak vám skrze vydání na sněm daně vzrostly,

tomu se můžete zrovna do očí vysmát. Vypočtli jsme to, že kdyby snem celý rok trval, přece

by nepřišlo na každého platit víc než groš. To jsou tedy celé útraty na sněm, a můžeme říci, že

jeden pluk vojska skoro také tolik útrat nadělá; a kolik pluků vojska

dalo by se ušetřiti, kdyby

se naše vláda podle toho řídila, co jí
sněm jakožto spravedlivý zástupce a
plnomocník národa

na srdce položil.

Také tomu nevěřte, že sněm pomalu
pracoval. Kdyby jste mně ku př.
nařídili, abych vám

konstituci sepsal, jistě bych na ni
nemusel ani týden pracovati, nýbrž za
několik dní bych ji

celou hotovou měl. Ale považte

jenom, že se na sněmu o každou věc
napřed všech 380

poslanců srozuměti muselo, každý
musel od svého něco upustiti, aby
jiní spokojeni byli a aby

se tak všechno porovnalo. Taková
věc nedá se sfouknout. V jiných
zemích máme příklady, že

sněm až 3 léta konstituci pracoval,
než se o všechno uradili. Vezmeme
ku př., kdyby se někde

v obci obecní grunty měly mezi
všechny občany rozdělit. Dejte to do

plnomocenství jednoho

člověka neb úřadu, a uvidíte, že hned bude hotov, rozhodne věc podle toho, jak jej který z vás

na svou stranu byl dostal, ale budete-li vy všichni s takovým rozdělením spokojeni, to je jiná

otázka. Když ale vy sami v hromadě a po dobré poradě se sjednotíte a smluvíte, a podle

spravedlnosti se všeobecným srozuměním se rozdelíte, bude sice

vaše porada a vaše jednání

trochu delší, ale za to pak budete
všichni spokojeni, protože se všechno
rozhodlo podle vaší

105

vůle a s vaším srozuměním. - To
samé máte ve sněmě, a snad ani po
tomto příkladu nebude

potřeba dokazovati vám, co jest lepší
a všem národům užitečnější,
konstituce od sněmu,

anebo od ministrů udělaná.

Když ale ministři a jejich strana se
neostýchají snemu vyčítati, jako by
nebyl býval schopen

sestaviti konstituci pro Rakousko,
proti tomu máme dvě námitky jako
hory veliké: předně, že

sněm již konstituci v návrhu zhotovil,
kterou jsme již v novinách podali, a
která jest nejen

mnohem svobodomyslnější a
národům příznivější, nýbrž i
přiměřenější našemu mocnářství.

Za druhé ale zvalo ministerstvo po

zrušení sněmu ustavičně mnohé
poslance k poradám do

Vídně, z čeho každý viděti musí, že je
samo ministerstvo za schopné drží.

Proč ale sněm říšský propuštěn byl,
toho pravou příčinu uhodnouti není
těžko. Sněm sám

nezavdal jistě kromě své
svobodomyslnosti žádnou jinou
příčinu. Ministerstvo ale chtělo

samo podle vůle té strany, kterou
zastupuje, zvrhnouti práce sněmu,

dáti konstituci méně

svobodomyslnou a ustanoviti si samo náhradu za povinnosti bývalých poddaných. Jak se to

mohlo státi, aby ku př. na Moravě, kde šlechta s rolníky na sněmu dobrovolně se strany

náhrady srozuměla, nyní podle oktrojovaného zákonu třikrát tak veliká náhrada se

ustanovovala? Je to také k dobrému lidu? - aneb k dobrému někoho jiného?

To jsou věci, kterým každý snad bude rozumět a nedá se od reakcionářů za nos vodit. Kdyby

již z ničeho jiného, tedy z nesmírné radosti všech reakcionářů můžete souditi, že se z

oktrojírky nebude prýštit řádné štěstí.

II.

Rozpuštěním sněmu a tím, co po rozpuštění následovalo a ještě následovati bude, vzmohla se

velice moc vlády nad mocí národu.
Jak se to ale stalo, že svoboda naše
tak patrnou pohromu a
škodu utrpěla?

Vinu toho nesou hlavně dvě strany, a
bylo by skutečně těžko vyměřiti,
která z nich má na

sobě větší část této viny. Tyto dvě
strany jsou předně reakcionáři a za
druhé přepjatci a

bláznové političtí. Obě tyto strany
hrály si zrovna jedna druhé do rukou,
a jedna sama nebyla

by nikdy mohla naše svobody tak zkrátiti, jako se to jejich „spojeným silám“ podařilo.

Přepjatci nevěděli nikdy čeho žádat, všeho jim bylo pořád málo, pořád tupili všechno jakožto

nesvobodné, a konečně přepjali míru žádostí svých tak dalece, ať praskla, tak že by nyní

všichni i tito přepjatci sami děkovali za to, co dříve zrovna zahodili a čím pohrdnuli. S druhé

strany čekala zas reakce, strana aristokratická, ku které náleží mnoho úřednictva a mnoho

vyššího kněžstva, a používala chytře všech nerozumností, kterých se tito přepjatci dopustili.

„Vidíte ten nepořádek, to váznutí ťivností. to buřičství a všeobecnou neposlušnost, to jest

následek svobody! Vidíte, jaké hanebnosti a nezralosti se tisknou v časopiskách, to je

následek svobody tisku! Tak to bude
pořád hůř, konečně nastanou hrůzné
časy francouzského

konventu, vraždění, pobírání jmění,
ti, kteří nic nemají, budou se o vaše
statky dělit, to budete

mít z té svobody!“ - takovým a
podobným způsobem hleděla
zlomyslná reakce mnohé poctivé

lidi od svobodomyšlnosti odvrátiti,
ukazujíc jim na mnohé skutečné
výstupky a nerozumnosti

přepjatců, a snažit se tyto viny jednotlivců svaliti na celou poctivou svobodomyšlnou stranu.

Bohužel! že se jí to podařilo. Kromě toho uměla reakce v těch prvních časech, když si sama

ještě ani na světlo vyjítí netroufala, výborně použití přepjatců k tomu, aby pokazila všechno

co mohlo svobodě budoucnost a pevné trvání pojistiti, aby tak hodné zmatky nastaly, ve

kterých by se dalo v kalu něčeho

uloviti.

Já jsem z vlastní své zkušenosti
minulého roku, který mohu skutečně
za nejznamenitější rok

svého života považovati, mnoho
těchto věcí seznal, zvláště ve Vídni a
později, kdežto jsem

skoro všude při tom co se důležitého
dělo, osobně přítomen byl. Zvláště
ve Vídni se ukázalo,

že ti samí lidé, kteří před říjnem
největší zuřivostí buráceli v

přehnaných časopiskách

vídeňských, a kteří mají největší vinu
z událostí 6. října, potom po
bombardování zase psali

do reakcionářských časopisů
vídeňských, kteří nyní jako psí plémě
lezou pod nohy naší

národům nepříznivé vládě. Kdož tu
nevidí patrné spojení těchto dvou
stran?

Konečně se i to vědět musí, že při
všech politických bouřkách a
zmatcích vždy mnozí lidé

nepoctiví jako hmyz se objevují a
pro sebe něčeho při tom urvati se
snaží. Ti pak zapletou

všechno mnohem více a pokazí tolik,
že to ani celý věk napravit nedovede.
Jest ale

prostředek proti takovým lidem. O
každém, který se vám v politických a
veřejných

záležitostech za rádce nabízí, hleďte
se vždy strany jeho domácího a
privátního života

přesvědčiti, je-li zachovalý muž. Kdo je ničema sám osobně a nedovedl si mezi těmi, kteří

jeho domácí život z předešlých a nynějších let znají, ani jméno poctivého a řádného muže

zachovati, ten také jistě se nemíchá do politiky z poctivých úmyslů, a musí mít nějaké tajné,

ale jistě nečisté ohledy. Také jest ještě jiná známka: Kdo sám sebe a svou rodinu zachovalým

a řádným způsobem žíviti neumí,

nevěřte mu, že dovede radu dát, jak
by se zlepšil stav celé

země. A právě mnoho takových lidí
se nejvíce roztahuje a potlouká ve
veřejném životě jistě

jenom ke zkáze země a národa.

107

Kdo ví, jaké nám nyní nastanou
důležité doby; právě proto snad
nebude toto poučení na

škodu. Neb čím důležitější věci se
dějí, tím více můžete se v nich pokaziti.

III.

Co nám ale můžete pomoci? jaké jsou
naše naděje?

Stará pravda historií stvrzená jest, že
z těsností a nepříležitostí vlad vždy se
zmáhá svoboda

národů; vždy se ukazovalo, že
tenkrát si národové nejvíce pomohli
k svobodám, když bylo

vládě zle.

Ze všeho, co toto reakcionářské
ministerstvo učinilo, musí každý být

dojista přesvědčen, že

od tohoto ministerstva nemůžeme
nikdy očekávati lepší správu;
všemožná žádost a péče naše

musí tedy být, aby toto ministerstvo
bylo odstraněno. Jakým způsobem se
to docílití dá, to

ovšem teprve ukáží okolnosti, ve
kterých se nyní každodenně velmi
mnoho změnití může.

Jisto jest ale, že by vláda naše se
nebyla nikdy opovážila, tak
očividným způsobem proti

svobodám našim vystoupiti, kdyby
neměla pro nejhorší pád pojištěnou
pomoc ruské vlády.

Na tuto moc musí se tedy každý
opatrný ohlédnouti, aby snad své síly
nepřecenil!

Pokavád Francouzsko s druhé strany
nevloží moc svou jakožto závaží proti
despotické moci,

nemůžte nikdo rozumný očekávati, že
by liberální ťivly celého Německa,
Rakouska i Vlaška

odolaly ve zjevné vojně moci
absolutistů: tím více, že se již patrně
vidí, kterak král pruský a
mnoho jiných knížat německých jsou
ve srozumění s Ruskem.

Není tedy jiné bezpečné naděje pro
nás, než hleděti na Francouzsko, ať
tam strana liberálních

a řádných lidí zvítězí nad ostatními.
Že my socialisty a komunisty,
jmenovitě Cebeta,

Proudhona atd. nepočítáme k
liberálním a řádným lidem, tot' snad

se rozumí samo sebou. My

počítáme k liberálním a rádným lidem ve Francouzích, dílem poctivé republikány, dílem

přátele svobodomyšlné konstituční monarchie, vřdy ale zastavatele takové vlády, která

uznává zásadu, „že všechna moc pochází od národa“. My nebudeme nikdy sami hlásat

republiku, ačkoli máme takové mizerné lidi v opovržení, kteří se

snaží, republiku jako nějaké

lotrovství rozhlašovati a tupiti.

Mámet' zajisté dílem v starověkých republikách, dílem ve

Švýcařích a v severní Americe
nejpěknější příklady šťastných a
kvetoucích republik. Proto ale

není zase nevyhnutelno pro štěstí
národu zavést všude republiky, jako
nám to příklady

šťastných a kvetoucích
konstitučních, ale pravých
konstitučních monarchií dokazují. To

přijde všechno na okolnosti a na vůli
národa samého. Proto nám nezáleží
na tom, zůstane-li

Francouzsko republikou neb ne, jen
když v něm zůstane skutečná
svrchovanost národa; zdá se

ale podle všeho, že se Francouzsko
tak jako nyní neudrží; buď musí být
Francouzsko svazkem

foederativních menších republik,
aneb opět konstituční monarchií.

Jestli tedy ve Francouzích se utuží
poctivá a na svrchovanosti národa
založená vláda, pak i u

nás svoboda nemůže býti zkrácena,
třeba by nyní na čas pohromy
utrpěla. Těţkosti v Itálii a v

Uhřích a nevyhnutelný z toho
nedůstatek financí udrţí vládu naši na
dlouhý čas v takové

slabosti, ţe neodolá na dlouho
spravedlivým potřebám národů. Kdyţ
tedy s jedné strany

svobodomyslná a národumilovná

vláda ve Francouzích nedovolí v
Rakousku ruskou

intervenci (ozbrojené vkročení do
země), a s druhé strany vláda naše,
aby proti Maďarům a

Vlachům se ubránila, našeho
přátelství nevyhnutelně potřebovat
bude, pak jest svoboda naše

utužena.

To jest, myslím, jasný obraz našeho
nynějšího stavu; kdo ale jen ve slepé
zuřivosti myslí, že

se hlavou zed' prorazí a že snad již
všechno dobře pořízeno jest, když se
jen revoluce počala,

třeba bez dobrého vypočtění, můžete-li
se vyhráti: ten zasluhuje, aby byl
politován a do

politického blázince zavřen.

Revoluce proti despotům jest krásná
věc, - ale jen když se podaří.

Slované a Rakousko

(N. N. 4. dubna 1849.)

- Nepoctivost se tresce sama: jděme

nyní do Uher a hled'me, jak se tam
tato sada vyplnila a

snad, ovšem bohužel! ke slovanské
škodě ještě více vyplní. - Když
rakouská vláda byla v

nejhorších těsnostech minulého roku,
zdvihli se všichni skoro Slované s
upřímnou a poctivou

ochotností zachovati Rakousko.
Pravíme-li „zachovati Rakousko“,
nesmí nikdo mysliti, že

snad Slované ještě tak dalece
nedospěli jsou v uvědomění

politickém, aby myslili, že jenom

jediný účel od Boha na ně vložený
jest, zachovati starou budovu
rakouského císařství, která

rozličnými náhodami sestavena jest.
Každý národ musí mít dle zákonů
Božích a přirozených

hlavní ohled na sebe a na svou
budoucnost: pravíme li tedy, že
Slované chtěli zachovati

Rakousko, musí se samo sebou
rozuměti, že Slované v zachování

Rakouska viděli zároveň

svůj vlastní prospěch, svou vlastní
svobodu. Vláda naše vidouc jedinou
naději trvání říše

rakouské ve Slovanech, neopominula
slibovati nám přátelství své, kterýžto
slib jsme přijali,

109

očekávající vřdy od vlády za
všechny oběti své aspoň
spravedlivost, aspoň rovnoprávnost s
jinými národy, rovnoprávnost s těmi

Maďary, Němci a Vlasy, proti
kterým jsme museli

chrániti Rakousko!

Předešlé liberální, ale ovšem slabé
ministerstvo Daoblhofovo počalo již
náležitě poznávati

zásluhy Slovanů a pravý stav své
říše, kdežto až posud se nezdála ani
rakouská vláda věděti,

že také Slované v Rakousích bydlí!
Ministerstvo Daoblhofovo ustanovilo
na mnohé usilování

českých poslanců Jelačice-bána za
plnomocníka v Uhřích a za hlavního
velitele všech vojsk

proti Maďarům. Tu vypukla ve Vídni
říjnová maďarsko-německá revoluce
proti ministerstvu

Daoblhofovu¹⁷ a všechno se
zvrátilo. Vláda přišla do jiných,
méně národu příznivých rukou, a

první krok nové vlády byl, ustanoviti
místo Jelačice knížete

Windischgrätze. Kdyby se

podobné odstrčení bylo stalo někomu

jinému než Slovanovi, nebylo by
odešlo bez velikého

povyku. Ale Slované jsou národ
trpělivý, holubičí. Nevíme, z jakých
příčin odevzdala vláda

nynější velení Windischgrätzovi;
bála-li se, aby Slované k velké moci
nepřišli, nedůvěřovala-

li oddanosti Jelačice-bana, aneb
držela-li Windischgrätze za
schopnějšího vůdce.

Ale stalo se - a následky toho kroku

cítíme nyní. Windischgrätz dokázal
velikou neschopnost

svou mnohými skutky, všeobecný
jest hlas o tom u všech znatelů, že
kníže Windischgrätz

vedl uherskou válku
nejnešikovnějším způsobem, který
by se jen vymysleti dal. Kdyby byl

Jelačic zůstal velitelem, byla by
vojna již aspoň v hlavní části (neboť
jednotlivé nepokoje

budou v Uhřích dlouho panovati,
třeba i císařská strana zvítězila).

ukončena v zimě za

příhodného počasí; pod Jelačicem
bylo by vojsko bojovalo s nadšením.
kdežto se pod

Windischgrätzem proti maďarskému
nadšení bojovalo jen podle rozkazů,
a kdo válce rozumí,

ví zajisté, jaký rozdíl jest bojovati s
nadšením pro svou svobodu a svůj
národ, a bojovati jen z

povinnosti.

Jak daleko přivedl nyní kníže

Windischgrätz válku uherskou ? Tak daleko, že mají nyní

Maďaři celé Sedmihrady a skoro celé Uhry až po Dunaj, stojí aspoň již nedaleko Peště, a

smělost Košutova jde tak daleko, že povolal sněm do Peště! Nic nebrání nyní Maďarům,

obsaditi opět Slovensko, a jak oni řadí v krajinách opět nabytých, jak se krutě mstí nad

Slovany a Rumuny, svými nepřátely, tot' je povědomo. Tak tedy způsobil

kníže

Windischgrätz svou převrácenou
methodou neštěstí pro celé Uhry,
kdežto některé krajiny již

několikrát šly z jedné nepřátelské
ruky do druhé, a pokaždé byly
trápeny a drancovány!! A

17 Neví se arci posud, jakého
spoluúčastenství měla strana
zpátečnická při této říjnové revoluci,
a bylo by to pro

historii snad veledůležité, odkrýti

všechny nitky této revoluce. Kdo ví,
kam by některé zabíhaly?!

110

nyní po všem tom stojí věci tak jako
na počátku a snad ještě hůř! - Kdyby
byl Jelačic-bán

hlavním velitelem, nebyl by dělal tak
dlouhé přípravy, které pohltily
nejpříhodnější čas k

válce, nebyl by také vstoupil do
přátelství s maďarskou šlechtou,
nebyl by vysýlal do

slovenských krajů komissaře
maďarské, jako to činil kníže
Windischgrätz.

Kdyby se byla okázala Slovanům
dobrá vůle, byla by též válka v
Uhřích s jiným prospěchem

se vedla: ale zrovna od té doby, co
vyšla oktrojovaná ústava, počali
Maďaři jedno vítězství po

druhém dobývati, a když jsme my v
„Národních Novinách“ hned tenkrát
vyslovili, že se z

oktrojované ústavy nejvíce raduje

Košut, ukázalo se nyní, že jsme
pravdu měli. Jak Srbům tak

Chorvatům, zvláště ale ubohým
obyvatelům Hranice vojenské odňala
jistotně oktrojovaná

ústava mnoho ochotnosti proti
Maďarům. Jak nyní píše ze Záhřebu,
slibuje se sice opět

Chorvatům něco - ale ...

Když jsme nedávno vytýkali
ministerstvu, že rušíc sněm říšský,
vymlouvalo se, že to k vůli

jednotě říše činí, a pak počalo přece
vydávati zákony jen pro neuherské a
nevlašské země,

poučily nás polo neb zcela
ministerské noviny „Presse“, že prý
se nemohly ty zákony

vztahovat na Uhry a na Vlachy,
protože tam je stav obležení! Krásný
důvod! Jak pak se tedy

mohly vztahovat na Halič, na
Rakousko, kde také je stav obležení,
a proč se nevztahovaly na

Chorvatsko, kde není stav obležení?

Tuto otázku „Presse“ sotva
zodpovídá, ani ministerstvo!

Ovšem, ovšem, člověk by musel být
příliš nevšímavý, aby nepozoroval,
kam to všechno

směřuje!

Prodávání novin

(N. N. 6. dubna 1849.)

Od dnešního dne jest v Praze
prodávání novin a časopisů
zapovězeno následkem nově

vydaného zákonu o tisku.

Nám sice neškodí toto nové ustanovení v ničem, poněvadž beztoho jsme nedávali své noviny roznášet a na ulicích prodávat. Tím více tedy můžeme nestranně úsudek svůj o tom pronést,

totiž že pokládáme toto ustanovení za zcela zbytečné a surové obmezování svobody vůbec.

Když roznášení a prodávání všelikého zboží dovoleno jest, proč ne prodávání tištěných spisů?

A k tomu se škodí mnohým
chudobným lidem, kteří se od
počátku svobody tisku tímto

111

novým způsobem bez škody jiných
poctivě živilí jakožto roznášeči a
prodavači časopisů,

kdežto s několika groši kapitálu
mohli dosti výživný obchod vésti,
poněvadž hned po

vyprodání zase mohli nové zboží
nakoupiti!

Nevíme skutečně, z jakých ohledů
ministerstvo tuto věc do zákona
přijalo, leda snad, že tím

chtělo zameziti rozšíření malých
dráždících časopisků. Platné mu to
bude k jeho záměrům

velmi málo, neboť si nyní jisté ty
časopisy, které se dříve na ulicích
prodávali, zřídí množství

expedic v tabáčních trafikách,
krámkách atd., a budou se prodávati
jako posud, jenom že

chudí lidé, kteří je dříve bez krámku

na ulici prodávali, o výřivu přijdou.

Musí se vůbec každá vláda liberální držeti té hlavní zásady, že proti zlým účinkům tisku se

má působiti opět tiskem, a když by třeba některý přepjatý časopis lid škodlivým způsobem

dráždil, však rozumnější noviny beztoho zas tyto věci vysvětlí a pravou cestu lidu povědí.

Pouhými zákazy a obmezováním se ale nic nedocílí, leč tajné, tím

škodlivější dráždění. Jenom

s pravou pravdou ven, ta si sama
cestu proklesť tak proti přepjatostem
dráždíčů, jako proti

reakci neliberálního ministerstva!

Sjezd biskupský

(N. N. 7. dubna 1849.)

Král lev - jak bájka praví - svolal
kdysi, když přestal vládnout
absolutně a byl udělil

konstituci, všechny kočky na poradu,

aby ustanovily, čeho zapotřebí jest
pro budoucí časné i

věčné blaho myší. Co tomu myši
řekly, protestovaly-li, aneb nemohly
a nesměly-li

protestovat, o tom bájka nic nepraví.

Ale naše ministerstvo svolalo
všechny naše biskupy dohromady,
aby se poradilo o budoucích

opravách katolické církve! Jsme
přesvědčeni, že ministerstvo
neobmýšlí potřebné a pravé

nábožnosti užitečné opravy v naší katolické církvi zavést, sice by se neptalo na to biskupů.

Pan ministr vnitřních záležitostí, hrabě Stadion, kterého jako velmi zkušeného a praktického

muž známe, musí také dobře vědět, jakého způsobu jsou naši nynější biskupové. To nejsou

biskupové ze starých věků naší církve, kdežto sám věřící horlivý lid volil za biskupy

nejzkušenější, nejhorlivější,

nejzasloužitější, nejmrvnější muž
ze své církve, kdeťto biskup

nebyl hrdý magnat, skvějící se jako
pyšný páv mezi ubohým houfkem
věřících, kdeťto biskup

112

byl pravý otec a rádce svých osad, ku
kterému se ve všem důležitém
utíkaly, kdeťto

biskupové byli - jak chtěl Kristus -
praví pastýřové, ale ne nájemníci.

To všechno je za našich časů zcela

jinak. Biskupové jsou nyní obyčejně
mladší synové

aristokratických rodin, a nejvíce
takoví, kteří se dle mínění rodiny své
ani do vojska nehodí, a

kterým pak se skrze známosti a
svazky jejich rodiny brzy dostane
nějaký výnosný kanonikát a

pak biskupství. Co se kanonikátů,
jmenovitě holomouckých týče, říká
se obyčejně, že od

šlechty fundovány jsou; a nechejme
to třeba platit, ačkoli jest jisto, že také

mnoho jiných,

velmi plebejských peněz a statků se
přimíchalo. Ale jak tomu přijdou pak
diecése, že se z

těchto pánů kanovníků
holomouckých tak často jako ze
stromovní školky obsazují
biskupství?

Srovnává se to s duchem víry
křesťanské, aby se biskupové rodili z
jiné krve než ostatní věřící

jejich bratři? Srovnává se to s

velkým účelem důstojnosti
biskupské, aby se považovala
biskupství za nějaké pensionáty pro
starou schudlou šlechtu? zvláště k
tomu takovou, která se
kromě svého šlechtického původu
nemůže jinými znamenitými
schopnostmi neb zásluhami
vykázati.

Pravda ovšem, že jsou tět i
nešlechticové biskupy, ale i tu
bývaly cesty vedoucí k biskupství

zcela jiné, než by se srovnávaly s
účelem pravé katolické víry!

Přesvědčení jsme, že pan ministr
Stadion tak dobře, jako kdo jiný tyto
okolnosti zná; jest-li

tedy svolává biskupstvo k tomu
účelu, aby se na radu jeho nějaké
času a potřebám přiměřené

opravy staly, musíme pochybovati o
upřímném úmyslu ministerstva.
Neboť kdyby

ministerstvo ty světské vady naší
církve, které každý pravý ale

svobodomyslný její přítel zná,
skutečně odstraniti chtělo, neptalo by
se na to biskupů.

Válka uherská a Slované

V Praze dne 11. dubna. Skoro
všechny hlasy ozývají se již buď
zjevně neb aspoň dost

srozumitelně proti tomu talentu, s
kterým kníže Windischgrätz vede
vojnu uherskou. Článek

předcházející, výňatek to doslovný z
konservativních a nepochybně i

ministerských novin

„Presse“, dokazuje nám, že i ta
strana, které býval onen kvapně
oslavený kníže hlavní

podporou, nahlíží, že by jiné vedení
vojska v Uhřích nanejvýš potřebné
bylo.

113

Co si máme mysliti o ministerstvu,
které si rádo nechá říkati silné
ministerstvo, a přece si

netroufá vložit svou sílu na váhu

proti pochybným vůdcovským
schopnostem generála? Bojí

se snad toto silné ministerstvo, aby si
o tento bombardující ořech zuby
nevylomilo?

Avšak nejsou to věci k řertu, nýbrž k
pláči! My máme konstituční vládu,
která dle osobní

slabosti k jednomu aristokratovi
nechává hynout nejčelnejší vojsko,
naše bratry! Taktikou v

Uhřích ať posud zachovávanou
obětovalo se polovic vojska našeho

nemocem; drahého

koňstva, bolestná to pro finance
rubrika, vyhynulo bez počtu, a co
utrpěla ubohá země tím, že

se některé krajiny již několikrát z
ruky do ruky dostaly! Nic nedíme o
záhubných následcích

pro celou zem, o nebezpečenství,
které se na nemad'arské národy v
Uhřích uvaluje!

A to všechno ze zdvořilosti ku
knížeti, kterému se nechtělo a nechce

dát na srozuměnou:

„Pane! můžete být, že jsi dobrý
komandant jízdného pluku, můžete
také být, že bys dovedl

bombardovat ještě více měst než
Prahu a Vídeň - ale neukazuješ
řádných schopností k

vůdcovství velikého vojska!“

Pravda jest ovšem, že mnozí volali v
první zlosti po rozpuštění sněmu a
ostatních

nepřátelských útocích vlády naší

proti svobodě: Eljen Košut! Avšak
při chladné krvi nebude

tak ani jeden Slovan volati. Košut
dokázal nám vřdycky, že by, dojdá k
moci, opět tak

utiskoval Slovany, jako dříve, že
nezná jinou než maďarskou svobodu,
která jest vždy spojena

s otroctvím Slovanů, tak jako byla
spojena republikánská svoboda
šlechty polské s

nejkrutějším otroctvím sedláků. Není
každý demokrat a přítel svobody,

který se za něho

vydává, a třeba nám nyní Košut v
úzkostech hory, doly sliboval, víme
dobře, že by tak málo

neb ještě míň slovo držel, než naše
vláda. Rozdíl jest jenom ten, že by
Košut po vítězství

celého maďarského národa proti nám
použiti mohl, kdežto naše vláda,
budeme-li moudří, ani

jednoho národu míti nebude, na který
by se, utiskujíc naše svobody, opírali

mohla. Proto

držíme vládu naši aspoň za méně
nám nebezpečnou než Maďary,
byťby jinak zrovna tolik

víry zasluhovala.

My jsme přesvědčeni, že Maďary
jinak důkladně přemoci nelze, než
upřímnou pomocí

Slovanů, a Slovanům sluší nyní, když
se již vláda naše několikrát objevila
ve své pravé

podobě, za včasu se o to postarati,

aby si svoje věci zařídili, neboť ať
budou Maďaři poraženi,

mohla by vláda naše zapomenout na
vděčnost. A protoť budiť od nynějška
politika Slovanů:

„Z ručky do ručky! A nic na
úvěrek!“ Ať posud má jen kníže
Windischgrätz tu smutnou

zásluhu, že vláda musí s Jihoslovany
a se Slováky trochu šetrněji
nakládati; neboť jsme

přesvědčení, že by se Chorvatům a
Srbům byla zpívala ta samá píseň
jako nám, kdyby byl

Košut nevyhrával.

Nyní ale jest věru přece této dobroty
knížete Windischgrätze přes příliš, a
jest čas, aby Jelačić

uchopil veslo a učinil konec vojně a
spolu slovanskému útisku.

Obrana opposic

(N. N. dne 22. dubna 1849.)

V Praze 20. dubna. Bylo by nám
nyní velmi těžko odpovídati na
všechny články novin

nejrozmanitější tendence, která se
všech stran proti nám brojí. Tu
ministerské noviny „Lloyd“

a „Presse“ a „Oesterr. Corresp.“; tu
zas všeliké německé časopisy; tu zas
některé naše, jako

jsou „Občanské“ a „Večerní Listu

snaží se o závod bez všelike
vybíravosti prostředků

podkopávat čest i vliv „Nár. N.u
Můžeme říci, že jsme ještě nikdy
neměli tolik protivníků,

jako v nynější době, a můžeme se tím
pochlubiti proto, že jsou tito
protivníci zároveň ze

strany reakcionářské i destruktivní,
kterýmto dvěma stranám vždy za
čest odporovati si

klademe největší. Tádny zajisté od
nás očekávati nebude, abychom bez

příčiny vedli hádky a

odpovídali na hrubosti té malé strany
našich Pražských kafirních politiků,
která vychvaluje

Proudhona, Raspaila, Robespiera a
francouzský konvent a ukazuje
největší chut takové štěstí

v naší vlasti zaváděti; my
považujeme jejich výbuchy jenom za
pěnu a za bubliny, které se při

každém hýbání na vrch derou, ale
brzy pomíjejí. Rovněž tak nechceme

odpovídati na články

ministerského „Lloyda“, který
všelikými jezovitskými prostředky
hanobí snažení strany naší

národní. Obě tyto strany považujeme
za jednu, která by se mohla jedním
jménem

„vládychtivá“ nazvati, proto že se jim
o nic jiného nejedná, než aby oni
vládli v zemi bez

ohledu na vůli většiny národa.

V nejnovější době ale přinesly

noviny „Presse“ dne 18. t.m. v
prvním svém úvodním článku
náhledy o posledním veřejném
našem soudu a o výroku poroty,
které mlčením opomenouti
nechceme.

Každý ví, že se „Presse“ rediguje
docela podle vůle ministra vnitřních
záležitostí, hrab.

Stadiona. O hraběti Stadionovi praví
se nyní z mnohých stran, že jest on
ještě nejliberálnější

úd tohoto ministerstva. Pokud ale my
známe osobnost tohoto pana
ministra, musíme tento

115

náhled poopravit v ten smysl, že jest
hrabě Stadion nejzkušenější a
nejchytřejší z té strany,

která nyní vládne, a že on umí aspoň
prostředky vybírat, které jsou v
každých okolnostech

nejvhodnější. Ti ostatní pánové
kolikrát zaslepení ženou se za svým
účelem a dali by

mnohdykrát straně své protivné (totiž
foederalistům a liberálním) skrze
svou nejapnost dobré

příležitosti, dostati se opět na vrchol
vlády; ale hrabě Stadion, ačkoli není
snad o nic

liberálnější než oni, ví alespoň co
může být a co ne; a pokud jest vždy
zapotřebí šetřiti lidu a

jeho práv; není tedy liberálnější, ale
opatrnější.

Jeho „Presse“ praví: Pan Havlíček,

redaktor „Národních Novin,
pohaněl v úvodním článku

svých novin oktrojovanou ústavu
největším způsobem, ale zahalil svou
hanu do vtipného

posměchu, který ovšem hloub zasáhl,
neť zuřivé ale seriosní články jiných
časopisů.

Prokurátor dal ho proto pohnati před
tiskový soud. Pan Havlíček bránil se
sám; on držel řeč,

ve které sebral ústavu a ministerstvo
takovým způsobem, jak by to

řádným novinám řádný

tiskový zákon v celém světě
nedovolil a byl jednohlasně uznán za
nevinného“ Dále praví

„Presse“, že by toto v obyčejném
čase bylo napomenutí pro vládu, ale
v nynějším čase jest

prý to zločin (Verbrechen.)!!

Tedy by byl vlastně podle mínění
„Presse“ redaktor „Národních
Novin“ jediný zločinec v

Rakousku, který nesmí být potrestán.

Ale coť jest tedy ten, kdo všechno to učinil, když jest jiť

ten zločinec, který tyto činy jen vypravoval? My neznáme jméno, které by v dokonalé

proporci pojmenovalo takový zločin.

My víme dobře, že jest „Presse“ hlavní zastupitelkyně německé centralisace v Rakousku,

mnohokrát se jiť zřejmě o tom vyslovila, a mnohokrát se jiť také podřekla, jako ku př. tenkrát,

když chtěla, aby všechny zákony jen
v německém textu měly platnost. My
jsme liberální tak

dalece ťe nekacířujeme každého pro
jeho jiné smýšlení, třeba bychom
jemu odporovati

museli. My jsme foederalisté a proto
političtí nepřátelé té strany, kterou
zastupuje „Presse“, i

tohoto ministerstva: ale proto nemá
ještě „Presse“ právo každé naše
snažení do podezření

uváděti a nejhorším způsobem

vykládati. Naše strana měla již
kolikrát jak na sněmu tak jinde

příležitost v rozhodných dobách
dokázati loyálnost svou; jest-li tedy
jsme a musíme býti nyní

v opposici, proč bychom proto byli
méně loyální? Dle našeho
přesvědčení nedá se v

Rakousku vládnout tím způsobem a
takovými zákony, jak jsme se jich
dočkali od nynějšího

ministerstva, a proto jsme v opposici,

proto si přejeme jiné ministerstvo a jiné, národům

prospěšnější zákony. Když nám to ministerstvo a jeho strana za neloyalnost pokládá, ať svolá

sněmy, a uvidí, je-li náhled náš náhled většiny národa. My se nebojíme této zkoušky a

116

myslíme, že by toto ministerstvo muselo ještě mnoho sněmů rozpustiti, než by se dočkalo

takového, který by s nimi souhlasil.
Je-li tedy co neloyalního v
Rakousku, tedy to jest nynější

panování menšiny nad většinou,
nynější směsice absolutismu a
konstitucionalismu, jakou

máme od rozpuštění sněmu. Škoda
jest těch schopností, které mnohým
údům nynějšího

ministerstva nikdo, ani my, upírat
nebude, že se jich užívá jen ke zkáze
národů. Většina

národů není přepjatá ve svých

požadavcích, a kdyby jen poněkud
věděla jistotu, že se zamýšlí

upřímně držeti konstituční vláda, byla
by jistě hotova ke všelikým obětím.
Jen ministerstvo

nynější, které svým dvojjazyčným
jednáním v posledních dobách
všechnu důvěru podkopalo,

jest příčina nynějšího stavu
veřejného mínění. Že toto mínění
není v prospěch vlády, to ví

každý!

Od nejmenšího až k největšímu samé
protimyslnosti a farizejismus
konstituční. V úředních

vídeňských novinách stálo, že kníže
Windischgrätz jest povolán do
Holomouce, „aby prý

radil JMC. podle své zkušenosti!“

Co to jest? co to znamená?

Připouštějí konstituční zásady,

aby JMC. vedle odpovědného
ministerstva mohl míti jiné
neodpovědné rádce? aneb přejal

kníže nějaké ministerstvo bez

portefeuille ? - My sice dobře víme,
že celá ta věc jest jenom

dvořenský kompliment pro knížete
Windischgrätze, neboť měl kníže
dosti příležitosti v

Uhřích jednat podle své vlastní rady:
ale i to jest významné, že ani v
takových maličkostech

ministerstvo nedbá na konstituční
formy.

Kdyby ale měla být naše povinnost,
abychom my Čechové chyby

ministerstva nám

nepříznivého napravovali, abychom
my, když se ministerstvo nám
protivné samo do nesnáze

přivede, z přílišné zdvořilosti měli
mlčeti a dobrovolně šiji pode jho
položiti: tut' věru slovo

bláhovci bylo pro nás jen slabé
pojmenování. My nevidíme v pádu
tohoto ministerstva žádná

neštěstí pro Rakousko, nýbrž -
naopak.

Dvojice ministerská a sněmy

(N. N. 29. dubna 1849.)

V Praze dne 27. dubna. Co již není
tajností, můžeme snad i my do
veřejného probírání vzít, -

že máme totiž nyní v Rakousku dvě
ministerstva, nepočítajíc ani třetí v
Uhřích, které s těmi

dvěma ostatními vojnu vede. - A
která jsou ostatní dvě ministerstva ? -
Obě ve Vídni, to jest

ministeria ambulancia Holomoucko-

Vídeňská, jedno se jmenuje
Schwarzenberg, druhé

117

Stadion-Bach, každé z nich má svou
vlastní politiku a veřejně se jiť spolu
hárají. Jedno

ministerstvo a sice pod firmou
Schwarzenberg et Cp. sedí v
„Lloydu“, druhé Stadionské v

„Presse“, a kdo oboje tyto noviny tak
pilně čítá jako my, ví jiť, jak smýšlí
obě tyto polovice

ministerstva. My, jakožto
„provinciální“ žurnalisté, nemůžeme
ovšem tajnosti ministerstva

tak dobře věděti, abychom udati
mohli, ku které straně náleží ostatní
jednotliví údové

ministerstva, a abychom též mohli
udati sílu a politický vliv obou těchto
stran v ministerstvu.

Jisto jest, že Stadion odporuje
vkročení Rusů, že jeho působením
odstoupil kn.

Windischgrätz 18, že on chce i v

Uhřích provésti rovnoprávnost, a že
by ani proti tomu snad

nebyl, kdyby se Slovensko od
Maďarů docela odtrhlo.

Schwarzenbergova strana čistě

staroaristokratická smýšlí ve všech
těch pádech zcela jinak, a jsme
šťastliví, která konečně

zvítězí.

Máme to nyní krásné hospodářství v
tom „sjednoceném“ Rakousku! Ano
sjednocené, když jiť

i ministerstvo se potýká mezi sebou a
o nejhlavnější věci! Co z toho bude,
kdo zaplatí

konečně účet tohoto
nespravedlivého, zhoubného
hospodářství ? Kdo jiný, než zase my
ubozí

Slované, misera gens contribuens,
optima flens, pessima ridens! Nás se
všichni bojí a přece

jsme posud nikomu nic neublížili a
ublížit nemohli, nám nevěří vláda,
(kdyby nám byla

poctivě věřila, nebylo by to nyní tak, jak to jest) a věří více těm, kteří s ní válku vedou!!

Všeho zlého v Rakousích základ jest všeobecná nedůvěra jen, že se zdá, že národové a zvlášt'

Slované mají posud více příčiny, nedůvěřovati se ve vládu. Co se stalo, nedá se odvolati, třeba

se toho litovalo: my myslíme, že nyní ministerstvo skutečně liíuje rozpuštění sněmu

Kroměřížského, a přísámbůh! má k

tomu příčiny. Ale proč se stydí
projeviti tuto lítost, proč

nespěchá napraviti to, co se napraviti
dá, neť bude pozdě? Několik
vítězství maďarských

ještě, a pak snad bude pozdě litovati!

Uvidíme nyní poslední důkaz, svolá-
li ministerstvo zemské sněmy, z
čehoť poznáme, chce li

se budoucně opravdu držeti
konstitnčních zásad. Víme, že se
ministerstvo bojí svolati zvlášť

český sněm, poněvadž očekává od něho mnohé trpké slovo, snad dobře zasloužené. Ale ať si

je český sněm svolán na základech sebe svobodomyslnějších, můžeme o nem již napřed

ubezpečiti, že nebude protirakouský, ovšem pod tou výminkou, když jen vláda se neukáže

zrovna proti svobodě národů. Čechy jsou země dosti procitlá v politice, u nás jest veliký počet

18 Velmi směšné intermezzo této

dvojice ministerialní byl nedávno
článeček ve „Wiener Zeitung“, kde
stojí, že

kníže Windischgrätz jen „Urlaub“ má
a zůstává vrchním velitelem všech
vojsk kromě vlašských!! - což patrně

učinila druhá Švarcenberkova strana
na vzdory !!

118

lidu myslícího, který zná oceniti
výhody naše ze spojení s ostatními
rakouskými zeměmi, - ale

nemáme ovšem chuť, dáti se
potřebovat za nástroj reakce, který
by se pak odhodil, ať bude po

nebezpečenství. My máme nyní
právo a povinnost žádati garantie
svobody a národnosti, my

jsme ale z druhé strany nabyli
zkušenosti tolik, abychom nežádali
příliš mnoho a něco

nemožného. Jest nyní řada na
ministerstvu, aby si rozvážilo, bude-li
nás potřebovat a můžte-li

ty garantie podat. Pouhý slib,

zdržování, odkazování, ono
starorakouské protahování ať k

omrzení, již nás nyní neupokojí. Jsme
také přesvědčeni, že český sněm,
bude-li povolán,

nebude již čas mařiti pouhými
parlamentárními pletichami, jako
jsou řád jednací a dialektické

šarvátky; on přijde nepochybně
velmi rychle a poví ve jménu národa.
co jest zapotřebí.

Ministerstvo ví již dobře, čeho nám

zapotřebí jest, řádáme, můžte-li tedy
bud' všechno neb

aspoň největší část uskutečniti, at'
svolá sněm, at' se nebojí. Nemůžte-li a
nechce-li - nu pak

zajisté v sobě cítí ministerstvo tolik
síly, aby mohlo všemu
nebezpečenství i bez důvěry a bez

pomoci národů odolati, a uvidíme,
nemýlí-li se.

Potřeba foederace

(N. N. dne 5. května 1849.)

Známo jest, že nyní působením
jistých německých maďarských
tajných sil také u nás v Praze

se nesmírně zmáhá v některých
kafírnách a časopisech pravá bratrská
láska ke všem národům,

a že mnozí naši demokrati s
vroucností líbají ruce, které nedávno
ještě český národ

poličkovaly, a zase poličkovati
budou, ať se to jen dá beze strachu
učiniti. Poněvadť jest ale

těmto pánům jejich nynější

„přesvědčení“ trochu nové, což divu,
že se ještě často podřeknou a

po nejpěknějších řečích o lásce ke
všem národům najednou zas
upadnou do zuřivosti. Tak ku

př. „Const. Allg. Ztg. v. Böhmen.“
ve včerejším čísle má článek pod
titulem: „Ein Hoch der

Frankfurter Paulskirche!“ kdežto po
nejpěknějších slovech o své lásce ke
všem národům praví

p. spisovatel na konci: „A pročť

Hoch der Paulskirche! kde svatý
oheň plane, jenť neuhasne,

třeba nelida Petrohradský zlostí se
proto rozpukl, „dass nicht ganz
Europa von talgfressenden

Kalmücken bewohnt ist.“ Bác! tu
máte lásku ke všem národům. My
myslíme, že kdo se dělá,

jako by miloval všechny národy,
nesmí jen Němce a Maďary, nýbrž
také všechny jiné i

Kalmuky stejně milovati; či nejsou
Kalmuci národ tak jako Němci?

Nezasluhují Kalmuci tak

dobře naši bratrskou lásku jako
Němci? Ostatně ale jest věc sama tak
důležitá, že zasluhuje,

aby se beze všeho třetu o ni
promluvílo. Nikdo nebude upíráti, že
by bylo dobře, kdyby

119

národy všechny mezi sebou bratrsky
žili a vespolek sobě nic nekřivdili,
nýbrž pomáhali.

Skutečně také učení křesťanské žádá

od nás nejen to, nýbrž i více, aby totiž
i všichni lidé

pospolu žili jako bratři. Bylo by to
arci blahoslavené žití na světě -
ale zachovává se toto

přikázání? Můžete se mysliti, že se kdy
bude zachovávat? Nevidíme
ustavičně, že jeden národ

druhému ubližuje a k poddanosti jej
sobě nutí ? Nehrozí nám to právě
vždy od Němců a od

Maďarů? V úzkostech ovšem se nám
slibuje bratrství a rovnoprávnost, ale

kdy pak se nám jen

trochu skutečně drtela? Maďaři také
hlásají nyní, když by naši pomoci
zapotřebí měli,

bratrství a svobodu Slovanům a všem
národům, ale přece proto dávají
Slováky zase věšet jako

dříve. A demokrati němečtí, kteří
nyní jsou samá láska k Čechům,
neradovali se a neplesali po

bombardování Prahy? Říkávají
takoví chytrí pánové obyčejně, že by

národové sami dobře se

porovnali mezi sebou, jen kdyby
králů a knížat nebylo, kteří je
dohromady štvou. To ale jest

veliká mýlka, a historie světa učí nás
zrovna naopak. Římská republika
byla právě největší

utiskovatelkyně všech národů kolem
dokola, ačkoli ji nemohl k tomu
řádný král drážditi,

protože řádného neměla. Ovšem že
používají králové často národní záštitu
jako vítaného

prostředku ke svým sobeckým
účelům, ale i bez králů a bez knížat
zůstane vždy národní zášť,

protože bude vždy mocnější národ
slabší utiskovat a nad ním chtít
panovat. My alespoň jsme

přesvědčeni, že nespravedlivost
Němců a Maďarů k nám, která již
1000 let trvá, nepomine, a

byť by se i stalo Německo a
Maďarsko republikami; právě
naopak myslíme, že by co

republiky ještě hltavější byly po panování.

Jediný platný prostředek proti tomuto utiskování jest, když se více slabších národů

dohromady spojí a jeden druhému pomoc obětuje, tak aby mohli spojenými silami přinutit

větší národy ke spravedlivosti a hájit proti nim společně svou svobodu, neodvislost a právo.

Pak jest spíše naděje na bratrství, když každý může říci: „Já pán, ty

pán!“

My tedy nevidíme spásu svou v
ničem jiném, než ve spojení s
ostatními menšími národy

slovanskými: totiž se Srby, s
Chorvaty, se Slovinci, se Slováky, s
Moravou, s Rusíny, s

Poláky, kteří nyní, bezpochyby po
trpkých zkušenostech, přece uznají
užitečnost našich zásad.

Proto jsme vždy horlili o zachování
Rakouska, jakožto našeho

přirozeného spolku, a nedáme

se ničím mýliti v tomto svém
přesvědčení, ani absolutistickými
choutkami naší nynější vlády,

ani přemrštěnostmi mnohých zhorka
nakvašených, ani rýpáním některých
přátel Frankfurtu i

Košuta. Dříve neb později musí se
Rakousko přece státi spojenými
zeměmi slovanskými, a

kteří jiní národové zůstanou v našem
spolku, budou rovně oprávnění
účastníci našich zákonů

a našeho štěstí, které nám přece
neujde, třeba se nyní od mnohých
stran nad námi nebe

120

kabonilo. Vytrvalost slovanská a
poctivá naše demokratie, která
nikomu nebéře, nýbrž

spravedlivá jest ve všem, musí přece
zvítěziti.

Český sněm

(N. N. dne 6. května 1849.)

Již se počínají ozývati hlasy
ministerské o svolání českého
sněmu, totiž vlastně proti svolání
jeho, „Presse“ nám ve svém čísle od
4. máje o tom podává úvodní článek,
z kterého se arcí nic

nového nedovídáme, protože zvyklí
jsme, od tohoto ministerstva jenom
utiskování našeho

národa očekávati. „Presse“ praví, že
se nyní český sněm proto svolati
nemůžte, poněvadž by

nezůstal v mezích vytknutých jemu

oktrojovanou ústavou!! - Věru
podivno! Snad myslí

opravdu „Presse“, že zůstane
kterýkoli sněm zemský v těchto
mezích jemu v oktrojované

ústavě naznačených? Toť, bychom
věru mohli míti ve velké uctivosti
onu zemi? která by se

tak nechala od ministerstva
mistrovati, zapomenuvši na
důstojnost národa. Avšak nezůstat v
mozích oktrojované ústavy a opustiti

legalní půdu, to jsou ještě velmi
rozdílné věci, a jest-li

sněm český (coť ovšem napřed nikdo
tvrditi nemůže), ve způsobu
představení J. M. C. poví

své smýšlení strany vnitřní
samostatnosti české země, tuť zajisté
neučiní ani nic

neočekávaného ani nedovoleného.
Podle oktrojované ústavy neměl by
ku př. náš český sněm

hlasu strany našich vlastních
zemských statků, nýbrž tyto by

náležely pod správu centrální

kamerální! Jestli tedy nebude náš
budoucí český sněm komunisticky
smýšlet (čehoť bohdá

nebude), není pochybnosti, že řekne
J. M. C., aby nechal správu statků
české země sněmu

české země, to jest, aby se nám
nebralo jmění zanechané od našich
předků. Pochybujeme, aby

se komu mohla zdáti taková.neb
podobná žádost neslušná, leda snad

jen spisovateli naší
oktrojované ústavy.

Proto my nevidíme nic
nebezpečného ve svolání sněmu,
ovšem ale věc nanejvýš potřebnou,

protože jest ještě mnoho věcí, které
skutečně i podle oktrojované ústavy
do oboru zemského

sněmu patří a očekávají nějakého
rozhodnutí. Vzpomeňme si jen, že
naše učitelstvo skoro

hladem umírá! A jeho vyřivení náleží

přece do oboru činnosti zemského
sněmu i podle

oktrojírky.

Jest ovšem možno, že ministerstvo
snad vůbec nemá chutě ke sněmům;
v tom pádu ale

budeme aspoň rádi, když se ještě v
náležitý čas dovíme s jistotou o tom.
My držíme rychlé

121

svolání českého sněmu za garantii
konstitučního řívota vůbec, protože

nyní již skutečně se

obáváme nejen o část, nýbrž o celou
konstituci. Časy jsou nyní
neobyčejné, revoluce snad již

v tu dobu, kdy toto píšeme, otřásá
velikým dílem Německa; jak v
Uhřích věci stojí, to ví

každý. My ať posud odporujeme vřdy
násilnickým snahám, poněvadž
přesvědčení jsme, že

by mohly nyní život našeho národa
snad z kořene vyhubiti; když ale naše
vláda v zaslepenosti

své ustavičně svými
protikonstitučními kroky lije olej do
plápolajících revolučních snah,

necht' sobě potom také sama provede
boj s Košutovou a s německou
propagandou, které

všechny okolní země sobě získati
usilují!

Splakal by věru každý, když vidí
takové jednání od vlad, které snad
naschvál (nemůžeme se

již věru té myšlence uhnouti!)

podporují nešťastné sňatky rýpavých
destruktivních stran, jen

aby pak mohly zároveň s nimi
udusiti všechnu svobodu. -

Dixi et salvavi animam! 19

Také něco o svornosti

(N. N. 24. května 1849.)

Přijde to věru tak daleko - nedáme-li
si pozor dobrý, že se budeme muset
pro samou svornost

ze starodávného domova svého, z

Čech vystěhovat, a že budeme muset
mocného císaře ruského

poprositi o kus země někde na
Kavkaze, abychom tam české
útočiště našli před pronásledující
nás svorností v Čechách.

„Kdy pak již přece bude někde ve
školách zaveden náš jazyk?“ tážeme
se v holubičí

snášlivosti, opírajíce se na stéblo
c. k. rovnoprávnosti všech národů. -
„Svornost, braši -

odpoví se nám - nedělejte pro takové maličkosti různice!“, „My se spokojíme, stydíme se a mlčíme“.

„Kdy pak ale u šlaka přece budou opravdu umět úředníci napsat poctivých několik řádků v

češtině?“ - povzdechne si po nějakém čase, zapomenuvše již, že nás poprvé tak lehce

odbyli. „Svornost, jen svornost! Kdyby nebylo toho štvání, byly by to blažené časy v zemi.

19 Místo sněmu dočkala se Praha
čtyři dny na to - stavu obležení,
kterým svírána po léta.

122

Coť pak nemáte nic důležitějšího v
tomto velikém čase, než pořád to
abecedářství?“ - odpoví

se nám trochu zhurta. - My se
lekneme, opět se stydíme a mlčíme
zase.

„Kdy pak ale již u všech všudy šlaků
přece alespoň ty „Pražské Noviny

budou rovny

německým, aby se již déle neděl ten
nesmysl, že ubohým, ani slovo
německy nerozumějícím

lidem ještě k tomu na jejich vlastní
peníze úředně tisknou ohlášení,
kterým ani oni, ani jejich

sousedé nerozumějí ?u osmělujeme
se po uplynutí roku c. k.
rovnoprávnosti opět si

postěžovati. „Zase již plodíte
nesvornost, zase již štvete národnost
proti národnosti“, odpoví

se nám zhurta, a my se jiť zase musíme polekati a oněměti.

„Kdy pak nás přece pustíte do toho našeho divadla v Praze, které my ze svých peněz

vydrťujeme pro vaši slávu a pohodlí; jiť je skoro 1 1/2 léta od zavedení c. k. rovnoprávnosti a

my posavad ještě čekáme s kloboukem v ruce přede dveřmi, ať nás tam ti páni pustí.“ -

„Svornost, mlčte; budete-li zticha,

tedy vám za odměnu vystavíme
prkenné divadlo - za

branou, abyste dělali kommocí pro
zdraví.“

Tak to chodí ustavičně a my pořád
posloucháme s pouhými
laskominami, ale prázdným

řaludkem. Němečtí sedmašedesátníci
praví, abychom nedělali vládě
nesnáze svými

„přepjatými“ řádostmi; němečtí
radikalisté praví, abychom byli
svorní proti vládám; v tom ale

se bratrsky srovnávají radikalisté i
sedmašedesátníci, že nám ani o vlas
uhnouti nechtějí,

ačkoli jen žádáme, co nám náleží.

V tomto ohledu jest věru velmi
zajímavé povšimnouti si chytrého
způsobu Němců i Maďarů,

kterým oni nás Slovany umějí sobě
ve služebnosti udržeti. Podobá se to
velmi onomu

dvojnásobnému mlýnu ve známé
naší národní hře. S jedné strany stojí

Košut a ve jménu

republiky, ve jménu svobody volá
nás k sobě, abychom se k Maďarům
přidali; všechny

Slovany, kteří s ním nedrží, nazývá
jen reakcionáři a služebníky
kamarily; slibuje při tom

hory doly a vyhraje-li, budeme se
dělit o to co se vybojovalo: oni
Maďaři jádro, nám

Slovanům šlupky. S druhé strany
zase starokonservativní Maďaři z
vysoké šlechty sedí okolo

knížete Windischgrätze, který proti
Košutovi bojuje, a umějí si věc tak
navlíknouti, že kdyby

Košut prohrál, přece zas jen Maďaři
z toho zisk mítí budou, ovšem ve
jménu své oddanosti k

císaři. - Blahoslavený člověk, který
umí z jedné huby studeně i teple
dýchat! Zkrátka, oni si to

zařídili tak, že když vyhraje Košut,
budou panovat Maďaři a když vyhrají
Slované, budou

přece taky panovat Maďaři. To je ta
vznešená politika.

123

Němci zas s jedné strany jakoťto
sedmašedesátníci drťí s vládou a
pracují o to, aby všechno

po starodávnu, to jest německé
zůstalo; s druhé strany ale, jakoťto
republikáni a radikalisté

lákají nás těšínskými jablkami, jak
dobře bychom se u nich mohli míti,
kdyby jsme jim

vytáhli kaštiny z ohně a dokazují
nám, že není pro nás jiné spásy, než
ve spojení s německým

radikalismem. Ať si pak to vypadne
tak nebo tak, ať si vyhrají radikalisté
nebo vlády, o nás se

již postarali, my na každý způsob
budeme jejich buď ve jménu svatého
pokoje a zákonitého

pořádku, nebo ve jménu republiky
německé.

To jsem již kolikráte s bolestí na
mysli rozvažoval, jak na nás všude

tenata nastrojena jsou, at'

si jdeme v levo nebo v pravo - a není
divu, že se časem mimo vůle zmocní
duše

těţkomyslnost, když před očima jest
onen nestejný boj, který náš ubohý
národ již od sta a od

tisíceletí bojuje dílem s absolutními
vladaři, dílem se závistivými
nenasycenými sousedy. Jak

to jde těţko, než se dostaneme o krok
dále! O každou maličkost musíme

několikrát bojovati,

neť jí dosáhneme, každou píď své vlastní půdy musíme jako v ustavičné válce vydobývat.

Veliké věci nám nedají proto, že prý to nemůžete být najednou, a malé nám nedají proto, že prý

to za to nestojí! - Summa summarum, že nebudeme mít nic!

At' si tedy svými rozličnými manévry obelstí kohokoli, my se nedáme nikdy mýliti, naše

srdce zatvrzeno jest již proti jejich
lstím, neboť již mnoho a dlouho je
pozorujeme. Pravda a

právo musí mítí konečně průchodu,
ať si se schovávají zač chtějí, však již
je děravý a

průhledný ten jejich opotřebovaný
štít „svornosti“; my za ním vidíme
dobře a zřetelně jejich

zištnost, nespravedlivost a
neústupnost. Svornost a mír je krásná
věc, přece ale praví sám

Ježíš [Matth. X. 34.:](#) „Nolite arbitrari

quia pacem venerim mittere in
terram; non veni pacem mittere sed
gladium.“

Ruské vojsko v Uhřích

(N. N. dne 29. května 1849.)

Ze všech stran dostáváme
nejpochvalnější zprávy o zdvořilém a
přívětivém chování se

ruských vojáků, zvlášt' ale
důstojníků, ke všemu lidu vůbec, ale
ke slovanským

spolukmenovcům na Moravě a

Haliči zvláště. A k tomu pocházejí
tyto zprávy z

nejrozličnějších stran a od lidí
nejrozmanitějšího smýšlení; ba viděl
jsem tyto dny psaní

jednoho emigranta polského, který
tět v podobném způsobu se vší
spravedlivostí o tom píše.

124

Byl bych mohl již napřed podobné
věci o ruském vojsku psát, které již
dávno znám, lépe však

jest, když sama zkušenost za sebe
mluví. Ruský voják, jakožto
nezkažený Slovan, již sám

sebou přívětivý, úslužný, citlivý a
jemný a k tomu ještě nejprísnější
vojenskou kázní zkrátka

držený; nedovoluje si nikdy pánovitě
a surově vystupovati proti
občanským spolukrajanům

svým, a ono proťluklé kamašnictví,
které dává mnohé vojsko, (nechceme
právě řádné

jmenovati) tak rádo cítit civilistům,

nepozoruje se dokonce u vojska
ruského. V tom ohledu

by si mnohé vojsko dobrý příklad
vzíti mohlo z Rusů, nad nimižto celý
svět tak rád rameny

krčívá.

Než my se dnes o těchto věcech jen z
té příčiny zmiňujeme, ponevadž
pozorujeme mnohé lidi,

kterým takové dobré způsoby
ruského vojska jsou pouhá sůl do
očí. Oni, jakožto zatvrzelí

závistníci všeho slovanského, byli by
si snad přáli, aby Rusové co nějaká
divá zvíř si počínali

a tak jejich slovanořoutství
ospravedlnili. Tito lidé, kteří se jinak
velmi rádi za každý

vojenský šos schovávají, kteří
nemohou pokojně spát neť ve stavu
obležení, právě tito lidé

zas se rmoutí, že my k ruskému
vojsku jen spravedliví jsme, a že je
snad netupíme. Nevěděli

bychom věru, proč bychom k libosti

několika lidem, o nichž dávno máme
důkazy, že by

všechno Slovanstvo rádi na Itíci
vody utopili, proč bychom k libosti
těmto lidem zamlčovali

měli dobré vlastnosti vojska
slovanského, a proč bychom
naschvál dobré a přátelské

srozumění s tímto vojskem pěstovali
neměli. Rusové na rozkaz svého císaře
přišli do Rakous, a

tak jako se náš císař neptal nás, má-li

je povolati, tak dobře se jich neptal
jejich cár, chtějí-li

jíti. Te jsou naši slovanští bratři
Rusové ještě pod absolutní vládou,
za to my nemůžeme, a

nemáme příčiny pohrdati jimi proto.
Kdyby byli ku př. v loni nějaké
Reichstruppen přitáhli do

Čech, aby nás přinutili k volbě do
Frankfurtu, víme jistě, že by byli ne
od nás, ale od někoho

jiného se vší slávou přivítání. Nyní,
když Rusové našim bratrům

Slovákům a Jihoslovanům

pomáhati mají k právu, nebudeme
my jim za to jistě spílati.

Proti „Prager Zeitungu“

V Praze 30. května 1849. (N. N.)

Dnešní německé vládní noviny mají
velmi podivný článek o

příčinách našeho obležení a obležení
samém, a kdyby nebyl stav obležení,
kdybychom užívali

nyní alespoň onoho oktrojovaného
zákonu o tisku, věděli bychom

náležitou odpověď.

Pověděli bychom totiž nejen těm,
proti nimžto „Prager Zeitung“ píše,
nýbrž i vládě něco do

pravdy; poněvadž ale nyní jen jedné a
ne druhé straně smíme pravdu
mluviti, bylo by

125

nespravedlivé a nešikovní, cokoli by
se říci smělo. Doufáme však, že naše
ministerstvo. je-li

v něm jen ještě krůpěj konstituční

poctivosti, nenechá již déle Prahu v
tom vojenském stavu

bez zákonů. Neboť odvoláváme se
na vlastní svědomí, jak našeho
civilního zemězprávce pana

více-presidenta Mecséry-ho, tak i
vojenského velitele hraběte
Khevenhüllera, mohou-li nyní

jakoukoli příčinu udati, pro kterou by
Praha zasluhovala toho zbavení
konstitučních svobod!

At' jen nezapomíná „Prager Zeitung“
ve své horlivosti proti

revolucionářům, že by se

revolucionářům nikde dařiti
nemohlo, kdyby je nepodporovaly
vlády buď svou zlomyslností

nebo svou nešikovností. Proti poctivé,
svobodomyslné vládě nedovedou ani
nejzlomyslnější

lidé platnou revoluci provést. Proti
despotické, zákony samovolně rušící
vládě ovšem ale

musí být dle každého práva dovoleno
tět násilí užívat, jak to také i historie

dokazuje, a tu

právě i nejšlechetnější občané chopili
se zbraně a bojovali o svobodu, a
jestli se v takovém

pádu řádní vlastencové hned zbraně
neuchopí, děje se to jen z opatrnosti,
poněvadž

neuznávají síly své za dostatečné
proti despotům a nechtí tudy
nepodařeným povstáním vlast

svou ještě do většího neštěstí uvaliti.

To platí o vládách nespravedlivých,

nepoctivých a despotických. Když
ale vláda, ačkoli se

vždy sama svobodomyšlnou nazývá,
přece tak nešikovně se chová, že
větší část občanů o ní

mysleti musí, že svobodomyšlná není
a že reakci obmýšlí, což divu, že pak
pro všeobecnou

nedůvěru k takové vládě každý třeba
dosti nesmyslný a někdy i zlomyslný
egoistický

revolucionář u velké části lidu víry
dojde a sluchu nalezne?!

To myslíme, že se o této choulostivé věci pověditi dá v stavu obležení.

II.

V Praze 2. června 1849. (N. N.)

Přiznávám se, že nerad vedu polemiku s ministerskými

časopisy, - proto že mi přichází hádka s nimi velmi podobná nějakým vojenským cvičeným

manevrům, ve kterých se bitvy jen na oko provozují, ve kterých také jedna strana jen na oko

nepřítele představuje. Neboť jsem přesvědčen, že redaktoři těchto vládních novin, kdyby jim

jen do duše viděti bylo, vlastně s námi stejně smýšlí, ale - z povinnosti podle komanda

ministerského tak píší, jak se toho od nich počaduje.

Podobně se děje často „Prager Zeitungu.“ Nedrťím pana redaktora a hlavní spolupracovníky

jeho za to, zač by se drťeti museli, kdybychom chtěli jejich politickou

zkušenost jen podle

jejich článků posuzovati. Jsouť
slabosti ministerské a úřednické,
které chápe rozum každého

126

českého dítěte, které však přece
nikdy nepřipustí redaktorové
vládních novin ve svých

článcích. A když si do konce pomoci
nemohou, když se jim pravda tím
nejpopulárnějším a

nejpochoptelnějším způsobem hlásá,

dělají se naschvál, jakoby
nerozuměli dobře češtině,

ačkoli si já směle pochlebovati
mohu, že jest právě moje čeština
nejsrozumitelnější. V čís.

126. N. N. pravil jsem, že není možná
udati příčinu, pro kterou by Praha
stav obležení

zasluhovala. „Prager Zeitung“ ale
naschvál dělají, jakoby myslily, že
jsem nečetl úřední

proklamace, a že nevím příčinu, která
v nich udána byla za původ onoho

obležení.

Který ale politický rozum může hájiti zásadu, že již každá zem, ve které několik lidí (byť i to

dokázáno bylo), na revoluci myslí, musí být zbavena konstitučních práv a dána do stavu

vojenského? Vždyť by pak ani jedna zem na celém světě nemohla býti chvíli bez obležení.

Ovšem že každé ministerstvo, zvláště kníže Schwarzenberg nachází pro

sebe veliké pohodlí

ve stavu obležení, který jsme jiť
nazvali surrogat za absolutní vládu;
ale což pak jsou země

jen pro pohodlí ministerstva?

Naivní jest, když „Prager Zeitung“
praví: „Wir können es nicht
gleichgiltig hinnehmen, wenn

Herr H. mit unverkennbarer
Hindeutung auf unsere Zustände die
Revolution nur für jetzt

gewagt und unpraktisch nennt.“ Coť

tedy jest moje sada „o despotické,
zákony samovolně

rušící vládě „eine unverkennbare
Hindeutung auf unsere Zustände?“ -
Jak vidíme, chytá se

zase již „Prager Zeitung“
radikalismu, tak jako za onoho času,
když vytiskla onu proťluklou

frankfurtskou korespondenci, a
jmenuje snad naši vládu nynější
despotickou, zákony

samovolně rušící? - Nepochybujeme,
že bude za tento kompliment pan

redaktor od

ministerstva sesazen! -

V dobré naději, že již beztoho není
možná, aby J. M. C. ještě déle
svěřoval knížeti

Schwarzenbergovi vedení záležitosti
naší říše, poněvadž kníže
Schwarzenberg již uvedl svou

politikou mocnářství rakouské na
kraj propasti, v této pevné naději
nechceme tuto ani

nejhlavnější hříchy knížete

Schwarzenberga vypočítávat.
Podívejme se jen na Uhry, ty mluví
samy o schopnostech našeho prvního
ministra! Čteme jen „Presse“, která
přece sama se

vydává za konservativní časopis, jak
ona, ovšem bez jmenování jména
brojí proti

převráceným plánům našeho prvního
ministra!

Nám nemá „Prager Zeitung“ řádnou
příčinu vytýkati, že jsme proti všem
autoritám, ať nám

ukážete na jednu protizákonnost,
kterou bychom byli buď sami
spáchali neb ospravedlňovali,

127

kdežto se něco podobného o našem
nynějším ministerstvu říci nemůžete.
Jest-li myslí „Prager

Zeitung“, že všechna autorita sedí jen
v hrubém násilí zbraně, - takové
authority často i na

veřejných silnicích za křem najdeme,
dobře spořádaný stát ale pro ně od

jakživa stavěl

kriminály a šibenice! -

Co se ministerstva Daoblhoffova a
nešťastných říjnových událostí týče,
neuvedla nás „Prager

Zeitung“ do velikých rozpaků. My,
ačkoli naše strana pevně a upřímně
držela s ministerstvem

Daoblhoffovým, nebudeme přece
ono ministerstvo za neomylné
vyhlašovati: naopak musíme

vyznati, že bohužel neopatrnost a

špatné prostředky tohoto ministerstva
daly vzniku té

strašlivé katastrofě, která by se jinak
na pouhý kraval byla obmezila.
Ostatně máme ale to

privátní mínění, že kromě maďarsko-
frankfurtských rukou také ještě jiné
byly v této hře

zapleteny, o kterýchto posledních se
posud málo ještě svět dozveděl,
ačkoli při celé věci

nejvíc pro sebe nahrabaly.

Jak ale se ještě nyní naše
ministerstvo může nechat přezdívat
silným, to nepochopuje zajisté

nikdo, nejméně car Mikuláš! V čem
pak vlastně jest tato Samsonská síla
našeho ministerstva?

Snad v tom, že musela povolat Rusy
na pomoc a udělat z Rakouska, z
dosavadní veliké

mocnosti evropské ruský ochranný
stát asi tak, jako jsou Multany a
Valachie, kdežto by bylo

možná bývalo s dobrou politikou, jak

jsme ji od jaktuva radili, jiť dávno
před rokem ukončiti

uherskou válku vlastními silami.
Ministerstvo, pod kterým se něco
podobného diti mohlo,

jako jest válka uherská, takové
ministerstvo věru nezasluhuje, aby se
jmenovalo silným.

Silné ministerstvo, které má lásku v
lidu; kníže Schwarzenberg ale kromě
šlechty sotva najde

v Rakousích mnoho milovníků a

obdivovatelů. Nepravíme to ze
zlomyslnosti, nýbrž podle

svědomí svého, jako pravdu, která
beztoho skutky se pořád potvrzuje.
Není to věc podivná, že

v takových dobách, jaké padly nyní
na Rakouško, řádné vlastenecké
oběti se nedějí, vyjmouc

snad kupování něco koní, ku kterému
beztoho teprva nedávno šlechta
moravská se rozehrála?

- Takový stav, kde vlast je v
nebezpečí, a národ lhostejně se na to

dívá, jest strašlivý -

přiznejme se, jest ohavný, - ale vina
toho jest kníže Schwarzenberg, který
nemá řádné důvěry

lidu, kterého se lid bojí, který ale
stojí mezi trůnem JMC. a národy.

Nechceme vystupovati proti celému
ministerstvu, neboť víme, že by
jednotliví ministři při

svých schopnostech a v jiné
ministerské kombinaci mohli získati
zásluhy a důvěru národa: ale

co jsme pravili, považujeme za svou
povinnost veřejně říci, byť by i tato
slova pro nás v této

době a v těch okolnostech, v jakých
žijeme, sebe nebezpečnější býti měla.

128

III.

V Praze 5. června. Sprosté jest u nás
příslloví: „Šelma, kdo dělá víc než
může!“ a to nám

bezděky napadlo čtoucím dnešní
úvodní článek „Prager Zeitungu“,

který prý, - jak sám

dopisovatel jeho praví, sepsán jest
pro obhájení cti rakouských národů
proti utržení p

Havlíčka. Hlavní úkol „Prager
Zeitungu“, pro který vycházejí tyto
ministerské noviny, musí a

má ale býti ten, aby hájily čest
našeho ministerstva, a tento úkol zdá
se nám býti tak veliký,

tak nedostižitelný, že skutečně
nezbude „Prager Zeitungu“ mnoho
času a sil na jiné věci. Z

toho ohledu a také ještě z jiných
mnohých příčin bude tedy nejlépe,
když „Prager Zeitung“

zanechá hájení cti národů
rakouských jim samým, aneb vůbec
jiným lidem. „Prager Zeitungu“

již to jaksi lépe sluší, když rakouským
národům na cti utrhá (ku př. Čechům
po loňském

červnu atd), než když jich čest chce
hájit. Co se ale mne týče, také
nemusí mít „Prager

Zeitung“ velikou starost o rakouské národy, abych jim na cti neutrhal: neboť národové

rakouští, kdybych to skutečně činil, nebudou moje noviny čísti a tak si nejlépe sami pomohou

bez pomoci „Prager Zeitungu,“ ostatně tak jest nejapný pomahač, že skutečně sám nazval

ministerstvo despotickým, ačkoli to nyní upírá.

Že stav obležení Prahy se vztahuje na celou zem, (jmenovitě skrze noviny,

které v Praze

vycházejí), to je přece tak patrné, že by ani „Prager Zeitung“ neměla na to zapomínati. Ovšem

se musí dát našemu vojenskému veliteli p. podmaršálu

Khevenhüllerovi to spravedlivé

svědectví, že redaktorům neklade nic v cestu a dovoluje i opozici, ale v tom se s námi jistě

každý srovnávatí bude, že jest lépe býti v ochraně zákonů, než v pouhé

moci (třeba i
spravedlivého) vojenského velitele.

Co se nového spiknutí týče, pronesl
jsem již své mínění o něm, a počkám
nyní opatrně, ať

ohlášeny budou výsledky vyšetřující
komise. „Prager Zeitungu“ radím ze
žurnalistické

collegialnosti to samé - zkušenost
učí, že není dobře mluvit mnoho o
spiknutí před ohlášením

úředních důkazů!

Tomu se však nedivím, že „Prager Zeitung“ na kn. Schwarzenberga strany uherské vojny nic

připustiti nachce; „čí chléb jíš, toho píseň zpívej“; zajisté že by se ministerstvo poděkovalo za

to, kdyby ještě vládní noviny, které na útraty vládní vycházejí, chtěly ministerstvu dělat

nepříjemnosti. Opposiční noviny jich beztoho tak mnoho nadělaly, že musely skoro všechny

přijít do obležení! To ví beztoho

každý, že naše ministerstvo za to
nemůže, že tato uherská

válka se velmi špatně daří; vina toho
je jenom na Košutovi! Kdyby byl
kníže Schwarzenberg

129

na místě Košutově a Košut na místě
knížete Schwarzenberga, již by dávno
bylo celé Uhersko

přemoženo! - V tom dávám „Prager
Zeitungu“ docela za pravdu.

Konec bývá ale při všem nejhezčí.

Proto tedy, že rakouští národové
všechny trampoty,

nesmírnou rekrutýrku, až 25 a 35
procent, ustavičné dluhy, největší
anarchii a nepořádek v

úřadech, stav obležení, oktrojovanou
ústavu atd. atd. atd. trpělivě
snáší²⁰, proto jest z toho

viděti oddanost a důvěru lidu k
ministerstvu a hanebnost falešných
proroků (rozuměj také

mezi nimi H. B.), kteří prý lidu
všechny úmysle vlády v nejčernějším

světle představují. A

kdyby to lidé zas trpělivě nesnášeli,
řekla by „Prager Zeitung“, že my je k
tomu dráždíme!

Co praví „Prager Zeitung“ o
všeobecném mínění, které prý jest
pro ministerstvo, o tom

musíme jen podotknouti, že by to
bylo pravda, kdyby to stálo v jiných
novinách. Takto ale si

musí každý rozumný člověk jen
pomyslit: za své peníze můžete se

nejbledší holka dát

vymalovat s červenými tvářemi! -

Kdyby byl Košut ministrem v
Rakousích, vsázím se s p.

redaktorem „Prager Zeitungu“ o
nevím co, že by tam o něm také stálo,
že je hodný pán, a že

má všeobecnou důvěru. To jsou již
tak slabosti vládních novin, za které
ani samy nemohou.

Šlechta a Slované

V Praze 4. června 1849. (N. N)

Dávno již nezakusil jsem v sobě tolik opovržení a žalosti, jako

dnes při čtení 263, čísla „Lloydu“, kde stojí následující vyňatek z „Preszburger Zeitung“: „V

Skalici jsou nyní 4 setniny Szirmayských a v Haliči také tolik Hurbanových dobrovolníků.

Szirmayovi jsou pěkně ošaceni a nejlepší zbraní opatření a zjednají si všude skrze svou

dobrou disciplinu a dobrý duch, jaký mezi nimi šlechtění vůdcové pěstují,

největší úctu.

Důstojníci jeho jsou nejvíce
pensionovaní, ve zbrani dobře
cvičení vojinové a z většího dílu

rození Uhři, kteří nebojují tak pro
Slovanstvo ze všech stran podezřelé,
jako pro svého císaře

a krále“.

Těchto několik slov má pro každého,
kdo jim dobře rozumí, velmi hluboký
význam a

můžeme říci, že projedou jako

okřídlený meč každé slovanské srdce.
Z těchto několika slov

pozcáváme nejlépe, s jakým
stohlavým drakem Slovanstvo
bojovati musí, kterýto vždy

novou hlavu nastrčí, když mu jedna
byla ut'ata.

20 Nota bene, k čemu je také i já
napomínám.

130

Kdokoli opatrně sleduje všechny
rakouské záležitosti, musí všude

pozorovati chytře pletenou

aristokratickou síť, do které nás
poznenáhla šlechta zatačí, aby opět
mohla na nějaký čas v

Rakousích panovati. Nejpatrněji na
uherských věcech pozorujeme, že se
nyní pokouší šlechta

o vládu v celých Rakousích, jejížto
korouhev jest náš první ministr kníže
Schwarzenberg.

Maďaři vedou vojnu s rakouským
císařem, ale přec proto panuje
největší bratrství mezi

maďarskou a rakouskou šlechtou, a
ať si vypadne tato vojna v Uhřích tak
nebo jinak, vřadycky

vypadne dobře pro maďarskou
šlechtu. Vy farizeové! Když ruská
síla připadla do váh

rakouských, když se již napřed věděti
můžete, že Košut, třeba to ještě rok neb
více let trvalo,

přece konečně udušen bude touto
velikou silou; vy bídní, vysoce
urození farizeové, nyní

přicházíte obětovati svou věrnost
svému císaři a králi, o kteréžto
věrnosti po celý rok, co již

válka trvá, řádný nic neslyšel a
nepozoroval a abyste svůj liščí ocas
ukryli, neumíte jinak než

osočováním Slovanů hledati sobě té
lásky u trůnu, kterou nezasluhujete.
Vy nás nazýváte „ze

všech stran podezřelými“, abyste tím
ukryli ne podezření na vás lpící, ale
dokázanou vinu

svou.

My Slované stydíme se toho
farizejství, abychom se přetvařovali a
říkali o sobě, „že bojujeme

jen pro svého císaře a krále“: my
pravíme šlechetně a poctivě, že
bojujeme pro svou svobodu

a rovnoprávnost, které očekáváme od
spravedlnosti císaře svého, opírajíce
se na jeho poctivě

dané slovo; neboť farizeus je ten,
kdo se staví, jakoby myslil, že jsou
národové stvoření pro

krále. Král je k tomu, aby řídil
spravedlivě národ a pečoval o jeho
dobro, král je po národ, ne

ale národ pro krále; to jest svatá
pravda, kterou neupře řádný
šlechtický farizeismus, jenť

proto nadsazuje důstojnost
královskou, aby sám sebe ve jménu
krále zvelebil a jeho mocí nad

ostatními vládu provozoval.

Od počátku bouřek rakouských stojí
Slované věrně při Rakousku, ne
slovy hladkými, nýbrť

krvavými, mozolovitými činy; naše
korouhev byla vždy svobodné,
neodvislé, spojené

Rakousko, kterou jsme hájili proti
Němcům i Maďarům, a pro své
přesvědčení nasadili

jsme všechnu svou sílu, krev i čest.
Poněvadž ale chceme svobodné, ne
ale šlechtické

Rakousko, intrikovalo se proti nám
nejhanebnějším způsobem, jak v
Praze, tak ve Vídni, tak v

Záhřebě, tak ve Vojvodovině tak v
celých Uhřích, v táboře knížete
Windischgrätze pod

císařskými korouhvemi! A když
nemůžete pod dynastií Košutovou,
tedy chcete alespoň pod

Habsburskou zase nad námi panství
své provozovat? Proto nás nazýváte
„ze všech stran

podezřelými,“ vy staří a zjevní
zrádcové, nyní když dosti pozdě sami
pokání děláte?!

My Slované smýšleli jsme
nejpoctivěji s císařem, ačkoli jsme
mu nepochlebovali; my jsme

vždy chtěli zachovat jeho říši, ne z
otrocké mysli, ale z dobrého
přesvědčení, poněvadž jsme

pro národy slovanské nejspíše mohli
očekávati rovnoprávnost a svobodu v
tomto Rakousku.

Vám ale, ačkoli máte vždy na jazyku
svého Císaře a Pána, vám na
Rakousku nic nezáleží,

vám záleží jen na šlechtě, a na její
panování, a hned se spojíte s každým,
kdo by vám vaše

privilegie pojistil, třeba se desetkrát
Rakousko rozpadlo. A nyní držíte
dvůr císařský

obklíčený, osočujete tam Slovanstvo
a zamezujete tam pravé pravdě
přístupu!

Proč pak se nepoví zjevně a poctivě
národům uherským, čeho mají po
ukončené válce

očekávati? Zajisté by, vědouce proč

bojují, jinak vystupovali proti
maďarskému vojsku, které

dobře ví, proč bojuje. Takto ale
nemůžete se nikdy očekávat, že se
strany císařské s takovým

nadšením bojováno bude jako bojují
Maďaři. Ale šlechta maďarská, která
má nyní velikého

vlivu u knížete Schwarzenberga,
brání tomu nepochybně, poněvadž
přece ještě od svých

plánů neopustila.

Co se ale nás Slovanů týče, my máme své přesvědčení, pro které pracujeme, a od kterého se

nemůžeme nikterak odvrátiti; že se s námi od vlády špatně - mohli bychom říci nepoctivě -

nakládalo, to ví každý, a kdo to před světem upírá, jistě si sám ve svém svědomí jinak mysliti

musí. Naše křivda je zjevná. Těm, kteří patrně bojovali proti Rakousku, věřilo se více než

nám, a oni dostali místo nás tu

náhradu, kterou jsme my zasloužili.
Avšak ani to nás nemůže

zvrátiti od naší dobře rozmyšlené a
od samé přírody i od historie
naznačené cesty,²¹ a třeba

nyní vláda v zaslepenosti své sama
sobě i nám škodila, my přece
konečně dojdeme svého cíle,

poněvadž jinak býti nemůže.

Rakousko musí býti takové, jako my
radíme - sice přestane. To

je pravda, kterou nám hlásá každá

mapa, každá statistika. Chcete se jen
ustavičně ukrývat za

bajonety? Pomněte, že vojsko vaše
jsme my sami, a třeba ještě letos
všechno vojsko naše

slovanské necítilo v sobě důstojnost
slovanskou - však ji bude cítiti za
rok, za několik let; čas

nyní silně běží; myšlenky naše, které
s námi před dvěma lety jen snad
několik tisíc lidí

sdílelo, tyto myšlenky mají s námi již
nyní sta tisíců, a za několik let

budeme se počítati na
miliony.

Nemyslete, že nás všelikými
křivdami nyní rozdráždíte, abyste nás
pak navždy udusiti mohli:

my budeme tak dlouho trpět, ať
budeme mít moc a sílu přestat trpěti
a poručiti si, a to bude

21 Že i mezi Slovany někteří jinak
smýšlí a více podle citu (třeba
spravedlivého) než podle chladného
rozumu

politiku svou řídí, to je obyčejná věc:
nebot' všechny hlavy nejdou nikdy
pod jeden klobouk!

132

tenkrát, ať bude těch našich 18
milionů duší tak dobře věděti, kdo je
náš nepřítel, jako to nyní

víme my. Pak nebudeme potřebovat
ani revoluce, protože potom vy sami,
vysoce urození

pánové! budete k nám spravedliví -
nebot' budete muset!22

Reformy v církvi

V Praze dne 7. června 1849. (N. N.)
Myslím, že se na dnešní den velmi
dobře hodí následující
rozjímání.

Každý zná z historie osudy církve v
Čechách. Z počátku hned počaly v
naší vlasti rozmíšky

slovansko-řecké církve s latinsko-
německou, a poslednějši zůstala
vítězem. Víme, že římsko-

latinská církev v naší vlasti nanejvýš

se odrodila a pokazila, že opustivši
docela pravý,

bohumilý účel svůj stala se u nás ve
středním věku pouhým
hierarchisticko-despotickým

nástrojem beze vší mravní kázně, bez
svaté horlivosti. Cizozemci lakomí
obsazovali mezi

sebou bohaté praebendy české země,
neumějíce s tím lidem ani promluvit,
který měli šlechtiti

a k bohabojnému životu vésti.
Nevzdělanost, pověra, zřetnost,

pyšný, zhýralý život - to byly

obyčejné vlastnosti důstojníků církve české ve středověku. Následek toho byly bouřky

husitské, a jedno zlé chtělo se odstraniti druhým.

Český národ pro takové zneužívání zanevřel proti víře latinsko-katolické a chýlil se k

protestantství, tak že až do bitvy na Bílé Hoře větší část vzdělaného lidu přiznávala se k

evangelické víře. Po bitvě na Bílé Hoře ovšem byla všude zavedena katolická víra, ale jen

násilím a vojskem císařským, takže když po 150 letech pod císařem Josefem opět svoboda

víry nastala, dosti patrný počet nekatolíků se najednou v zemi vyskytnul, na důkaz, že po

celých 150 let jen na oko a z nucenosti ku katolictví se hlásil, ale potají vždy protestantství u

sebe zachoval.

Každý ví, že od císaře Josefa až k
nejposlednějším dobám nebylo tak
snadno od katolické víry

odpadnouti pro mnohé zákonní
překážky a obtížnosti.

Nyní ale jest svoboda víry úplně zase
uvedena, a každý občan může podle
vlastního

přesvědčení beze všech překážek k
jedné ze zemských věr přistoupiti.
Odevšad slyšíme, že se

v Čechách velmi hojně odstupuje od

katolické víry a přistupuje valně k protestantské. My

22 Pro tento článek byly Nár. Nov. od hrab. Khevenhüllera poprvé zapovězeny.

133

jsme ať posavad mlčeli o tom, nyní však není čas k tomu, aby se podobné věci zamlčely;

naopak zapotřebí jest pátrati po příčinách takových událostí. Dobře víme, že kdykoli se bud' v

těchto listech neb i z jiných stran v
dobrém mínění stane nějaká slušná
zmínka o včasných

nevyhnutelných opravách katolické
církve, ku kterým hlavně počítáme:
zavedení národního

jazyka do církve, zavedení voleb
duchovních a biskupů, zrušení
dosavadních peněžitých

poměrů a uvedení nových, zrušení
coelibatu atd. atd., že se v takovém
pádu hned najdou

zelotové, vyhlašující takové návrhy

za kacířství, za nevěru, za
proticírkevní brojení. Komu ale

skutečně blaho národa na srdci leží a
kdo uznává, že již déle vedle
vzdělanosti našeho věku

podobné nedůstatky v církvi obstáti
nemohou, které kromě toho ani
nevyšly od církve samé,

nýbrž od tech? kteří církve jen
zneužívali ke svým účelům: tent'
zajisté s bolestí hledí na

tvrdošijnost, s kterou jistá část vyšší

hierarchie urputně se protiví každé opravě v katolické církvi.

Jaký bude konečně následek této urputnosti? Jaký bude následek toho, když se ještě jedna část

duchovenstva katolického propůjčí za nástroj politické reakce? Tádny jiný neť nesmírné

přestupování katolíků k protestantům. Avšak coť na tom záleť těm pánům hierarchům, mají-

li mnoho neb málo duší, jen když se jim pojistí praebendy a důchody církevní? Schůzka

biskupů ve Vídni potvrzuje nás v tom, že nemáme naděje na řádné opravy, ačkoli jsou

všechny opravy takové, že již v mnohých diecésích kato-lických skutečně zavedeny jsou, ku

př. mezi Rusíny v Haliči není coelibatu a liturgie celá jest slovanská, a řádný je proto nikdy

nedržel za špatné katolíky. Si hic et

ille, cur tu non Augustine? My víme
dobře, že tato slova

jsou hlas volajícího na poušti. Ta
část kněžstva, která nevyhnutelnost
oprav nahlíží, nemá moc

uvést je, a ti, kteří by moc měli,
nechtejí a chovají se tak, že od sebe
odvracejí všechnu

náchylnost lidu, což nesmírně na
škodou jest katolické víře.

Konec toho všeho vidíme jasně před
očima: asi polovice lidu konečně

přestoupí k

evangelíkům, a pak naše zem okusí
ještě jednou vsechny nehody
církevních roztržků: kdeťto

nyní, kdyby se katolická víra jak
náleží a podle současného vzdělání
ve věcech

nedogmatických liberálně opravila,
ještě veliká naděje jest, že by
evangelíci Augsburského

vyznání ponenáhla zase se navrátili.
Sjednocenost ve víře jest skutečně
největší blaho pro

národ, a zkušenost učí: roztržky ve
víře hubí všechnu i politickou sílu
národů. Dixi et salvavi

animam!

134

O zákazu „Národních Novin“

V Praze dne 28. června 1849. (N. N.)
Nepochybujeme, že by snad leckdo z
přátel našich a

politických spojenců velmi rád
zvěděl něco bližšího o vyjednávání

strany opětného vydávání

„Národních Novin“. Musíme
vyznati, že by také bylo velmi
zajímavé, kdyby se uveřejnil do

podrobnosti denník redaktora za tyto
dvě neděle se vším, co se mluvilo a
jednalo s panem

ministrem spravedlnosti a vnitřních
záležitostí Bachem a Ex. panem
prozatímním

komandantem pražským, hrabětem
Khevenhüllerem, panem
místopresidentem správy české

země, svob. p. Mecsérym, pak před vojenským soudem na Hradčanech. Jsem však

přesvědčen, že by nebylo prospěšné, nyní se vší podrobností tyto věci vypravovat, a

zanechávám si někdy později všechny své persekuce již od r. 1846 najednou i se všemi akty

obecenstvu předložit na ukázkou, jaké jest životopis opozičního redaktora. Nyní jen v

krátkosti některé události: Dne 9. června byl jsem předvolán před pana komandujícího, kdežto

mi byl přečten v německém překladu známý článek můj z čísla 130. N. N., a ústně oznámeno,

že N. N. po čas obležení vycházeti nesmějí. Dne 11. června byl jsem u p. místopresidenta

svob. p. Mecséryho žádati o písemný zákaz, a když jsem téhož dne obdržel úřední zákaz

písemní „na neurčitý čas“ a bez

udání příčiny, odjel jsem hned do
Vídne s tím úmyslem, že

tam buda u pana ministra vnitřních
záležitostí Bacha žádati o povolení k
dalšímu vydávání N.

N. Dne 13. a dne 14. měl jsem v této
záležitosti pokaždé dosti dlouhé a
mohu říci i přívětivé a

příznivé slyšení u p. ministra Bacha,
a podal jsem dvoje Promemoria,
která časem svým

uveřejním i s tím, jak se p. ministr

vyjádřil. Dne 16. vrátil jsem se z Vídně do Prahy.

Dne 22. byl jsem u p. komandujícího hrab. Khevenhüllera, kdežto mi oznámeno bylo, že

noviny budou zase vycházet, že však se musím ještě pro své články zodpovídat před

vojenským soudem a že musím podati písemný slib, v němžto musí býti obsaženo, a) že

uznávati chci platnost ústavy od 4. března, b) že se chci v opozici své

mírných forem drţeti,

pokud bude trvat stav obleţení. Byl u
p. komandujícího přípis od pana
ministra Bacha i s

přiloţeným mým Promemoria. Téhoţ
dne tedy byl jsem stranu tohoto spisu
u pana

místopresidenta, kdeţ jsem namítal,
ţe bez toho nemám moc, neuznávati
ústavu od 4. března

a ţe ostatně i v ní obsaţeno jest, ţe se
na budoucím říšském sněmu můţe

tato ústava změnit,

a, aby to možná bylo, že dovoleno
býti musí, posuzovati ji a vytýkati
nedůstatky její. Pan

místopresident uznával, že sluší
nedůstatky ústavy posuzovati,
podotknul ale, že se ode mne

jen žádá, abych jen od principiálního
protiústavního brojení proti ní
upustil.

Podal jsem tedy ještě téhož dne onen
spis a vyslovil jsem se v něm u
dotčených věcech takto:

Die jetzigen Verhältnisse überhaupt,
namentlich aber die eben gemachte
Erfahrung wird

ohnehin für den Grefertigten ein
hinlänglich starker Fingerzeig sein,
bei der Redaktion seines

Blattes alle mögliche, mit der
Wahrheit verträgliche Mässigung zu
gebrauchen, und da er fest

entschlossen ist, jederzeit eine
verfassungsmässige Tendenz

beizubehalten; glaub er auch,
dass Ein Hochlöbl. k. k. Gr. C. auch
bei dem Wiedererscheinen der N. N.
hierin alle nöthigen

Garantien sehen wird, welche die
Einem H. k. k. Gr. C. anvertraute
Sorge um die Ruhe und

Sicherheit des Landes fordern.

- ȝe totiȝ se hodlám v stavu obleȝení
všelike mírnosti drȝeti, pokud se to s
pravdou srovnává,

a ȝe jsem vȝdy měl pevný úmysl

chovati se konstitučně.

Dne 23. byl jsem před vojenským soudem od 9 1/2 až do 2 1/2 hod. odpolední vyslýchán pro

články v číslech 129. a 131. N. N., kdežto jsem se snažil všechny tyto články ospravedlniti.

Dne 25. ráno byl jsem opět před vojenský soud povolán, kdežto mi oznámeno jest, že jsem

pro ty to články odsouzen na 8 dní k profosoři, že mně ale pan komandující tento trest

odpouští! Téhož dne jsem dostal na
večer skrze zdejší městský úřad
písemní povolení k

dalšímu vydávání novin.

Každý, kdo se na svět dívá se
zdravým a chladným rozumem,
uznati musí, že skutečně musí

být po čas obležení naše snaha,
nedávati žádnou příčinu ze své
strany, aby naše noviny opět

bud' zastaveny neb dokonce
potlačeny byly. Nebo odvolávati se

na svobodu tisku, na soud

příslušný atd. jsou věci, kterým
vojenské úřady rozuměti nechtí. S
druhé strany ale přece

každý nahlíží, že jest lépe, když není
jiné pomoci, raději s jedním
podvázaným křídlem létat a

snažit se, aby hlas národu zcela
neumlknul, než zanechat pole docela
nočním netopýrům a

sovám, které beztoho dost hrdě se
vznášejí, kvíkajíce jen pořád o
pořádku a bezpečnosti, cum

reservatione mentali „starého“
pořádku.

Kdo naše snažení po celý čas naší
novinářské činnosti (ještě za časů
předkonstitučních) zná,

dobře musí vědět, jaký jest náš účel,
a doufáme, že jsme si po celý ten čas
zasloužili tolik

důvěry, že nikdy řádnými lákadly,
řádnými výhrůžkami nedáme se od
svého účele odvrátiti,

kterýžto držíme za počestný. za

spravedlivý. Světská moc může nás
přinutiti k tomu,

abychom z opatrnosti někdy mlčeli,
ale řádná moc nemůže nás přinutiti,
abychom mluvili

nepravdu proti svému přesvědčení.

136

Kdyby se něco podobného od nás
vynucovati chtělo, pak bude čas
raději dokonce mlčeti. Pak

přestanou „Národní Noviny“
vycházeti, ne ze zákazu, ale z vlastní

vůle redakce, na znamení,

že přestal i poslední stín svobody
tisku. Doufejme ale, že takové časy
přece nepřijdou.

Nyní ale jsme přesvědčeni (a
doufáme, že toto přesvědčení s námi
většina našich krajanů

chová), že tendence našich novin jest
dobrá a pravému blahu národů
rakouských i císaře

samého prospěšnější, než hlasové
mnohých jiných časopisů, kteří s
nalíčenou pokorou a

otrockou oddaností vyhledávají přece
jen více prospěch svých pánů, kteří
je platí, než celého

národa a mocnáře samého, ačkoli mu
vždy pochlebují. Při své tendenci
zůstaneme i nyní tak,

jako jsme při ní zůstali za času
prvního obležení Prahy za knížete
Wmdischgrätze. Co se

formy týče, nebude nám za těžko,
mnohý ostrý, zvláště úsměšný a
satyrický nápad

vyškrtnouti; když by se jím nervy
některých vysokých úřadů urážeti
měly, kteří nemajíce sice

moc zabíjeti duši, ale mohou zavírat
tělo a zakazovati noviny, což jest i
pro duši i pro tělo

důstatečný trest. Každý nahlíží, že se
pravda nechá ostře i mírně říci; když
musíme jen

samých mírných homoeopathických
prostředků užívat, můžte si každý, kdo
ví, že jsme na

ostřejší byli zvykli, pomysli, jak

nám to nyní nepohodlné býti musí a
žadáme, aby si ke

každé takové mírné pravdě dle chuti
své něco peprnějšího přimyslil, tak
jako my si leccos

přimysliti můžeme, co napsati
nesmíme.

Neníť snadný úkol, hájiti práva
národů slovanských: proti nám jest
úhlavní nepřítel starý,

mnohými věky zkamenělý zvyk,
podle kterého nás vřdy považovali jen

jako přídavek k

něčemu jinému. Z tohoto starého
zvyku vzrůstá proti nám množství
předsudků a bláhový jest,

kdo myslí, že jedním slovem
„rovnoprávnost“ všechny najednou
porazíme. Od vyřknutí

tohoto slova a napsání jeho na papír
až ke skutečnému poctivému
provedení v životě jest

dlouhá, příliš dlouhá cesta, a na ní ty
tisíceré obtíže. Špatný ale voják,
který se dá každým

vystřelením postrašiti a netlačí se
pořád ku předu.

Tak i my nyní ťijící, jakoťto bojovníci
pro skutečnou rovnoprávnost národů
slovanských,

zakoušíme a zakusíme nepochybně
ještě mnoho trpkostí: ale ta
vzpomínka, ře někdy

šťastnější potomkové naši uťívající
jiť v plné míře té důstojnosti, těch
práv, o které my se

nyní přičiňujeme, s vděčností si

vzpomínati budou na nás, kteří jsme
pro ně pracovali, tato

vzpomínka jest již nyní důstatečnou
náhradou za všechny trampoty a
hořkosti naše.

137

Obrana liberálně-národní strany

(N. N. dne 4. července 1849.)

Často slyšíme a čteme v německých
novinách předhůzku, že naše strana
po zrušení sněmu v

Kromeříti úplně se zamlčela a
nečinně se chová.

Ti, kteří naší straně podobné
předhůzky činí, zdají se mysliti neb
alespoň se staví, jakoby

myslili, že z pouhé mrzutosti tato
nečinnost naší strany původ má.
Přiznáváme se, že

prozrazuje taková myšlénka nejen
velikou nešetrnost k nám, nýbrž
hlavně též nesmírnou

nevšímavost k okolnostem, ve
kterých žijeme. Tážeme se, co by

mohla naše strana při stavu

věcí, jaký jest nyní, počínati v
politice? Vláda naše jedná od času
rozpuštění sněmu

Kroměřížského zcela podle své
hlavy, neberouc ohled na veřejné
mínění většiny. Všechny

nové zákony a zřízení vycházejí
rovnou cestou z kabinetu, a vůle
ministrů jest nyní jediný

zákon v Rakousku. Při takových -
konstituční vládě dokonce

nepodobných - okolnostech byla

by věru ať pošetilost, aby sobě
některá strana chtěla zjednati vlivu
na politiku říše.

Ministerstvo naše dokázalo ať příliš
často a příliš „energicky“, že si
nehodlá mnoho dělati z

vůle většiny, jak to bývá a má býti v
konstitučních zemích, ba naše
ministerstvo hledá v tom

zvláštní sílu nedati se od nikterého
národního vlivu řídití a vládnouti jen
podle své hlavy. Jest

jisto, že před ukončením vojny
turecké nebude řádný sněm svolán,
to jest, že až do té doby

vláda nehodlá ani slyšeti hlasů svých
národů. Coť tu tedy máme činiti?

Radí se nám, abychom prý o
administraci, o financích, atd. zatím
jednali a takové otázky

posuzovali. Ale nač? snad pro
zahnání dlouhé chvíle? Neboť, aby
snad naše mínění v některé

této věci mohlo si zjednati průchodu

u vlády, aby skutečně z našich hlav
mohlo vejít do

praktického života, není ani
pomyšlení, když povážíme „sílu“
našeho nynějšího ministerstva,

která ať posud reprezentuje jen sama
celý národ! Řádný muž a řádná
politická strana jen

tenkrát se ráda obírá politikou, když
naděje jest, že její dobré návrhy
mohou skutečně

vstoupiti legální cestou do života: k
vedení pouhých jalových politických

disputací de lana

caprina drží se mnohý za tuze
dobrého.

Ať bude rozhodnut budoucí osud
Uher, pak nastane teprva doba, kde
možná bude činně

zakročiti do dalšího vývinu
záležitosti naší říše. Mnozí ovšem se
obávají, že pak teprva klesne

konstituční svoboda naše na pouhý
stín, aneb že snad ani tento stín z ní
nezůstane: my ale

nebojíme se toho, ne sice z důvěry ve vládu, ale z důvěry v okolnosti samé.

138

Ať posud byly v Rakousku dvě svobodě konstituční velice nebezpečné strany, a sice strana

reakcionářská a strana přepjatců, proti kterým jsme vřdy zároveň bojovali. Obě tyto strany

jsou samy v sobě slabé, ale jedna druhé pomáhá vřdycky k větší síle. Toto se bude snad

mnohému podivné a paradoxní zdáti;
nicméně jest to zkušeností
potvrzeno. Největší část

občanů jest liberální a přeje si
svobodu poctivě; když ale přílišná
zuřivost přepjatců

nebezpečím hrozí a reakce,
poukazujíc na to, do pláště pořádku,
bezpečnosti a blahobytu svou

ošklivou hlavu zahalí, což divu, že
veliká část liberálních, ale bázlivých
a nezkušených

zavést se dá a ve stanech reakce

hledá útočiště před zuřivostí
přepjatců? Tak se sílí reakce na

útraty liberální strany
prostřednictvím přepjatců. S druhé
strany zas když reakce hrdě zvedá

hlavu, a vláda sama k ní se kloníc
svými buď opravdu neb zdánlivě
svobodě škodlivými

kroky budí všeobecnou nedůvěru, což
divu, že hlasy přepjatců u mnohých
liberálních nalezají

příznivého sluchu, a zdrťující je od

dosavadní rozvahy, převádějí je do svého táboru, čím se

sílí strana přepjatců. Každý uznává, že dosavadní stav Rakouska byl takovému kolotání velmi

přízniv, tak že pravá liberální strana jak skrze reakci, tak skrze přepjatost mnoho zeslábla, z

čeho povstalo všechno neštěstí.

Neboť ani reakce ani přepjatost nemůžete nic trvanlivého a šťastného vyvésti, a kdyby sobě

zůstaveny byly, stalo by se to, co
vypravuje bajka o dvou bojujících
vlcích, z nichžto jeden

druhého tak seřtal, že jen ohony na
bojišti zůstaly. Tak by též reakcionáři
a přepjatci jedni

druhé zvěšeli, neboť beztoho si
ustavičně šibenicemi jedni druhým
hrozí. Liberální strana ale

nedrží vůbec mnoho na šibenice a
nepovažuje je nikdy za nástroj k
politickému přesvědčení.

Liberální strana považuje i přepjatce i

reakcionáře za užitečné a všímá si
jejich hlasů,

nedadouc se od nich ale vésti:
přepjatcové jsou užitečný kvas
pokroku, reakcionáři jsou

užitečná uzda, aby se příliš daleko
nezaběhlo; neštěstí by bylo jen
tenkrát, kdyby byl samý

kvas aneb samá uzda. V prvním pádu
těsto vyteče, v druhém není možné s
místa se hnouti.

Myslíme, že právě nyní nastane čas,

kdežto liberální strana úplně zvítězí i nad reakcí i nad destrukcí (přepjatci).

Minulým rokem nabylo se mnoho zkušeností v tomto ohledu, a obě tyto svobodě nebezpečné

strany měly mnoho příležitosti ukázati svou neschopnost a pokaziti si důvěru, tak že nyní ani

jedna ani druhá nenalezne již mnoho přívrženců. Na počátku revoluce rakouské vládla příliš

strana přepjatá, a v zapálenosti
tehdejší vidíme patrnou příčinu, že se
mnoho našich nadějí

pokazilo. Nyní zas v časech obležení
navládli se reakcionáři ať do sytosti,
ne sice do sytosti

své, ale do sytosti všech ostatních.
Nevyhnutelný následek všeho toho
musí býti ten, že

139

největší část občanů ani reakci ani
destrukci sluchu nedadouc, půjde
cestou liberální a síle

takové nebude moci vláda
odporovati.

V tom vidíme my největší naději
dalšího výkvětu konstituční svobody;
a třeba ještě nějaký

čas se udržel nynější ordonanční
systém, tím jistěji musí přece
padnout, poněvadž tím více se

všude rozšíří touha po vládě
sněmovní, konstituční.

**Proti shromáždění biskupů
rakouských**

(N. N. dne 6. července 1849.)

Motto: Viz [Psalm. David XXI. 13.](#)

H. B. - Šťastnou náhodou mohli jsme
v č. 141. N. N. zvědavému
obecenstvu ještě v čas podati

celý spis biskupů ve Vídni
shromážděných, kterýmto oslovují
po ukončených poradách své

věřící duše. My jsme již kolikráte
měli příležitost se vyjádřiti, že nic
dobrého a užitečného

neočekáváme od těchto porad, a

nynější jejich pastýřský list dokazuje
již zcela zjevně, že se

nadarmo ve Vídni shromáždili, a
jestli ne nadarmo, jistě na škodu
náboženství.

Mohlo se přece očekávati, že náš
neobyčejný čas i na biskupech
nějakou změnu způsobil, že i

oni budou trochu upřímněji a
skutkem (ne pouhým kázáním a
slovy) vyhledávati království

Božího, jehožto dobrotu nám ostatním
tak výmluvně vychvalují: - ale nic

podobného jsme v

jejich listu neshledali.

My na tentokrát chceme k tomuto
pastýřskému listu jen některá
poznámenání učiniti, a

objasniti mnohá nepravá nekatolická
mínění v něm pronešená.

Již počátek nadutostí světskou hrubě
zavání, vzdálen jsa pravé křesťanské
pokory: páni

biskupové nám vyřizují pozdravení a
pořehnání od Boha Otce a Ježíše

Krista. Měli snad

nějaké zvláštní zjevení aneb obcovali
ve Vídni s Bohem živým jako
Mojžíš? -

Vůbec každý, čta spis biskupů, musí
v něm pohřešiti upřímnost,
prostosrdečnost a s nelibostí

vidí tu hledanou vyličenost, ono
našemu věku a našim poměrům zcela
nepřiměřené

prohazování starých míst z apoštolů,
podle kterých jest patrně tento spis
jako stylistická

imitace dělaný. Taková slova slušela
ovšem dobře statečným apoštolům,
kteří také své skutky

140

podle slov svých řidili: ale velmi se
nehodí na naše červené, prelatské
knířata - a hrabata-

biskupy, objevující se věřícím svým
jen v pávím rouše, s čtyrmi koňmi na
visitacích, při

tučných hostinách! Z úst takových
biskupů zní apoštolská slova jen jako

pouhá svrchovaná

satyra! Tak na př. ono litování, „že
prý jsme hody svatodušní a Božího
těla tentokrát s Vámi

slaviti nemohli“, jak to v pastýřském
listu napsáno stojí, jest velmi hledaná
a citlivá

zdvořilost, když se pováží, že mnozí
biskupové a arcibiskupové některým
svým věřícím ani

za deset let jednou se neukazují a ve
svém vlastním sídelním městě
obyčejně jen několikráte

do roka viděti se dávají v kostele,
ačkoli nic jiného na starosti nemají;
když se pováží, že

málokterý biskup a arcibiskup
skutečně kdy k lidu promluví, ačkoli
jest vrchním pastýřem

všech duší.

Pět a třicet biskupů, jak sami praví a
k tomu „v namáhavých“
každodenních sezeních (jak tět
sami praví), bylo tak dlouho ve Vídni
pohromadě a nemohli prý než právě

tento pastýřský list

sestaviti, a kdo ví, jestli by byli bez
pana Kučkra z Holomouce a bez
pana Pačába z Brna i

takový sestaviti mohli! Bože Duchu
Svatý! jak jsi opustil pomazané své!

Zlé časy prý se přihrnuly na svět,
nádoba hněvu Božího vylita jest prý
na nás, všudy jest prý

mnoho zlého a záhubného, hrůzné
temno prý jest na světě, hrůzný boj a
vzpoura proti Bohu a

jeho Pomazanému! Takto nám malují
páni biskupové náš nynější věk! A
proč?

Vždyť byly jindy války mnohem
větší než nyní, nevěra mnohem horší
než nyní. Proč tedy

právě nynější doba tak velice
roznítla svatý hněv našich pánů
biskupů? - Ovšem až dosavad

zabraňovala v Rakousích censura i
nejspravedlivější pravdy o vadách
hierarchie pronášeti,

nyní ale, kde podle svobody tisku

možno jest také biskupům hlásati
slovo Boží a upomínati je

na učení Kristovo, na jejich pravé
povinnosti, na které z větší části pro
panský život svůj

pozapomněli, nyní teprva prý nastalo
temno, neštěstí a vzpoura proti
Bohu!! Bůh a biskup ale

zdá se přece býti něco rozličného,
ačkoli mnohý myslí a vydává se rád
za plnomocníka a

sekretáře Božího na tomto světě.

A k tomu ještě zdá se, jakoby onen
pastýřský list tak zbětná práce byl, že
se po několika

řádcích zapomnělo na to, co napsáno
jest o něco dříve. Tak ku př. na
jednom místě stojí, že

„taková vzpoura proti Bohu nebyla
ještě v dějepisu slyšána“ a hned na to
zas stojí: „Jestit’ to

pouze staré bláznovství!“

Oboje ale, jak patrně jest, nemůžte být
pravda, nýbrž jen jedno.

Nanejvýš nedůstojné jest ale biskupů
patrné bludy rozšiřovati, jako se to v
pastýřském listě

skutečně děje. Praví se tam ku př. že
jest nemoc hříchu pokutou. Zač tedy
jest trestán ten, kdo

se již neduživým neb mrzákem
narodí, aneb kdo pro těžké práce své,
jimiž sebe a rodinu svou

poctivě žíví, ochuraví ? Ovšem jsou
některé nemoce hříchu pokutou, ku
př. jest podagra

obyčejný následek mnohého pití a
lenivosti: proto ale přece nikdo
rozumný tvrditi nebude, že
jsou nemoce pokutou hříchu.

Dále se také rozšiřuje v onom
pastýřském listu patrný blud, že jest
různost jazyků následek

hříchu, což tím více jest směšné,
poněvadž před tím páni biskupové
sami praví, „že jest

rozdělení na národy dílo Boží?“
Hřích ale nemůžete být dílo Boží!

Ovšem, že se to takové

mínění o věži Babylonské vypravuje
ve starém zákoně; ale tot' je známá
věc, že se v katolické

církvi celý starý zákon nikdy
nepovažoval a považovati nemohl za
zjevení Boží, neboť

obsahuje vedle mnoha dobrého též i
patrné různosti, jak samým pánům
biskupům snad

povědomo bude, a takové Bůh lidem
nezjevuje. Co se jmenovitě tohoto
podání o zmatení

jazyků týče, není nic jiného, než stará domněnka a bajka východních národů, kterou řádný

zdravý rozum vedle jiných analogií za pravdu považovati nemůže.

Rozličnost jazyků povstala

tak dobře a tou samou cestou jako povstaly dle vůle a plánu Božího všelike jiné rozmanitosti

na světě; rozličnost jazyků jest tak dobře chloubou Boží jako rozmanitost kvítí polního a jiného

stvoření.

Co dále praví páni biskupové o
bratrství mezi všemi národy a že má
křesťan plniti povinnosti

ke všem, že se má láska jeho
rozšiřovati od rodiny na obec, na
národ, stát a člověčenstvo, a že

jsou boje mezi národy hanou
člověčenstva a ohavností před
Bohem, to všechno jest tak krásné

a tak pravdivé, že si přáti musíme,
aby se svět vřdycky podle toho řídil.
Ale jak se má podle

toho řídití svět, když sami biskupové
ustavičně proti tomu jednají: známe
jednoho biskupa,

jehož láska (poněvadž ovšem rodinu
nemá) nemůže se nikterak rozšířiti
ani na obec ani na

národ; neboť se z lásky k obci a k
národu za několik let, po která již
biskupem jest, ani po

česku Otčenáš nemohl naučiti, ačkoli
by ho nejen láska, nýbrž i povinnost a
svědomí k tomu

dohnati mělo, neboť bere znamenitý
roční plat za své biskupování.
Rovněž tak bylo by

zapotřebí, aby s ohledem na toto
všeobecné bratrství veškerého
člověčenstva páni biskupové

nezatracovali všechny, kteří s nimi
stejně nevěří a nepronásledovali je.
Víme dobře, že je za

starých časů i o život přiváděli (z
bratrské lásky), a že by to i nyní snad
zase rádi činili, kdyby

jim v tom nevadilo brachium

saeculare.

142

I to, co praví páni biskupové o
poměru školy a církve, kdeťto školu
k tělu, zemi a dítkám,

církev k duši, nebi a Kristu rovnají,
neschvalujeme nikterak, nevyjmouc
ani sady, že by musel

býti na jejich hrdlo osličí řetnov
pověšen.

Těť my myslíme, že musí být církev a
škola spojena, má-li zůstatí církev

pravou církví a

škola pravou školou a nenáležíme
tedy do počtu lstivých nepřátel
křesťanství. - Avšak my

myslíme, že jak škola tak církev - obě
potřebují velikých časných oprav a
pak budou k libosti

Boží spojeny. Nikdy bychom ale tak
dětinským způsobem o tomto
poměru nemluvili, jako se

to děje v tomto listu pastýřském.

Známost historie nezdá se býti též

velice potřebná k důstojnosti
biskupské, sice by nestálo v

pastýřském listu, že církev 1800 let
nesla nejbolestnější jho
nespravedlivého a ukrutného

násilí! - Přečtěte si jen historii
středověku a uvidíte, že nesl někdo
jho, ale uvidíte také, že to

byl někdo jiný. „Sama sobě prý
církev násilím ku právu nepomáhala“
ovšem, poněvadž místo

církve to učinili Jezuiti a jim podobní
lidé a dali původ k bojům nesmírným

o náboženství,

proti kterým ale církev nic
nenamítala. Páni biskupové mají
ovšem velmi pohodlné a rozličné

definice církve pohotově: někdy jest
církev také 35 biskupů ve Vídni
shromážděných, někdy

zas ani polovička všech věřících není
ještě církev.

Velmi nekatolické jest ale užívaní
písmo, jak se děje od pánů biskupů.
Katolická církev má -

dle našeho domnění - před
evangelickými také tu přednost, že se
nedrží pouze bible, nýbrž

připouští vedle biblí rozumný
výklad. Neboť v bibli mnoho jest
zdánlivých a patrných

odporů, které se bez rozumného
výkladu nedají vyrovnati. Kterak se
ale páni biskupové právě

nejbludnějšího a nejnerozumnějšího
výkladu a pouhé písmeny zákona
(která zabíjí, jak

moudré ono písmo samo praví) držeti

mohou, nepochopujeme dokonce. A to pozorujeme v

onom pastýřském listě na mnohých místech.

„Všechna mocnost (t. j. vláda) pochází od Boha, protoť kdo se protiví mocnosti, Boťímu

zřízení se protiví!“ Jaký to nerozum, kdyby se tato věc dle písma vykládati měla. Vťdyť by

byli Jeťíš, Apoťstolové, Svatí Otcové, Mučedlníci atd. největší hříšníci! Jim

totiž zakazovaly

tehdejší vlády kázati křesťanství, a
oni přece kázali, tedy se protivili
mocnosti, tedy se

protivili zřízení Božímu!! - bídné
pochlebenství, na jaké cesty
přicházíš?! Velební Otcové

biskupové! kdyby byl ke mně přišel
satanáš světské podlízavosti a byl
mne chtěl pokoušeti

touto sadou, že všechna mocnost
pochází od Boha, byl bych řekl:
„Odstup ode mne duchu

podlízavý, jenž sloveš
arcipochlebníkem! neboť stojí zase
jinde psáno: „Více budeš

poslouchati Boha nežli lidí!“

Te se pravá svoboda jenom z lůna
církve narodila - jak těť páni
biskupové praví - jest věc

odporující celé historii. Církev má
dosti spravedlivých, velikých a
pravdivých zásluh, a

nedůstojné jest, připisovati jí jiné a
cizí. A jak by konečně mohla pravá
svoboda povstati od

těch, kteří učí, že všeliká moc, tedy i
moc loupežnického tyrana, pochází
od Boha, a že se jí

musíme podrobiti?

Ta část pastýřského listu, která nyní
až ku konci nám zbývá, obsahuje
jenom ustavičné

opakování špatně rozuměného a
vyloženého textu: Starejte se jen o
království nebeské, ostatní

vám bude přidáno. Špatné vykládání tohoto textu způsobilo na světě mnoho neštěstí, a

kdybychom se písemně jeho držeti chtěli, museli bychom se proměnit v samé fakyry.

„Člověče, přičiň se a Bůh ti poťehná,“ zase stojí jinde psáno a zdá se nám, že užitečnější jest,

tohoto druhého se držeti. Ostatně víme dobře, že sami páni biskupové se velmi málo drží

onoho textu, který nám ostatním za
tak spasitelný schvalují, neboť jsme
ještě nic neslyšeli o

nějakém arcibiskupu neb biskupu,
jenž by byl své tučné příjmy (300.000
zl.) mezi své chudé

spolupracovníky, lokalisty, kaplany,
učitele a jiné ještě mnohem chudší
lidi rozdělil, jsa pevné

víry, že mu Bůh všechno ostatní
přidá, když se jen bude starali o
království Boží! Kterak si

máme vyložit tuto nesouměrnost

mezi učením a skutky biskupskými!

Velmi významné jest také to, k jakým lidem a jakým způsobem se páni biskupové obrací: oni

výslovně apostrofuji po sobě panovníky, vznešené a bohaté, lid venkovský, chudé, vojsko a ženské.

O panovnících, jejichžto jméno se jaksi z velké úcty ani vysloviti netroufají, praví snad ne bez

příčiny velmi nekonstitučně, že oni

mocnářové lid zastupují, kdežto
každý školák dobře ví, že

lid zastupuje sněm. Těmto
mocnářům také páni biskupové jen
praví: Proste o moudrost, a

bude vám dána, vynechávající zde
své obyčejné naučení o království
nebeském. My myslíme,

že by i zde lépe stálo: Přičinite se o
moudrost, a bude vám dána, neboť
kdyby každému, kdo o

moudrost prosí, dána byla, odkud by
se vzali nemoudří lidé na světě?

Vznešeným a bohatým tět
(podivným osudem) praví páni
biskupové, že jim bude přidáno jen
to, co k dávání potřebují: ovšem, že
se tedy musejí o to, co sami pro sebe
potřebují, starati,

144

kdežto ostatním, jmenovitě ale
chudým páni biskupové slibují, že
jim všechno, čeho
potřebují, přidáno bude.

Ty hodný lide venkovský, jenť jsi tuk
a jádro země, i k tobě doniká hlas
svůdníků slovem i

písmem, praví tět páni biskupové.
Ovšem, že jest rolnický tuk a jádro
země, ale radujte se s

námi, páni biskupové, že již ten tuk a
to jádro od nynějška nebude
omastkem cizím, nýbrž že

zůstane tomu, který si ho v potu tváři
zasloužil! Také my prosíme Boha o
to a přičiňujeme se

všemožně, aby hlas svůdníků slovem

a písmem nevnikl do srdcí lidu
venkovského: svůdníků

jest mnoho, a nejnebezpečnější jsou
ti, kteří v ovčím rouně chodí a Boha
ustavičně na jazyku

mívají. To již sám Pán Ježíš pravil, že
jsou farizeové nejnebezpečnější!

V apostrofě k chudým jest velmi
chytrým způsobem prohozeno něco o
levici, k čemuž my

doložití musíme, že jest veliký rozdíl
mezi levicí na světě a levicí při

soudném dnu. Mnohý,

který zde na světě pořád v centrum a
na pravici sedá, bude snad na onom
světě údem

nejkrajnější levici, a v naději ve
spravedlnost Boží myslíme, že tam na
té levici bude mnoho

biskupů, zvláště takových, kteří o
svěřené duše své málo dbají a jen ve
světských důchodech a

marnostech si libují. -

Mnoho ještě dalo by se namítati

jednotlivostí, ale nemohouce se s
nimi zdržovati,

přistupujeme k otázce životné celého
onoho shromáždění. Zač se můžete
považovati ve smyslu

katolického učení? Za sněm církevní
jistě ne, neboť chybí všechny
známky podstatné, a o

rakouské církvi jsem posud nikdy
neslyšel. Jakým tedy
plnomocenstvím mohou shromáždění

ve Vídni biskupové něco platného
uzavřítí? Církevním zajisté nic, nýbrž

jen státním.

Ministerstvo je svolalo pouze na radu, a doufáme, že ministerstvo také toho, co biskupové

uzavřeli, jinak než rady užívatí nebude a smíme li oč prositi, tedy prosíme, aby se to

považovalo za špatnou radu. Neboť, soudíce podle toho pastýřského listu, musí být uzavření

biskupů zcela středověké.

My nenáležíme do počtu přátel

nynejšího ministerstva, ale v této věci přece očekáváme od ministerstva mnohem více dobrého než od porady biskupů. Přejeme si jenom, aby ministerstvo umělo si vyhledati náležitě prameny z kterých by se o pravých potřebách a přání katolíků rakouských (nevyjímajíce kněžstvo) skutečné pravdy dovědělo.

Nová knížka od hraběte Lva Thuna

(N. N. čís. 185-187.)

Máme tedy první českou knížku
sepsanou od rakouského ministra -
neobyčejná to věc ať

posud v české literatuře: „Úvahy o
nynějších poměrech, hledíce zvláště
k Čechům, sepsal

hrabě Leo Thun“. Každý si již snad
pomyslíti může, že čelí tento spisek
hlavně proti straně

politické, kterou my v „Národních

Novinách“ držíme: a právě proto, že pan hrabě zřejmě své

smýšlení vyslovuje, hodláme i my rovněž tak zřejmě, avšak též „sine ira et studio“ (jak pan

hrabě o sobě praví), proti jeho spisu své mínění vyložit. Nynější postavení p. hraběte co

ministra osvěty a náboženských záležitostí ukládá nám povinnost považovati jeho knížku ještě

za důležitější, než by se v jiných okolnostech býti zdála. Celý spis 96

stran v malém formátě,

rozdělen jest na šestero částí; první čtyry jsou více theoretické, v posledních dvou praktických

jedná p. hrabě o nejnovějším stavě politiky slovanské, zvláště české v Rakousích.

Pan hrabě vyslovuje se zřejmě proti vševládě, totiž proti tomu, aby vláda do všech okolností

občanů svých se míchala, všechno sama řídití chtěla „Jak mohou - praví

- zákony rozhodovati

o otázkách, ježto se týkají
náboženství, věd a duševního
vyvinutí? (str. 14.) Moc státní chraniť

důrazně mír a právo proti každému
nepříteli, jak domácímú tak cizímú:
ponechej ale lidem,

aby buď sami, buď ve spolku
sousedském, aneb spojení podle
zvláštních svých interessů

svobodně rozvíjeli svou činnost a
sami pečovali o své blaho“. (str. 17).
Tádný liberální

člověk nemůže tuto zásadu p. hraběte
haněti, ale mnohý se zeptá, kterak se
srovnává takové

liberální pravidlo s tím liberálním
associačním a obecním zákonem,
jaký nám toto

ministerstvo oktrojovalo, do kterého
pan hrabě nyní (musí se rozumět co
stejně smýšlející)

vstoupil, proti kterému alespoň dříve
opposici nečinil? - Bez svobodné
associaace, bez

opravdivé svobodné obce nelze
nikterak, aby lidé rozvíjeli svou
činnost: schvalovat jim tedy

účel a zamezovati k tomu prostředky,
tot' jest trochu ironické. Tolik tedy
musíme proti hlavní

věci namítati, o které jedná p. hr. v
prvních dvou odděleních svého
spisu: jednotlivých

námitek by bylo více. Tak ku př.
praví pan hr. (str. 11), že protivníci
vlad bojují proti vládám

skoro jen lží a podvodem. Tu již

mluví z p. hraběte ministr, ačkoliv
spis sepsán jest v

privátním životě: neboť každý, kdo
historii r. 1848 a 1849 zná, nebude
tuto strannickou

sadu p. hraběte za pravdu držeti; a
má-li se jít o lži a podvodech
mluviti, Bůh ví, neshledal-

li by se v očích vlad onen biblický
trám, pro který se tříška v oku
blížního přece dobře vidí.

Také myslíme, že se pan hrabě mýlí,

pokládaje, že také jest hlavní příčina událostí našich dnů

ta, že vzdělané třídy lidu odpadly (aspoň z veliké části) od upřímného ťivého křesťanství“.

Pan hrabě myslí beze vší pochybnosti tak zvané vyšší třídy, tyto ale, pokud známe dějiny

146

světa, vřdy se velmi málo drřivaly upřímného ťivého křesťanství, nýbrž více zevnitřních (jim

pohodlných) forem, považujúce svaté náboženství Kristovo více jen za potřebnou uzdu na lid

jim poddaný než za pravidlo i pro sebe, a jestli se formálně co nábožňůstkáři chovali, činili to

obyčejně z opatrnosti, aby se jim tato užitečná uzda nestrhala. Již ve svaté bibli N. Z. praví se,

že snáze je projíti velbloudu skrze ucho jehličí, než bohatému do království nebeského na

důkaz, že již to je obyčejná stará vada

vyšších tříd co jim pan hrabě nyní vytýká.

Strany provedení národní rovnoprávnosti ve školách a v úřadech projevuje pan hrabě v třetím oddělení takové smýšlení, s kterým dokonce spokojeni jsme, přejíce sobě, aby se jakožto

ministr praktický držel těchto svých zásad. On praví: Tádnému národu jakožto takovému

nepřísluší nějaká přednost před

druhým, to jest: proto že někdo náleží
k jistému národu, nic se

mu nesmí odpírati neb zakazovati,
čehož by pohledávati mohl jako
práva, kdyby náležel k

jinému národu“. Na stránce 44.
výslovně praví, že se i na vyšších
školách (kde rozumí dle

jiných svých výroků také universitu)
zříditi musí české katedry všeho
způsobu.

Věci, ve kterých se s p. hrabětem
nesrovnáváme, jsou předně veliké,

jak myslíme přeceňování

a vychvalování Němců, jejich
učenosti a zásluh o civilisaci na str.
32., 33. a 34. Čtoucí tyto

strany, musí zrovna mysliti, že pan
hrabě pokládá Němce za první národ
na světě a že je nám

Slovanům jako zrcadlo ve všem k
následování představuje.

Nikdo nebude tvrdit, že jsme se již
vyrovnali Němcům: jinak jest ale,
máme-li si je co vzor k

následování vyvoliti. My především
v tom hledáme budoucí velikost
Slovanů, když by se

nejvíce dle příkladů a vzorů
starověkých Řeků a Římanů, pak ale
Angličanů (severních

Amerikanů) a Francouzů vzdělávali.
Neboť Řekům a Francouzům zdá se
nám nejvíce

podobná býti povaha národní
slovanská a v tom co naši slovanské
povaze chybí, totiž

setrvalost, důkladnost, zdají se nám

Angličané a starověcí Římané
mnohem ctihodnější

mistrové než Němci, kteří se jim v
těchto vlastnostech ještě nikdy
nevyrovnali. A v čem

bychom si my Slované měli vzít
Němce za vzor: v politice? v té jsou
oni sami nejbídnější

školáci, jak zkušenost učí; ve vědě?
v té jsou pedanti, kteří si tvrdou
skořepinou vědy tak zuby

vylámou, že již ani jádro, kdyby se i

ať k němu probrali, okusiti nemohou;
v umění? k tomu

jsou buď příliš chladní, buď příliš
titěrní, buď zase přeučení; zkrátka by
se nejlépe

charakterisovati dali, že jsou velicí
mistři v malých věcech. Není zde
příležitost místo, abychom

slabé strany Němectva rozebírali: ale
máme přesvědčení, že všechno skoro,
co jest na

Němcích následování hodné,
mnohem skvěleji a důkladněji u

jiných národů nalezáme a že

všechno to, co mají Němci
původního u sebe, následování pro
nás hodno není.

147

Tolik o poměru Slovanů a Němců
vůbec; má-li ale p. hrabě přede vším
jen na zřeteli Čechy a

Němce v Čechách, jak se to skutečně
zdá na str. 34., kde praví: „Dokud ale
Slované co do

vnitřní síly a vzdělanosti zůstávají

budou pod Němci, potud musí tito
více platiti v životě jak

občanském, tak politickém“, tu se
zdá p. hrabě zapomínati, že dle
našich dosavadních poměrů

v Čechách všechna česká vnitřní síla
i vzdělanost v německé formě vězela
a Němcům se

připočítala, drtícím násilně (pomocí
vlády) všecken monopol intelligence.
Kdyby ale p. hrabě

obyčejnou německou vesnici v
Čechách porovnal s obyčejnou

českou, sotva by shledal veliký

rozdíl vnitřní síly a vzdělanosti. Sem
tět náleží to, co praví pan hrabě (str.
42.) o divadle'

Neníť to tedy se strany naší (jak se
vyjadřuje p. hrabě) „lichá národní
ctiřádost aneb hledění

okem závistivým na to, co mají jiní“,
kdyť rozličné ústavy pro sebe
řádáme, které jsme ať

posud vlastními penězi a daněmi,
vlastními silami vydrřovati museli

pro cizí čest a pro svou

potupu, totiž pro rozmnožení důkazů,
že máme mnohem méně „vnitřní síly
a vzdělanosti“,

než Němci. Všeobecné sady nemívají
vždycky platnost; ku př. praví p.
hrabě: „Především

budiž dána každému člověku a národu
stejná svoboda, by se o svých silách
vyvinoval“. Byli

ale dva sousedé, kteří mívali před
časy oba po čtyrech koních: při
rozličných příležitostech

sobě ale soused Michl poznenáhla tři koně od souseda Vaška přivlastnil, tak že konečně má

Michl sedm a Vašek jednoho koně. Nyní mají jít oba na příprěť, oba dostanou stejný náklad

(mají se o svých silách vyvinout), a Michl se směje Vaškovi, že tak pomalu jede, ba

pochybuje dokonce, neuvázne-li Vašek někde v blátě. Otázka: Nebylo-li by záslušno, aby

napřed soused Michl sousedovi
Vaškovi ty tři ukradené koně vrátil, a
pak s ním teprv o závod

jel? Myslíme, že toto podobenství
měl p. hrabě, spisuje třetí oddělení
své knížky, dobře na

zřeteli míti, pak by byl snad ledacos
vynechal a ledacos přisadil!

Nyní přicházíme ale již k té části
knížky, ve které se smýšlení p.
hraběte od našeho tak velice

a podstatně dělí, že za nejlepší cestu
pokládáme, napřed v krátkosti

všechny hlavní zásady od

pana hraběte vyřknuté dohromady
sestaviti a pak proti nim tět své
námitky a svůj odpor v

souvislosti přiložit. My beztoho
očekáváme, že skoro každý, kdo se
českou literaturou obírá,

spis p. hraběte přečísti neopomine,
coť si také přejeme, nebojíte se
nikterak, že tím něco utrpí

naše politická strana, poněvadť
můžeme p. hraběti ve všem platné

námítky postaviti.

Pan hrabě myslí, že nejnebezpečnější škůdce věci národní jest ten, kdo z ní udělati chce věc

politické strany; - že by z toho pošlo to, co se nejpatrněji v Uhřích ukazuje; že moc strany

národní prospívá jen vůdcům jejím a novinám jejich; že strana národní nikdy vlády

vykonávati nedovede, že se její mocí nic trvanlivého nemůžete vystavěti; že musí zůstat strana

národní věčně v oposici; že jest
korouhev strany národní cit, a proto
se nedá od ní očekávati

důslednost v politických zásadách,
údové její nemohou býti i v
nejdůležitějších politických

otázkách svorní a musí obětovati své
přesvědčení straně. Tyto všeobecné
sady p. hrabě pak

aplikuje na bývalou slovanskou
Pravici v říšském sněmě, a lituje, že

mnozí mužové pozbyli

svého politického postavení a
váţnosti tím, ťe k této straně
přistoupili. Pan hrabě se vyslovuje

proti kaţdé politické koalici (spojení
různě smýšlejících k jednomu účeli)
a vypočítává na str.

84. historicky všechny (domnělé)
slabosti národní naší strany. Dále
myslí, ťe skrze foederaci

by muselo přestat Rakousko býti
jedním státem; ťehrá velice na to, ťe
naše strana tří slov:

národnost, demokracie a foederace
užívá jako hesla, neurčivši dokonale,
co pod každým

rozumí a jak dalece chce jiti
jmenovitě v demokracii a ve
foederaci, což nazývá p. hrabě

nepoctivým a nechvalitebným,
velikolepým podvodem a hříšným
pohráváním; píše takto

výslovně (str. 88.): „Užívati všech
třech jakožto pouhých hesel,
nepřikládajíce řádné z nich

určitého pojmu, a spojovati v jednu stranu všechny, kdož je přijímají v jakémkoli smyslu, tot'

jest nepoctivost trojnásobná.“

Zastává na str. 86. 87. šlechtictví, vytýká dosti zřetelně straně

(naší) národní, že chce bohatší a znamenitější prohlásiti za bezprávné. Co by získal národ - ptá

se pan hrabě na str. 94. - vyměňiv jeho vlády absolutní za okovy strany samovládní? (čím

myslí naší stranu) a jmenuje nás (str.

95.) hloučkem předbřeznových
„vlastenců“, osobujících

sobě výhradní monopol ve
vštěpování lidu své státnické
moudrosti, která větším dílem

vypůjčena jest ze západní Evropy.
Celý svůj spis uzavírá ale p. hrabě
následující

pamětihodnou sadou (str. 96.):
„Revoluce, ve které ťijeme nedojde
svého konce dříve, dokud

se vševládnost sněmovních většin

nestane právě tak nemožnou, jako
vševládnost absolutního

mocnáře anebo absolutní
byrokratie!“ - O této poslední St.
Simonistické sadě domýšlíme se

ke cti p. hraběte, že jest jenom
výrodek jeho neohebnosti v češtině,
nebot' se ostýcháme

rozuměti jí v tom smyslu, v jakém
zde stojí.

Tento zde v krátkosti vyložený chod
myšlének pana hraběte ukazuje dosti
zřetelně, že celá

knížka vlastně čelí proti straně naší
aneb ještě zřetelněji proti „Národním
Novinám“ a jejich

dosavadnímu směru. Nezbývá nám
tedy nic než buďto od svého
dosavadního směru upustiti,

aneb dokázati p. hraběti, že jeho
myšlenky jsou nepravdivé, čím se
pak náš směr sám

ospravedlní.

Pan hrabě vystavěl celý svůj systém
na třech hlavních, ale mylných

zásadách: předně, že

strana národní jest vedena pouhým
citem, za druhé na chybné zásadě o
účelu národní strany a

za třetí na chybné zásadě o
politických stranách vůbec.

Dovedeme-li dokázati, že smýšlení p.

149

hraběte v těchto třech věcech jest
chybné, padne sám o sobě celý jeho
system, který na nich

spočívá.

My tedy pravíme: Naše národní
strana není vedena pouhým citem,
nýbrž snažení národní

krome citu také způsobeno a vedeno
jest zásadami čistě rozumovými. Na
následujících

pravdách spočívá budova našeho
národního snažení: Kromě toho? že
každá národnost již jako

zvláštní plod všemohoucí síly
zasluhuje život a vznik, a tedy
pěstovati se má vždy k většímu

květu; kromě toho ještě také jest

národní rovnoprávnost nevyhnutelná
a hlavní výminka každé

opravdivé politické svobody. Neboť
kdekoli se jedna národnost (jeden
jazyk) zanedbává a

odstraňuje, a druhý zvelebuje,
nevyhnutelný následek v běhu času
musí býti ten, že vznikne

nerovnost mezi občany mluvícími
těmito jazyky; občané té národnosti,
která se zvelebuje,

mají více práv, než občané zanedbané

národnosti; oni se poznenáhla vytlačí
ze všech úřadů,

nemají přístupu ke vzdělání a tudy
jsou uvedeni do nevyhnutelných
škod, zkrátka nastane

aristokracie plemene a národnosti. A
poněvadž ve svobodných státech
většina vládne, není pro

onu národnost, která v menšině jest, i
při nejsvobodomyšlnější ústavě
nikdy možnost, vybaviti

se z onoho ukřivdění, protože nemůžte
nikdy přehlasovati onu většinu

jinonárodní, která od

svých předností dobrovolně neupustí.

Proto jest ale hlavní starost každého
národu pojistiti si

především svou národnost a jazyk
jakožto nevyhnutelnou a právní
výminku demokratické

rovnosti. Kromě toho jest jisto, že
ztracená politická svoboda jednou
ranou, jednou chvílí opět

nabýti se může, ztracená národnost
ale již nikdy, a potlačená velmi těžce,

takže národ na

takovou ránu často mnohá století
postonává, nemoha ani docela
zahynouti a v jiný národ se

přetvořiti, ani již dokonalých sil
nbyti, aby se vyrovnal svým
soupeřům: a tak co bídny

opovrhel, co služebník jiného národu,
odsouzen jsa na vždy jen k nejnižším
třídám, mnohé

století bídny život vésti musí.

Právě proto pro všechno jest první a

nejhlavnější starost každého národu,
pojistiti sobě co

možná nejvíce národní rovnoprávnost
svou: tato životní starost musí
předcházeti všeehny

ostatní, a kdekoli se jedná o
nebezpečí národnosti, mizí všechny
ostatní ohledy.

Tyto jsou zásady, na kterých spočívá
smýšlení a politické svědectví strany
národní, a kterých

sobě každý vzdělaný spoluúd této
strany dobře vědom jest, nejsa veden

pouhým citem, nýbrž

jsa veden rozumem a citem lásky k
svému národu jen rozehrán k větší
činnosti a obětavosti.

Strana národní není tedy vedena
pouhým citem, a tu pak odpadají
všechny konsekvence, které

p. hrabě z této své sady táhnul, ku př.
že nemůžete být důsledná v politických
zásadách.

150

Za druhé má ale p. hrabě mylné

ponětí o účelu národní strany. On
totiž nepovažuje, že trvání

národní strany v politice jest jenom
na čas totiž k úplnému provedení
rovnoprávnosti v životě

a k pojištění národnosti pro všechny
budoucí časy. Národní strana může
tedy rozumným

způsobem jen tak dlouho trvati, ať
toto docíleno bude, pak ale sama
sebou přestává, protože

jest práce její dokonána. Pan hrabě
nám ovšem namítne, že

rovnoprávnost již vyřknuta jest:

my ale odpovíme, že ovšem slíbena,
ale ještě nikdy neprovedena ve
skutečnosti, a poněvadž

při uvádění této rovnoprávnosti do
žítí mnoho nejrozmanitějších může
být způsobů a

stupňů²³, že zapotřebí jest, abychom
dříve neustáli, až dokonce provedena
bude. V tomto

ohledu rovná se národní strana
docela těm politickým stranám, které

tak často vinikati vidíme,

ku př. v Angličanech, a které si
především provedení jistých
jednotlivých věcí (emancipace

katolíků, zrušení obilních zákonů) za
úkol vybraly, všímajíce si ostatního
tak dalece, jak toho

jejich hlavní předmět žádá. S úplným
provedením rovnoprávnosti přestane
tedy i národní

strana, do té doby ale ještě řádným
způsobem se nedá odrozumovati:
rovněž tak musí povstati

zase v to okamžité, kdyby národní rovnoprávnosti opět nebezpečí zahrozilo.

Po takovém výkladu odpadne tedy hned všechno to, co p. hrabě vytýkal straně národní na

tomto mylném základu: totiž že musí zůstat věčně v opozici, kdežto ona zůstane v opozici

jen až do provedení rovnoprávnosti a pak odstoupne (jako národní strana, rozpadnouc se

podle rozličných zásad též na
rozličné strany). Pak že nemá ve
všem stejné smýšlení: kdežto

ona nepotřebuje mít, tak dobře jako
tesařové pracující na jedné střeše
nemusejí být stejné víry,

aniž to jejich práci na ujmu býti může.
Pak že strana národní nedovede vládu
vésti, což ovšem

také řádné národní straně ani nikdy
nenapadlo, co se také docela příčí
její systému. Účel její

nemůže býti jiný, než přinutiti vládu k

provedení rovnoprávnosti ve všech
odvětvích, kde toho

zapotřebí jest. Aby ale mohla být
nějaká česká neb německá neb
maďarská neb španělská atd.

vláda, jest tak nesmyslné jako české
neb španělské náboženství, česká neb
španělská

arithmetika. Ovšem ale mohou
jednotlivé části národní, které mezi
sebou v politickém

smýšlení sjednoceny jsou, velmi

dobře vládu vésti.

Náhledy ale, které p. hrabě projevuje o tvoření politických stran, skutečně by více příslušely

některé ideální slečince než rakouskému ministrovi. Te užíváme slov národnost, foederace a

demokratie za heslo, neurčivše zcela zevrubně a snad jako v nějakém právním spisu význam

jednohokařdého, proti tomu horlí až urážlivým způsobem, nazýváje to nepoctivostí. Pan

23 Někdo si myslí ku př. že již to pro
Čecha jest velká rovnoprávnost, když
není pro užívaní svého jazyka

potrestán! Red.

151

hrabě zdá se nevědět, neb dělá se
jako by neveděl, v čem záleží celé
umění, utvořiti veliké

politické strany: totiž ve volení
praktického hesla, a že čím šťastněji
toto heslo jest vyvoleno,

tím větší a tudy mocnější jest strana.
My si to právě za velikou zásluhu
pokládáme, že jsme

taková hesla, jako jsou: národnost,
demokratie a foederace, vyvolili a
doufáme, že „sub hoc

signo“ bude většina na naší straně.
Nejsou to právě tak nahodilá slova,
nýbrž nutně jedno z

druhého vyplývají a vyznačují
dohromady nejlépe v krátkosti
všelike přání veliké většiny

rakouských národů. My chceme

poctivou demokracií, bez národnosti
není ale možná pravá

demokracie, a bez foederace není zas
možná v Rakousku národnost, protože
z tolika

rozličných národů složeno jest; proto
tedy chceme národnost, demokracii a
foederaci zároveň.

Není to také, jak p. hrabě myslí,
jenom házení nějakými neurčitými
slovy: čtoucí naše noviny

musí již míti z rozličných ustavičně

se opakujících článků ponětí, jaká
jest naše demokratie,

naše foederace, a co řádáme k
uskutečnění národní rovnoprávnosti.
Proto také myslíme, že

pan hrabě nespravedlivě a vášnivě
proti nám (ač ne zcela zřejmě, ale
přece alespoň indirekte)

užil předhůzky, že chceme bohatší a
znamenítejší prohlásiti za bezprávné.
Naše demokratie

není tak závistivá abychom bohatým
jejich jmění a znamenitým jejich

znamenitost záviděli,

tím méně tak zlodějská, abychom jim
jejich jmění a jejich zaslouženou
znamenitost

odcizovati chtěli: že však
nezaslouženou znamenitost neradi
cítíme k tomu se arcí

přiznáváme, a to jest právě jedno z
hlavních pravidel naší demokracie.

Nepraktičnost svého pořadování zdá
se, jako by byl ani p. hrabě nepovážil.
Kdyby ku př.

jenom docela stejně smýšlející do
jedné strany sestoupiti měli, a
kdybychom jenom pět

rozličných druhů (stupňů) foederace,
tět tolik demokratie a tět tolik v
pořadavcích národnosti

přijali (ačkoli jich jest bez konce,
protože skoro každý člověk o těch
věcech má svoje mínění,

jeden jda dále, druhý jsa s málem
spokojen), již by tu vypadlo dle
obyčejné kombinace $5 \times 5 =$

$25 \times 5 = 125$, pravím sto dvacet pět

rozličných stran. Je to ale možná :
bylo by to dobře ? - My

ani se nechceme domýšleti, že by pan
hrabě snad dle zásady „divide et
impera“ chtěl na více

stran své odborníky rozděleny mít.

Jestli to ale jest nepoctivé, podvodné,
(jak p. hrabě praví) lidi rozmanitých
nuancí, avšak v

hlavních zásadách svorné do jedné
politické strany sebrati, pak musí
nazvati p. hrabě celý svět

(v úplném smyslu toho slova)
nepoctivým, neboť všude se dělí celý
národ obyčejně jen na

dvě neb na tři politické strany, ba za
neštěstí se pokládá, když by se příliš
mnoho stran jevilo.

Jaká ku př. rozmanitost smýšlení v
obou stranách, kde celý národ se dělí
jen na stranu

liberální a neliberální? Ať tedy jde p.
hrabě a nadá všem anglickým
Whigům a Toryům

nepoctivých a provozujících
velkolepý podvod! Ať to samé učiní i
sev. americkým

demokratům a republikánům ! -
Myslíme, že p. hrabě sám
překvapenost a vášnivost tohoto
výroku svého uznati musí.

Pokud svět bude světem a člověk
člověkem, nenajde p. hrabě nikde
politickou stranu, jejížto

údové by se ve všem srovnávali:
vždyť pak ani mezi dvěma přátely

nemůžte býti úplně stejné

smýšlení To však celku nic nevadí :
jeden k vůli druhému musí v něčem
ustoupiti, aby zas

onen jemu k vůli ustoupil; někdy
zůstane na vrchu mírnější, někdy
prudší ťivel celé strany; v

celku ale se vŕdy dle jednoho smyslu
pokračuje.

Jsouce ostatně přesvědčeni, ťe pan
hrabě ve kníťce své vyslovil upřímně
svoje přesvědčení a

svou dobrou vůli, kterou jsme jemu v celku nikdy neodpírali, nechceme ani před ním tajiti

toho, že nám ani možno není určití již nyní úplně a do podrobnosti té foederace, kterou jsme

sobě za heslo vyvolili. My se neštítíme veřejně toho vyznati, proto, že myslíme, že nyní řádný

vůbec ani nemůžte napřed něco podobného určovati. V tom musí být slyšán hlas všech národů

rakouských, a jeden národ, jedna

strana nemôže sama o sobe ťadného
rozhodného hlasu sobe

osobovati. Zásada naše ale v tom
ohledu jest ta, ťe kaťdý jednotlivý
národ v Rakousích jest

sám sobe účelem, a říše rakouská
toliko prostředkem k dosaťení těchto
účelů jednotlivých

národů: a v tom myslíme, ťe leťí
kořen foederace, kdeťto naopak
centralistům říše za účel

platí a jednotlivé národy ienom za

prostředky. Na příštím říšském sněmu uvidíme jistě dle

těchto dvou zásad rozděleny všechny zástupce celé říše, celý sněm rozpadne se na dvě strany:

centralistů a foederalistů.

Foederalisté budou sebe vřdy považovat napřed za Čechy,

Chorvaty, Srby, Poláky, Rusíny, Maďary, Vlachy, Rumuny atd., a pak teprva za Rakušany:

kdežto naopak centralisté především za Rakušany (za Němce, což v tomto

pádu jest

synonimum) a pak teprva za
provincially té neb jiné provincie.
Centralista i foederalista,

ačkoliv v jejich vyznání víry ještě
není formulováno, přece se velmi
ostře od sebe dělí, a z

každé maličkosti se poznati mohou;
ku př. foederalistovi slovo provincie
jest k smrti protivné,

kdežto centralista jím ustavičně a s
libostí okolo sebe hází.

Některé výroky p. hraběte, nesoucí
na sobě patrné známky strannosti a
mrzutosti právě k naší

straně, nemůžeme též mlčením
opomenouti. Co ku př. znamenati
mají ony okovy strany

samovládní, přirovnané od něho k
absolutní vládě? Každý ví, že naše
strana rovněž jako

každá jiná nemá žádných prostředků
někoho nutiti, aby s ní držel: každý
drží s námi tak

dlouho, pokud uznává, že cesta naše

jest pravá a pokud se shoduje s
naším smýšlením. My

nemáme řádné vojenské exekuce,
řádné řaláře, řádné tresty, kterými
bychom někoho nutiti

153

chtěli, aby to, co pravíme, za
spravedlivé uznával! Zdá se tedy,
jako by přiveden byl k

takovému výroku pan hrabě jenom z
trpkosti nad politickou porádkou,
kterou za onoho času

šťastně od nás utrpěla jeho strana.

To samé platí též o výroku p. hraběte, že prý moc strany národní jenom vůdcům a novinám

jejich prospívá“, ve kterém každý alespoň co se novin týče, pozná narážku na spisovatele

tohoto posouzení. Pan hrabě dobře ví, že vůdcové národní strany naší od své strany řádného

jiného prospěchu nemají, než jakého vůbec užívají vůdcové každé politické strany, totiž vlivu

a váţnosti. Avšak i to opět závisí od dobré vůle strany samé jako všude jinde. Co se ale novin

týče, jest známá věc, ťe prospěch kaţdých novin (vyjmouc takové, které někdo vydrţuje a

uplácí), závisí jenom od nich samých; které noviny mají schopnosti, získati si více přátel, těm

se vede ovšem líp, neţ takovým, které lidé ani zadarmo bráti nechtějí. Pan hrabě tět dobře ví,

že my k předplacení na svoje noviny
nikoho nutiti nemůžeme, a že bychom
se také styděli

snad nějakých kramářských a
dorážlivých prostředků k rozšíření
jejich užívati.

Rovněž tak nevíme, co mohl pan
hrabě mysliti slovem monopol, a tím
že nikoho jiného k

slovu připustiti nechceme. Snad nás
nebude považovati za tak
dobromyslně-hloupé, abychom

nechali strany nám protivné, jako ku

př. Vlastimilo-Wurmbrandskou v
tichosti se rozšiřovati,

neopírajíce se proti ní ze všech sil?

Vůbec nesluší p. hraběti výrazů, jako
„hlouček předbřeznových vlastenců“
užívati, neboť on

sám náležel do tohoto „hloučku
vlastenců“, a teprva později více k
straně šlechtické přilnul, a

jmenovitě po událostech červnových
dokonce se s naší stranou
rozpadnouti a roznepráteliti

musel.

Proto by se měl s ohledem na tuto stranu vždy držeti známé národní písničky:

„Hněvej ty se na mne nebo nehněvej,

Jen když mne potkáš, pozdravení dej!“

to jest: on může nyní jakožto nepřítel důvody vystupovati proti naší straně, ale neměl by

nikdy mluviti potupně a pohrdavě o těch, do počtu kterých se dříve

náleţeti nestyděl.

Ku konci nemůţeme ještě nezmíniti
se o tom, co vytýká p. krabě (str. 81)
Pravici slovanské:

„Podporovala v Kroměříţi celým
svým počtem hlasů onu stranu
sněmu, od které z Vídně byla

vypuzena, votázce národnosti se
dokonce nedotýkající proti vládě té,
která se zmuţila

154

prohlásiti konečně nepřátele Slovanů

v Uhřích za nepřátele Rakouska.“ V
této pamětihodné

sadě vypočetl se p. hrabě
mimovolně líp než v nejdokonalejším
zrcadle. Jak známo jednalo

se tam o hlavní zásadu, „pochází-li
všechna moc z lidu“, a tedy snad
měla Pravice slovanská

(jak myslí hr. Thun) ze msty proti
Němcům upíratí takovou hlavní a
základní pravdu ? Měla

snad ze zdvořilosti k vládě a ze zášti
proti Levici hlasovati proti svému

přesvědčení ? Te

ostatně ani vláda nevystoupila proti
Maďarům ze spravedlnosti k
Slovanům, nýbrž pro vlastní

svůj prospěch, to ví p. hrabě tak
dobře, jako každý jiný.

Statečnost politická

(N. N. čís. 190.)

- Stálost, vytrvalost a neohroženost
politická jsou vlastnosti, které
nevyhnutelně národ míti

musí, chce-li upevniti svoje práva a svou svobodu: bohužel ale těchto vlastností ještě po řídku

nálézáme. Jak mnohý mezi přátely svými aneb někde v hostinci, aneb jak říkáme za větrem ať

přes příliš zuřivý a radikální člověk, svěsí hlavu, ohne hřbet a poníží svou mysl, jakmile s

úřady co činiti má, jakmile strana jemu ve smýšlení politickém protivná zvítězí a své odpůrce

ustrašovati a pronásledovati počíná.

Jak mnohý, jenž v roku 1848
bouřlivým svým

radikalismem ať všechno děsil,
jemužto tenkrát všeho bylo málo,
jemuž se celý svět zdál býti

neliberální a reakcionářský, jak
mnohý, pravím úhlavní radikalista z
minulého roku obchází

nyní s kloboukem v ruce jako
zmoklá slepice v ustavičných
úzkostech, aby si někdo

nevzpomněl na jeho lonskou

zuřivost.

Jaká jest asi příčina tohoto tak obyčejného úkazu? - Ovšem jest příčin více, my však zde jen

na jednu hlavní poukázati obmýšlíme. Ťe jsou vůbec lidé beze všeho mravního charakteru,

kteří vťdy jen s tou stranou drťí, která vyhrává, kteří se tedy i v loni beze všeho přesvědčení a

bez mravního pudu k liberální straně přidali, domýšlejíce se, ťe musí zvítězit a ťe pak při tom

i oni uloví lecjaký výnosný úřádek
nebo něco tomu podobného: o tom
všem, jakožto věci

příliš sprosté, obyčejné a mizerné
nechceme ani slov šířiti. Takoví lidé
budou dnes sloužiti

absolutní vládě za denuncianty a za
biřice, a zítra, kdyby se věci obrátily,
budou své

nejpoctivější spoluobčany věšet na
lucerny a připravovat pod guillotinu,
vždy ale budou

vyhledávat beze vší svědomitosti jen svého špinavého zisku.

155

My však zde jen chceme jednati o poctivých ale slabých lidech, a o příčině, proč oni jsou

nestálí a lehce zastrašitelní ve svém politickém smýšlení. Příčina toho jest neurčitost a

nejasnost jejich politického smýšlení. Puze jsou jenom okamžitým citem a neurčitým

nadšením, nedovedli si ještě utvořit
v hlavě pevný systém politických
zásad, a proto kolikráte

jim v nadšení přeskočí několik
koleček a hodiny jejich politického
smýšlení hrozně hřmotí,

najednou ale zase bez pohnutí státi
zůstanou. Právě proto, že se jejich
smýšlení politické

nezakládá na dobře promyšlených a
ustálených zásadách, lehce se
zaleknou a netroufají si to;

co skutečně smýšlí, vřdycky tak

činem vyznati, oni mají jen jakousi
sváteční politiku mezi

přátely a při sklenici, ale všude ve
skutečném životě jenom všední. Když
slunce svítí liberální

straně, poletují jako motýlkové v
nejpestřejším barevném blesku: když
ale se obzor zahalí

mraky a od daleka bručí vládní hrom,
již hned zalézají jako červíkové do
svých dírek.

Mužové ale, kteří dle pevných zásad

smýšlí, kteří si utvořili pevná
nezrušitelná pravidla v

politice, přes které nikdy ani
nepřeskočí ani nepodlezou: takoví
dovedou v čas přílišné

politické bujnosti odporovat
přemrštěncům, a nedbajíce toho,
jestliže při tom často utrtí

nezaslouženě nadávky, umějí
ochladiti jejich přílišnou zapálenost a
uchrání tím kolikráte vlast

od velikého neštěstí, za to ale se také
nebojí v zarmoucených dobách

politické sklíčenosti

povznéstí neohroženě hlasu svého
proti škůdcům a nepřátelům
svobody. V politice musí

každý napřed sám se sebou a se svým
svědomím býti urovnán a
přesvědčen, že nic

nespravedlivého a nic pro vlast
škodlivého neřídá, pak ale když
jednou tohoto přesvědčení

nabyl, nesmí se také báti a ostýchat,
toto své přesvědčení jakožto věc

dovolenou a poctivou

všude před každým a buď si to císař
sám vysloviti a zastávati. Jen
takovým způsobem můžete

opravdu svoboda pravá vzniknout a
pro budoucnost se ustálit.

Porota

(N. N. 23. září 1849.)

Podali jsme v 216. čísle N. N. svém
nový zákon prozatímní o sestavení
porotních soudů ve

přestupcích tiskových, sestavení od
nového ministra spravedlnosti p. ryt.
Schmerlinga, který

nám tuto podává ve svém novém
úřadě první důležitý okus.

Nebot netřeba snad ještě opakovati,
že svoboda tisku nejhlavnější a
nejprvnější jest základ

svobody a práva, poněvadž jenom
skrže svobodu tisku možno jest
srozumění bud' všech aneb

alespoň veliké části občanů k hájení
svých práv.

Svoboda tisku ale záleží v tom, aby
každý občan právo měl, pomocí tisku
své smýšlení

veřejně všem svým spoluobčanům
oznámiti a sděliti, a teprva tenkrát,

aby za to trestán byli

mohl, kdyby vytisknouti dal něco
nepravého a škodlivého. Poněvadž se
ale skrze svobodu

tisku hlavně na světlo přivádějí
rozličné nepravosti a chyby úřadů, a
mnohé věci, které vládě

nebývají k libosti: proto také nemají
ve svobodném státu úřadové právo a
moc potrestati

někoho pro přestupek tisku jinak, než
když od poroty odsouzen byl. Porota

ale jest soud

svobodných, neodvislých
spoluobčanů, kteří bez ohledu a beze
strachu před vládou jen podle

svého svědomí rozhodují, dopustil-li
se skutečně obviněný něčeho zlého
nebo

nespravedlivého. Neboť kdyby toto
usouzení odevzdáno bylo úřadům,
nesměl by zajisté

nikdo (coť jest ale pro občanstvo
nejhlavnější věc) chyby vady a
přestupky úředníků veřejně

tiskem vytýkati a odhalovati, sice by
byl ustavičně trestán a pronásledován
od rozličných

slavných a neslavných úřadů a
soudů. Nejlepší příklad tohoto můžeme
míti obecnstvo na

redaktoru N. N., jenž pro nejostřejší
posouzení oktrojované ústavy od
veřejného soudu

porotního na žalobu vlády nebyl
odsouzen, ale od té doby již po
dvakrát pro tu samou věc

trestán byl od vojenských úřadů po
tajném soudu. Z toho ohledu jest
tedy samostatnost

porotníků první a hlavní výminka
svobody tisku.

Co se tohoto nového zákonu o
sestavení poroty týče, nesrovnáváme
se my s těmi novinami,

které tuto práci p. Schmerlingovu
přes příliš pohanily, poněvadž my
nenacházíme příčin

důstatečných k takové
nespokojenosti. My přesvědčeni

jsme, že porota sestavena dle tohoto
zákonu důstatečná bude k zahájení
práva svobodného tisku, a
neobáváme se nikterak jejich
výroků.

Ovšem, že nikdo mysliti nebude, že
snad my tento zákon za velice
liberální považujeme: ale

prozatím dost již, když jest obстойný a
beztoho budoucímu sněmu říšskému
zůstaveno jest dle

smýšlení svého liberálnějším se

ukázati.

Dle tohoto nového zákonu bude porotníkem každý 30letý zachovalý občan, platící přímé

daně 5 zl. stř. (ve městech pod 10.000 obyvatelů) a 10 zl. stř. (ve městech přes 10.000 obyv.) :

bude tedy porotníkem skoro každý mistr, každý obchodník, a vůbec každý, kdo podle ústavy

voličem jest do dolejší sněmovny říšského sněmu. Všechno úřednictvo, vojsko a kněžstvo jest

z poroty vyloučeno, z té příčiny, aby
nebyli soudci ve vlastních
záležitostech. Očekáváme

ovšem s jistotou, že budoucně ať
vyjde nějaké provisorium o porotě
vůbec (a nejen ve věcech

tisku) hodnost porotníků také
alespoň všem těm dána bude, kteří
budou voliči do zemských

sněmů.

Těť vytýkáme p. ministrovi jakoťto
nevčasné ono ustanovení v § 5 , dle
kterého jest vyloučen

kaťdý, kdo byl na půl leta do řaláře
odsouzen. Takové ustanovení by
mohlo být spravedlivé

jen tenkrát, kdybychom měli jiť řádné
a neodvislé soudy; ale nyní, kdeťto
po většší části

mocnářství panuje právo vojenské a
kromě toho největší nepořádek v
úřadech, jak snadno jest

býti odsouzenu do řaláře, a jak

nespravedlivé zbavovati pak za to navždy konstitučního práva.

Musíme ale též obrátiti pozornost obecnstva na nedbalost redakce „Const. Blattu,“ která § 14

tohoto zákonu velmi reakcionářským způsobem vykládá. Smysl tohoto § v onom zákonu jest

ten, že městská rada ze sebe vyvolí 4-12 údů, kteří budou s krajským, neb zemským

přednostou vybíráti a voliti náležitý

počet z počtu všech k tomu
schopných občanů. Redakce

„Const. Blattu“ ale tomuto § (ačkoli
je německý) tak špatně vyrozuměla,
že prý sám krajský

neb zemský přednosta (tedy úředník)
sobě z městské rady vybere těch 4-12
osob, které

porotníky voliti budou. V zákonu
totiž stojí: Der Landeschef hat
mindestens 4 und höchstens

hiez 12 abgeordnete Mitglieder des
Gemeinderaths einzuberufen atd. To

by ovšem byla

pěkná správa, kdyby sám krajský si ustanovil ty, kteří porotníky voliti mají: pak by také sám

krajský mohl soudit tak dobře jako ta porota, kterou on sám si vybral. Takový ale není smysl

zákonu p. Schmerlingova.

Ostatně ale vydání tohoto zákonu o sestavení poroty v tuto dobu naplnilo nás potěšením proto,

že považujeme tento zákon za

předchůdce brzkého zrušení stavu
obležení, onoho stavu, jenž

nám způsobil Tantalskou konstituci a
kterýžto stav obležení patrně jen proti
svobodnému

tisku čelí. V oktrojované ústavě od 4
března čteme také následující
paragraf:

§ 83. Všechny ústavy jednotlivých
korunních zemí, tvořících říši,
vstoupějí v život v běhu r.

1849, a musejí předloženy býti
prvnímu společnému rakouskému

říšskému sněmu, který

svolán bude po zavedení oněch
ústav.

My jsme již tolik vytrpěli proto, že
jsme odporovali oktrojované ústavě
od 4 března: ejhle!

činíme tedy pokání a opíráme se o
tento § 83. jako o sloup! Rok 1849 již
se ku konci chýlí,

zbývají jenom tři měsíce, a ještě v
tomto roce podle císařského slova a
slibu musí být svolán

zemský sněm království českého.
Před volbou do tohoto sněmu musí
ale přestatí všeliký

nekonstituční stav vojenský, aby se
dály volby svobodné. My ale
nevidíme ještě řádné

přípravy k zavedení ústavy zemské v
Čechách v roku 1849 ba ještě ani
tato ústava prohlášena

není.

Činíme tedy ministerstvo na tento §

83. oktrojované ústavy pozorno, s tím doložením, aby se postaralo o to, by císařské samovolně dané slovo neuskutečněním tohoto slibu v lehkost

uvedeno nebylo. V tom pevném přesvědčení, že se ministerstvo ani opovážiti nesmí,

nevykonati tento § 83, ku kterému JMC. samo radilo, těšíme se již blahou nadějí, že brzy

budeme užívatí aspoň těch obmezených konstitučních práv,

kterých nám ponechala ústava od

4. března, a že již konečně nastane ten
čas, ve kterém poctivý člověk
každodenně z lůžka

vstane s tím blahým přesvědčením,
že nebude moci tohoto dne do žaláře
přijíti.

Uspořádání obcí místních

**Interpellace k panu ministru
vnitřních záležitostí.**

(N. N. dne 30. září 1849.)

V přednešení pana ministra dra.
Alex. Bacha strany organisace
politických správních úřadů v

království českém, čteme mezi jiným
také tato chvalitebná slova:

„Týť duch, pravé svobodě přiměřený,
jenť každé ťivota schopné osobnosti
šetří, v

rozmanitosti souhlasnou jednotu
hledá a části v organický celek
spojuje, provívá také základní

rysy obecního zákonu.“

„Obec místní nesmí býti pokládána ani za náhodné spojení osob, ani za místní spolek lidí,

jenž pouze pro administraci a ulehčení státního ťivota se sestoupili; také není pouhou částí

státního stroje, kterou libovolně rozdrobovati a spojovati možno. Obec místní povstala ze

svobodného spojení více rodin na jednom místě bydlících, a stále spojení toto se zakládá na

společných bud' místních bud'

vyšších interesech.“

Máme ať posud příliš velikou úctu k
panu ministru Bachovi, než abychom
ho v podezření

míti mohli, že jinak mluví a jinak
jedná, a nemůžeme sobě tedy
nikterak vysvětliti nynější

jednání s obcemi našimi se strany
úřednictva. Na všech stranách
království českého nutí se

159

obce přirozené (to jest vesnice), aby

se jich ať patnáct a více do jedné
obce spojilo, úředníci

činí toto rozvržení samovolně,
neptajíce se často ani obcí samých,
na mnohých místech straší

nynější patrimonialní úředníci
vesničany tím, že sobě budou muset
nynější vrchní a správce

za purkmistry vyvoliti, že budou
muset veřejná obecní stavení, žaláře
atd. vystavěti, že budou

muset mít zkoušené a placené radní v
obci, že svému obecnímu úředníku

budou muset 400-

600 zl. stř. platit ročně, a k vůli tomu
všemu. že se prý musí tolik vesnic
dohromady

sestoupiti, aby mohly všechna tato
břemena nésti.

Krajský čáslavský, p. David, vydal
dokonce N. Ex. 14496
kamenotiskem na Bůh zdař

sestavený rozvrh všech obcí kraje
čáslavského dne 10. září t. r. wie er
sich bewogen gefunden,

selbezusammen zustellen“ (jak sám praví), a rozdělil celý čáslavský kraj jen na 131 obcí a k

tomu ještě tak šikovně, že některá obec asi 150, některá přes 6000 duší čítá, a ohlásil, že

každá obec ve čtyrech nedělích se proti tomuto rozvržení prohlásiti může.

Většina vesnic ohlašuje všude, že samy pro sebe obcí zvláštní zůstatí chtějí, na to ale příliš

málo dbají úředníci, jimžto svěřena

jest organisace obcí, nýbrž považující se za úplně

plnomocné poručníky, přistřihují obce, jak jim napadne s největším ohledem jen na bývalé

vrchnosti. Kterak toto vše srovnávati se může s obecním zákonem, kterak se svrchu

uvedenými pěknými slovy pana ministra ? Jaké to jest zakládání svobodných obcí, když první

a hlavní začátek má býti libovolnost

autokracie úřednické, rozhodující
nad celou budoucností

jednotlivých vesnic, svazující násilně
dohromady to, co nechce býti
pospolu a zničující

vlastně celý obecní život.

Obecní zákon nepřipouští dokonce
takového nucení a násilného
spojování 10-15 vsí do jedné

obce, to jest jinými slovy řečeno
úplné zničení celé obce. Dle kterého
tedy zákonu by se

podobné věci u nás děti měly,
nepochopujeme dokonce, aniž také se
domyslit nemůžeme

nějakého poctivého úmyslu při této
věci. Nám jenom jest známo, že se v
jedné korunní zemi

již od vlády skrze cirkuláře
prohlásilo, že jednotliví šlechticové a
bývalé vrchnosti, mající

veliké statky, mohou též samy pro
sebe zůstat, nepřipojivše se k žádné
obci. Nechceme tuto

neliberálnost toho ustanovení,

čelícího k zavedení nové
poddanosti²⁴, obšírně vypisovati, ale
pravíme: když tedy jednotlivému
člověku, jednomu statkáři volno jest
býti samostatně pro

sebe, proč také ne sebe menší
vesnici? Dále nám též povědomo jest,
že pan ministr vydal

²⁴ Veliký statkář nepřináležející k
žádné obci, stojí bezprostředně pod
okresním úřadem, utvoří okolo sebe
z lidí

svých služebných a dělnických za
krátký čas svou vlastní
„patriarchální“ jurisdikci, zavede si
pěkně dořívotní

robotu, v čem mu naše dosavadní
zákony nepřekáží, a brzy budeme
míti zase vrchnosti a poddané. Red.

160

instrukci, aby úředníci organisující
hleděli více vesnic do jedné obce
spojiti: toto však ale se

nesmí vynucovati, nýbrž jen dle
vlastní vůle obcí zaváděti. Zdá se

tedy, že úředníci špatně

rozumí jak zákonu obecnímu tak instrukci ministerské.

My této instrukci ministerské jinak rozumět nemůžeme, leč v ten smysl, aby se sem tam

některé vesnice, blízko sebe ležící a přející sobě toho, do jedné obce spojily, ne však aby se

místo obcí celé okresy utvořily.

Má-li se svoboda obce, život veřejný obecní, který jest

skutečně jak zákon obecní praví,
základ svobodného státu, dokonce
ubiti, ať se to raději stane

zjevně, abychom věděli o tom, ne ale
pokoutně a zákeřnicky. Kdož by ale
byl tak zpozdlý,

aby nepozoroval, že spojením mnoha
vzdálených od sebe vesnic do jedné
politické obce

pravá svoboda obecní do čista se
vyhubí. Nepohodlí, choditi několik
hodin cesty k obecním

poradám, hašteření a ťárlivost

jednotlivých vesnic dohromady
spojených, brzy zhnusí

občanům samosprávu a byrokratie
uhnízdí se brzy na rozvalinách
zkaženého podvodně ťivota

obecního. Dosavadní jmění zůstane
dle zákona obecního každé vesnici
pro sebe, třeba se i s

jinými spojila: dobře, ale jak se toto
jmění vynaložití má, o tom bude
rozhodovat výbor

obecní, tedy ne ona sama, nýbrž ty

ostatní s ní spojené vesnice budou jí
určovat, co se svým

jměním dělati má. To jest zrovna ta
samá svoboda, kterou měly obce ať
posavad: jmění bylo

také jejich, ale slavný úřad jim
poroučel, co s ním dělati mají. A co z
toho mám, poroučí-li s

mým jměním pan vrchní nebo výbor
cizí? Svoboda jest v tom, abych sám
dle svého

přesvědčení jednati mohl. O
nepohodlí, které vznikne tím, že

množství dosti znamenitých

vesnic ani doma řádného
představeného míti nebude, nechci se
ani zmiňovati.

Zkrátka řečeno, obec nedá se utvořiti
od některého úředníka na papíře,
obec utvořila se sama

během mnohých století, a na to se
musí hlavní ohled bráti. Společné
vedle sebe žití občanů

jest hlavní známka obce, a vzdálené
od sebe na hodiny vesnice nebudou

dohromady nikdy

pravou obcí, třeba stokrát na papíře
spojeny byly. Doufáme, že pan
ministr, upozorněn na

takové zneužívání jeho instrukce,
ještě v čas zamezí mnohé zlé, které
by z tohoto libovolného

sestavování obcí bez ohledu na jejich
vlastní vůli dle pouhého
kategorického poručení a

zastašení povstati mohlo. Nám se
především zdá, že náš oktrojovaný
zákon obecní tu hlavní

chybu má, že nečiní rozdíl mezi
malou a větší obcí. V malé obci by
jmenovitě staroslovanská

„hromada“ zachována býti měla,
která zákonem obecním docela
zrušena jest odevzdáním

všelike moci do rukou výboru. Má-li
být obec v skutku svobodná, musí se
záležitosti její řídit

dle vůle občanů, a kde těchto jest
menší počet, mohou všechny
důležitější věci ve společných

poradách (hromadách) rozhodovati, a
potřebují jenom orgány výkonné,
nikoli však

161

rozhodující. Výbor obecní dle
rozumného smyslu nemá míti žádný
jiný účel než ten, aby

zastupoval celou obec tam, kde této
pro její velikost fysicky možno neb
alespoň pohodlně

není společně rokovati v hromadách.
Proto také by liberální zákon obecní
měl malým obcím

ponechat hromadu a jenom ve
větších odevzdat řízení obecní do
rukou voleného výboru. Pak

by byl zákon obecní pro malé obce
velmi jednoduchý a nebylo by
zapotřebí násilně je

dohromady spojovati jen snad pro
obmezení přirozené svobody, a jen
proto, aby hromada

nemožnou se učinila.

Ještě něco o zřizování obcí

Druhá interpellace k panu ministrovi vnitřních záležitostí.

(N. N. 23. října 1819).

- Není mi tajno, že jsem svými články proti nepřírozenému a násilnému spojování mnohých

vesnic do jedné politické obce velice na sebe uvalil zášť mnohých úřadů a úředníků, ovšem

jen takových, kteří posud myslí, že konstituce jest jenom „staň se vůle má“ - a takových

úředníků máme posud tuze mnoho.
Avšak snad obecenstvu našemu již
poněkud povědomo

bude, že strach před nemilostí
takových úřadů a úředníků od jakživa
nebývala moje slabost -

já ctím jen zákon a jen takové úřady,
které také zákon ctíti umějí. Proto
také pustiv mimo sebe

všechnu bázeň, ještě jednou
obšírnější slovo o této věci pronésti
za dobré uznávám,

povzbuzen jsa k tomu rozmanitými

poptávkami a zprávami z venkova.

Nepochybuji, že byl úmysl p.
ministra dobrý, když vydal instrukci
k úřadům, aby hleděli více

katastrálních obcí do jedné politické
spojiti: myslíme totiž, že hleděl k
tomu, aby se menší

vesnice k větším blízko ležícím
připojily ať snad (avšak nanejvýš) tak
dalece, aby jedna

církevní osada (farnost) jednu obec
politickou tvořila, kde to dovolují

okolnosti. Proti

takovému rozumnému spojení a
usnadnění nenapadlo nám nikdy
brojiti a ukazuje sama

zkušenost, že zdravý smysl našich
venkovanů též toho samého byl
náhledu.

Ale p. ministr by se zhrozil, vida jak
nemoudře a přepjatě výkonné
úřednictvo porozumělo

jeho instrukci a jak nejapně počalo
nakládati s vesnicemi. Většina vesnic
prohlásila se, že v

samostatnosti zůstat si přeje, krajští
úřadové učinili tedy sami rozdělení
všech obcí a sice tak

jak jim právě napadlo, a nemajíce ani
trochu pojmu, co jest vlastně obec,
naplodily skoro

162

samé okresky, tak jako by obce v
státu neměly jiného vyššího účele,
než žítí každá jednoho

jinak nepotřebného úředníka. Tyto
rozvrhy krajských úřadů ohlášeny

jsou s tím doložením, že

se mají obce nesrozuměné s nimi v
jistě lhůtě osvědčiti, jinak že za
svolující považovány

budou. Při tom ještě i to se stalo
leckde, že to pozdě oznámeno bylo
obcím, tak že již jen

několik dní až do této ustanovené
lhůty chybělo, a takřka ani času se
jim nedostávalo, aby

protestovati mohly.

Přáli bychom si velmi, aby se p.

ministr buď sám neb skrze někoho
důvěrného přesvědčiti

ráčil, kterak asi krajští úřadové tyto
rozvrhy obcí učinili, a jsme
přesvědčeni, že by od této

chvíle p. ministr tím více pospíchal
zbaviti nás již konečně politické
moudrosti našich

krajských úřadů a zavésti nové.
Neboť, abychom jen příklad uvedli,
na tuze mnohých místech

přivtěleny jsou vesnice k městům do
jedné politické obce. Kterak se ale

můžte něco

podobného učiniti u nás, kdežto mezi
smýšlením a celým způsobem
obyvatelstva vesnického

a městského ještě tak nesmírný
rozdíl jest, který se snad teprva za
půl století vyrovná? Tak ku

př. v kraji čáslavském přidáno jest do
obce Německého Brodu (města
nemýlíme-li se asi 3500

obyvatelů) tolik okolních vesnic (i s
farními osadami!!), že celá

německobrodská obec má

míti 6000 obyvatelů, tedy asi polovic
městských a polovic vesnických, čím
ale podřata jest

žila životu obecnímu i města i tech
vesnic, poněvadž interesy a potřeby
jejich jsou posud tak

rozdílné, že si vždy budou odporovati
a jedna strana druhé překáží. Kde
se menšina

vesničanů s většinou městských do
jedné politické obce spojí, tam
podstoupí vesničané

zrovna politickou obecní smrt, a kde by byla menšina městských, tam zase naopak tito.

A vůbec nám toto nemírné spojování mnohých vesnic do jedné politické obce připadá, jako

kdyby si někdo své dvě zdravé nohy utnouti dal a místo nich čtyři dřevěné nasadil.

Zkušenost ukazuje, že skoro každá vesnička po samostatnosti obecní touží, tak jako každá

osoba vůbec. A přirozená obec
zůstane přece vždy jen ta, která na
jednom místě pohromadě

stojí; má-li tedy stát potřebu neb
výhodu z toho, aby se přílišný počet
samostatných obcí

zmenšil, nesmí při tom nikdy zcela
zapomínati na přirozenost, pamětliv
jsa, že každá

nepřirozenost sama se tresce.

Za hlavní důvod k tomuto spojování
uvádí se obyčejně veliká vydání,
která obec míti bude.

Každý ale ví, že vydání obecní jsou v
přímém poměru k velikosti obce, to
jest jak velká obec

tak velká vydání, a čím menší obec
tím menší vydání. Když si deset lidí
dohromady k jídlu

sedne, snědí vždy víc než jeden, Jaká
mohou být tato vydání obecní?
Předně na kostel a na

163

školu; tu jistě nebude mít každá
vesnice svůj kostel a svou školu,

nýbrž tak jako to posud

bývalo a bude také té obci, s kterou společně kostel a školu míti bude, dle slušnosti připláceti.

Za druhé na silnice a cesty - a třeba se tisíc vesnic spojilo, neušetří tím ani jedné silnice neb

cesty, a zrovna tolik na každou přijde práce a výloh jako kdyby nebyly spojeny. Za třetí na

dohlídku na polích - i tu se spojením nic neušetří, čím více obcí tím víc polí, tím víc hlídačů,

tím víc zlodějů, tím víc útrat, to
zůstane vždy pěšky jako za vozem.
Neb snad stříkačku - ale

bude-li více spojených obcí jednu
stříkačku míti dohromady, nepomůžte
to řádně neť té, ve

které stříkačka státi bude, nebo neť v
noci se stříkačkou přijedou, shoří
stodola: bude-li ale

každá z těch spojených vesnic svou
stříkačku míti, zrovna tolik za ní
vydá, jako by nebyla

spojena. A jaké ještě jsou obecní výlohy ? Jest pastucha - toho neušetří vesnice nikdy, protože

se všechna stáda z více vesnic dohromady pásti nemohou, třeba i vesnice do jedné politické

obce spojeny byly; jest sluha (servus) a posel obecní - a také na tom se nic neušetří, čím víc

vesnic, tím víc má běhání a práce, tím větší plat se mu dáti musí, aneb snad i více jich

zapotřebí bude, poněvadž budou

muset z vesnice do vesnice přes pole
choditi, vřdy ale na

kařdou vesnici tolik přijde jako by
sama pro sebe zřstala.

Jedině tenkrát by vesnice spojením
uřetřily, kdyby si kařdá obec musela
řředníka svého drřet,

tu ovřem nemřte kařdá vesnice snad
hned 200 -400 zl. strř. ročně vynalořit.
Ale dokázali

jsme, ře podle řákonu obecního obce
k tomu nuceny býti nemohou, ře

pokud jest obec

skrovná, každý moudrý občan sám
všechno zastati může, co zákon
obecní od purkmistra

pořaduje: když by se ale 5 - 10 vesnic
spojilo do jedné obce, tuť arci již
bude tolik práce, že k

ní zvláštní úředník nevyhnutelný býti
musí.

Ze všeho, co nám posud o této
záležitosti k vědomosti došlo,
musíme souditi, že pan ministr

naše obce posud za neschopné drží,
aby mohly zvláště povinnosti od
státu jim přenechané

řádně vykonávati. V tom nás
potvrzuje zvláště ta pověst, že nyní,
když obce velikou chuť ke

spojování neukazují a tudy také
úředníky zvláštní vyřiviti nemohou,
zamýšlí pan ministr v

Čechách (jak doslýcháme) asi 100
vládních úředníků (okresních
komisarů) usaditi, kteří by

místo obcí ty povinnosti zastávali,

které se v obecním zákonu jakožto od
státu přenechané

obcím svěřují. Myslíme, že p. ministr
nezná dosti dobře Čechy, drží-li
většinu našich obcí za

tak neschopnou, a že si nás
představuje snad příliš podle
některých jiných korunních zemí.

Neupíráme, že v mnohých obcích
našich se přec nenajdou mužové
schopní k vedení těchto

záležitostí, za většinu se ale - pokud

my lid svůj známe - můžeme zaručiti.
Za nešťastnou ale

pokládáme myšlénku p. ministra
(jsme-li jinak dobře zpraveni) s
oněmi okresními komisary,

164

kteří budou vřdy jen překážka obecní
svobody a rozšívači nedůvěry mezi
obcí a státem. My

sami shodujeme se v tom, že zvláště
na první časy zapotřebí bude trochu
větší a bedlivější

kontroly státu nad novými obcemi,
neť sobě tyto na nový pořádek
uvyknou a do svého posud

nezakoušeného oboru se vpraví,
zvláště pak toho zapotřebí bude s
ohledem na působnost

krom přirozené od státu obci
přepuštěné: ale my bychom k tomu
účelu jiný příhodnější

prostředek věděli. Ať pan ministr
alespoň na první časy zvětší
personále okresního

hejtmanství. Beztoho slyšíme hlasy

mnohých zkušených úředníků (při tom zcela ne

byrokratů), kteří o tom pochybují, že by se s tím skrovným personálem jak v soudním tak i v

politickém oboru vystačiti mohlo, zvlášť v prvních časech, kde ještě mnohem více práce se

naskytne. Okresy politické nejsou příliš veliké, kdyby tedy se počet politických (zvlášť

nižších) úředníků alespoň provisorně

zvětšil, mohli by velmi dobře
všechny obce svého

okresu na zřeteli míti a o to dbáti,
aby obce své od státu jim svěřené
povinnosti dokonale a

správně odbývaly, a mohly by jim
také v pádu potřebném vysvětlením a
radou ku pomoci

přispěti. A jakmile by se časem svým
obce do své nové samostatnosti
vpravovaly a novému

zřízení uvykly, a když by tato nová
správa již jednou přišla do chodu:

pak se poznenáhla

personále okresních úřadů zase na normální stav přivésti můžte a bude to cesta postoupná,

beze všech nepřírozených a prchlých skoků.

Přesvědčení jsouce, že p. ministr vnitřních záležitostí pravou svobodu obcí upřímně zavésti

chce, osmělujeme se opětně ustanovení oněch okresních komisarů, jakožto věc (alespoň v

naší zemi) nepotřebnou a právě samostatnosti obcí škodlivou, zrazovati. Ať jen se nedá p.

ministr zprávami dosavadních krajských úřadů másti, ať se nebojí svěřiti i menším obcím

(vesnicím) tu moc, kterou obecní zákon do rukou obce klade.

Ťe však krajské úřady a jejich delegovaní komisarové právo nemají jednotlivé obce proti

jejich vůli dle § 4. ke spojení s jinými nutiti, to jest tak patrná věc, ťe

již po všem tom, co

jsme dříve strany této věci v N. N.
uvedli, ani slova přiložiti za potřebné
neuznáváme. Či se

má počít svoboda obcí tím, že se
jednotlivé zabíjí, že se přinutí odřící
se navždy toho, co jest

nejmiiejší každému, své osobnosti a
samostatnosti?

Dalemilova kronika česká

(N. N. 12. října 1849)

Pan bibliotekář musejní, Václ.
Hanka, velice se nám zavděčil v
tomto roce vydáním starobylé

a pověstné veršované kroniky,
známé pod jménem Dalemilovy,
které ovšem předešlý věk

censurní nedopouštěl světlo boží
uviděti.

S největší jistotou dá se mysliti, že
pěvec její byl za svého času (mezi r.
1282 a 1314) vzácný

nějaký a vážený rytíř český a horlivý
zastavatel rodu českého proti cizině.

V celé jeho kronice jeví se zuřivá
mysl proti Němcům, kterýmto
neopomine nikdy co

nejostřeji pravdu mluvit, ovšem také
(čehoť tajiti nechceme) někdy
přepjatě dosti a

nepřiměřeně humanitním zásadám
našeho času. Tot' však mýliti nebude
nikoho, aby přece

neuměl oceniti mnohé jasné perly
pravd neohroženě pronešených, jak

proti králům a

Němcům, tak i proti národu samému,
kde tento důtky zasluhoval.

V úvodu praví sám o sobě:

„Já se sam v tom dobře znáju ťe o
svém jazyce dbaju „

My zde jen jako na ukázkú podáme
několik výňatků z tohoto
znamenitého díla, které po

dlouhé věky vzbuzovalo naše milé
předky k lásce vlasti.

Tak Libuše praví Čechům ťádajícím
sobě cizozemce za vladaře:

„Budelit' vámi cizozemec vlásti, -
nebude moci váš jazyk dlouho trvati.
- Každý králuje s

přáteli svými, - ťádný moudrý neradí
se s cizími. - Pojme lid jazyka svého,
- a bude vťdy

hleděti vašeho zlého; - na váš lid
bude hledati viny, - a svým rozdělí
vaše dědiny. - Nedaj se

cizozemci česká hlavo! - Tomu vás
učí ťenská hlava: - Kde jeden jazyk

tu jeho sláva.“

A o starých slavných předcích praví
Dalemil:

„Znamenejte jaký to lud (lid), - že
nebyl v nich nynější blud. - Oni o
zboží nedbali - jen slávy
dobývali“.

O sv. biskupu Methodovi na
Velehradě praví:

„Ten arcibiskup Rusín byl, - mši
svatou slovansky sloužil.“

Zvláště zajímavá jest část o Oldřichu
a Bořeně:

166

„Z chlapův šlechtici bývají - a
šlechtici zchlapovějí, - ostaralé
stříbro šlechtu činí - a chudoba
ji chlapstvem viní.“

A Oldřich praví:

„Radši si chci Češku selku vzíti, -
než císařovnu německou míti. - Vře
každému srdce po

jazyku svému, - Němkyně nebude
přáti lidu mému, - a bude německou
čeled' míti - a

německy učití mé děti, - a bude
jazyka rozdělení - celé země jisté
zkažení.“

Na některých místech jeví se
skutečná národní poesie; tak ku př.
praví český kníže Břetislav,

když mu oznámeno, že císař německý
stojí s vojskem naproti němu:

„Nemáme lučišť borových, - ani
snad mečů lípových. - Mléko z císaře

neteče, - ač jeho moj

meč doteče (dosáhne). - Málo sršňů
mnoho much zapudí - a jeden jestřáb
mnoho vran zpudí. -

Sasi bílé vlasy mají, - takoví zřídka
udatní bývají.“

Zajímavá velmi anekdota vypravuje
se o našich předcích, leťících polem
před Milánem.

Povstala tam mezi nepřátely pověst o
Češích, že každý má pěti muřů moc a
že jedí jiné lidi:

„Když to Čechové zvěděli, - že ty
pověsti o nich šly, - když se k němu
přiblížili, - tedy tu lest’

učinili; - vzali těsto (na rožně) jako
děti, - a aby bylo viděti, - že to hltavě
jedli. - Vlaši myslili,

že děti jedli, - pověst o nich veliká
jdíše (šla), - a město toto se jich
boješe (bálo).

A když dobývali města:

Krabošky (larvy) sobě učinili, - pod
nimi město dobyli, - neb když po
řebříku lezechu (lezli), -

ťe by čerti byli mněchu (myslili
Vlaši).

Kdoť tuto nepozoruje bystrou mysl
našich předků, umějící pouťiti cizí
pověry co válečné lsti.

V Dalemilu tět přichází ona pověstná
průpověď, kterou pravil Kojata ve
jménu sněmu

českého před králem Vratislavem II.,
kdyť chtěl učiniti Nečecha biskupem
v Praze:

„Raději bychom osličí ocas za

biskupa měli, - neť Lance za biskupa přijeli.“

Tak mnoho záleželo předkům našim, aby měli vrchního pastýře ze svého národu.

167

Kdyť chtěl císař německý Otu moravského ustanoviti za českého vévodu, sešli se předkové

naši a proti vůli císaře pro obhájení samostatnosti vyvolili si Vladislava:

„ne proto, že by lepší byl, - ale jen,

aby ten, jehož císař dal, nebyl. -
Raději život odvážit, -

nežli volení ztratiti. - Ač nám dal
nyní z jazyka našeho, - pak by dal
rodiče svého. - Z počátku

sluší nám za právo stát, - upustíc
rohy, těžko jest za ocas chytati. -
Lépe jest nám nyní se

brániti, - než nás budou naše děti
haněti, - řkouce: otci naši na pokoj se
dali - a nám jsou hrdla

zřezali.“

Zajímavě velmi líčí dva bratry
Bořivoje a Vladislava. Tento bratra
svého příliš náchylného
cizincům napřed napomíná, a pak
neuposlechnuvšího z panování ssadí.
Když ale po třech

letech Vladislav opět Bořivoji trůn
odstoupí, tento ale zase předešlého
obyčeje se drží, svolá

Vladislav zemany a praví:

„ó, ó, ó, nemuž tak býti, - musít' sám
(Bořivoj) do Němec jíti. - Nemůžes
ty bez nich býti -

běti si bát' o na Rýn s nimi, - dobývej
vítězství jimi. - Raděj vidím smrt
celého rodu svého, -

neť potupu a hanbu jazyka svého.

Takové naučení dává Soběslav před
smrtí synům svým:

„Zem vám zanechávám - a jazyk váš
poroučím, - abyste ho vřdy množili, -
do země Němce

nepustili; - když německý jazyk
vstane, - našeho roda čest ustane, -
zradí zem i knížata, - bude

koruna naše do Němec vzata. -
Kdybych mohl po ptáčku zvěděti, -
že budete k Němcům

držeti, - kázal bych vás do pytle
vložit - a ve Vltavě utopiti; - neb
bych snáze vás oželel, - než

hanby jazyku želel.“ - Kázal před se
pánům jíti, - počal k nim takto
mluviti: - „Děkuju vám z

vaší víry (věrnosti), - měli jste jí ke
mně bez míry, - prosím mějte ji též k
dětem mým, - jestli

se budou držet k svým; - nebudou-li

svých milovati, - nechtějte o ně nic
dbáti, - vší věrnosti k

nim prázdní buďte, - kníže od pluhu
si vezměte.“

Vůbec nám představuje, jak již z
několika těchto výňatků patrně, tato
kronika ustavičný boj

mezi Českým a německým živlem,
tak jako celá česká historie, která
vlastně není nic jiného,

než ustavičné zápasení jednoho
slabého kmene slovanského s celým

národem německým,

tlačícím se vřdy na východ.

Výňatky ovšem jsme podali již v novém jazyku; knížka ale vydána jest ve starém, který však

velmi snadně jest srozumitelný.

Doufáme, že nikdo neopomine tuto knížku jakožto starobylý

168

a drahocenný pozůstatek staré literatury české sobě opatřiti, kterážto za velmi levnou cenu

(tuším 24 kr. stř.) se prodává.

Amnestie v Uhřích

(N. N. dne 14. října 1849.)

Již několikráte uvedli jsme v našich novinách články z vídeňských časopisů, neschvalující tak

četné popravy v Uhřích, avšak nemůžeme se zdržeti po nejnovějších zprávách z Aradu a z

Peště opět se k této věci navrátiti.

Všeobecně se očekávala amnestie,

která za politické pozdvižení všude
obyčejně nastupuje

tam, kde povstání tak všeobecně celé
země se zmocnilo, jako jsme to ve
Vlaších a Uhřích

viděli; tam již skutečně nezbývá nic
než amnestie, protože pustiti zákonu
plný běh bylo by

nemožné - (neboť nelze přece
miliony lidu odpraviti, jako zákon
žádá) a odpraviti některé a

jiné zcela bez trestu nechati, jest
urážka citu, slušnosti a spravedlnosti.

Tím více však

zarmucující jest nynější neočekávané
popravování v Uhřích, když s jedné
strany vidíme

hlavní vůdce buď uprchlé buď zcela
bez trestu (Görgey), pak posádku
Komárenskou v pokoji

do cizích zemí se rozcházející po
kapitulaci v každém ohledu čestné,
jakou jen můžete nepřítel

nepříteli sobě rovnému povoliti: a s
druhé strany vidíme věšeti, mezi

vojsko za sprosté strkati,

na pevnosti a do vězení odsuzovati a
mrskati potupně, často zajisté s
menší vinou než mají ti,

kteří docela bez trestu odešli. My
nejsme zajisté řádní přátelé Maďarů,
coť jsme po celý čas

vojny příliš určite a odhodlaně vždy
osvědčili slovy i skutky; ale můžeme
říci, že i nás

pokaždé hluboká žalost schvátí, když
slyšíme o nějakém odpravení neb
krutém odsouzení v

Uhřích. Co má vláda z takové, ať
díme nejméně, pomsty ? Za skutečný
zákonný trest beztoho

takové věci se v Uhřích od národu
nepovažují, neboť jest známo, že v
podobných politických

rozepřích a povstáních každá strana
svou věc za spravedlivou drží, a tedy
po nešťastně

ukončeném boji nemůžete odpravování
svých ať posud milovaných a
vážených vůdců nikdy za

zasloužený trest považovati. Proto
také vzbuzují tyto popravy jen větší
kyselost a zarputilost v

národu a neodstraší nikoho: a přece
by měla vláda jen k tomu hleděti,
aby již konečně po

nevyhnutelných bojích nastala doba
smíření, doba pokoje a dalšího
zákonitého rozkvětu

obnoveného Rakouska. Na tento
způsob ale nenastane nikdy, a
špatnou službu prokázali

dynastii ti, kteří jsou příčina krutého
odsuzování a trestání v Uhřích. Ať
posud mělo

Rakousko dvoje místo bolné, Vlasy
a Polsko: teď se obáváme, že budou
Uhry třetí.

Rovnoprávnost

(N. N. dne 17. října 1849.)

Jest velký počet takových
spoluobčanů našich, kteří ustavičně
opakují zlověstné tušení své, že

se naše politické záležitosti
poznenáhla obrátí docela na staré
předbřeznové koleje. Jiní nejdou
sice tak daleko ve svém obávání,
přece však jistí, že celá naše
konstituční správa bude jenom
pouhá formálnost, samovláda jako
dříve, jenom že v konstitučních
neplatných formách. My se
na tento čas nechceme ani k jednomu
ani k druhému domnění přiznávat
ale tolik říci musíme,
že vláda naše rozličnými svými kroky

k takovým a podobným a ještě
horším obáváním často

příčinu podává, tak že často
nesmírné, at' nedíme slepé důvěry
zapotřebí jest vedle skutků

vlády věřiti jejím slibům a slovům.
Mohli bychom na mnohé věci v tom
ohledu poukázati, na

tu chvíli zůstaneme ale jen při
jednom, avšak nesmírně důležitém
kroku, který si dovolil

nejvyšší soud vídeňský, zrušiv velmi

všetečně a proti své moci císařské
nám potvrzené slovo.

Již dříve jsme se o této věci, avšak
jen jako mimochodem zmínili, nyní
to učiníme zevrubněji.

Od té doby, co vyřknuto jest
císařskými ústy slovo rovnoprávnost
všech národností, povstal u

sl. českého appellačního soudu
pražského ten chvalitebný obyčej, že
se rozepře českých stran

u soudu appellačního česky
přednášela, rozhodovala a také

rozsudek sám i s důvody právními

hned od appellačního soudu v českém jazyku byl vydán. Nyní však najednou přišel od

nejvyššího soudu vídeňského rozkaz k prasté appellaci, aby od toho svého obyčeje upustila a

opět jako za starodávna a před březnem 1848 jenom v německém jazyku jednala a také

rozsudky své v německém jazyku vydávala, tak že by potom

rovnoprávnost v národnosti

záležela jen v tom, aby nejvyšší instance tento rozsudek české straně do češtiny přetlumočila.

Takové má náhledy nejvyšší soud vídeňský, tedy nejhlavnější zřídlo práva v císařství

rakouském o spravedlnosti! o rovnoprávnosti !

Při tomto rozkazu zapomněl ovšem nejvyšší soud vídeňský na to, že již není on zákonodárce,

že jeho věc jest nyní jenom in materia
rozhodovati v nejvyšší instance
rozepře samé, nikoliv

ale (snad jen k vůli onomu hříšnému
pohodlí!) ubíрати a ztenčovати
národům práva jim skrze

zákony přiřknuté. Myslíme, že by
také slavná appellate pražská, jakož
naš nejhlavnější

170

zemský tribunal, byla měla tento
rozkaz nejvyššího soudu jednoduše
ad acta položiti a proti

kompetenci nejvyššího soudu
vídeňského se slušně opřít. To se
ale, jak slyšíme, nestalo,

nýbrž appellace uzavřela většinou
hlasů držeti se budoucně toho
rozkazu, a všechno, co

učinila k zahájení práva našeho, jest
to, že celou věc ještě ministerstvu
předložila - na

poptávku! -

My vycházíme z té zásady, že řádný,
svobody a práva milovný občan

každé své i sebe

nepatrnejší politické právo všemožně
hájití má a že jest povinnost jeho
ozývati se bez všeliké

světské bázně proti každému
bezpráví.

V tomto zajisté vidím hlavní známku
konstituční vlády, že každý proti
každému i sebe

mocnějšímu práva svého se dovolati
a že v konstituční zemi nejen národ,
nýbrž i vláda

zákonů se držeti musí.

Rovnoprávnost národní jest ale první
a nejvznešenější zákon v

Rakousích, jest základ celé říše a
výminka její šťastné budoucnosti,
Nebude-li se tento zákon

držeti, dobrou noc našim krásným
snům a nadějím! že ale tento dotčený
rozkaz nejvyššího

soudu vídeňského hlavní atentát proti
národní rovnoprávnosti jest, z
následujícího se jeví.

Jedna z nejhlavnějších stránek

rovnoprávnosti jest ta, aby každý občan ve svém jazyku

přirozeném mohl až do nejvyšší instance rozepří svou provésti a všemu tomu sám rozuměti,

což rozliční soudové o něm rozhodují. Bude-li se již u soudů druhé instance jenom německy

vyjednávati, jest patrné, že všichni Čechové tratí již druhou instanci, to jest, že již nemohou s

úplnou důvěrou vzdáti se do

spravedlnosti toho soudu, který snad
ani schopen není jejich

žalobě neb obraně a všem příhodám a
důkazům náležitě rozuměti. Neboť
jestli že se při všech

instancích rozepře česká nepovede
tět v českém jazyku, můžeme ji
napřed vědět, že za

krátký čas většina soudců při vyšších
instancích nebude ani česky
rozuměti, zákonu o

rovnoprávnosti učiní se žádost
nějakým vysvědčením z českého

jazyka, které bude tak

pravdivé jako často bývalo posud.

Český občan ztratí tím soud
kolegialní, poněvadž bude pak

kolegium, neznající jazyk výroky své
číniti na dobrou víru některého v řeči
české schopného

referenta. - Nad to ještě každý nahlíží,
že ve správních věcech často velice
na slovu záleží,

vyjde-li tedy rozsudek od vyšších
instancí v jazyku německém, kdož za

to stojí české straně,

že jí bude vydán v dobrém překladu ?
kdož může zameziti tu pravdivou ne
pravidelnost, že

úřad nižší, překládaje rozsudky
vyšších instancí, nestane se nejvyšší
instancí, která svým

překladem rozsudky docela promění?
A jest to vůbec rovnoprávnost, když
jen Němec v

Rakousích tolik vátnosti míti má, že
budou všechny soudy v jeho jazyku
rokovati, kdežto

ostatní jen s nejvyšší instancí
spokojiti se musí? Takové
rovnoprávnosti požívá každý, třeba i

171

Španěl v Rakousích, neboť i ten si
můžete dát německé rozsudky
rakouských soudů do svého

jazyka přeložiti. Tak se císařskému
slovu rozuměti musí.

Čekáme tedy nyní v této záležitosti
na rozhodnutí ministerstva, a
obracujeme zároveň též

celého národu pozornost na toto
rozhodnutí. Jestli ministerstvo krok
tento nejvyššího soudu

vídeňského za pravý uzná a potvrdí;
pak již jsme nabyli úplného
přesvědčení, že vláda

rovnoprávnost národní obejít chce, a
že se od tohoto ministerstva žádne
národní

rovnoprávnosti nadíti nemůžeme.

Celý svět ví, že národní
rovnoprávnost považujeme vždy za
nejdražší, a dle toho posouditi

můžte, jaký dojem způsobí rozhodnutí
ministerstva této věci buď na dobrou
neb na zlou
stranu.

Slované v Uhřích

(N. N. 20. října 1849.)

Slyšíme a čteme také ve vídeňských
časopisech, že již byla v nejvyšší
poradě ve Vídni vržena

kostka budoucího osudu uherských
národů. Kterak uzavřeno, není posud

povědomo, tušení

naše jest ale, že jenom Chorvatsko a
Vojvodovina srbská staly se
samostatnými korunními

zeměmi. Slovensko a Rusíni ale
nepochybně navzdor všemu
usilování zůstanou spojeni s

Maďary co jedna korunní zem! Jak
asi sobě naši diplomatové pomohli v
Sedmíhradsku, na to

jsme velmi zvědaví! -

Než tento článek věnován jest jakožto

náhrobní nápis nebohého
nedochůdčete, jakoťto slza

padlá z bratrského oka slovanského
na ubohé jít v pučení svém svadlé
Slovensko.

Coť tobě, ty ubohý, od věku utlačený,
tichý, holubičí rode z matky
slovanské zabránilo

zasednouti za stůl mezi rovné tobě
korunní národy rakouské? Coť tě
učinilo nehodným osudu

maličké Bukoviny? Coť tě odstrčilo,
třímilionový kmene ze společnosti

ostatních? -

Nežádejte na mne úplnou odpověď
na tak bolestnou otázku; starý zvyk -
praví se - jest tyran

člověčenstva, a polovičatost je hlavní
známka nynější vlády. Na jedné
straně nedbá

ministerstvo na sympathie Maďarů a
dává proti všeobecnému smýšlení
veliký počet jejich

vůdců krutě odpravovati; na druhé
straně bojí se ztratit všechnu

sympathii, a nechce rozdělit

172

to, co spojeno býti nechce: na jedné straně zapomíná na celitost koruny uherské a odtrhuje

Chorvatsko a Vojvodovinu; na druhé straně štítí se oddělití Slovensko a Rusíny, aby celitost

koruny neutrpěla! Na jedné straně uznává spravedlivost požadavku Srbů ve Vojvodovině, na

druhé z tech samých příčin neuznává

spravedlivost slovenských a
rusínských! Divné
ministerstvo!

Myslíte snad, že sobě Maďary
nakloníte toufo koncessí! Maďaři
budou zarputilí nepřátelé

vaši, i kdybyste jim všechno tak
nechali, jak bylo před březnem;
musel by se zajisté celý

pořádek a obyčej ve světě proměnit,
aby poražený a pokáraný nemyslii na
pomstu proti

vítězi! Ani jedno srdce maďarské si
nezískáte touto koncessí, nýbrž
sesílíte jen svého

nepřítele, a odvrátíte si tisíců tisíce
srdcí těch Slováků, kteří očekávali
od vás za svou věrnost

lepší stav, samostatnost a zklamání
budou ve svých tak dlouho již
chovaných nadějích! -

Již první pohled na mapu a druhý
pohled na historii uherskou, ukázal
by snad každému

jinému ministerstvu cestu k úplnému

paralisování revolučního žití
maďarského, naznačil by

samostatnost Slovenska za hlavní
garantii budoucího míru v Uhřích.
Ale nestane se tak!

Ohlíáš se po rozumných příčinách
tohoto neobyčejného rozhodnutí, kde
jsou? My nevidíme

žádnou podstatnou, leda snad bázeň
před zvětšenou mocí Slovanstva.²⁵
Ale tu se zdržeti

neinůžeme třetovného přirovnání.

Onen jonák vesnický bál se oženiti, a
když se mu na

příklad otcův ukazovalo, pravil: Což
otec, ten si vzal matku, to je jiná: já
ale musím si vzíti

osobu docela cizí! - Tak asi nám
připadá bázeň ministerstva
rakouského před vzrůstající mocí

Slovanstva. Zrovna toho, zač by se
Bohu jako za zvláštní štěstí děkovati
mělo, toho se bojí

vláda. Což pak jest duše našeho
obnoveného svobodného Rakouska?

Coť pak bude nyní

drťeti vaše Rakousko pohromadě,
kdyť jiť pukly řetězy absolutismu,
kterými bylo dříve

svázáno ? Nic jiného neť
panslavismus!

Nelekejme se toho slova, není to
panslavismus od Kamčatky ať k
Jaderskému moři, od

Jeniseje ať k Černé Hoře, není to
tento Velikán Velikánovič, ale jest to
panslavismus menší,

veselejší, ne tak nebezpečný, jest to
panslavismus jiho-západní neb
středo-evropský, spojení

bratrské menších národů
slovanských k zahájení své osobní
národnosti a samostatnosti. Nyní

se má Rakousko udržeti pohromadě a
sice dobrovolně. Tážeme se, co
jiného schopno jest k

tomuto dobrovolnému společnému
obcování než cit panslavismu
rakouského, a nerozumí-li se

25 Dobře víme, že se uvádějí

překážky administrativní, jako by
snad Slováci neměli ani důstatek
mužů pro úřady.

Ale kdo ví, jak úrodná jest země
česká a Morava na úředníky, kdo ví,
že sami Slováci je žádali prozatím ;
ten

tuto příčinu za podstatnou pokládati
nemůžete.

173

ještě nyní tomuto tajemství,
budoucnost tím lépe potvrdí naše

slova. Když v loni Vlachové,

Maďaři a Němci opouštěli
rozviklaný a sbořením hrozící dům
rakouský, tak jako myši prý

utíkají ze stavení pádem hrozícího,
pravili rakouští Slované, ať posud jen
sluhové a pastorki v

tomto domě: Dosti pevný jest posud
tento dům, podporujme ho, opravme
si ho a budeme v

něm spokojeně bydleti!

A zrádu by páchal na tointo domě

ten, kdo by plašil z něho bez příčiny
ty, kteří dobrovolně

zůstati chtějí a činil přebývání v něm
tak nesnesným, že by po jiných
obydlích zraky

nespokojenců obracovati se museli.
A obydlí takové velikánské
nebezpečné jest zrovna v

sousedství a takřka se samo před
zrak staví nespokojencům!

Kdo nechce malý panslavismus, ten
hled', aby na sebe neuvrhl veliký. A
kdo může se chlubit,

že nahlédl do tmavé budoucnosti
osudu?

Věru, když si všelike kroky našeho
ministerstva povážíme, zdá se nám,
jako by sobě neumělo

vážiti toho, co každý dobrý státník za
největší základ Rakouska uznati
musí: totiž Slovanstva

rakouského, které baží po
samostatnosti a dle okolností nevidí
pro sebe nikde větší garantii

než právě v Rakousku.

Moc Slovanstva není tedy
nebezpečná, nýbrž prospěšná
Rakousku, ona nehrozí, nýbrž ještě
dává naději na větší sílu a trvání.

Dejť Bůh! aby to konečně nahlídnuli
ti, kterým svěřena jest loď státu v
nebezpečné plavbě.

Foederace

(N. N. dne 27. října 1849.)

- Oboje pražské ministerské noviny německé i české přinesly dnes pod titulem

„Foederalismus v Rakousku“ následující, nepochybně z Vídně zaslaný článek, který zde

doslovně klademe, aby také čtenářstvo nemající obyčej čítat vládní noviny, seznalo způsob a

ducha smýšlení ministerského:

„Kdo by se domníval, že veliký boj
našeho času jest bojem demokracie s
absolutismem, ten

by mu špatně rozuměl; neboť kdyby
tomu tak bylo, tuť by nemohlo
stávati ve Francouzsku,

174

kdeť již dospěli k mezím
demokratických experimentů,
nižádných stran, které politicky dále
touží.

Pravý boj, jenť se arcí všude jinak

objevuje, roznítil se mezi přiznávači
zásady centralisace a

foederace. A jmenovitě u nás stalo se
rozervání vodících ideí tak zřejmým,
že je nemůžte

předpojaté oko přehlédnouti.

Ale zdá se, že i vítězství není
pochybné; zákonní pořádek jest
všude v Evropě zaveden. Byl to

pouze mechanický tisk bodáků, jenž
způsobil tak velkolepý výsledek? -
Nikoli! Evropa

porozuměla, žeť foederativní idey,
neuvedou-li se jinak na skromnou
míru, jejím potřebám

nevyhovějí. Foederativní zřízení stojí
každým způsobem na podřízeném
politickém stupni

vyvinutí, a příklad nedospělých,
amerikánských svobodných států
nemůžte nikterak stran

našeho stavu upotřeben býti.

Důvod, jehož rakouští foederalisté se
zvláštním zalíbením užívají, a který,
pokud nám známo,

nejvíce platnosti poţívá, záleţí v tom,
ţe má dle rozličnosti mravů, obyčejů,
dle stavu

vzdělanosti jednoho kaţdého kmene,
tét kaţdému z nich ponecháno býti,
aby se organicky

sám ze sebe vyvinoval.

Ťe tato theorie právě pro rozličnost,
která za základ poloţena jest,
postupem času

nejrozličnější odpurující sobě formy
vyvinutí způsobiti by musila, jest na

bíledni. Velmoci

rakouské nemohlo by déle stávati, a
cizí zakročení učinily by tomuto
foederativnímu státu,

jenť se bez účele kolotá, rychlý
konec. Provinční interesy přišly by s
národnostmi v rozepři;

nedospelost politická, jeť z větší části
ještě panuje, učinila by zmatek,
jakéhoť ještě nestávalo,

co svět světem stojí.

Odkud asi to pochází, že takováto

nepodstatná theorie ještě pořád
nalezá zástupců? Myslíme,

že jest toho příčinou dvojí věc. Není
nás předně tajno, že se utvořila v
Rakousku až do března

t. r. veliká, hluboká nedůvěra, jejížto
působení ještě posavad se cítí. Avšak
my připočítáme

mnoho z toho, co se děje ve směru
foederalisticko-opposičním,
působení nevědomých a

nesvědomitých stranických lidí, jižto
by rádi při svém bažení po

foederativních státech své

skrovné vlohy ve platnost uvedli.

Majíce genia Caesarova, přece chtějí
býti prvními ve vsi!

Necht' jen vláda pokračuje, jak
začala, pásku sjednocení okolo hlavy
provincií a národů

obtáčet, četně vystupující protivy co
možná urovnávají, svobodu v
Rakousku trvanlivě

175

organisovati, a především brániti,

aby se jinak milování hodná idea
rovnoprávnosti nezměnila

ve svůj opak - v roztržení a
separatismus.

Většina národů stojí s důvěrou jí po
boku.“

Taková slova, „že většina národů s
ministerstvem stejně smýšlí a jemu
důvěřuje“, mají vůbec

vládní noviny vředycky na jazyku.
Ale - musí každému mimo chut
napadnouti - proč pak drží

tedy toto důvěru většiny požívající
ministerstvo tuto důvěřující a s ním
stejně smýšlející

většinu všude v obležení? Čím to
jest, že nechce ministerstvo sněmy
povolati, aby tak

dokázalo všem takovým rýpalům
(jako jsme my) nevěřícím ve většinu
ministerskou, že

skutečně ministerstvu důvěřující
většina bude volit také většinu v
ministerstvo důvěřujících

poslanců? Nač potřebuje

ministerstvo důvěru většiny
pořívající taková ohromná vojska po
všech i pokojných (jako Čechy)
zemích rozkládati? Nač potřebuje
ministerstvo, s nímžto

většina národů stejně smýšlí, po
celém skoro mocnářství rušiti
svobodu tisku? To jsou tak

nekteré naše osobní pochybnosti o té
důvěře.

Co se však foederalismu týče,
myslíme, že se tak veliká a důležitá

věc nedá podobným,

neslaným a nemastným článkem
zkrátka odbyti. Divíme se jen tomu
novému vynálezu, že v

Evrope prý není boj demokratie s
despotismem, nýbrž jen foederace s
centralisací! Škoda jen,

že tak ještě nestojí: „vlastně boj
republiky s monarchií“, neboť dobře
víme, že lidé foederaci

nepřízniví obyčejně všechny
foederalisty za tajné republikány
prohlašují!

My náležíme také k zjevným
foederalistům, ale náš hlavní důvod
pro potřebu foederace v

Rakousích jest zcela jiný, než se v
tomto udává. Náš hlavní důvod, který
jsme však již

mnohdykrát uvedli, jest íen, že
každý národ ustavičně po politické
saniostainosti touží z

přirozeného pudu. Ten přirozený pud
rakouských národů musel by
nevyhnutelně k rozpadnutí

říše vésti. Jenom skrze foederační
konstituci možná jest dáti rakouským
národům tolik

samostatnosti, kolik možná bez ujmy
střední moci říšské oželeť, a tak se
nahradí národům

alespoň z většího dílu všechny
výhody samostatnosti ve spojení se
všemi výhodami veliké a

mocné říše. - To jest hlavní důvod
foederalistů rakouských a uvidíme na
příštích říšských

sněmích, budou-li foederalisté

převládati nad centralisty, ku kterým
nynější ministerstvo

zjevně se hlásí.

Slovanská nářečí ve školách

176

(N. N. 29. října 1849.)

Doslýchá se z rozličných stran, že sl.
ministerstvo osvěty zvláštní záměr
má zvelebiti vysoké

školy pražské v ohledu slovanské
filologie. My věříme této pověsti

zvláště na základě

některých skutečných již kroků sl.
ministerstva v tomto ohledu. Zdá se
nám však, že při tom

ministerstvo osvěty hlavně vědeckou
filologii na zřeteli má: my ale
bychom rádi na jednu více

praktickou stránku a důležitou pro
nás zřetel sl. ministerstva obrátili,
aby snad, jestli uzná

důvody naše za platné, návrh náš
uskutečnilo bez ohledu na to, že od
strany opoziční

vychází.

My totiž litujeme již dávno toho, že mládež naše ani v Praze dobré příležitosti nemá naučiti se

prakticky a pro život nářečím slovanským v Rakousích zdomácněným. Kromě polštiny

nevyučuje se zde v Praze žádnému jinému nářečí. Každý ale, kdo povahu krajin zvláště od

Rusínů a od Jihoslovanů obydlených ze zkušenosti zná, bude věděti, jak

veliký nedůstatek

tyto země mají literárně vzdělaných lidí vůbec, zvláště ale technických mužů v nejširším

smyslu toho slova. Podívejme se do úrodných a od Boha poťehnaných krajín rusínských a

jihoslovanských a najdeme hospodářství, lesnictví, stavbu vodní, cesty a průmysl vůbec skoro

ještě jen v přirozeném stavu, a hlavní příčina toho jest nedůstatek lidí v těchto uměních

cvičených. Nyní, kdežto pro tyto slovanské kraje nastala doba samostatnosti domácí, budou

hlavně na zvelebení vlasti své v tomto ohledu dbáti, a ohlížeti se po lidech schopných k

podobným opravám. Neť by sami ze sebe tolik potřebných lidí nabyli, muselo by na nejméně

asi půl století uplynouti a cizích vzdělavců k tomu ke všemu povolati sotva se uzná za

prospěšné ze slušné pečlivosti o zachování své čisté národnosti.

Známo jest ale, že v Čechách máme veliký počet přebývajících mladých lidí v těchto oborech

technických a jiných vycvičených, kteří skoro ani místa nemají. Kdyby se tedy takovým lidem

nyní a pro budoucnost poskytnula zde v Praze příležitost, naučiti se prakticky nářečí

jihoslovanskému a rusínskému, velmi dobře by se i nám i těmto

slovanským kmenům

posloužilo. Za půl leta naučí se každý Čech tolik z každého jihoslovanského nářečí, co pro

obyčejný život potřebuje, a přesídliv se do jihoslovanské země, bude tam za krátký čas s

ohledem jazyka jako domácí.

Jsme přesvědčeni, že by se naši vzdělanci v těchto sbratřených krajích milerádi přijali a že by

zemím těm až do té doby dobře

posloužiti mohli, kde budou míti sami
důstatek svých

vlastních vzdělanců.

177

A celý tento účel dá se s příliš malou
obětí uskutečniti, kdyby totiž sl.
ministerstvo zde v

Praze jednoho Jihoslovana a jednoho
Rusína za učitele (docenta)
veřejného své mateřštiny

ustanovilo. Jsme přesvědčeni, že by
se k těmto místům zvláště mnoho

našlo konkurentů.

My o potřebě a užitečnosti tohoto ustanovení jak pro nás, tak i pro ostatní kmeny slovanské

pevně přesvědčeni jsouce, doufáme, že náš zemský sněm sám na vlastní zemské útraty tyto

učitele ustanoví, kdyby sl. ministerstvo nutnou potřebu toho neuznalo.

Taktika německá

(N. N. dne 30. září 1849.)

- Velmi často se nám stává - máme-li
řici - čest nebo neštěstí, že některé
německé noviny,

zvlášt' vídeňské naše články
překládají, nebo vyňatky z nich
podávají. Neštěstí pravíme proto,

že by věru o našem zdravém rozumu
velmi špatné ponětí musel míti ten,
kdo by si nás

představoval jenom podle těchto
citátů zvlášt' vídeňských časopisů.
Tak nedávno „Ost-

Deutsche-Post“ porozuměla našemu

článek o ustanovení okresních
komisí v č. 250. v ten

smysl, že píše v čísle svém 241.:

„Prag 25. Okt. Der Mitarbeiter H. B.
in den „Narodny Noviny“ tritt gegen
die „Wahl der

Mitglieder für die böhmische
Grundentlastungs Kommission auf,
welche er mit Ausnahme

jener des Hrn. Ministerialrathes
Klecansky deshalb eine unglückliche
nennt, weil die meisten

Mitglieder aus der Mitte der
Kreisbeamten gewählt wurden,
welche zwar viele gute

Eigenschaften besitzen, aber der
neuen czechischen Schriftsprache
nicht ganz kundig sind.“

Nevíme skutečně, máme-li to jen za
sprostnost či za perfidii držeti!

Te ještě to ani řádné vídeňské noviny
tak daleko nepřivedly v německé
důkladnosti, aby

alespoň náš titul („Národní Noviny“)
správně a bez chyby vytisknouti

dovedly: to špatně se

srovnává s jejich pověstným Zugem
nach Osten!

Podobně asi dělo se nám s článkem
strany samostatnosti Slovenska (N.
N. č. 246), který

podala „Zeit“ z části a „Lloyd“ celý
v překladu, ovšem tak špatně, že se
ku př. mezi slovenský

(Slováky) a slovanský (Slovany)
řádný rozdíl nečinil.

„Zeit“ jsou nyní největší noviny ve Vídni od několika dní vycházející, přihlásivší se samy k

národně-foederační tendenci. Kdo vlastně vydavatelem jejich jest a jaký pravý směr míti

budou, není nám ještě posud z vyšlých čísel patrnó, zdalo by se nám ale, že snad v nich

maďarsko-šlechticko-liberální živel převládá. Tyto noviny tedy podaly ve špatném překladu

konec dotčeného našeho článku z

číslo 246 s doložením, že jest
„befremdend“ a že budoucně

o něm promluví hodlají. Toto
promluvení stalo se také skutečně
brzy po tom ve zvláštním

úvodním článku, nad kterým jsme
ale jen hlavou zavrtěti museli.

Známe již dobře tu německou taktiku,
která nám všude, kde svého práva
dosáhnouti chceme,

kde řádáme pro sebe to, čeho již
dávno Němci u nás užívají, umí hned

předhazovati, že

chceme přednost, že zamýšlíme
Uebergrifte, extreme slavische
Tendenzen atd. Podle té samé

taktiky zachovala se také proti nám
„Zeit“. My jsme si v článku svém
stěžovali že Slovensko

nebude zvláštní korunní zemí, že
ministerstvo se obává Slovanům dáti
tolik národní

samostatnosti, kolik mají ku př.
Němci a Vlaši; dokazovali jsme, že
ministerstvo nemá příčiny

obávati se moci slovanské; ale „Zeit“
nám předstírá, že panovati chceme v
Rakousích, a

rozumí našemu panslavismu tak,
jako bychom chtěli celé Rakousko
poslovaniti. Toho se

zajisté ani „Zeit“ nedočká, abychom
my rakouští Slované některý jiný
národ potlačovali, a

také jest skutečně od naší nynější
poroby a podřízenosti až k panování
nad jinými příliš veliký

skok. Jestli jsme se ale my Slované
pro nespravedlivost jiných národů k
dosažení svého práva

vespolek spojili a toto vzájemné se
podporování panslavismem nazvali:
nevyrozumívá se ještě

tím, že budeme zase my utlačovati
jiné, leč by snad těmto vlastní zlé
svědomí takové strašáky

malovalo dle zásady: oko za oko,
zub za zub.

Naše obávání

(N. N, 1. listopadu 1849.)

Dnešní německé vládní noviny
(„Prager Zeitung“) přinášejí pod
názvem „Unsere Lage“ dle

našeho mínění velmi důležitý článek
z Vídně, jehožto úřední původ jest
dle obsahu příliš

patrný, ačkoli v části neúřední stojí.
Uznáváme za povinnost svou i k
vládě i k obecnstvu,

abychom nenechali tento článek bez
poznámenání, z kteréhožto ohledu
také dříve klademe

jeho věrný překlad:

179

„Z Vídně, 29. října. Pozorujeme li pilně tón a způsob psaní mnohých zde vycházejících novin,

jsme na rozpacích, jak bychom jich obávání, které buď zřejmě na jevo dávají, aneb umělým

způsobem zahalují, pojmenovati mohli. Myslejí to opravdu, anebo se jen tak staví? Myslejí

opravdu, že ministerstvo zamýšlí
ústavu podkopávat, a upsané a svaté
sliby zrušiti? Čili čelí

jich jednání pouze k tomu, by světu
to namluvili?

„Nechceme to hlouběji rozbírat,
jisto jest však, že naše časopisectvo
není prosté vášní a

nevědomostí. Neb jsou publicisté,
kterým „organický zákon“ jest
takový, který se pouze

potahuje na úřady, t. j. na
administrativní ustanovení, kteří,

neohlížejíce se na neunavnou

činnost vlády, pořád k nové činnosti
ji vyzývají a bez všech ohledů i bez
předložení vřdy

nerozhodnuté a nové úlohy jí
předkládají, bylo by tedy marné jim
ho rozkládati.

„Ost-Deutsche Post“ se obává, že
hrozí svobodě tisku nebezpečí, a že
všecky konstituční

naděje utonou. Kdyby to vskutku
pravda bylo, mohla ona by se

opovážiti, to vysloviti? „Ost-

Deutsche Post“ to napsala, i vychází
posud.

„Presse“ se odvolává k císaři proti
ministrům, i snaží se svobodu tisku, o
kterou se „Ost

Deutsche Post“ bojí? štítem
císařského slova ochrániti, při tom
však tvrdí, že zemské ústavy

nevstoupí již v život dle slov ústavy
od 4. března.

„Presse“ tvrdí svá slova s určitostí, a

pročet musí býti dána na tato
opovářlivá a zuepokojující

slova, která mnohého lekají, určitá
odpověď.

„Dokud’ nám známo, panuje
potěšitelné srozumění mezi
mocnářem a mezi ministry, mezi
radou a mezi korunou. Všickni znají
účel, který mají dosáhnouti. A tento
účel jest, aby

svoboda na dlouho byla
organisovaná, aby ťeleznou
vytrvalostí všecky demagogické,

separalistické a foederalistické snahy
byly potlačeny, aby byla zřízena
čerstvá inteligentní a

spravedlivá zemespráva, i aby
pořádek a blaho byly pojištěny a
zachráněny.

„Nezměnitelnou zásadou všeho
počínání vlády zůstane ústava od
března. Bude spravedlivě

ano do slova vyplněna. Všecky
zemské ústavy, ano i ústava
lombardsko-benátská, která jest

bez odporu nejobtíženější, budou ještě
tohoto roku zákonně prohlášeny.

To jest odpověď na tyto žaloby“. -

180

Již to, že tento článek, ačkoli hlavně
čelí proti „Ost-Deutsche Post“ a
„Presse“ novinám ve

Vídni vycházejícím, přece vytištěn
jest v „Prager Zeitungu“ a ne v
některém vídeňském listě,

zdá se nám býti zjevným důkazem,
že se za prospěšné aneb potřebné

uznalo, zvláště na

obecenstvo v Čechách jím působiti.
Článek tento v úředních novinách
pronešený podává nám

tedy smělosti, uťiti zase jednou té
svobody tisku, o jejížto skutečnosti
nás tento článek

navzdor zkušenosti a vojenským
soudům ubezpečuje.

V Rakousích jest pro pravou
svobodu tisku příliš nepříznivá půda
a sice pro jistou zcela

zvláštní okolnost. V Rakousích padá se snadno pronešením jistých pravd do podezření aneb

již zrovna do obvinění z velezrády. V jiných zemích (ku př. ve Francouzích) jest o každé

straně politické jisto, že chce udržeti a zvelebiti vlast svou, v Rakousích ale jsou strany, o

nichžto nade všechnu pochybnost jisto jest, že Rakousko chtějí zničiti. V takovém pádu jest

ale již dílem proto nebezpečno se vší

upřímností o pravém stavu věcí
promluviti, dílem ale

zas vláda sama uťívá proti některým
jí osobně nemilým pravdám toho
prostředku, že je za

velezrádné prohlašuje, třeba byly
nejlépe míněné.

V takovém pádu je ku př. sama naše
strana. V nejnebezpečnějších dobách
říše rakouské

osvědčila strana naše skutky svou
upřímnou vůli zachovati Rakousko, a

jak dalece tyto skutky

naší slovanské strany opravdu k
zachování Rakouska přispěly, o tom
necháme pozdější

nepředpojatý dějepis rozhodnouti:
neboť strana ta, která se s nynější
naší vládou za stejně

smýšlející vydává, ráda tvrdí, že
jenom armáda rakouská zachovala
Rakousko, zapomínajíc

již na povolání rusko-slovanského
vojska.

Připomínajíce tyto slovanské
zásluhy, nechceme se tím snad
chlubiti, nýbrž předhoditi jen

nynější vládě její nespravedlivost, s
kterou počala hned naši stranu za
revoluční a destruktivní

protirakouskou prohlašovati, když
podle svého smýšlení samostatného
přinucena byla

oposičně vystupovati.

To samé myslím, že se říci můžete o
našich novinách, ba byly doby, ve
kterých naše noviny

více patriotismu projevily než vláda sama; byly doby, ve kterých se naše noviny proti

destruktivní vládě rakouské ku prospěchu Rakouska samého opírali musely (ku př. Pillersdorf,

Frankfurt). Te jsme ale v každé době odhodlanosti měli proti přemrštěným a destruktivním

snahám vystupovati, a sice s dobrým prospěchem, v tom se můžeme odvolati vždy směle na

předešlé svoje listy.

181

Přece však jsme byli od vlády od té doby, co sněm říšský rozpuštěn jest, ustavičně

pronásledováni, dříve cestou konstituční, pak ale, když tato vládě nesloužila, vojenskou,

mimozákonní; neboť každý ví, že obležení Prahy není vlastně nic jiného, než zrušení svobody

tisku v Čechách. Snažili jsme se sice

i ve stavu obležení svou předešlou tendenci zachovati -

ale ustavičné stíhání a vyslýchání u soudu vojenského, zákaz novin našich, vězení, vyhrůžky,

vypovězení z Čech atd., to byly nástroje, kterými jsme z veliké části odstrašeni od volného

užívání svobody tisku, a kterými také zastavena jest veškerá skoro politická činnost naší

strany. Těmito skutky vlády nabyli jsme my praktického přesvědčení, že

se v Praze nejedná o

potlačení destruktivních aneb
revolučních živelů, nýbrž že ani
liberální strana, je-li opoziční,

nesmí svobody tisku užívat. Zavede-
li se ale censura úředně, aneb musí-li
redaktor sám

censorský úřad u svých novin
zastávat²⁶, v tom sice jest ještě
nějaký rozdíl, svobodou tisku

ale se to jmenovati nesmí. Třeba byl
sebe přísnější zákon o tisku, přece se

svoboda tisku i v

tom obmezení udrží, jen když vím jak
daleko se mohu dle výměru zákonu
pustiti: ale když se

u vojenského soudu pouhým
mnohosmyslným slovem
„aufreizendes“ všeliké články dle

osobního náhledu některého pána
aneb některých pánů zatracují a
trestu podrobují, tam již

přestalo právo a nastala libovůle,
Člověk není trestán za přestupek,
nýbrž jen za své mínění,

které můžte býti tak dobré a státu
prospěšné jako mínění vojenského
soudu, jenž se s tímto
nesrovnává.

Myslíme tedy, že by toto zde řečené
zatím mohlo vládě posloužiti pro
vysvětlení té nedůvěry,

s kterou mnozí k ní hledí;
kdybychom se nemuseli obávati
zapovězení svých novin, mohli

bychom snad docela důkladně tuto
nedůvěru ospravedlniti. Caeterum

autem censeo

obsidionem esse tollendam.

Obrana slovanských foederalistů

(N. N. 8, listopadu 1849.)

Dnešní vládní noviny německé i české přinášejí článek proti nám, jehožto obsah nás poněkud

přivedl v podivení. Vyzváni jsou téměř zřejmě k odpovědi, uznali jsme za dobré celý článek

tuto svému čtenářstvu předložit,

dílem proto, že se tak snadněji vede
spor, když obecnstvo

26 Dejme tomu, že by se i sám
redaktor osobně trestů neštítel, ale coť
jemu všechno platno, když mohou
býti

noviny jeho docela zapovězeny, a
jeho strana třeba na dlouhý čas
všelikého veřejného orgánu zbavena,
tak že

přinucen jest z dvou zlých menší si
vyvoliti a sám si censuru ukládati!

oboje mínění zřejmě před očima vidí,
dílem ale a hlavně proto, abychom
patrně dokázali, že

nám nejde o to, nějakými snad
řečnickými obraty někoho zaplésti
(jak obyčejně bývá v

žurnalistické polemice), že pak se
neštítíme přesvědčení své proti zde
vysloveným vládním

zásadám náležitě hájiti. Takto zní
článek, na který zároveň obracíme
pozornost obecnstva:

„Článek, jejt̕ jsme přinesli o
foederalismu v Rakousku, potkal se s
odporem, ovšem u strany,

od níť jsme se odporu nadíti musili, -
od páně Havlíčkových „Národních
Novin.“ Jiť dříve

přinesly tyto listy článek, jejt̕ jsme
ale blíte objasniti opomenuli, jeťto
vídeňské časopisy jiť

slušně jej ocenily. Bylot' to podivné
učení o velikém a malém
panslavismu. My v tom ohledu

k tomu připojujeme krátké

poznamenání. Známet' moc, která
jest úhlavním nepřítelem

velikého panslavismu, v jejížto
kruzích i v neodvislých nemohl se
ani dosti málo zakořeniti,

která by, kdyby se záhubně zmáhal a
politickou článkovitost rakouského
světa rušiti počínal,

neméně proti společnému nepříteli se
ozbrojila a vzchopila, jakoť to učinila
s odbojem

maďarským. To jest mínění, které

sobě z poměrů abstrahujeme.

„V jednom z nejnovějších svých článků stěžuje sobě pan Havlíček na trampoty obleženosti v

Praze, které prý mu zamykají ústa, nedovolující, aby „o našem postavení“ upřímně mluvil.

Neznáme ani ve Vídni ani v Praze žádného případu, aby bylo politickým spisovatelům

zabráněno, v mezích mírnosti a slušnosti o zásadách, poměrech a lidech mínění své projevit.

Dle mínění našeho není náruživost
nižádnou předností důkladné
publicistiky, jejížto ulohou

jest ponaučení, nikoli popuzení;
osvícení, nikoli zapálení myslí.
Jestliže nám p. H. chce s

toutéž pokojnosti odpověditi, s
jakovouž my k němu mluvíme, pak
snad ještě prospěšná

diskusse možná. My aspoň učinili
jsme sobě za zásadu, že nikdy
nebudeme obětovati předmět

ohledům osobním, a politický
odpůrce má pro nás význam
zosobněného politického principu.

„Pan H. odpírá důvěru, kterou dle
našeho přesvědčení majorita lidu k
nynější rakouské vládě

chová, i táže se dále: „Proč drtí toto
domnělou důvěru požívající
ministerstvo důvěřující jemu

majoritu v obleženosti?“ Tot’ jest
přece přílišné spoléhání se v
lehkověrnost čtenářstva, dává-

li se taková otázka. Zdať smýšlí

majorita obyvatelstva pražského a
vídeňského

revolucionárně? Zda-li se nemusil v
Haliči pouze pro jednu rovněž tak
ztřeštěnou jako

nenapravitelnou frakci vymínečný
stav zavést? Rozložit jen Uhersko
a Sedmihradsko v

jich ťivly, i naleznem, že jest většina
jich podstatně revolucionární. Jestliť
dějepisem všech

časů stvrzenou sadou, že se dělají

revoluce pouze od menšiny; avšak
jest i svatou povinností

vlády, aby společnost hájila i aby
předešla tomu, by ctižádostivé a
ztřeštěné hlavy neuváděly

její pokoj, snažení po blahobytu a
pokojném vyvinutí neustále v
nebezpečí. V červnu

183

letošního i loňského roku nestála
zajisté Paříž při komunistech a
překotných muřích a přece

vidělo se ze všeobecného volebního
práva poslému shromáždění
zapotřebí, zavést stav
oblečení.

„Jiná otázka zní: Čím to jest, že
nechce ministerstvo sněmy povolati?
Pan H. se mýlí;

ministerstvo ovšem chce sněmy
povolati, neboť zamýšlí dotýčné
zemské ústavy ještě v běhu

letošního roku uveřejniti, a tím důkaz
podati, že hodlá samo pevně držeti při
obsahu)stavy

ode dne 4. března. Avšak
bezprodlené svolání sněmů zdá se
nám býti nemožností, an noví

političtí úřadové ještě nejsou zřízeni,
a okres působnosti, který říšská
ústava sněmům v

korunních zemích vykazuje, od jejich
zřízení závisí. Zdělávání země,
ústavy dobročinné a

stavby zemské, zvláštní nařízení
strany obecních pořádků, záležitosti
církevní, školní a

přípřeční jsou předměty takovými, že
teprv tehdať s prospěchem o nich
jednati lze, když bude

stávati dobře zřízených úřadů, ježto
by byli schopni a hotovi v dotčených
záležitostech se

sněmy spolupůsobiti. Též vláda musí
přihlížeti k dobrým zastupitelům, a že
se nejhorlivěji o

zřízení nových úřadů pracuje, jestiť
celému světu věcí známou.“

„Pan H. nám namítá, že jsme
foederalismus jen tak zkrátka odbyli:

znajíce velikou důležitost

této otázky, hotovi jsme příležitostně
obšírněji o ní pojednati. Důvěřujeme
sobě dokázati s

mathematickou důsledností, že byl
nejnovější politický boj v Evropě
podstatně bojem

centralismu a foederace, a že
representuje princip foederativní
nedokonalý stupeň politického

vyvinutí.“

„Avšak hlavní důvod, který p. H.

uvedl, aby ukázal potřebu
foederalismu v Rakousku, že totiž
každý národ po politické
samostatnosti touží z přirozenosti
samé, a že by tento přirozený pud
rakouských národů nevyhnutelně k
rozpadnutí říše vésti musil, pakli by
konstitucí foederační
o to postaráno nebylo - nemůžte nás
nijak přesvědčiti. Pravé,
nejvroucnější toužení národů
směřuje k rozumné svobodě, k
blahobytu, vzdělání a humanitě;

těmto vznešeným účelům

musily by však separatistické záměry
a národní rozepře jenom na ujmu
býti. Ústava

foederační nespočívá, pokud nám
známo, v Severní Americe a ve
Švýcařích na základě

národním, nýbrž v politickém. V
kantonech bernském a freiburském
bydlí německé a

francouzské obce pokojně pokojně
pospolu, a v Americe podřídily se

nebritánské, počtem

valně převládající národnosti,
ochotně nadvládě žitvu anglického,
která vůbec za potřebnou

uznána jest. Němcům v Elsku
nezachtělo se posavade po
samostatnosti, a vzor

konstitučního státu, Belgicko - ač jen
z části od Francouzů obývané - jest
naskrze

centralizováno a pomocí jazyku
francouzského v pokoji se spravuje.
V Irsku pohltila

národnost britická prvotní národnost
irskou dokona, a stesky celého
ostrova pocházejí vesměs

ze zdrojů politických a náboženských.
Na dějepis, neomylně to zrcadlo
přirozenosti lidské,

nemůžte se tedy p. H. spoléhati.
Jdeme-li dále, ukážete-li ku př. na
Ameriku, která se zajisté

neodtrhla od starého Anglicka pro
zájmy národní: co by nám mohl náš

odpůrce odpověditi?

Snad že nezměnitelná přirozenost lidská 1. 1848 utrpěla radikální zázračný převrat, a že dostal

princip krve vrch nad principem politického vyvinutí a příbuzné s ním civilisace? Pan H. láčá

žadosti a stav mysli, jichžto v Rakousku v té míře, jak on udává, nikde není. Slované v

Rakousku najdou, tuším, svou čest a svůj prospěch v tom, zůstat i dobrými Rakušany.

Milujemet' a váťíme sobě tohoto
kmene příliš, abychom mysliti mohli,
ťe u něho svůdné

učení najde průchodu. Pan H. se
odvolává na sněm říšský nejprvé
příští, pak prý se ukáťe,

zdať bude většina foederativní neb
centralistická. Nadějeme se, ťe
nevypadne foederativně. A

kdyby se to mělo státi, tuť bychom
takového výsledku v interesu
svobody velice litovati

museli. Ministerstvo mohlo by býti
svrženo, avšak jeho odpůrcové zajisté
by nenastoupili

jeho místo. „Pak by mohly přijíti
časy, o nichž se teď lépe nemluví.“
Pak by nastala potřeba,

zachovati říši a zachrániti ji od
odvážlivých experimentů, a strana,
kterou nepotřebujeme blíž

naznačiti, našla by záminku
prohlásiti národy rakouské za
nedospělé. Pročeť jedne strana,

kterou p. H. zastupuje, svědomitě a

opatrně, i považ, zdať jest radno, dáti
velmi mnoho v

šanc, aby snad všecko bylo
ztraceno.“ -

Zaraziti musí každého to, co se o
panslavismu a o Rusku praví.
Musíme věru s ohledem na

blaho Rakouska doufati, že článek
tento (ani prostředně) nepochází od
nikoho, kdo přímý vliv

má na politiku vlády, sice by nám
věru bylo úzko o naši budoucnost. Či

by snad upřímně

věřiti mohli muřové vlády rakouské,
že vláda ruská jest nepřítelkyně
panslavismu? Podle

určitosti, kterou se to zde tvrdí, zdá
se, jakoby snad se tvrzení to na
nějaké určité vyjádření,

snad ve formě slibu nebo rady
opíralo.

V bibliothéce knížete Galicina,
bývalého místodržitele v Moskvě,
před několika lety

zemřelého, kterout bibliothéku jsem
pořádal, našel jsem mezi jiným také
báseň pod titulem:

„Píseň o osvobození Srbska“,
tištěnou roku 1806 v Petrohradě ve
vládní tiskárně a sice srbsky

s ruským překladem, ve kterém se
mezi jiným takto praví: Alexandra
Prvního, slovanského

vladaře, Velikého Slovanského Cara,
Srbie mile milého Hospodara.

Zavěste se orli dvojehlaví

na Alpy, Ural i na Kavkaz.

Slovanstvo celé at' nyní v srdci nosí
Svého naznačeného hrdinu

Následníka, jeho miluje a s ním se
chlubí. Sestrám*) svým at' laskavou
zprávu podá, aby

nemařily času, neb věk běží, Slunce
svítí! - at' tět prohlédají, at' neletí ve
mrakách do věků!

185

Celá Rusko-Slovanská síla mořem
zemí zdvihá se k pomoci, aby sestry
svoje z tyranství

vyvedla.

*) Moldavia, Valachia, Bolgaria,
Transilvania čili Sedmigradia,
Vengria, Bogemia, Iliria,

Kroatia, Karinfia, Silesia, Porusia,
Pomorania, Polska a jiná slovanská
plemena a národy. (Tuto

notu uvádíme naschvál s ruskými
jmény zemí.) Po ruském překladu
této písně následuje pak

doslovně takto: „Sestry tyto jsou:
Polsko, Porussia, Míšeň saská,
Slezsko, Uhry, Čechy,

Štýrsko, Ilirie, Tyrol, Benátky,
Koroš, Dalmatie, Ragusa,
Černohorsko, Albanie, Alaunie,

Epirotie čili Malá Rus, Bosnie,
Bulharsko, Sedmihradsko, Moldavie,
Valachie, Galicie neb

stará ruská Halič, a zkrátka všecky
plemena a rody slovanského
původu“.) Zdá se, že tyto

sestry zde ať příliš velikou
důkladností vypočteny jsou, spíše o
několik víc, než aby některá

chyběla.

Kdybychom měli nyní času, excerpta
svá prohledávati, mohli bychom ještě
dokázati, že již za

císařovny Kateřiny Veliké takové
náhledy v Rusích panovaly mezi
osvícenějšími. Co se

nynějšího císaře týče, víme o něm
jen tolik, že za jeho vlády
panslavické professury zavedeny

byly na universitách ruských, že
vysláno jest mnoho filologů ruských
zvláště do Rakous, kteří

s podivuhodnou důkladností v
žurnálu ministerstva osvěty, a kromě
toho (jak dobře víme)

ještě ve zvláštních soukromých
zprávách popsali celý stav nynějších
rakouských Slovanů; za

císaře Nikolaje Pavloviče stalo se
také znání všech nářečí slovanských
(t. j. zvláště češtiny,

polštiny a jihoslovanštiny)
obligátním předmětem na
universitách ruských.

Jaký účel měla při tom vláda JMC.
Mikuláše Pavloviče, nemohu sice já
určovati, domýšleti se

ale můžete každý snadně. Co se ostatně
veřejného smýšlení v Rusích o této
věci týče, mohu s

ohledem na upřímnou pravdu
ubezpečiti, že tam jest silná strana
pěstující onen veliký

panslavismus z pouhého ruského
patriotismu, ne jako věc nedovolenou
a pokoutní, ne jako

nějakou konspiraci, nýbrž zcela

zjevně v životě společenském a také
tiskem, v kterémto

ohledu bychom mohli velmi
zajímavé citáty nasbírat. Domýšlíme
se také s velikou jistotou,

že vojna uherská nezůstane bez
jistého velikého vlivu na smýšlení
Rusů.

Že ruská diplomacie ostatně k
sprostým nenáleží, ba že skoro
vždycky obyčej mívá, býti

chytřejší než její soupeřové, o tom

jest po celé Evropě dosti ustálené
mínění. My ovšem

pochybovati nechceme o chytrosti
diplomatů rakouských, bojíme se ale
přece, aby se naši

diplomatové snad příliš pozdě a s
velkou nenahraditelnou škodou
nepřesvědčili, že každá

ruská rada jest sice vřdy dobrá pro
Rusko, ale ne vřdycky pro toho,
komu se dává. Te se

budou rakouští Slované v tom poměru po Rusku ohlížeti, v kterém se jejich národní svoboda,

jejich osobnost němčinou utlačovati bude: to se dá dosti zřetelně předvídati; že by tedy nebyla

zcela hloupá ta ruská diplomacie, která by snad něco podobného naši vládě direkte neb

indirekte radila, nahlížíme my tuze dobře, ale přejeme si srdečně, aby také naše vláda to

nahlížela. Ostatně nemůžeme se o

takovém příliš subtilném předmětu
obšírněji a určitěji

rozšiřovati. S jakými ale důvody se
zde jmenuje onen veliký
panslavismus společným

nepřítelem Rakouska i Ruska,
nemůžeme nikterak pochopiti.

Obyčejně se Slovanům od nynější
vlády to hlavně předstírá, jakoby
toho řádali, aby je vláda

snad před jinými nějak podporovala
a nějak uměle nadpřirozeným

způsobem většímu vyvinutí

Siovanstva napomáhala. Avšak zcela bez důvodu: Slované rakouští neřádají od vlády nic

jiného než přísnou spravedlivost, to jest, aby nám všechno dávala, co dává jiným (ku př.

Němcům), a aby nám nic nezabraňovala, co nezabraňuje jiným. To my nazýváme

rovnoprávností, a jestli se nám již nyní, kde ještě o řádné skutečné rovnoprávnosti ani řeč býti

nemůžte, z jistých stran přehmaty a
hegemonie předhazuje, děje se to jen
z jezovitské

nepoctivosti strannických a zisťných
našich soupeřů a la „Ost-Deutsche
Post“, s kterými se ale

vláda jakožto nestranná nikdy
míchatí nemá. Proto považujeme
slova, „že Vídeňské časopisy

naš článek o Slovensku atd. slušně
ocenily“ za nespravedlivá.

Nedávno zapovězeny jsou ve Vídni

noviny „Zeit“ pro článek, ve kterém
jistě nenáruživým a

také slušným a mírným způsobem
káraly uťívání hole od vídeňských
vojenských soudů, čím

se tedy samo sebou vyvracuje
tvrzení, že prý ani ve Vídni ani v
Praze není zabráněno v

mezích slušnosti a mírnosti své
mínění projevit. Ovšem slova
„slušnost a mírnost“ jsou velmi

relativní, a proto si jimi náš pan
odporník nic nezadal, a bylo by také

marné o jejich pravý

význam se hádati. Vojenský soud
rozhoduje o slušnosti a mírnosti, a
vojenský soud není

zvyklý na odpor, nýbrž na komando.
My jsme si ale předevezali prakticky
obecenstvu svému

dopomoci k náležitému porozumění,
co to jest tato slušnost a mírnost,
umínivše sobě, že vždy

jen bez všelikých řečnických šperků
a bez narátek jednoduše budeme

svoje mínění a své

důvody proti vládě pronášeti, a
zkušenost ukážete nám i obecenstvu,
jakou má u vlády platnost

svoboda tisku.

Tedy se vší možnou pokojností. Nedá
se upříti, že všechny revoluce
pocházejí od minority, to

jest, že většina celého národu nikdy
skoro zbraně se nechopí. Jak mnoho
ale z neozbrojených

s těmito povstalci stejně smýšlí, nedá

se nikdy vypočítati, a proto jsou
hádky o tom zcela

marné, tím více, že se obyčejně i v
nejlepším pádu, kdyby totiž skutečně
víc než polovic

187

všeho lidu zbraně se chopila k
revoluci, od vlády přece se zas tvrditi
můžte, jakoby to veliká

část byla učinila jen z donucení.
Avšak jsou jiné všeobecně přijaté
způsoby počítati majoritu,

totiž sněmy. Porěvadť tedy naše
nynejší vláda, jak známo jest, na
sněmu byla v minoritě, a od

té doby ještě sněm jiný nesvolala,
myslíme, že neslušně si majoritu
připisuje. Příklady ale,

které nám náš p. odporník uvádí,
jmenovitě z Paříže, upomínají nás
zrovna na to, že ve všech

těch zemích, kde skutečně pro
nebezpečné a velmi krvavé revoluce
stav obležení zákonním

způsobem vyřknut byl, od té doby již

dávno zas přestal, a obyčejná,
zákonní, konstituční

svoboda a právo se navrátily. U nás
ale, v Čechách, kdežto bylo obležení
zcela jen absolutním

způsobem a libovolně zavedeno
(neboť nemáme ještě řádného
zákonu, který by výminky a

potřebné formy jeho předpisoval)
ještě posud trvá, ačkoli o nějakých
nepokojích ba i ani o

rozkvašenosti myslí není řádné

stopy. Pokud u nás, v Čechách, při
takových okolnostech ještě

stav obležení trvá, nemůžeme se
nikterak přesvědčiti o upřímné
náklonnosti vlády k právnímu

konstitučnímu životu, a to jsme chtěli
svým předešlým od p. odporníka
kritisovaným článkem

vysloviti. Již jiné zdejší noviny
dokázali velmi trefně, jaký by to
nesmysl byl, pro nepokoje

jedné země zabráňovati všem
ostatním činnost sněmovní, a že by

takovým způsobem snad

nikdy se Rakousko sněmu říšského
nedočkalo. Tvrzení vládních orgánů,
nyní často

opakované, že ještě letos ohlášeny
budou ústavy všech korunních zemí
a že ještě letos do

života „als praktisch wirksam“
vstoupí, nemůžte nás proto upokojiti,
poněvadž nevíme, jaký

opravdivý smysl se s tím spojuje, a
přiznáváme se, že nás pan odporník

zvláště znepokojil

svou sadou, „že se bezprodleně
svolání sněmu zdá býti nemožností,“
poněvadž v tom vidíme

zřejmé rušení písmeny § 83. říšské
ústavy, jenž praví: „Alle
Verfassungen sollen im laufe des

J. 1849 in Wirksamkeit treten.“
Táťeme se kaťdého, co to jest in
Wirksamkeit treten? Jest to

stav obleťení, jest to ordonanční
vláda provedená až do nejniťších
oborů zemských

záležitostí? Te by ale svolání
zemského sněmu záviselo od nové již
provedené organisace

úřadů, nenahlížíme my v té míře, jako
to náš p. odporník tvrdí. Jenom
nejvyšší politický

úředník v Čechách bude v přímém
spojení a poměru ke sněmu, a toho
může vláda každou

chvíli třeba telegrafickou cestou
ustanoviti. Tak dobře ale jako může
ministerstvo bez nových

úřadů své ordinační zákony vydávati
(coť dle našeho mínění v hojném
počtu činí), tak dobře

můžte také sněm bez nich své zákony
uzavíрати, a jsme přesvědčeni, že by,
co se této námitky

týče, nejen nyní, nýbrž třeba již v letě
byl mohl sněm český s užitkem
rokovati.

Při těchto věcech přijde všechno jen
na to, aby ministerstvo zřejmě a
nevývratně ukázalo a

dokázalo právní své a konstituční

smýšlení, aby nám dokázalo, že
nenachází v dosavadní své

libovolné a ordonanční vládě
zalíbení, zkrátka, aby nám již dalo
konečně nějaký konstituční

188

Archimedeský puntík, z kterého
bychom mohli práva svá odvozovat s
jistotou a beze strachu

před všelikou libovolností. To jest
hlavní věc, o kterou se jedná, právo,
jistota, ostatní všechno

bude každý rád snášet, máje shovení
s mnohými teţkostmi nynějšího času.
Ať ministerstvo,

chce-li nám takový důkaz podati,
především vydá slíbený v § 12.
základních práv, zákon o

obleţenosti a časovém vyzdviţení
konstitučních práv, ať tento zákon v
sobě obsahuje pro nás

garantie, ťe nám nemůţe každou
chvíli, pod každou záminkou, každý
politický úřad vzíti

nejhlavnější práva, ať vyřknutí stavu

obležení závisí teď od soudů z
neodvislých od vlády a

neshoditelných soudců sestavených,
ať se to stane, pak budeme věřit nejen
my, nýbrž i jiní

tvrdší na upřímnou konstitučnost
ministerstva. Ať posud vydalo
ministerstvo tak mnoho

časem i dosti malicherných
prozatímních zákonů; čím to jest, že
tedy na tuto tak praktickou v

nynější době a tak důležitou věc

zapomíná? Jest to jen náhoda? Neví
ministerstvo, že bez

tohoto zákonu jest celá naše
konstituce jen Těšínské, Tantalské
jablko? - My alespoň to dobře

víme a také cítíme.

Ťádostiví jsme na slíbený od p.
odporníka matematický důkaz, že jest
foederace nedokonalý

stupeň politického pokroku a že nyní
jest hlavně jen boj centralisace a
foederace. Jestli již

nyní se foederace v něčeni
dotkneme, stane se to jen s ohledem
na pronešené zásady

dotčeného článku, ne ale k úplnému
vyčerpání celého předmětu, který
příliš obšírný jest. Zdá

se nám vůbec, že my něco zcela
jiného ve foederaci rozumíme než
odporníci naši z vládní

strany, sice by nemohli tito pánové
demagogii a foederaci atd.

dohromady míchat, jako se to

již jednou stalo. Naše foederace nedá

se také rovnati separatistickým
záměrům a rozepřím

národním (Nationalfehden und
Absonderungstendenzen), s kterými
ji též p. odporník míchá.

Pravdu má pan odporník, že pravé,
nejvroucnější toužení národů směřuje
k rozumné svobodě,

k blahobytu, k vzdělání, k humanitě:
my ale tvrdíme, že v Rakousích bez
naší foederace

národové nemohou dosáhnouti těchto

svých nejvřelejších tužeb. Bude to
rozumná svoboda a

blahobyt, když budou o všech věcech
rozmanitých národů rakouských ve
Vídni rozhodovati

úředníci, neznající obyčejně ani tyto
národy? Bude to humanita, když se
bude skrze

centralisaci německý ťivel
nevyhnutelně nade všechny ostatní
vznášet a všechny k zášti a

závisti popouzet? Můžte být při
centralisaci rovnoprávnost? Mohou

se národové vzděláti, když

budou muset velikou část duševních
sil obětovati jiné národnosti, skrze
centralisaci panující?

Gen. Haynau nařídil nyní, že v Pešti
nesmí být ani jeden pouze maďarský
nápis, to je samo

sebou maličkost, ale velmi
významná pro budoucí
centralistickou rozumnou svobodu,

blahobyť vzdělání a humanitu! Že
nesmí být řádný pouze německý, to

p. Haynau nenařídil; ó

my dobře cítíme, jaká to bude
rozumná svoboda a humanita!
Národního jazyka dovolí se nám

189

užívati, německý se nám ale poručí!
My ale, my Slované, Vlachové,
Maďaři, Rumunové, my

všichni nechoeme býti sloupy a
stavivem chrámu německé svobody,
německého blahobytu,

německého vzdělání, německé

humanity, a proto budeme vřdy
volati: „Dolů s centralisací,
vzhůru foederalismus!“

Foederace rakouská nesmí se nikdy
porovnávat ani se švýcarskou ani s
americkou. Okolnosti

jsou zcela jiné. Nesmí se zapomínat
na jednu důležitou stránku,
Národnost, která kdekoli

jinde ve světě řije co panující a
samostatná, může vřdy zase na jiném
místě být podřízenou,

proto že potom tato podřízená uťívá
všeho společně, co jí podává její
samostatná sestra. To

jest ku př., kdyby byl někde jinde ve
světě český stát, mohli bychom se
my Čechové vřdy

považovati v Rakousích co pouhá
podřízená kolonie, a hleděli bychom
na onen samostatný

český stát jakožto na svou duševní
matku, a Rakousko by nám bylo
pouhým hostincem, a pak

bychom se mohli ovšem spokojiti s

tu (abychom se tak vyjádřili,
hospodářskou)

rovnoprávností, dle které se s námi z
nouze úředně po česku mluví, pokud
jsme se ještě

německy nenaučili. Jděte ale do
Paříže a dejte Francouzům všechnu i
tu nejrozsáhlejší

svobodu, všechnu i nejsladší
blahobyt, všechnu možnou vzdělání a
humanitu, a řádejte na nich,

aby náleželi jakožto centralisovaný

Kronland k Anglicku s anglickou
řečí ve sněmu, mezi

úřady, s anglickými universitami, s
anglickými nejvyššími soudy, s
anglickým vojskem, s

anglickými akademiemi atd., atd.,
atd. jinak ale s úplnou
rovnoprávností, a uvidíte, co vám na
to Francouzové odpovědí.

Příklady, které nám p. odporník
uvádí na Irsku, Elzasu, Němcích v
Americe, Flémích v Belgii

atd. jsou právě olej do ohně; tyto příklady nám jen ukazují, kterak již anglický živel přemohl a

pohltil Irčany, francouzský Elzasy a Flémy, anglický Němce, to jsou příklady nám pro

výstrahu, ale ne k následování. Vždyť my také dobře víme, že Němci obmýšlejí celé

Rakousko tak pohltili, jako pohltili Angličané Irsko atd., ale - jen že Němci nejsou ještě

Angličané, a my nejsme ještě jejich

Irčané! My se ještě obmýšlíme
trochu bránit, než z nás

budou němečtí Irčané, to jest staré
pravidlo, i karaibové musejí své
bližní napřed zabít, než je
mohou seřtat.

At nám odpustí náš p. protivník, že
jsme snad mimochtě padli trochu v
náruživost, ale tato

záležitost jest jedna z těch, o které
řádný z nás nemůže mluvit
chladnokrevně, my nejsme

ještě v tak zoufalém sbavu, abychom
snesli porovnání s Irčany a
Angličany bez pozdvižení a
rozproudění krve, a v tomto ohledu
by zajisté ani patrná šibenice před
očima nebyla

důstatečná odstrašiti nás od hájení
své hodnosti a svého práva. To není
princip krve, jak p.

190

odporník praví, nýbrž princip
svobody, my nechceme býti jako
jsou Irčané, ubohými hladem

a mizerností hynoucími, opovrženými
nádenníky z naší nízkosti
obohacených anglických

velmožů, prelátů a spekulantů, my
nechceme, abychom proto, že nás
naše matky naučili jen

český Otčenáš se modlit, již byli o
stupeň nižší v Rakousích než ti, kteří
říkají Vater Unser!

To není princip krve, to je princip
samostatnosti, rovnosti, cti a všeho
toho, co člověk na světě

za nejvyšší pokládá a svobodou
jmenuje, pokládaje si za nejkrásnější
úkol vyhledávati slávu a
blaho svého národu!

Nespravedlivě nás, jak myslíme pro
takové smýšlení nazval pan odporník
indirecte, špatnými

Rakušany, my jsme přesvědčeni
zrovna naopak, že totiž foederalisté
jsou dobří Rakušané, a

že právě centralisté jsou sice dobří
Němci, ale špatní Rakušané.

Naše učení v tomto ohledu není
svůdné proto, že jest přirozené, a sice
tak přirozené, že jistě

nejen u Slovanů, nýbrž také u všech
ostatních neněmeckých národů v
Rakousích vřdycky

dobrou půdu najde. Kdybychom my
Slované nebyli upřímně
svobodomyslní, spravedliví,

nebaťící po cizém, mohli bychom
ještě s větším prospěchem alespoň s
lepšími vyhlídkami

býti v Rakousích centralisté než

Němci, a tu by alespoň byla polovice
centralistů; takto ale, 7

milionů centralistů proti 28 milionům
foederalistů, to jest přece příliš
špatná vyhlídka pro

budoucnost! Neboť ještě jednou
pravíme, tolik foederalistů v
Rakousích, kolik Němců!

Sněmy říšské to ukážou, a jestli
nebudou hned na počátku obe strany
v takovém poměru proti

sobě stát, příčinou toho bude jenom

dosavadní menší vzdělání některých
kmenů rakouských,

kteří ještě nedospěli k pravému
poznání svého prospěchu. Čím více
se ale budou vzdělávat,

tím více budou připadat k
foederalistům.

Avšak již na nejprvnějším sněmu
bude většina foederalistická, třeba
toho náš p. odporník „v

interesu svobody velice litovati
musel“, jak praví, hroze nám
skutečně zcela neobyčejným a

také neočekávaným způsobem, tak že
musíme opětně na ukončení jeho
článku včera v N. N.

vytištěného pozornost čtenářstva
svého obrátiti. Kterak máme
rozuměti slovům: „že by pak

mohli přijíti časové, o nichž se teď
lépe nemluví a že by pak strana,
kterou nepotřebujeme

blíže naznačiti, nalezla záminku
prohlásiti národy rakouské za
nedospělé? Která jest tato

strana? - My nechceme ani určovati
pravý význam těchto slov našeho p.
odporníka, doložiti

ale musíme, že nás tato patrná
vyhrůžka pranic nezastírá. My
věříme na pokrok svobody v

Evropě, a nebojíme se takových
stran, které by mohli prohlásiti
národy rakouské za

nedospělé. Svoboda může sice na čas
v některých zemích potlačena býti,
jednotliví

zastavatelé její mohou se ve

vězeních, vyhnanstvích a na
popravištích mučiti a odstraniti, ale

191

najdou přece vřdy hojných
následovníků a zásady jejich pravé a
poctivé přijdou dříve neb

později přece k platnosti.

Nemyslím, že by se strana, kterou my
zastupujeme, dala podobnými
vyhrůžkami zastrašiti a

mýliti ve svém přesvědčení. Za to
ovšem nemůžeme, že jistá strana ve

slově foederace

nějakého bubáka vidí, snad proto, že se ať posud jen v republikánské Americe a Švýcarsku o

foederaci mluví, zvykla jsouc vážiti jen slova a ne jejich smysl. Také Německo bylo a jest ať

posud foederativní, ačkoli zase v jiném způsobu, a ačkoli ani tento ani amerikánský ani

švýcarský foederalismus pro Rakousko se nehodí. Zdá se nám vůbec, že více ono slovo

foederace našim zásadám překáží,
kdybychom je snad pod jiným
jménem byli přednesli,

nenacházely by tolik odporu, a jsme
přesvědčeni, že se po dlouhé hádce o
slova konečně

ukáže, že jsme skoro všichni v
Rakousích méně neb více
foederalisté, kterýžto poněkud

komický konec alespoň my
prorokujeme. Svůj článek ale
nemůžeme vhodněji ukončiti, než

slovy posledními našeho p.
odporníka ve vládních novinách:
„Pročet jednu stranu (kterou
on chtěl blíže naznačiti a kterou my
této nechceme ani jménem jmenovati),
svědomitě a

opatrně, i považ za to jest radno dáti
velmi mnoho v šanc, aby snad
všechno bylo ztraceno.“

Střední strana a Březnová ústava

Z Prahy, 29. června 1851. Zdejší
„Konstituční List“, známý to orgán
pražské střední strany,

počíná sobě nyní jaksi horlivě u
zastávání Březnové ústavy. Rozsáhlé
agitace čelních vůdců

rakouské šlechty, která by ráda
„nepraktickým operátům
Olomouckým“ již jednou konec

učinila, nedají hlasateli Pražských
dobřesmýšlejících pokojného
okamžiku; patronové jeho

začínají pochopovati, že na cestě tak
nazvaného pokoje a pořádku trochu
daleko se pustili,

dále aspoň, neť politické a sociální
interesy jejich v nynějších
okolnostech vlastně dovolují.

Strana - můžeme-li malou, nyní ale
ku předu se deroucí frakci takto
nazvati - strana, pravíme,

jiť „Konstituční List“ ať posud
zastupoval, stala se na půdě, kterou
ministerstvo činnosti

rakouského občanstva bylo vykázelo,
téměř v plném smyslu slova domácí
paní. Díky

obecnímu řádu pana ministra Bacha

zvítězila strana tato při obecních
volbách v Praze; její

zástupcové dostali se v čelo pražské
obecní správy a také v obecním
výboru hlásí se k ní

znameníta většina hlasů.

192

Vítězství toto naplňovalo náčelníky a
přivržence její spokojeností a
důvěrou v budoucnost.

„My jsme zvítězili nyní; tím více
budem musit vítěziti, ať záležitosti

politické úplně ustáleny

budou a základní instituce Rakouska
na ústavní cestě vyvinovati se
začnou!“

Z vítězství při volbách obecních
uzavírali politikové tito na vítězství
při volbách sněmovních.

Poněvadž zástupce a politické přátely
své ve sborovně obecního výboru
pražského na prvním

místě sedět viděli, domnívali se, že
těmto členům politického tovaryšstva
jejich „jednou“ také

neujdou přední místa na sněmu zemském a dá-li Bůh a ruský cár také na sněmu říšském.

Ve spekulaci této neupevňovalo je sice politické postavení veškeré Evropy a zmáhání se

politické reakce: za to je v ní ale utvrzovala ústava říšská a zemské řády, kteréť jim, aspoň na

papíře, cestu k rozsáhlé politické moci otvírají.

V tom počaly hlasy, které již dříve ve

veřejných listech se ozývaly, s větší
určitostí a smělostí

u veřejnost vystupovati, hlasy to,
kteréť ústavu Olomouckou naprosto
zatracují a žádají, aby

na její místo přišel statut jiný,
praktičtější a trvanlivější. Odkud
hlasy tyto přicházejí a kam

vlastně směřují, není v nynějších
okolnostech snad již nikoho tajné.
My jsme na ně

upozorňovali již tenkrát, když
lehkověrní optimisté a bezstarostní

theoretikové ráznost a

neohroženost kabinetu knížete

Schwarzenberga až do nebes vynášeli
a na oktrojovanou

ústavu jako na písmo svaté přísahali.
Každý, kdo ministerstvo tenkrát
vybízel, aby aspoň to,

co v Olomouci na papír nakreslilo,
také v život uvedlo, byl považován a
vykřičován za

nespokojence a přepjatce; vládní a
konservativní listy napomínaly k

mírnosti a shovívavosti a

ukazovaly na veliký proces, který
prý se musí skončiti v tichu a v
pokoji. My jsme podotkli

sice nejednou, kam libobolné a
protiústavné jedrání kabinetu
konečně povede; my jsme

vyslovili, jak záhubně válečný stav,
neobmezenost vojenských soudův a
nepřirozené zmahání

se moci vojenské vůbec na
svobodnou činnost odpovědných
ministrů působiti bude; my jsme

předvídali, že se ministerstvo na
reakcionářské cestě své proti
návalům starokonservativních

protivníků svých nebude moci
udržeti: přes to všechno nebyl ale na ty
a takové výstrahy řádný

ohled brán a později jednáno tak jako
dříve. Lehkověrnost v hlavě, že
záhubná strana „der

nationalen Fanatiker“ potlačena jest,
v srdci, a ústavu od 4. března v
ústech, počínali sobě

přívrtenci ministerstva a tak nazvaní
přátelé pořádku a pokoje docela
pokojně a bezstarostně.

V této podivné směsici politického
optimismu, indiferentismu a
servilismu zaujímali jedno z

předních míst také ony politické
řivly, v nichž nynější místopurkmistr
pražský, pan Ondřej

Haase zkrátka před pražskými
obecními volbami pověstnou střední
stranu slil.

Politické zásady pánů, z nichž strana
tato záleží, ostaly také po utvoření
konservativního celku

tohoto beze změny: bezohledná a
téměř neobmezená důvěra ve vládu a
slíbené ústavní

instituce ostala také nyní jejítn
drahocenným paladiem. Když v
obecní sborovně pražské

návrh učiněn byl, aby obec knížeti
Schwarzenbergovi za jeho zásluhy o
Rakousko čestné

měšťanské právo dala a našinci
radili, aby vyznamenání toto
odloženo bylo na čas, v němž

svobodně se bude moci rokovati:
začali přivrženci strany střední
vášnivě bouřiti, dokazujíce,

že není překážek k svobodnému
rokování, že není příčiny k nedůvěře
a nespokojenosti atd.

Nebylo tímto krokem jednání vlády
schváleno? Nebylo tím vysloveno, že
většina obecního

zastupitelstva pražského jest úplně

spokojena s cestou protiústavních
ordonancí? Nebyla tím

ministerské politice dána sankce?

Že se mezi tím v politice všelike
maličkosti udály, které každého, kdo
oči má a viděti chce,

neblahým tušením naplňovaly, že ku
př. liberální ministr Schmerling z
kabinetu vystoupil, že

se do říšské rady dostali přívrženci
školy předbřeznové, že stav financí
rakouských vřdy více

se horšil, že činný a podnikavý, při tom ale konstitučního principu se drtící Bruck ouřadu se

vzdal - na to nebrali praktičtí muřové strany střední řádného ohledu, ty a takové události

zdály se jim býti nevýznamnými malichernostmi, z nichžto jen tak nazvaná „Schandpresse“ k

sočení a očerňování „poctivých“ charakterů kořistiti umí.

Konečně se ale list přece obrátil. Nyní, když pod auspiciemi kabinetu

knížete

Schwarzenbergova, vysokorodá
reakce i samé Mittelpartaji, jak ve
sprostém životě se říká, na

kůži sahati začíná, nyní počíná také
hlasatel strany střední, ač je jen
vátně a solidně,

interesy její zastává a charty
Březnové se ujímá. Tak ku př. v
čísle 151. od 28. června.

Promluví o liberálním
konservatismu, který prý nyní v

Rakousích se zmáhá, o „loyálních“

principiích vlády, o poctivosti její
vůle, o císařském slovu, táže se,
„Konstituční List“, kdo

jest vlastně protivníkem Březnové
ústavy a odpovídá na otázku tu takto:

„Jest to stará stavovská strana ve
známých formách, kteréť sice větším
neb menším stínem

konstitucionalismu od sebe se liší, v
celku ale dohromady splývají.

Příklad Pruska a jiných

menších států německých, v nichž
duchové pohřbených ústav
stavovských hlavy své z hrobů

pozdvihují a v život se navracují,
dodává i našim starokonservativním
více odvahy, aby o

podobné z mrtvých vstání také v
Rakousích se pokusili a životé a
životaschopné zásady od

mrtvých zatlačiti nechali. Ale
zvláštní sestavení Rakouska a
zkušenosti předbřeznové i

pobřeznové varují zde důrazně před
takovým jednáním, které by se na
jednotě státu jen příliš

citelně pomstiJo. My nepochopujeme
vskutku, kterak se v Rakousích můžete
mysliti na

obnovení starých záhubných
anomálií, kterak rakouský vlastenec
můžete ještě blouzniti pro

obnovení a rozšíření stavovských
prerogativ, an jich nebezpečnost pro
zem a oustřední vládu

dějiny uherskými tak jasně
dokázána jest a krvavé události v
Budíně a Miláně ještě všem v

dobré paměti jsou!? A přece jsou to
opět Maďaři, jenž co zástupcové této
strany v první řadě

na ústavu útokem ženou a pro své
staré, sešlé zřízení municipální
bojují; Maďaři, kteří

nejméně mají příčinu, přednosti
takového systému vychvalovati,
vedou také nyní falanx

opposice, ku kteréž stavovské strany

jiných korunních zemí se přidávají a
tábor

starokonservativních takto aspoň
nepřímě zvětšují. Kdo nenahlíží ale,
že by vítězství

starokonservativních Maďarů bylo
porážkou Rakouska, že naproti tomu
politická centralisace

není toliko životním základem
veškeré říše, nýbrž také každé
korunní země? Kdo by se oddal

domněnce, že stát jen proto statky a

krev svých spoluobčanů na vydobytí
Uher nasadil, aby

starokonservativním kaštany z ohně
vynesl a system obnovil, který
Košuty a jich činy v život

povolal? Kdo nepochopuje, že by
taková restaurace nyní tím
nebezpečnější a zákázonosnější

býti musila, an revoluční perioda
nám ještě blízka jest a její hlavy,
jako r. 1848 se stalo, z

takové události velmi chytře by
kořistily a ji co pudu k novému

rýpání by použily? A nebyla

by ústřední vláda způsobem tímto
zase přinucena, síly své napínati a
toho dobývati, co dnes

již v rukou drží? Kdo nepochopuje
konečně, že Rakousko jen takovýmto
vítězstvím své

myšlenky veliké budoucnosti dosíci
může, vítězstvím, kteréž stát národní
státu politickému

podrobí, vytvořením jednoty říšské
také jeho autoritu vně upevní a

jednotlivé země a národy,

kteréť bratrsky spojuje a jedním zákonem řídí, pod svou ochranu vezme ?“

Tolik „Konstituční List.“ Z toho, co pro poučení čtenářstva svého zde jsme uvedli, vysvítá, že

orgán pražské střední strany bojuje proti dvěma principům:

1. proti stavovskému zřízení a
2. proti principu foederace.

Jak známo, bylo před rokem 1848.
zastupování zemských interesů
sveřeno šlechtě a

vysokému duchovenstvu, t. j.
zemským prelátům. Těch několik
zastupitelů stavu městského,

jimž jako pro formu přístup do sněmu
povolán byl, musilo se v davu
„prvních“ stavů

zemských mravně docela ztratiti. Co
tito „první“ stavové království
Českého pro stavy

„ostatní“ tenkrát učinili, kterak

použili posledních zbytků oněch práv
a svobod, kteréť po

nešťastné ráně Bělohorské národu
Českému ještě ostaly, víme všickni
ještě velmi dobře. Kdo

195

má ale práva a povinnosti sněmu
stavovského nyní převzíti? Kde jsou
ony „řivé a řivota

schopné“ řivly, na kteréť orgán
pražské střední strany poukazuje?

Jeden pohled na ústavu Březnovou

dává nám na otázky tyto určitou
odpověď. Aristokratie

rodu, která až do r. 1848. aspoň dle
slova národ zastupovala, má
ustoupiti aristokracii jiné,

aristokracii peněz. V Rakousích má
se opětovati tentýž politický proces,
jež ve Francouzích

převrat Červencový (1830,) v život
povolal. Vedl ale experiment tento k
upokojujícím

výsledkům ? Dostal národ
francouzský za vlády dynastie

Červencové, která hlavně o

aristokratii peněz - o stranu střední -
se opírala, dostal pravíme národ
francouzský za vlády

této bezpečné rukojemství pravé
svobody, pravého blahobytu?
Události Únorové dávají nám

na ty a takové otázky krátkou, avšak
rozhodující odpověď. Starší linie
Bourbonů nemohla se

na trůně otců svých udržeti, ponevadž
se opírala o Francouzsko

předrevoluční, o právo z Boží

milosti, o stavy privilegované, o
šlechtu a vysoké duchovenstvo.

Mladší linie Bourbonů

nemohla vzdorovati návalu myšlenek
a potřeb nynějška, poněvadž její moc
a vliv neměly

kořenů v lidu, poněvadž hlavně
šetřila prospěchu velikých
kapitalistů, poněvadž zanedbávala

jádro obyvatelstva. Jaké naučení z
dvou fakt těchto pro Rakousko
následuje, není tuším

potřebí obšírně vykládati.

Co drubého punktu, principu foederace totiž se týče, o tom nemusíme ani slov ztráceti.

Obecenstvo naše ví velmi dobře, jaké důvody a pohnůtky přívržence strany střední k zastávání

tuhé centralisace podněcují. Byvše vychováni pod vlivem ťivlu německého, nenaučili se

přívrženci strany této potřeby a přání neněmeckých národů rakouských

znáti, oni považují

každý krok na poli národním za krok
ku sboření Rakouska a napomínají
proto vládu neustále,

aby nepřipustila, by stát národní nad
stát politický se povznesl. Jaký
význam toto podrobení

státu národního pod stát politický v
ústech jejich má, o tom promluvíme
budoucně.

Vládní noviny a Němci

(N. N. 10. prosince 1849).

Každý, kdo čte polemický článek v č. 289. „Prager Zeitungu“ proti nám a proti redakci

„Deutsche Zeitung“ zároveň mířený, zpozoroval zajisté, že jsme my se svým článkem o

německé politice naší vlády většího zalíbení našli před očima vládních novin, než p. Dr.

Makovička. Zdá se nám ale, že zcela nezaslouženě: neboť pokud jsme v této záležitosti směr

„Deutsche Zeitungu“ za času
redakce p. Makovičky pozorovali,
vidíme, že se v této věci

úplně srovnáváme. Bude se snad
někdo diviti, kterak se „Národní
Noviny“ a „Deutsche

Zeitung“ v záležitostech německých
srovnávají mohou, a přece jest tomu
tak. „Deutsche

Zeitung“ ze svého stanoviska neřádá
v záležitostech německé jednoty od
rakouského

ministerstva přede vším nic jiného,
neť aby Němcům nerakouským
nepřekáţelo v

samovolném utvoření svého spolku.
To samé ťádáme i my od ministerstva
ze svého

stanoviska: my drţíme sice úplnou
politickou jednotu všech Němců v
Evropě za

nedostiţitelný ideál (v čem nám snad
ani jeden Němec odporovati nebude),
ale přibliţování se

k dosaţení jednoty, pokud moţná jest,

musíme Němcům tak schvalovati,
jako sami sobě toho

přejeme. Sjednotiti skoro všechny
země dosavadního německého
Bundu (vyjmouc rakouské)

v jeden politický celek, v jednu
suvrenitu: to nedržíme za nemožné,
ba naopak považovati to

musíme za velmi rozumné.

Proto se nám zdá, že vládní noviny
špatně porozuměly článku v
„Deutsche Zeitungu“. Co se

nás samotných týče, nemůžeme dáti
vládním novinám v tom pravdu, že
by rakouští Němci,

kdyby se kromě Rakous jednota
německá utvořila, od Rakouska se
odtrhli a k ní připojili, v

čemž totiž vidí vládní noviny
nebezpečí hrozící Rakousku. O
švýcarských Němcích ještě jsme

nikdy neslyšeli, že by chtěli svůj stát
opustiti a jednotě německé se
politicky přivtělit, a

Švýcarsko jakožto republika má

přece liberální ústavu, tak že málo co
překáţeti mohlo

tamnějším Němcům vůli svou
projeviti a také vyplniti.

Nepokládáme tedy za nic přepjatého

neb nepraktického, domýšleti se, že
by také Němci v Rakousích mohli
pro rakouský stát

takové obliby míti, že by si neţádali
politického spojení s ostatním
Německem, obzvláště

kdyby v Rakousích všeliké, jak

národní tak i politické svobody a
slušné samosprávy užívali,

tak jako si toho i my přejeme. Neboť
nelze tajiti, že by politické spojení s
ostatními

rakouskými národy (a zvláště kdyby
se náš stát jak si přejeme na jihu
zvětšil), pro rakouské

Němce v materialním ohledu
mnohem výhodnější bylo, než spojení
s Německem: nevidíme

tedy rozumných příčin, proč by se z
takového spojení vytahovati chtěli,

které by je v ničem

netířilo, nýbrř jen výhody
poskytovalo? - Ovšem, ře při všem
tom stavíme své úsudky na tom

základě, kdyby se v Rakousích
podařilo spravedlivou svobodu a
výbornou vládu zavést.

Také musíme ještě i to podotknouti?
ře nám vládní noviny špatně
porozuměly, jako bychom

toho byli řádali aby si hledalo
Rakousko slovanské spojení. Tot'

by nemohl být nikdo jiný

neť car ruský.

197

My jsme pravili, že mělo Rakousko
zakládati trvání a jednotu svou na
sympathiích

slovanských kmenů v Rakousích.

Že vláda nemá být služkou veřejného
mínění - (jak píše „Prager Zeitung“),
jest sada, která by

neměla stát v časopise vycházejícím

na útraty zemské v státu
konstitučním. O této věci my

máme arci jiné zásady než naše
ministerstvo: zdá se nám ale, že se
svět pořád více k našim

zásadám kloniti a od ministerských
odchylovati bude. Každá pravda
časem zvítězí. My sebe

ovšem nemůžeme vydávati za
veřejné mínění ani v té ani v jiné
věci: doufáme ale, že se na

sněmu říšském ukážete, máme-li
pravdu my neb vláda. Kdyť jiť na

Kroměřířském sněmu byla

většina proti spojení s Německem:
coť bude nyní, kde tolik
protiněmeckých ťivlů v Uhřích a

ve Vlaších do sněmu říšského
přistoupí. Na konstituční cestě
nebojíme se, ťe by si naše

zásady průchodu nezískaly: na cestě
ordonanční ovšem platí jeden dvorní
neb nyní

ministerský koncipista víc neťli
několik národů.

Záповěď „Presse“

(N. N. dne 11. prosince 1849).

Kdykoliv si stěžujeme na stav
obležení, na nedůstatek svobody
tisku, odpoví se nám se strany

vlády, abychom psali mírně,
abychom se zdrželi všelike
náruživosti. Co ale jest mírnost, co

není náruživost? - na to nám řádný
zákon světlo nedává. Vláda skrze své
orgány sama si

ustanoví míru, ať do které oposici

některých novin trpěti chce a
najednou dostane redaktor

rozkaz, aby přestaly vycházeti jeho
noviny. Te v takovémto čase
postavení redaktora není

radostné, uvěří nám snad každý na
pouhé slovo, kdyby třeba ani
skutkové svědectví o tom

nevydávali. Redaktor časopisu stojí
tu mezi dvěma ohni: z jedné strany
má dle vlastního

přesvědčení zastávati co možná
nejhorlivěji zásady té politické

strany, ku které náleží, z druhé
strany hrozí mu ale, byť se jiných
trestů neštil, záповěď novin, a tudy
zrušení všelike

politické činnosti jeho strany (neboť
není teď jiné činnosti politické
kromě novin). Přetětko

jest nám v takovém postavení najíti
pravou cestu, aby se nám ani přílišná
bázeň, ani zas

přílišná opovářlivost aneb i
lehkomyšlnost vytýkati nemohla od

našich vlastních politických a
národních spojenců.

Neočekávané zapovězení vídeňských
velice rozšířených novin „Presse“
podalo nám

příležitost k takovému kajícímu
rozjímání. Jak se časy mění! Když
lonského roku v

198

nejbouřlivějším čase počala „Presse“
ve Vídni vycházeti²⁷, netroufali si
roznášeči její téměř

ani na ulici, a „Presse“ byla tenkrát
všeobecně co reakcionářský časopis
rozkřičena. Kdo by

byl tenkrát mohl na to pomyslit, že
ta „Presse“ pod tím samým
vydavatelem bude jednou od

ministerstva zapovězena pro
radikálnost! A přece se to stalo. Ve
vídeňských vládních

novinách čteme takové ohlášení:

„Noviny „Presse“ poskytují svým
vystupováním od několika týdnů
důvod, že jich tendence k

tomu směřuje, aby vzbuzovaly
nedůvěru k rozkazům vlády? aby v
podezření uváděly každý

její skutek, a aby jim vtlačily znak
nekonstitučnosti. Nedá se upříti, že se
tím udržují mysle v

ustavičné nespokojenosti, že se tím
podkopává důvěra v trvání a v
poctivost vlády, že tím

hrozí nebezpečnoství veřejnému
úvěru, a že se tím rozšiřuje nejistota a
strach ve všech třídách

státní společnosti. Ačkoli ať posud
svobodnému rozbírání a vyvracování
náhledů, třeba se od

oněch vlády různily, v tisku překážky
staveny nebyly: uznává nynější
guverner, jemuž

uloženo jest, bdíti nad výminečným
stavem, že by se proti své povinnosti
prohřešil, kdyby

zmíněným novinám při jich nyní
přijaté a všeobecnému dobru
škodlivé tendenci dále

vycházeti nezabránil. Toto

nezabránění by bylo spojeno s těžkou
odpovědností zvláště proto,

že noviny „Presse“ se odvážily
vzdorovat napomenutím, veřejně
ohlášeným. Jsout'

zapovězeny noviny, jež se mnohem
mírněji držely, byla by to tedy
nedůslednost, kdyby

noviny „Presse“ ještě déle vycházeti
měly. Civilní a vojenský guvernér
považuje to z

uvedených motivů za svou

povinnost, aby zapověděl noviny
„Presse“ na čas stavu obležení.

Coť se tímto u všeobecnou známost
uvádí.

Ve Vídni 8. prosince 1849.

Civilní a vojenský guvernér Welden,
plní zbrojmistr.

Vydavateli a odpovědnému
redaktoru jejímu p. Zangovi byl
následující přípis doručen:

„Špatný směr, jehoť se noviny
„Presse“ od několika týdnů přidrťují,

články namnoze

zlomyslné, jaké „Presse“ i ve
včerejším čísle přináší, jsou
takového způsobu, že by guvernér,

jemuž svěřeno jest bdění nad
výminečným stavem, proti svým
povinnostem se prohřešil,

kdyby novinám těmto déle vycházeti
dovolil, což by tím méně zodpovídati
mohl, poněvadž

setrvání při směru, jímž se vládní
rozkazy v opovržení uvádějí
považovati se musí jakožto

27 Tentokráte se považovala
všeobecně za orgán hraběte
Stadiona, o němžto se myslelo, že ji
peněžitě založil.

Nemůžeme ale posud s jistotou udati,
co na tom pravdivého.

199

vzdor proti všeobecným
napomenutím, jež redakcím novin již
kolikráte vydány byly, a jichžto

nezachovávání při několika novinách
trestáno bylo tím, že se noviny

zapověděly, Nířepsaný

civilní a vojenský guvernér cítí se
pohnuta, zapověděti noviny „Presse“
na čas stavu obležení.

To se Vám uvádí v známost s
poukázáním, ře Vaše noviny ode dne
8. prosince 1849 již
vycházeti nesmějí.

Ve Vídni 8. prosince 1849.

Welden,

civilní a vojenský guvernér.“

Můžte si každý pomyslit, jaký asi
dojem způsobila tato událost ve
Vídni a v celém

mocnářství: nás alespoň naplnila
žalostí a starostí pro budoucnost.
Všechny vídeňské časopisy

kojili se ustavičnými nadějemi
brzkého zrušení stavu obležení a
počátku opravdové zákonité

svobody tisku, a místo toho záповěd
„Presse!“ My jsme sice až ku
příjezdu J. M. C. do Prahy

také vřdy s velikou jistotou očekávali

brzké zrušení stavu obležení a
počátek konstitučního

života: od té doby ale jsme již pevně
přesvědčeni, že nemá vláda žádný
úmysl v brzkém čase

nám navrátiti zákonitý konstituční
pořádek, a záповěd „Presse“
potvrdila nás tím více v tomto
přesvědčení.

K tomu se ještě rozšiřují velice
znepokojující zprávy o změnách v
ministerstvu, jmenovitě o

odstoupení p. ministra Bacha, a
nechceme ani všechny ostatní
opětovati. Te takové věci mysl

naši velmi zarmucují, toho tajiti
nechceme.

Dva copy

(N. N. 13. prosince 1819)

Tentokrát podivnou náhodou
můžeme posloužiti svému čtenářstvu
dvema copy; jedním

starým již roku 1813 uříznutým,
druhým zcela čerstvým, který jsme
uřízli s hlavy p. Dra.

Landsteinra, redaktora nových, jak
on praví, guvernementálních, a jak se
obyčejně říká,

vládních novin „Oesterreichische

Reichszeitung". Tedy v pořádku podle stáří.

200

Proces r. 1813 strany uříznutí
copu28. Slavné místní právo!

Vidím se nucena, na D..., rychtáře z
V..., panství Sm ..., zanést
následující řalobu:

Co c. k. privilegovaného sanytrníka,
jak příloha A. vykazuje, pohnulo
mně moje

zanepřázdňení předsevzíti cestu do

St..., abych k vyrábění sanytru
objednal kamenného uhlí, a

jdoucího 8. září 1812 ze Sl... do K...
mého domova, přepadl mne večer a
já byl nucen

přenocovati ve vsi P... v hospodě.

Každý cestující má právo ve veřejné
hospodě očekávati pokoj a
bezpečnost práv osobních.

Přihodilo se však naopak.

Rychtář V. D. byl v této hospodě, pil
silně, hřmotil celou noc, a zbavil

mne tak nočního

spánku. Já jsem seděl u zvláštního
stolu, aniž jsem se s tím D. a jeho
družstvem do zvláštní

rozmluvy pustil, neb kdy s ním jakou
známost měl, aneb jemu k nějakému
výstupu příčinu

podal.

Dne 9. září k 7. hodině ráno projádril
se ten D. hledě na mne: Ten
sakramentský cop musí

dolů, i vytahoval svůj kapesní nůž. Já

se vyjádřil, že jsem proto sem
nepřišel, to že mně

udělati nemůžte. Když však vstana od
stolu, ven sem jíti chtěl, popadl mne
od zadu za vlasy,

držel mne tak pevně, že jsem se
hnouti nemohl, a v této době násilí a
překvapení uřízl mi cop

několika neostrými a protož velmi
rujícími a bolestnými řezy.

Jak slyším, uřízl prý tento svou
zámožností ke zlomyslnosti a
rozpustilosti velmi nakloněný

rychtář, již také cop jednomu
myslivci ze Sl..., K... skému učiteli a
ještě jiným třem osobám, a

jest se obávati, že by, pakli by tento
výstupek bez trestu zůstal. řádný cop,
ani na hlavách

vyšších stavů před ním nebyl jist.

Uříznuv tak násilím, beze vší příčiny
ten cop, vyzdvihl jej do výšky, a aby
mě před

přítomným zostudil a směšným
učinil, mluvil všelike hloupé věci

mezi tím, konečně hodil s

opovržením cop na zem a pravil:
Zcípni!

28 Podáváme tuto pro obveselení
myslí skutečnou ťalobu, která byla r.
1813 u Smečenského soudu zadána,
a z

které sám čtenář bez dalšího výkladu
porozumí, že jest sice nyní velmi
směšná, ale za toho času byla zcela

opravdivá. Přeložena jest doslovně z
německého. Red.

A když já důvěřuje v ochranu
zákonů, daleký toho bych jej slovy
nebo skutky ku pořádku

odkázal, ke stolu se posadiv, nad
přestálým leknutím, bolestmi,
utrpenou ztrátou copu a nad

potupou plakati počal, vysmíval se
tomu ten zlomyslný člověk, křiče: Ať
zcípne!

Všecky tyto okolnosti dokáţu
řádným důkazem skrze svědky
Václava S..., kováře z K..., M...

ského rychtáře F..., K... panství, P...
ského hostinského H. a M... ského
sedláka V... (je to

jediný sedlák toho jména v M...) K...
ského panství dle průvodních článků,
B, a svou

doplňovací přísahou.

Z předeslaného vysvítá, že žalovaný
ze zlého úmyslu jednal, a protož dle
§. 1323 všeob.

občanského zákonu k úplnému
zadostučinění zavázán jest.

Te jsem při tom, když on mne od
zadu popadl a neostrou kudlou mně
vlasu uřízl, bolesti

utrpení, vyplývá z věci samé, na každý
případ podávám důkaz skrze znalce,
jichž možná vzít z

třídy vlásenkářů. On jest tedy mně,
jakožto c. k. sanytrníkovi také dle čl.
1325 tohotéž zákona

povinen zaplatiti přiměřenou náhradu
za bolest. Utrpené bolesti cením
svědomitě na 300 zl. v.

č. a prosím, abych připuštěn byl k

přísaze oceňovací.

Roznesše se pověsti, že mne tak
hanebným způsobem cop uříznut
jest, byl jsem v celé krajině

směšným učiněn, i moje čeládka
nemohla se smíchy zdržeti, když já
bez copu, na který jsem

ode dávna tolik držel, domů přišel, a
když prostopášný příběh slyšela. Od
toho času pohřešuji

u svých podřízených onu správnost,
kterou jindy mé rozkazy vykonávali.

Ne bez příčiny nosívaly ondy
vznešené osoby vlásenky s kolika
copy. Dokud jsem svůj milý

cop měl, měl jsem větší váţnost,
pročet také větší působivost ve své
ţivnosti. Ztrátou copu se

to všechno zmenšilo, a já utrpěl tím
škodu na mé ţivnosti, kterou
svědomitě na 200 zl. č. v.

cením, a prosím, abych dle § 1330
téhoţ zákona připuštěn byl k přísaze
oceňovací.

Můj protivník nemůţte jednostranně

ustanovit, mnoho-li mně na mém
copu záleží. Uříznutím

vlasů mých stala se ini také škoda na
mé osobě, a žalovaný jest povinen
dle č. 1293 téhož

zákona zadostučinění dáti; neb třeba
i časem vlasy zase vyrůstí mohly,
nebudu přece nikdy

tak krásný dlouhý cop míti, jaký
bych měl, kdyby mi nebyl uříznut.
Mimo to, že patří cop k

obyčejné okrase, byl jsem zvyklý,

choditi se zavázanými vlasy. Nyní je
nemohu, dokud lépe

nezrostou, vázat, a kdož může určit
meze účinnivosti přírody? Od toho
času cítím jisté hlavy

bolení.

202

Vůbec byl ten cop moje osobní
majetnost, o kterou mne ťalovaný
svou prostopášností

připraviti nemohl. Též jsem sobe toho
copu vážil ne z marnosti, nýbrž z

pravdivého úmyslu;

neb na mně, jako na všechny
sanytrníky čeká osud, že pro mnohé
výpary z hlavy v dílnách

holou hlavu dostanu. Já jsem sobě
tedy předebral, abych nemusel
někdy od zkažené k...

vlásenku na své hlavě nositi, hlavu
svou zachovati, abych z ní jednou
nositi mohl vlásenku

bez nebezpečení pro zdraví. Tak
ale mne ten zlomyslný člověk oloupil
o ten poklad, a já

nemám řádné naděje, že mně kdy tak krásné vlasy vyrostou, i jestli' zřejmé, že jsem i bez

ohledu na utrpenou bolest a škodu na mou řivnost se vztahující, při tom uříznutí copu, také na

své osobě škodu utrpěl. Tuto škodu cením svědomitě na 500 zl. v. č., a prosím, abych byl dle

č. 1293 připuštěn k ocenovací přísaze.

Pročet' prosím, aby k vyslechnutí

řalovaného ustanoveno bylo stání, a
při něm aby se stal

pokus smíru, a pakli by se nedocílil,
aby se pře líčila, a pak aby se za
právo uznalo, že jest

povinen mně:

- a) za utrpenou bolest 300 zl. v. č.,
- b) za škodu ze škodlivého působení
případnosti této na mou řivnost 200
zl. v. č.,
- c) za škodu mé osobě tím
způsobenou 500 zl. v. č. spolu s

právními i jinými útraty, jeť
likvidovány budou, pod uvarováním
exekuce do 14 dní nahraditi. - V P ...
17. ledna 1813.

Kauci skrz útraty právní dává
řalovatel se svou sanytrnou v K...
třeba i v hotovosti.

Václav U. sanytrník.

A tergo.

Slavný Sm... místní soude.

řaloba Václava U ..., c. k. sanytrníka

skr. J. U. Dr. P ... na V ... ského
rychtáře D...

skrze prostopášné uříznutí copu k
vlastní vlásence po mnohá léta
velikou péčí zachovaného a

vyplývajícího z toho zadostiučinění.
S písm. A. a B.

203

„Oesterreichische Reichszeitung“
přináší následující článek v čísle
svém od 9. prosince t. r.,

který zde napřed čtenáři pro ukázkou

podáváme, aby se vidělo, jak píše
redaktor takových

novin o Slovanstvu:

„Jak pověst vypravuje, promluvili
jednou vyslanci slovanští k
Almusovi, vévodovi

maďarskému: „My Slované jsme
básníci a flétisté, kteří málo
rozumíme o státnictví a o

politice,“ Čtouce listy Čechoslovanů,
nemůžeme pravdivost těchto slov ať
podnes zcela upříti.

Poesie jestit' to zajisté, vřdy ještě
sníti o staré vládě kmene svého,
mluviti o slávě koruny

české, jako by ještě stávalo Přemysla
Otakara neb velikého Karla, který
pomocí německé

kultury a německých mravů poněkud
objasnil národní snahy; poesie jestit'
to, mluviti o

věcech jen tenkrátě mořných, kdyby
v měsíci jsme řili, kdyby vše zcela
jinak bylo, neř jak

právě jest, nebo zcela ani nestávalo.

Státnictví a politika zřídka nalézá se v takovémto snění.

„Národní Noviny“ praví: „Rakouský císař nikdy nesmí se státi německým císařem, velmoc

rakouských národů nechce tomu za žádnou cenu. Rozdvojení s Pruskem stalo se snahou císaře

rakouského, který sobě korunu německou na hlavu posaditi chce. Zamítá s opovržením dle

rady ministerstva staroslavnou

českou korunu, neb ani úmysl nemá,
za českého krále se

korunovati dáti! O německé koruně
smýšlí Čechové rovněž tak, jak celý
svět přes tisíc let o ní

smýšlí, a nyní mají o tuto korunu
bojovati, zem v neštěstí i dluhy uvrci
a při tom všem na to

pohlížeti, jak česká koruna se
zanedbává a v zapomenutí uvádí! -

„Necht’ se jen upokojí tito fanatikové
Slovanstva, nebudou oni krev svou
cediti proto, že

mocnář rakouský korunu někdejší
svaté římské říše na hlavu sobě
posaditi chce, - Neť, chtějí

toho pouze, věřili by snad skutečně
pohádce, kterou lidu vypravují, aby
je pobouřili, jako

cikán namlouvá lehkověrné děti,
kdyť je chce ukrásti?

„Kdoť by dobromyslně oklamati se
dal? Německá koruna jest zde jenom
symbol; myslete

sobě vliv Rakouska v Německu; ťivel

německého vzdělání a mravů v
Rakousích, spojení

obou skrze společenský vzájem pod
obrazem tíinto, a našli jste klíč k
výkladu onoho

symbolu.

„Když porovnáme slova „Národních
Novin“ se vším, co tvrdí vůdcové
Slovanů severních a

jižních, nemožno o tom pochybovati.
Jakž oni rozvzteklejí se slyšíce, že by
němečtí osadníci

do Uher vystěhovati se mohli, jak
pohne to jimi, když Dunaj nazývá se
řekou německou?

„Hle, vizte! volají, jaká budoucnost
nás čeká!

204

„Rakousko, dle jich mínění, jest stát
slovanský, ve-likost jeho a
budoucnost spočívá na

foederaci kmenů slovanských jej
obývajících. Jsou pak Němci
menšina obyvatelstva ! -

Německa odřící se musíme! Jest
zráda na Slovanstvu a na
poskytnutých stejných právech
národů, když německé mravy a
německá řeč ustanovují se za
spojidlo zemí rakouských.

„Temné tušení proniká Slovanstvo
ve všech končinách, snaha,
prahnoucí žízeň po něčem, co
sami jmenovati nemůžeme, probíhá
pulsy osmdesáti milionů. Pravá
myšlénka, slovo, jiskra

jenom a celá Evropa vzejme se

plamenem. -

„Tak mluvili na slovanském sjezdu v Praze. Hlasy utichly, myšlénka pozůstala ve vůdcích -

ona ťije dále byt' i neosmělili se vyřknouti ji!

„Klamno jest mysliti, ťe takové tušení, taková myšlénka, jaká se zakládá ve sbratření národů

slovanských, pojednou povstati nebo pojednou zaniknouti by mohla. Události minulého roku

způsobily toliko, že na světlo vyšla,
že zřejmě hlášána byla; však musilo
ji dříve stávati, neb

sahá daleko do historie, jestiť
výsledek všech výjevů a všeho
spletení, které vznikly v životě

těchto národů. Poměry ale nynejší
nazpět povolaly obezřetnost i
mírnost nějakou; ostýchají se

mluviti zřejmě o Panslavismu, toliko
co příšeru vystavují jej; neť smýšlení
byvši vzbuzeno

před rokem pozůstalo, toliko forma

výrazu se změnila. Vnitřní
oprávněnost, která své

rozšíření a moc a učení o vládě
národnosti Slovanům poskytuje, již
do předu se nestaví; ano

uchylují se na historickou půdu.

„Mluví se o slávě koruny české, o
privilegiích Chorvátů, o starých
právech Srbů, každý snaží

se udržeti sebe v starém odloučeném
postavení, foederace pak podá se
sama. Jinými slovy,

panslavismus, jenž dříve obsahoval
nepřehlednou 80 miliony Slovanů
obydlenou krajinu,

obmezuje se nyní na kmény, kteří
sídlejí ve vnitř hranic rakouského
mocnářství, mění se v

Austroslavismus, jestliže tím jménem
jmenovati jej můžeme.

„Když ale poměry slovanských
národů v Rakousku uvážíme, okáže
se, že myšlénka ta, byť i v

smyslu nejúžším ani nejmenší nemá
podstaty, by v život vstoupiti mohla.

Kde jest, tážeme se,

vzájemná páska, jeť vázati má tyto
národy, když vylučuje se řeč
německá i mravy německé ?

„S Kolárovým nápisem:

„Vzájemnost Slovanů,“ počalo se
mluviti o národu slovanském; psali

jsou historie řeči slovanské, Šafařík,
Maciejovský, Mickievicz ve spisech
svých o

starožitnostech, o historii práv, o
minulosti a budoucnosti Slovanů,

spojili slovanské národy v

jeden národní celek. Však kde jest
tento veliký národ Slovanů?

205

„Nejenom že řeč a mravy rozličných
kmenů jsou zcela rozličné, tak že
jenom poníocí řeči

německé sobe vespolek rozuměti
mohou, panuje ještě mezi
jednotlivými kmeny vespolečná

nenávisť, žehravost čeledí, které obě
projevovaly se před tím v krvavých

půtkách, o kterých

historie vypravovati můžte, a které ať
podnes ještě zcela nevyhasly.

Zapomněl snad Polák a

Čech na staré rozmíšky ?

Nebo dělí je jenom Karpaty?

Shoduje se Rusín s Polákem? Ani
spřízněný Slovák nekloní se k

Čechu, ačkoli oba pocházejí z
plemene českoslovanského, jestliže
totiž přísloví a nadávky v

ústech národa mají významu! I u

kmenů illyrských navzdor všemu
sbratření, stává ještě

národního odporu! -

„Zde již dělí národy odporná víra. Srb
nechce se stát katolíkem, Chorvát
dle starého práva

netrpí vyznavatele víry
nesjednocené.“

„Všudy, kde se usadili Slované,
vzdělávající půdu, nalezají se
německá města, a živel

vzdělanosti německé všude se

zakořenil. Stal se spojidlem mezi
rozličnými kmeny a jest ním

ať posud: mohou Češi na jeho místo
jiné dosaditi?

„Sledujme běh řek, na jichžto březích
od dávnověkosti sídleli Slované, běh
Labe, Visly,

Dunaje. Plavba a obchod nalezají se
v rukou Němců, jichžto osady u
prostřed Slovanů, řídily

se dle cest vodních, přirozených to
silnic pro obchod.

„Stalo se tak během času, poměry
všechny musely by se změnit; co
teprv po stoletích

vyvinouti se můž, zde nalezati by se
muselo co výsledek minulosti. Tádna
vláda, řádné

ministerstvo tyto poměry změnit
nemůž, ale pomocí stejných práv,
které ústava Slovanům

rovněť jako Němcům poskytuje,
možno sobě dobytí duševní moci.
Necht' tedy hledí zříditi

sobě národní řeč, necht' hledí

zmocniti se vlády v průmyslu i
obchodu. v umění a vědách. Svět

podán jest vřdy nejdůmyslnějšimu i
nejčilejšimu. - Necht' ukáť vůdcové
Čechů, Illyrů

národům cesty vedoucí k moci a
vlivu; nechybít' zajisté Slovanům
duševní síly a vytrvalosti v

práci; mužové jako Šafařík a Gay dali
příkladů, jichť by druzí následovati
měli.

„Národové slovanští bojovali pro

celitost monarchie ve válce
občanské, jakoť i na bojištích,

oni ve zmatcích národních neupustili
od myšlénky veliké jedné vlasti;
Němci dali myšlénku

svobody a ústavu národy spojující co
zásadu sjednocující. Tak národové, v
mnohém sobě

vespolek povinni jsouce, snažením k
jednomu společnému cíli velkou
sobě připravují

budoucnost. Ať tedy vůdcové jednotlivých stran nechtějí zameziti, co prozřetelnost tak

ustanovila a co zdravý smysl národů ať posud uznával za potřebu nevyhnutelnou!“ -

Takto píše p. Dr. Landsteiner, který od té doby, co byla v Rakousku zavedena emancipace

řidů, můžete být také ministrem. Kdoť by myslil, že se dá na tento článek něco odpovědět?

My nemyslíme - ale proto, poněvadž

nás tak zastal právě při dobrém
humoru, hodláme si s

vážnou politickou filosofovanskou
moudrostí p. Dr. Landsfeinra
zatančiti několikrát do kola

polku. Proto jsme také dali jeho
článek mezi nepolitické do
feuilletonu, a on jest skutečně

nepolitický, již proto, že tímto
článkem p. Landsteiner posloužil
ministerstvu asi tak, jako

onen medvěd svému poustevníkovi

tím kamenem.

Tedy především myslí p. L., že my Slované jakožto pouzí básníci a flétisté, nerozumíme

politice a státnictví. Inu my Slované v Rakousku jsme ovšem nyní jen chudí básníci a flétisté,

ale máme bohatého strýce, jenž hraje na basu a jak tvrdí muziku v celé Evropě, že často svým

kontrabasem všechny ostatní přebručí. Nedávno ještě jeho basa velmi líbezně hrála, a bez jeho

basy by snad z toho Miserere nebylo
vypadlo Te Deum Laudamus. Z toho
se také dá souditi,

že rozumí politice a poněvadž je také
Slovan ...quod erat demonstrandum.
Také nepotřeboval

p. L. ani říkat, že náš veliký král
Karel skrze německou kulturu něco
světla vrhl na temnost

našeho národního sňatí. Naše
národní sňatí bylo Němcům již
dávno před tím známé,

když ještě k nám do Čech na rejty
chodili, leč by snad byli tak z čerstva
utíkali, že si ho dobře

nepovšimnuli. - Ostatně ale
neupíráme německé kultuře tu čest,
že osvítila naše národní

snažení, jmenovitě, když našeho
osvíceného a svobodomyslného
krajana, mistra Jana Husa,

spálili, bylo tím plamenem naše
národní snažení velice osvíceno, tak
velice, že mohl pak bratr

Ťiřka (také takový flétista), velikou

armádu svatě německé říše po tmě
přes hranice vyhnati, a

tím své národní snažení objeviti.

Kromě toho němečtí Jezovité také
osvítili naše národní

snažení, když nám totiž všechny české
knihy popálili, snad proto, abychom
rozuměti nemohli

jejich politice, a aby se na tom popeli
tím lépe německá kultura urodila.

Pan L, se také bojí, že by si Slované
bez němčiny mezi sebou nerozuměli.

Můj Bože! jak by

nás tedy mohli nejlépe vyplatit! Ať
to vymůžte p. L. u ministerstva (jemu
se snad leocos k vůli

stane), aby všem Slovanům bylo
užívání němčiny zapovězeno. -
Pomoc hotová! Bojíte se

panslavismu, ale když se nám vezme
němčina, nebudeme se moci mezi
sebou smluvit a spojit

a nepotřebujete se nás bát. Recipe,
probatum est.

Pan Landsteiner také ví, že jsme my Slované mezi sebou nesvorní: ať se nás tedy právě proto

nebojí, ani on, ani ten, kterýť ho poslal.

Také praví p. L., že se o slovanském národu teprva počalo mluvit, když vydal Kollar svou

„Slavische Wechselseitigkeit“. V tom ale nemůžeme panu L. dokonce dát za pravdu. Coť to

byl, jak říkáme, vosk, když němečtí
biskupové chodili mezi Slovany
vybírat desátek, a když

nás Slovany proto, že jsme jim ho
nechtěli dávat, ťalovali co kacíře u
sv. Otce v Římě?

Nemluvilo se tu o nás? Nemluvilo se
o nás, když hned ve středověku
Němci v severních

městech Slovana ťádného ani k učení
řemesla připustiti nechtěli? atd., atd.,
atd. O pane

Landsteiner! o slovanském národu se

již od jaktiva tuze mnoho mluvilo -
ale jen utrhačného a

lživého. Jestli ale mluvíte, že jen
poctivá spravedlivá řeč za nějaké
mluvení považovati se má,

tu ovšem se o slovanském národu
ještě posud málo mluví. Ipse vtip se.
Konec.

„Reichszeitung“ a Slované

V Praze dne 14. prosince. Myslili
jsme včera, že dosti na tom, p. Dr.
Landsteinra a jeho

„Reichszeitung“ odbyti zkrátka
několika řetý pro obveselení
zarmoucených myslí

konstitučních občanů. Vidíme ale, že
přece celá věc nabývá pořád více
důležitosti a konečně

řádá od nás, abychom neopomenuli
proti jistým, velmi perfidním
taktikám odpor svůj v

náležitý čas pronést.

Dnes opět čteme v prvním úvodním
článku „Reichszeitungu“ od 13.
prosince ty samé neb asi

podobné věci proti Čechům, jaké
jsme v přeloženém ve svém
feuilletoně článku pro ukázkou

předložili svému čtenářstvu, pročť za
zbytečné považujeme, poznovu je
tuto překládati.

Smysl nového článku p.
Landsteinrova jest předhůzka proti
nám, že si přejeme, abychom

politicky spojení byli s Ruskem.
Krátká sice, ale velmi vydatná
předhůzka - zrady zemské!!

Na štěstí nám zároveň ti samí pánové
také předhazují tajné republikánství,
tak že jedna z

těchto předhůzek sama sebou druhou
poráží, neboť by to byla zajisté
podivná myšlénka:

Mikuláš Pavlovič Romanov,
president republiky všeslovanské!

A však coť je takovým pánům jako
jest „Oesterr. Reichszeitung po
důslednosti, účel jejich

jest jenom v podezření uváděti své
protivníky, at' pak se k tomu vezme

záminka odkudkoli.

Věru při vší tragičnosti má takováto
smělost něco komického do sebe.

My jsme v

nejrozhodnějších dobách skutky
dokázali svou oddanost a přece se
nám vytýká tajný

208

nepřátelský úmysl: a ti, kteří
zjevnými skutky projevili
nepřátelství své, ti nyní se vnucují za
spasitele a ještě ani na tom ne dosti,

oni se osmělují nabízet svou pomoc
proti nám? tajným

prý nepřátelům! Ironie nade všechny
ironie !

A jakou nad obyčej výbornou
hermeneutiku mají tito pánové! Oni
nám pořád opakují

neschopnost Slovanů k samostatnosti
politické, nevyhnutelnost, abychom
se drželi jistých

pěstounů a politických poručníků. A
když proti nim uvedeme nejpatrnější
praktický důkaz o

schopnosti Slovanů, když poukážeme
na Rusko, hned zase umějí z toho
vypátrati naše tajné

toužení po spojení s carstvem
ruským!

Věru onen vlk, který beránka vinil, že
mu vodu kalí, ačkoli stál vlk na
potoku blíže u zřídla

než beránek, a ačkoli tedy vlastně vlk
beránkovi vodu kalil; onen vlk věru
měl tu samou

logiku a též tolik spravedlnosti, jako

tito pánové! Oni píší ve svých
novinách zřejmě, že

němectví musí nevyhnutelně
převládat v Rakousích, že musí být
jejich řeč posvátní v politice,

na sněmích, v soudech a ve vyšších
školách, - to jest spravedlivé, slušné,
to jest

rovnoprávnost, ba jest-li chcete, jest
to i šlechtnost, shovívavost,
dobrodiní německé pro nás!

Když ale my poukazujeme na křivdy,
které se nám dějí, udávající při tom

skutečná fakta:

ejhle! křičí hned: slovanská
pánovitost, oni chtějí vládnout v
Rakousích. Uebergriff,

Suprematiegelüste! Věru, neť ten
slabý pramen rovnoprávnosti a
svobody doteče od vlády ať

k nám, ztratí se větší část v písku a
kalužinách nepříznivých nám nižších
a vyšších vládních

orgánů buď německých, buď
poněmčilých, kteří se ještě doufají

zavděčiti a zásluhy si získati,

čím více nás osočí!

Pak se nám vyčítá nespokojenost,
nepřátelství proti vládě a proti státu!

„Österr. Reichszeitung“ přivedla to v
této své svaté horlivosti tak daleko,
že se neštítí slova z

„Národních Novin“ docela
překrucovati a špatně překládati, a
když se jí pak již samotné přece

zdá být veliká nespravedlivost,
napíše: „So Ungefähr sprechen die

Národní Noviny!“

Ungefähr jest ale slovo s velikým pláštěm, pod který se mnoho vejde.

My však zvykli jsme již skrze drahná léta na takové s námi jednání, mrzí nás však nyní jen to,

že také guvernementální noviny se postavily v tomto ohledu do jedné řady s pány jako jest

Wutke, Schuselka, Schilling atd.

Jak se chovati k úřadům?

(N. N. 22. prosince 1849.)

O čem tedy velmi mnoho zvlášt
patrimoniálních úředníků ať do
nejposlednější chvíle

pochybovalo - to jest nyní nade
všechnu pochybnost. Nové politické
úřady jsou již

ustanoveny, a brzy budou následovat
i soudy. Co se týče nových
politických úřadů, nechceme

obsazení ani hanit ani chválit:

kdybychom haněli, řeklo by se, že
jim kazíme jiť napřed

důvěru, a kdybychom chválili,
možná, že bychom si sami důvěru
pokazili. Budeme tedy

čekat, jak se věc ve skutečnosti
ukáže.

Nedá se hned na první pohled
nepozorovati, že to vlastně nejsou
noví úředníci, nýbrž skoro

všechno bud' starý Kreisamt neb
Oberamt v nové uniformě: jinak také
skutečně býti nemůžte;

odkud by se nových úředníků
nabralo? Doufejme však, že těmto
panům změna povětrí dobře

poslouží, a že těm z nich, kde toho
zapotřebí, vytáhne zdravý vítr nové
krajiny staré

bürokratické vrtochy z hlavy.

Jaký jest úředník, to hlavně závisí od
občanstva k jeho správě náležejícího:
občané mohou si

úřednictvo takřka sami vychovati.
Kterak to, moudrá hlava ustanovená

od nejvyšších vysoce

slavných instancí k řízení a
spravování celého okresu, má se
snad dát teprva vychovávat od

nevzdělaného lidu jemu
podřízeného? Není to urážka pro
důstojnost úřední ? Inu, mnohý

venkovan má tak nazvaný zdravý
rozum, jenžto zas chybí mnohému
pánovi, který v bázni

boží u papírka práva absolvoval, jako
ouhoř se skrze úskalí zkoušek
protáhl, a pak zase

mnoho let v kanceláři podle starých formulářů nové spisy plodil. Co tedy míníme tímto

vychováním úřadů, jest následující: Občanstvo starej se především o to, aby mělo u úředníka

váţnost. Váţnost tato se však nenabude nezdvořilostí a hrubým chováním k úředníkům, jak

mnozí sprostáci myslí, nýbrţ naopak slušnou zdvořilostí a uctivostí, při tom však

nezadáváním svého práva. Znej
každý dle možnosti zákony, které se
jeho věci týkají, a nedej

si pak učiniti od úředníka bezpráví,
zároveň ale varuj se, abys to, co
úředník jakožto

vykonavatel zákonů činiti musil,
nepovažoval za jeho vlastní
libovolnost v každém pádu,

kdyby se ti to nezlíbilo. Umějme
vždy činiti náležitý rozdíl mezi tím,
co úředník, jakožto

zákonní předpis konati musí, a mezi

tím, co by snad jen z vlastní
libovolnosti k naší škodě bez

zákonního předpisu neb proti němu
činiti chtěl. Takové libovolnosti a
protizákonnosti netrp

nikdo od úředníků, nýbrž odvolej se
hned k místům vyšším a nejvyšším.

210

Zvláště však, co se národní
rovnoprávnosti týče, nedejme si
nikterak ubližovati a skracovati

slib císařský, ústavou říšskou

zaručený. Kdyby se některý z
nových, v českém okrese

ustanovených shledal jakožto
neumějící řádně česky,
nepromeškejte řádnou chvíli, abyste
tu

věc nejen hned novinami oznámili,
nýbrž také zároveň žalobu a stížnost
proti tomu rovnou

cestou k náměstnictví královskému
do Prahy neb do Brna podali, a sice
vždy erga recepte,

aby se na ni zapomenouti nemohlo.

Neprospívá-li to, ještě k ministerstvu
dále, a takový

úředník musí být z českého okresu
odstraněn, pokud něco platí slovo
císařovo v ústavě.

Nedávejte se v takovém pádu
uchlácholiti výmluvami, že ku př.
každý počátek jest těžký, že

to dále půjde atd., jest-li se hned na
počátku pořádně o své právo
neujmeme, přijde to

poznenáhla zase tak daleko jako

dříve, že se nám bude úřadovat v
jazyka cizím,

nesrozumitelném, a že vás budou na
úřadech podváděti. Podávejte k
úřadům všechno jen po

česku, a nepřijímejte žádný rozkaz,
žádný spis jinak než po česku: ten
kdo německy rozumí,

považ, že jest veliké množství jiných
krajanů nerozumějících, a že on
shovívavostí svou

špatný zvyk nedbalých úředníků
podporuje a tudý pak těmto svým

krajanům škodí. Právě ti z

nás, kteří po německu rozumějí, mají
nejpřísněji naléhati na
rovnoprávnost: neboť oni jsou

obyčejně vzdělanější, a jestli se
vzdělanější o své méně vzdělané
krajany neujmou, kterak se

tito sami obhájí ?!

Vaťme si též řádných a poctivých
úředníků, budme k nim všemožně
uctiví, neboť statečný

úředník jest občan dvojctihodný.

„Národní Noviny“

(N. N. 24. prosince 1849.)

Časy pravého zápasu a boje
politických stran teprva nám
nastávají. Ať posud bylo všechno

jen neurčité, více citem pouhým než
rozvahou jen vedené, tak že mnohý v
těchto rychlých

politických matenicích ani sám dobře
nevěděl, ku které straně vlastně
náleží; neboť hesla

stran byla tak neurčitá, strany samy

tak pomíchané, že tětko bylo zcela
určitě se k jedné

připojiti a od jiné odtrhnouti.

Zkušenostmi však v těchto dvou
letech nabytými a chladností,

která se poznenáhla po zimničním
zápasu zase dostavila, došla zajisté
již největší část

myslicích občanů k jistému
politickému přesvědčení, vyvolivši si
jistou stranu za svou, a

naučivši se jinou co protivnou a
nepřátelskou znáti. V pravé

konstituční zemi má každý řádný

211

občan k jisté straně náležeti, a kdo
praví, že jest nestranným, (to jest, že
se řádnou stranou

docela nedrží) ten jest buď lhostejný,
ničeho sobě nevšímající člověk, jenž
jako ovce trpělivě

snáší všechno, co osud nadělí,
nestaraje se o to, kterak by sobě sám
pomohl, anebo jest chytrá

liška, jenž při zápasu stran pěkně za

větrem čeká, aby se potom k té straně přidal, která vyhraje.

Te nyní panuje strana jak v politickém tak i v národním ohledu nám protivná, to víme všichni, víme též, že se tato strana všemožně o to přičiňuje, abychom my, strana liberální, strana národní vždy více seslábli. Te se též mnohé lišky k této panující straně, jako obyčejně,

přidaly, není nás tajno: musíme ale
věřiti, že přece ještě dosti nás zbylo,
abychom se časem

svým vítězstvích našich zásad nadíti
mohli, čehož však nedosáhneme
jinak, než příčinlivostí a

setrvalostí. Čím více se sílí strana
nám protivná, tím více musíme i my
svých sil napínati.

Tak, jak nyní věci stojí, nezbyly nám
skoro žádné jiné prostředky k
působení pro naši věc,

nežli tisk, jenž při vši své nynejší

obmezenosti, přece vždy ještě - dle
mého přesvědčení -

dosti mocný jest, aby poznenáhla
našim zásadám průchod zjednal a
pravdu naši k vítězství

přivedl. Národ všeobecně vzdělaný
nedá si křivdu činiti od jednotlivců,
nedá se utlačovati:

nebot' kde se najde ve světě ta moc,
která by utlačovati mohla celý národ
proti jeho vůli?

Utlačuje li se národ, deje se to vždy

jeho vlastní vinou, poněvadž jedna
jeho část nevzdělaná,

neznající svůj vlastní prospěch a
cesty k němu vedoucí, vřdy se dá
nerozumně se svou vlastní

škodou zneužívat k potlačení celého
národu. Utlačovatelů jest vřdy málo,
a jenom skrze to,

že se jim dá množství nerozumných
se svou vlastní škodou zneužívat za
nástroj, podaří se

jim utlačit všechny.

Proto jest dle mého mínění jenom
všeobecné vzdělání národu jediný
pravý a hlavní

prostředek, kterýmžto se jistě dojde
ke svobodě trvanlivé a k právu:
všechny ostatní nevedou

platne k cíli. Revoluce, vzbouření
mohou též sprostiti národ od
utlačovatelů - avšak jen na

čas, neboť není-li celý národ
vzdělaný brzy se zase vyskytnou
chytráci, kteří na jiné cestě

starou despotii a útisk národu na šíji

uvaliti dovedou. Tomu nás učí
historie nových i starých

časů. Neboť lid nevzdělaný,
nerozuměje všemu tak, aby z
vlastního rozumu mohl soudit, musí

někomu věřit a podle jeho rady se
zachovat: jak lehce se ale v této své
důvěře klame, a teprva

tehdy k pravému náhledu přijde, když
již pozdě jest? Vzěděláný muž ale
nepotřebuje nikomu

na pouhé slovo věřit, on rozváživ

všechno řečené, přidrží se toho, co za
nejspravedlivější a

nejúžitečnější uznává. Proto se také
poctivost každé politické strany
nejlépe podle toho pozná,

212

jak upřímně se o pravé vzdělání lidu
stará²⁹; poctivá politická strana jest
přesvědčena, že tím

silnější bude, čím vzdělanější bude
národ, proto že každý vzdělaný má
svůj úsudek,

rozenávaje pravdu ode lti, právo od
nespravedlnosti, jistě se k takové
straně přidá a nenechá

se od jiných falešnými praktikami
podváděti.

Majíc tedy dobré povědomí, že
nynější poníženost našich
slovanských národů za hlavní

příčinu má nevzdělanost a občanskou
nevědomost velké části našich
krajanů, kteří

nevědomky našim nepřátelům sami
proti sobě pomáhali a pomáhají,

neboť by tito jinak

řádným způsobem nebyli měli tolik
síly k našemu utlačení: chopila se
strana naše mořných

prostředků ke vzdělání našeho lidu a
mezi těmito prostředky jest
nejhlavnější tisk a zvláště za
našich časů noviny.

O důležitosti novin v zemích
konstitučních nemyslím zde jakoťto o
věci již známé slov šířiti.

V konstitučních státech musí každá

politická strana především o to
pečovati, aby počet svých

údu stejně smýšlejících vřdy
rozmnořovala a konečně většinu jak
v řivotě vůbec tak i na

sněmích sobě získala. K tomu
zvláště působiti musí noviny, aby
politické smýřlení své strany

vysvětlovaly a rozřirovaly, proti
nepříznicům bránily, zásady
protivných a nepřátelských

stran vyvracovaly a pro svou stranu
vřdy více myslí získaly. Důležitost

novin jest tak

všeobecně uznána, že to nejlépe z
našich protivníků pozorovati
můžeme, kteří řádného

nákladu nešetří, jen aby noviny ve
smyslu naší straně buď zjevně, buď
zakrytě protivněm a

nepřátelském vydávati a naši stranu
tak oslabiti mohli. Ať posud sice
všechny jejich pokusy v

českém novinářství nevypadly
skvěle, poněvadž však neustáli, nýbrž

jak se zdá, ještě k větším

pokusům se strojí, zvláště pak
znamenitymi penežitými a jinými
prostředky vládnou, bylo by

přece možné, že by poznenáhla jejich
usilování nám nebezpečna býti
mohla.

Za tou příčinou zdá se mi býti v
těchto okolnostech nevyhnutelné o
svém vlastním postavení

tuto něco v krátkosti podotknouti,
aby mnozí, jižto se upřímně a horlivě
ke straně naší

přiznávají, blíž se poznali pravý stav a
životní okolnosti „Národních Novin,“
které jim až posud

s mnohých příčin nemohly býti
povědomy, a aby pak podle vlastního
uznání svého mohli

jednati tak, jak se jim bude zdáti
prospěšné. Ačkoli ostatně velmi
nerad mluvím o své vlastní

29 Nepravíme bez úmyslu pravé
vzdělání, a míníme tím takové,
kdežto se lidu všechny nepravdivé

předsudky z

mysli vyvrátí a pro život užitečné
pravdy vštíplí. Vidíme všude ze
zkušenosti, že liberální vlády velice
se o školy

a jiné vzdělávací ústavy starají, a na
ně znamemcnitou část příjmů
zemských obracují: kdežto
despotické neb

alespoň k despotii nakloněné vlády
jenom o vojsko dbají, školy (zvláště
školy pro obecný lid) ale všemožně
zanedbávají, a na ně pranepatrné

výlohy činí. A když přece takové vlády alespoň na oko o školy dbáti musejí,

starají se především o to, aby se v nich vyučovalo věcem nepotřebným, rozum nevzbuzujícím, aby se již v mládí

občanům nechut' proti učení vštípila, - zkrátka, aby obecný lid nepřemýšlel a - neprohlédl.

213

osobě, tuto ale jest ona s věcí samou

v tak nevyhnutelném spojení, že se
nedá dobře odloučiti,

nebudiť mi pokládáno za
neskromnost, čím se tuto sám o sobě
zmíním.

Nepřišlo mi dříve ani na mysl, že kdy
budu politické noviny vésti nebo
dokonce vydávati.

Vybral jsem si sice spisovatelství za
účel svého žití } maje však před
očima hlavně

belletristiku, k čemuť jsem též
potřebné přípravy učinil. S tímto

úmyslem odebral jsem se tět

r. 1845 do Prahy. Když však s
koncem tohoto roku stala se změna
ve vydavatelstvu tehdejších

Pražských novin, byl jsem k redakci
těchto a s nimi spojené „Včely“
vybídnut, a přičiněním

nekterých starších vážených
spisovatelů také skutečně ustanoven.
Od r. 1846 vedl jsem tedy

tuto redakci a hleděl jsem prospivati
naší společné věci tak dalece, jak

jenom tehdejší

absolutní okolnosti dovolovaly. Te se to dít nemohlo bez rozmanitého pronásledování

úředního, uvěří mi snad každý, ačkoli pro svrchovanou tajnost celého tehdejšího úřadování

nic do obecnstva nepřišlo, a jen moje registratura chová v sobě ty rozličné žaloby policejní a

moje ponižené repliky. Právě byla naplněna míra má, a měl jsem býti z redakce odstraněn (za

příčinou vychvalování tehdejšího liberálního papeže Pia IX, a poukazování na národní

snažení Vlachů): tu nastal březen roku 1848 a s ním svoboda vůbec a svoboda tisku zvláště.

Zrovna se tenkrát končilo čtvrtletí. Ať do té doby nemohly být ovšem ani opoziční ani vládní

noviny ve smyslu nynějším, neb vlastně byly všechny noviny vládní, to jest censura

nedopouštěla pranic tisknout, co se nelíbilo vládě. Dobře však věda, že zároveň s konstitucí a

svobodou tisku také vláda se bude po novinách ohlížet, které by ve smyslu jejím psaly a ji

zastávaly, a předvídaje, že k tomu budou ustanoveny „Pražské Noviny“: nemohl jsem déle

redakci těchto novin vésti. Ačkoli se tehdy ještě ani vědět nemohlo, jaký směr vezme vláda s

ohledem na slovanské národy, ba

ačkoli ani sama vláda tehdá to
nevěděla: musel jsem se vřdy

obávati, že tento směr nebude snad
směrem naší strany, směrem, jak by
si ho řádali Slované,

a že bych tedy, jsa redaktorem
vládních novin, leckdy musel proti
vlastnímu přesvědčení

jednati. Dbal jsem tedy záhy o to,
abych sám založil jiné, nové,
samostatné noviny, které bych

mohl vřdy ve smyslu naší strany

redigovati, za kterou příčinou jsem
je chtěl nazvati

„Národními Novinami,“ Podniknutí
takové nebylo malé, a poněvadž mi
hlavně na tom

záleželo, aby tyto nové „Národní
Noviny“ co do velikosti a zevnějšku
důstojny byly našeho

národu, k čemuž však nanejvýš ročně
asi 20.000 zl. stř. nákladu zapotřebí
bylo, řádalo

podniknutí toto též jakési odvahy;
poněvadž však se mi již před tím

podařilo „Pražské

Noviny“ při znamenitém zvětšení ve formátě od 200 na 1500 odběratelů přivést, odhodlal

jsem se i k tomu. Z ohledu toho však, že se již tenkrát dalo sice předvídati časem svým

zavedení kauc, ovšem ale se věděti nemohlo, jak veliké budou, a aby tedy, kdyby snad tyto

214

kauc tak veliké byly, že bych sám ji

nemohl složit, celé podniknutí
neuvázlo: staral jsem se

v té věci hned na počátku o nějakou
jistotu. Šlechetný vlastenec a můj
dobrý přítel hrabě

Vojtěch Deym slíbil mi na moje
požadání nejen podporu na kauci,
nýbrž kromě toho se ještě

saniovolně nabídnul, že mi, kdyby se
podniknutí moje nezdařilo a já
peněžitou škodu utrpěl,

tuto nahradí. Tohoto druhého
dobrotivého nabídnutí nepoužil jsem,

poněvadž se podniknutí

dobře zdařilo, a ačkoli v posledních dvou čtvrtletích vydání značně větší bylo než příjmy,

postačoval přece ještě posud přebytek z předešlých k nahrazení tohoto deficitu: když však

nařízeno jest složení 10.000 zl. stří. kauce, půjčil mi p. hrabě na moje požádání k tomu účeli

5000 zl. stří. (více jsem nepotřeboval) a sice beze všeho pojištění z mé

strany, jen na pouhé

čestné slovo. Při tom podotknouti
musím, že hrabě Deym, jehožto
politické smýšlení jest

jinak každému z jeho kroků a utrpení
povědomo, na tendenci novin jiná
působení si nikdy

neosoboval, než jako každý jiný s
námi se srovnávající našinec.

Okolnosti tyto zvláště proto

uveřejniti za dobré jsem uznal, aby
se vědělo, že jsem v redakci a ve
směru zcela neodvislý, a

že se též „Národní Noviny“ ať posud
vždy samy udržovaly, na co velikou
váhu kladu. Neboť

větší část novin nemůžete jinak
vycházeti, než na subvenci (peněžitě
podpory), buď jisté strany

politické, buď vlády, buď
jednotlivých stavů: když se ale
noviny jen pouze z dobrovolného

předplacení beze všech jiných
příplatků udržeti mohou, jest to vždy
nejlepším důkazem, že se

s jejich zásadami srovnává
obecenstvo. Tím ovšem nechci říci,
že by se snad všichni našinci

ve všem srovnávali neb srovnávati
měli s „Národními Novinami,“ neb
kolik hlav, tolik

smyslů, a v takovém pádu by snad
každý člověk musel mít zvláštní
noviny pro sebe: dosti na

tom, když se jen ve hlavnějších
věcech srovnáváme. Že ostatně právě
v ohledu tomto nemám

lehký úkol, abych se všem rozličným

stavům, všelikým malým
rozmanitostem ve smýšlení

osob naší strany alespoň poněkud
zachoval, o tom by se každý snadně
přesvedčil, kdyby

jenom na nějaký čas na moje místo
se postavil, a všeliké to utrhání a
škubání to na pravo, to

na levo, to nahoru, to dolů za mne
trpěl: tuším, že by pak byl mnohem
shovívavější, když se

domnívá být některým článkem,

který jsem přijal, uražen.

Co se ostatně směru „Národních
Novin“ dotýče - jest každému již za
ten celý čas v tak

rozmanitých neobyčejných dobách -
dostatečně známý: hleděl jsem vždy
dle svého nejlepšího

vědomí povzbuditi mysl národu,
minulá před věky sláva vlasti naší
tanula mi vždy před

očima, naděje pevná, že možno jest
ještě skvělejších časů se dodělati,
neopustila mne nikdy i

při nejtěšších překáčkách. Nemohl jsem se nikdy snít k tak bídnému ponětí o českém

národu, abych jeho lepší budoucnost mohl očekávat od protekce některé vlády neb některého

215

dvoru: i člověk jednotlivý, který spásu svou hledá ve protekci, zdá se mi vždy nízký, tím více

národ, jenž ze sebe může utvořit to, co utvořit chce.

Te já sám od tohoto svého
přesvědčení nikdy neupustím, a te tět
na všech mořných cestách

vždycky k uskutečnění jeho pracovati
budu, o tom mám dobré vědomí a
budoucnost to bohdá

nejlépe ukážete; abych však právě na
této nynější cestě „Národními
Novinami“ dále tak

působiti mohl, to ovšem není pouze v
mé moci, nýbrž závisí hlavně od
podpory našeho

obecenstva.

Každý nahlídne, že pouhá tendence
nedělá ještě noviny, a že mají-li
noviny rychlostí,

obšírností a důkladností zpráv a
zajímavostí svého obsahu vůbec
jiným se vyrovnati, neb do

konce (jak bychom si přáli) nad ně
vynikati, tím větších peněžitých
výloh k tomu jest

zapotřebí, ku kterým však při tak
skromném počtu odběratelů při
nejlepší vůli nikterak

vystaviti nemohou. Kdo záležitostem
těmto rozumí, pochopí snadně tuto
naši materialní

obmezenost, když porovná našich
novin cenu, s velikostí a počtem
odběratelů jiných novin.

Když ku př. „Ost-Deutsche Post“ při
své vyšší ceně a menším objemu
přes 5000 odběratelů

má, což ročně okolo 60.000 zl. stř.
obnáší, vidí se snadno, jakými
prostředky v porovnání k

nám vládne. Ovšem, že se v tomto

ohledu ještě posud s německými
novinami rovnati

nemůžeme: neboť ačkoliv počet
Němců v Rakousích není v celku
mnohem větší, než počet

Čechoslovanů, přece se k nim ať
posud větší díl zámožnějších ze
slovanských a jiných

národností přiznává a je proti nám
podporuje.

Časem svým arcí bude čtenářské
obecenstvo naše zrůstati, avšak již

nyní by mnohem větší

býti mohlo než vskutku jest, neboť
tak malé účastenství při všech
československých

časopisech vůbec nestojí v řádném
poměru k počtu národu našeho i s
všelikým ohledem na

nynější neprobuzenost jeho.

„Národní Noviny“ byly až posud
největším časopisem nejen českým,
nýbrž i slovanským

vůbec, (ani ruské nevyjímajíc,

protože v Rusích zase absolutismus
brání vývinu časopisectva)

každý však v těchto věcech zkušený
sám uzná, že při takovém počtu
odberatelů se sotva jen

udržeti, nikoli však dále zvelebovati a
zdokonalovati nemohou, obzvláště
nyní, kdežto snad

přece čilejší život politický u všech
národů rakouských nastane, tak že by
nanejvýš potřebné

bylo, abychom všude (alespoň v
hlavnějších městech), schopné

spolupracovníky měli, což
ovšem bez velikého nákladu docílit
nelze.

216

Toto vše podá každému, kdo se k
naší politické straně přiznává, a
komu její vznik na srdci

leží, náležitě světlo, aby síly a stav
těchto novin jak náleží uvážit mohl, a
aby redakci

nepřipisoval za vinu mnohé
nedůstatky, jejichžto příčiny jsou

pouze materialní.

Dne 23. prosince 1849. vyšel v
„Národních Novinách“ pověstný
článek Fr. Palackého: „O

centralisaci a národní rovnoprávnosti
v Rakousku,“ v němž dějepisec náš
provedl nejprve

důkaz, že centralisace zákonodárství
a správy státní v Rakousku nedá se
srovnati s rovným

právem národův a jazykův, ano z
přirozené podstaty věci musí vésti k
nadvládě němčiny a k

ponížení nás všech ostatních.

Dokázav takto důvody jasnými a
pádnými, že pro šťastný,

rovnoprávný život všech národův
Rakouska jest nezbytně zapotřebí,
aby říše tato byla zřízena

na zásadě federační, jal se p. Palacký
rýsovat obrazy federativního
Rakouska, jak si je myslel,

avšak nikoliv na základě
historického práva jednotlivých
království a zemí, nýbrž na základě

sebeurčení národností. Článek ten
způsobil nemalou sensaci, a německé
i vládní časopisectvo

vrhlo se naň s takovou zuřivostí, že
libovláda vojenská vzala si z toho
vítanou záminku, aby

zasadila „Národním Novinám
Havlíčkovým smrtící ránu.

Však podnes nepřátelé naši, usilující
o roztržení jednoty tohoto našeho
království k onomu

projevu Palackého rádi se odvolávají,
ač Palacký sám již roku 1865 veřejně

od myšlenky

federace na základě národnosti
upustil.

Vzhledem k historické důležitosti
projevu takového, jakoť i proto, že
Havlíčkoví připadl úkol

odrážeti střely nepřátel z původu toho
na hlavy naše sršící: nutno zde
článek pana Palackého

aspoň v jádru jeho na paměť uvést.

Hned úvodem vytkl p. Palacký
světodějný význam, jakého v našem

století dosáhne myšlénka

národnosti. Pravít’:

„Cit národnosti býval sice od jakživa
u všech národů dosti mocnou pákou
života veřejného a

státního : jmenovitě u nás v Čechách
jevil se takořka v popředí historie
každého téměř století,

s výminkou toliko XVI. a XVIII., za
nynější doby ale osobuje sobě v celé
střední Evropě moc

a působení, jakových neměl ještě

nikdy. Co XVI. a XVII. století byla
idea církve a

náboženství, to jest našemu věku idea
národností, která zvláště skrze
maďarské přechvaty

nabyla již takové síly a expansí do
říše i do hloubí, že dle přirozených
zákonů světodějstva již

neustoupí dříve s dějiště, než ať
vykoná běh svůj skrze všechna stadia
přírodního vyvýšení

svého; zpozdlé bylo by již všechno
stavění hrází proti tomuto proudu

věku našeho a všelike

217

výmysly i prostředky lidské proti
němu neměly by lepšího účinku,
nežli foukání proti větru,

kterýmž jeho směr ani odvrátiti ani
změniti se nedá.“

Avšak má-liž prý idea národnosti
vésti ku podobnému
dlouhotrvajícímu krve prolévání,
jako

vedla idea náboženská, než se

vysílení soupeřové sklonili k míru, t.
j. k uznání a šetření práv

obapolných, čili k zásadě
rovnoprávnosti vůbec? Palacký
doufá, že nikoliv, poněvadž prý

zásada rovnoprávnosti národův
aspoň u nás již napřed uznána, anobrž
i za základní dogma v

říši celé prohlášena jest. Spory tudíž
jen a to ještě povstávati mohou, když
by zásada

rovnoprávnosti po právu uznaná i
přijatá ve skutečnosti rušena byla.

Co ale jest nynější panování zásady rovnoprávnosti v Rakousku ohledem na minulost jiného,

nežli emancipace žitvu slovanského a rumunského z nadvlády germanismu a maďarismu?

Svoboda vůbec jen tam možná jest, kde účastníci společnosti jakékoli požívají stejného práva,

kde nikdo není rodilým pánem, nikdo rodilým otrokem druhého; čemuž však nikoli se nepřičí,

aby pro dosažení účelu společnosti
jedni stáli v čele, vedli a poroučeli,
druzí následovali a

vésti se dali t.j. poslouchali. Ve
svobodném konstitučním státu platí
zákony všem občanům

stejně; co jednomu právo jest, musí
také právo býti druhému, aniž kdo ze
zákonu a z práva

obecného vyloučen býti smí.

Slovem, konstitucí jest jen provedení
ve státu známé oné a věčné

zásady všeho práva i vší

spravedlivosti: čeho sobě nechceš,
jinému nečiň. Každé jakékoli

nadpráví, každá jakákoli výsada
(Vorrecht, privilegium), každá
jakákoli podrobenost, která

plyne přirozeně a nutně z potřeby
dosažení účele státního, - nejsou nic
jiného, než skutečné

vyjmutí z práva, tedy negací práva, t.
j. nepravost, křivda, bezpráví. Každá
takováto výsada

může tedy jen pouhým násilím, nikoli

právem uvedena i udržena býti ve státu; násilí pak vede

za sebou všude stav války, v nížto všecko přirozené právo se zapírá, mizí a hyne.

Obrátíce sady tyto, samy v sobě světlé a bezodporné, na skutečné poměry národů v Rakousku,

nemůžeme rozeznati, že při toliké rozličnosti národů těch, úplná jejich rovnoprávnost nejen

za neodbytnou výminku celé konstituce, ale i za mravní základ

samé říše vůbec považovati se

musí; tudíž ťe o jakékoli nadvládě
germanismu a maďarismu nad
Slovany a Rumuny nikdy

více ani řeči býti nesmí. Jináče
zajisté vypadli bychom z oboru práva
opět do zádavy a křivdy,

stát právní proměnil by se nám opět
ve stát násilný a pokoj ve válku,
třebas na oko i dušenou.

Je-li to vše pravda, co jsme dosavad
přednesli, tedy otázka o centralisaci,

kterou naše

ministerium v Rakousku zavést a
upevniti se snaží, sama sebou
rozhodnuta jest. Centralisace

218

ta pro Rakousko již z té příčiny se
nehodí, poněvadž stojí ve přímém a
nevyhnutelném odporu

s mravním základem celé říše a
konstituce, s rovnoprávností
národův. Ministerium mluvívá

sice také o rovnoprávnosti, ale

povážíme-li způsob, kterým ji provést
usiluje, museli bychom

formulovati smysl jeho po pravdě
takto : „rovnoprávnost všech
národností v Rakousku, s

nadvládou však němčiny.“ Je-li to
ještě rovnoprávnost? Můžte-li vláda
taková jiným národům

diktována býti právem a mimo násilí
? a můžte li násilím takovým upevněn
býti pokoj a stálost

říše?

Nechceme zde ani přísně na váhu
bráti, proč ku př. v Uhersku nyní
všude německé úřadování

se zavádí; Uhry nacházejí se posavad
ve stavu válečném, a to není řádný
stav konstituční. Ani

na to příliš doléhati nebudeme, proč
úřadům českým před několika měsíci
zapovězeno bylo,

užívati mezi sebou jazyka českého;
tento v každém ohledu
neospravedlnitelný skutek zdá se,

že cestou nekonstituční u vlády

vylouzen byl, aniž bohdá u nových
úřadů bude míti platnost,

an přesahuje i přes ty meze, které
ministerium samo při své centralisaci
stanovilo. Vezměme v

úvahu jen poměry ty, které z ústavy
od 4. března nutně a nevyhnutelně
plynouti mají.

Paragrafem 32, a 36. té ústavy
vázány jsou všechny vyšší národní
snahy a všecken politický

parlamentární život k jedinému

centrum říše, k říšskému sněmu
nebot' sněmové zemští nemají

neť jistá „nařízení“ (Anordnungen)
činiti o věcech svých domácích méně
důležitých.

Následovně ono vše absorbující
centrum bud'to stane se pravou
směsicí u věže Babel, aneb

jeden jediný jazyk (ku př. německý)
přijat bude de facto za jazyk
centrální. Tím ale skutkem

vyloučeni budou všickni ostatní
jazykové zemští na vřdycky ode

všeho parlamentárního

řivota. - I nebude na této ráně dosti,
ale vláda centrální, uřívajíc téhoř
jazyka, vyloučí

nápodobně všechny ostatní jazyky ze
všech oborův administrace vyšší.
Takováto nerovnost

nejen vyvrátí ať do dna všechny ty
liche řeči o rovnoprávností národův,
a postaví pouhý klam

za mravní základ říše, ale stane se i
nesmrtelně nebezpečnou pro všechny

ty národy, kteří

kromě Rakous bud'to ani neřijí, aneb
aspoň politického řivota vyvíjeti
nemohou. Národ

zajisté, kterému každé národní
politické a parlamentární pohybování
na věky odňato jest,

kdeřto zatím sousedé v plné míře
jeho pořívají, - takový národ propadl
neuchráně dříve neb

později zahynuti svému co národ, a
proti smrti takové není na světě léku.
V takovémto

smutném pádu nacházeli by se tedy nejen Čechoslované a Maďaři, ale i Jihoslované a

Rumuni; neb i tito spokojiti se nechtějí a nemohou tou nadějí, že as kmenovci jejich v

Turecku předejdou je příkladem veřejného ťivota politického. Všickni tito národové nemohou

ač by sebe raději chtěli, svoliti k centralisaci dotčené, poněvadž skutkem takovým podepsali

by sami ortel smrti své a spáchali by samovraždy. Tádny poctivý representant národu svého

nemohl by s dobrým svědomím podvoliti se v to na říšském sněmu; a kdyby to i učinil,

nevíme, mohl-li by skutek takovým právem místo míti, jelikož slibové a závazkové nemravní

dle božského i lidského práva za neplatné se uznávají.

Co tedy jest činiti, aby nesnázem a rozpakům takovým dle možnosti se vyhovělo? - Pomoc

jest tu, aspoň v theorii velmi snadná; ale i v praxi nikoli nemožná.

Zapotřebí jest jednoduše

přesaditi několik článku z paragrafu 36. do paragrafu 35. a ustrojiti dle toho celek ústavy.

Potřebí jest dopřáti národům rakouským tolik autonomie, tolik svobodného politického

pohybování, tolik vlastního

parlamentárního života, kolik stačí,
aby bez ujmy jednoty říšské

rovnoprávnost národů stala se
pravdou, a kolik potřebí, aby
odstranilo se nejen skutečné

nebezpečení, ale i bojeplodná
tvárnost helotismu u jedněch, panství
u druhých. Pokudkoli

národové budou míti příčinu, báti se
o národnost svou, potud nebude v
Rakousku nikdy

pokojnosti a míru. A nebudou-li v

tom ohledu dány garantie samým
organismem státu, bude

jistě od ministerium nadarmo
plýtváno chlácholivými řečmi;
nedůvěra mající od dávna

tisícero podnětů vždy dále zmáhati se
bude a hlodati veškerá drťadla i
všecky svazky

oddanosti a lásky.

Otázka, co v Rakousku
podstatnějšího a pramenitějšího jest,
říšská-li moc centrální, čili moci

zemské a národní, a má-li onano
sloužiti za mír čili naopak, - zdá se
nám v samém skutku

právě tak zbytečná, zahálčivá i
pohoršlivá býti, jako jiné podobné
otázky, ku př. o suverenitě

knížat neb národův. Staviti zúmyslna
zásady tyto proti sobě, hledati v nich
odpor a hádati se o

přednost jedné nad druhou, nemůžte
neť konečně k nesmyslům a k
nepravostem vésti. Jako u

člověka při skutečném oddělení duše

od těla nastává smrt, tak i v
organismu státním, kdyby

organické jeho prvky a zásady
počaly potýkati se vespolek. Mezi
tím, jakkoli naprosto

nemožné jest, vytknouti v každém
činu člověka, pokud v něm účastnil
se rozum čili duch, a

pokud smyslnost čili tělo jeho,
úhrnkem přece rozeznání oboru
duchovnosti a tělesnosti vůbec

nikoli tím se neruší. Diskrecí a dobré

vůle s obou stran tu v každém pádu
potřebí bude.

Dle našeho mínění jednota říše
Rakouské, má-li býti neklamná i
nezvratná, počaduje pro své

centrum, čili pro „říši“ vůbec, nutně
a naprosto, jen následující záležitosti
a předměty: 1.

císaře a dům, čili rodinu jeho; 2.
záležitosti zahraničné; 3. vojenstvo
pozemské i námořní; 4.

finance říšské; 5. záležitosti obchodu
a tudíž i 6. orgány čili prostředky

komunikační v říši

vůbec. Dále ještě jest, ač ne naprosto potřebné, alespoň velmi žádoucí, aby to, co v jedné části

říše za právo jest, ve druhé za křivdu považováno nebylo.

220

Z výkladu tohoto pozná každý nepodjatý soudce, že my oboru činnosti čili područí moci

centrální anebo říšské nikoli nechceme klásti meze nedostatečné a

úzká. Ministerstvy pro

předměty dotčené potřebnými byla
by jednota říše tím dostatečněji a
stáleji upevněna a

pojištěna, kdyby třebaš ku př. zásada
ta výslovně vyřčena i stvrzena byla,
že nejen každá

pevnost ale i každické dělo, kterékoli
uvnitř hranic říše Rakouské se
nachází, náleží výhradně

do područí moci centrální čili říšské.

- Podle toho mohly a měly by všechny
ostatní záležitosti

státní a národní v Rakousku
ponechány býti mocem a sněmům
zemským čili autonomii

národův, - rozumí se, že pod řízením
a štítem této moci exekutivní, která i v
říši činna jest, a

výhradně jen mocnáři čili
panovníkovi přísluší. Nám zajisté ve
sporu tomto nejde nikoli o

nějaké obmezení moci a praerogativy
panovníkovy, nýbrž naprosto jen o
jiný a přirozenější

mechanismus působení jejího. A
protoť všechny ty obyčejné důtky o
naší prý neloyalnosti,

našem rýpalství a separitismu atd.
odkazujeme zase tam, odkud
přicházejí: do oboru lži a
utrhání.

Kterak ale vlády zemské v Rakousku
mají organisovány býti, aby
neupadaly někdy do sporu

ani mezi sebou, ani s vládou
centrální, to jest arci věc uvažování
mnohem delšího, nežli

článkem novinářským obsáhnouti se dá. My aspoň, nemohouce nyní do něho se pouštět,

chceme jen úhrnkem a povšechně naznačiti zdání své o důležitosti této.

Netajíme se, že bychom přáli aby ministeria, která nyní pp. Bach, Schmerling a Thun ve

Vídni zaujímají, buď dokonce zrušena, buď aspoň ve područí svém obmezena byla na ten

způsob, aby všecka jejich bětná

řízení odbývána byla ve zvláštních
ministeriích zemských

neboli národních. Každý větší
komplex aneb každá národní grupa
zemí korunních měla by v

čele veškeré administrace jednoho
ministra, jenž by kolegou sice byl
ministrův říšských čili

vídeňských, ale přebýval by ve
hlavním městě zemí sobě
podřízených, maje pod sebou rady

ministerialní pro všechny větve
administrací zemských. Takových

ministrů muselo by v celé

říši býti při nejméně sedm, a sice pro
země 1. německé, 2. československé,
3. polsko-

rusínské, 4. maďarské, 5. rumunské,
6. jihoslovenské a 7. italské; vedle
nich pak tolikéť

sněmův zemských a soudův
kasačních. Měl-li by ustanoven býti
počet větší, my bychom

tomu také tuze na odpor nebyli.
Ministři takoví, dostávajíce řádně

důvěrné zprávy o

poradách a uzavřeních kolegův
jejich říšských, museli by arcí v čas
potřeby zajížděti také

sami k nim do Vídně. Od té doby, co
železná dráha a telegrafy do všech
měst hlavních se

rozbíhají, řízení takové dalo by se
provésti bez podstatných nesnází.
Hlavní ale výhoda ze

zřízení takového plynula by ta, že
všecky záležitosti státní a národní,
stojící pod ministeriem

zemským, daly by se odbývati až do instance nejvyšší v řečech národních, a že zásada

rovnoprávností národů přestala by tudíž býti pouhým mámidlem. Praví se totiž, že vláda

rakouská musí býti silná a důrazná, a protož především seštědřená na jednom místě a v rukou

jedněch. My sice nevíme, bývá-li vždy silný ten, kdo se pouští do boje

s přírodou a s právem:

že ale v boji takovém konečně vždy
klesnouti musí, o tom
nepochybujeme. Zdá se však, že

naši odpůrcové matou v řeči své snad
mimovolně rozličná ponětí
dohromady, mluvíce totiž o

vládě silné, a mníce pod tím jen
vládu pohodlnou. Jest-li tomu tak,
nechceme jim v tom

odpíráti naprosto; máme však za to,
že pohodlí nenáleží mezi přední
požadavky vlády

konstituční. Pohodlný, co do státního
řízení, jest jen despotismus a
barbarství! vlády osvícené

a svobodomyšlné bývávaly odjakživa
pilny v šetření tisícerych interesův
státních a

občanských, a protož nemohly ani
nechtěly vyhlašovati pohodlí svého
za věc ve státním

organismu nad jiné důležitější.

Potud památný program p. Palackého
z 21. prosince 1849, o jehož obranu

pokusil se náš

Havlíček těmito dvěma skvělými polemikami.

Foederalisté a centralisté. I.

(N. N. 6. ledna 1850.)

Každý, kdo zná okolnosti naše, mohl již napřed vědět, jakou strašlivou bouří způsobí asi

článek p. Palackého o foederaci.

Nyní, když již největší mračna tohoto krupobití německého přes naše hlavy

přetáhla, a jen

sem a tam ve vzdálenějších
končinách ještě leckde bručí některý
ze snu svého panského

probuzený německý centralista: nyní
jest již také čas, abychom vyšli zase
na zdravé povětrí

podívati se, jakou škodu asi naše
osení utrpělo. - Tuším, že pražádnou,
kdo dříve byl německý

centralista, zůstal jím, a kdo byl
foederalistického smýšlení, byl v
něm vším tím, co protivníci

naši proti Palackému namitali, ještě více potvrzen. Ve věci této - již napřed to vidíme -

nepřesvedčí nikdy jedna strana druhou, ale přehlasuje.

Pan Palacký z příčin nám dobře povědomých a zajisté důležitých odstoupil prozatím z bojiště

papírového, což mnozí, kteří si tak rychle a tak rádi všechno hned na svou stranu vykládají, za

zjevnou porážku foederalistických

zásad vyhlásili. Taková však
domněnka jen za příliš

222

směšnou považovati se musí, neboť
jsme přesvědčeni a každý také na
první pohled veděti

musí, že spor mezi centralisty a
foederalisty, kdyby to jen na
konstituční sněmovní zápas

přišlo, nevyhnutelně ve prospěch
foederalistů rozhodnut býti musí.
Strany obě jsou příliš

nestejné, a samo ministerstvo zdá se to dobře předvídati, proto že se opatrně varuje všude

přiznali se ke svému centralismu, a vřdycky při každé příležitosti říkává, že jest vzdáleno od

nemírné a škodné centralisace; při čemž ovšem každý, kdo slova a skutky dobře porovnáti

umí, tato slova za nic jiného než právě za pouhá slova uznati nemůžte.

Úplné rozebírání tohoto předmětu nehodí se ovšem pro nynější dobu,

nebot' nám k tomu

schází svoboda tisku; výminečný
stav vojenský nepřipustil by, aby
foederalisté počali všemi

silami otrásati ústavou od 4. března.
Proto také nemůžeme protivníkům
svým, kteří pod křídly

vojenské moci velmi dobře mohli
tasiti zbraň svou proti nám,
odpovídali tak, jak by zapotřebí

bylo, nebot' nejhlavnější důvody naše
zdály by se snad mnohému (jak se

ted' říkává)

pobuřující.

Tolik však mohl každý sám
pozorovati, kdo odporné ohlasy v
německých novinách četl, že

Němci opírající se proti foederaci
příliš mnoho dokázali - totiž
nemožnost rovnoprávnosti

národní. Snažíce se totiž všemožně
dokázati nemožnost vyvedení návrhů
p. Palackého

všelikými zdánlivými důvody,

dokázali tím, že rovnoprávnost
národní nedá se provést.

Německé noviny tímto důkazem
ovšem jen chtěly ospravedlnit
nevyhnutelnost nadvlády a

panování němčiny v Rakousích: tím
ale přivedly celou záležitost na ono
stanovisko, na

kterém se také rozhodne. Když
myslíte, že rovnoprávnost není možná
a že panování jednoho

nad druhým jest nevyhnutelné,
nemůžete přece očekávat, že si dá

někdo vaši nadvládu

papírovými neb ústními důvody
vnutit: nadvláda se jinak neřli silou
prováděti nedá, a ať to k

takovým argumentům přijde, pak
teprva zvítězíte-li, musíme
poslouchat vaše důvody o

nevyhnutelnosti nadvlády
vzdělanějšího ťivlu. My ještě posud
nevěříme, ťe jest skutečná a

poctivá rovnoprávnost nemožná, a
nedáme se prozatím odstrašiti

řádnými nadávkami

řádnými nepoctivými nařknutími a
denunciacemi, kterými jsou německé
časopisy proti nám

naplněny, a z té příčiny vyhledáváme
všelikých cest, na kterých by se
rakouským národům

přátelsky dalo říti pohromadě.
Budete-li však tvrdošijně tomuto
snažení našemu překážeti,

domnívajíce se tak udržeti nadvládu
svou: varujte se, abychom se
konečně i my od vás

nenakazili a vašich důvodů proti vám
neutívali. Známo, že se člověk zlému
spíše naučí než

cnosti; varujte se tedy, abychom snad
časem svým zavedení vaším
příkladem, neupírali také

možnost rovnoprávnosti. Naše
důvody byly by v tomto pádu ještě
silnější než vaše, protože

223

každý nepravdivý důvod jenom v tom
poměru přesvědčuje, jak mnoho za

sebou má silných

paří.

Co se ostatně stálého mluvení
německých časopisů o národnosti a o
svobodě týče a toho

tvrzení, že svoboda důležitější a
přednější jest, než národnost, o tom
věru již se nám až hnusí

dále mluvíti a dokazovati. Jako
jednotlivec nemůžete žíti rovněž tak bez
jídla jako bez pití, tak

národ ničemný jest bez svobody

rovněť tak jako bez národnosti. Obojí
jest stejne důležitě.

Kdyť ale Němcům, jak oni nám
pořád dokazují, na národnosti tak
mnoho nezáleť, řekněme

jim, at' se tedy u centrální vlády
rakouské jedná všechno bud' po
slovansku neb po vlašsku, a

uvidíme hned z povyku jejich proti
tomu způsobeného, že jim na jejich
národnosti zrovna tak

mnoho záleť, jako nám na naší.

Němci se rádi vychloubají, že jsme

své vzdělání od nich

nabyli; tím ale dělají sobě, jakožto učitelům, špatnou čest, jestli nás i po všem tom od nich

zděděném vzdělání za tak sprosté drť, abychom takové a podobné jejich sofismata a zákruty

neprohlíželi.

Budoucně probereme obšírněji rozličná mínění o spisu p. Palackého pronešená. Ve věci samé

myslíme, že se na budoucím sněmu

říšském všichni liberální zástupcové
slovanští, vlaští,

maďarští a rumunští k stejnému
mínění hlásiti budou: co se však
provedení týče, ovšem

budou rozmanité náhledy, jakoť ani
při věci tak nové a důležité jinak býti
nemůžte.

Foederalisté a centralisté II.

(N. N. 8. ledna 1850.)

Spor mezi centralisty a foederalisty v
Rakousích rozhodnouti se dá docela

snadně následující

jednoduchou otázkou: Chcete, aby bylo Rakousko konstitučně-svobodným státem? Jest-li to

chcete, musíte uznat, že se vládnouti musí dle vůle a ve smyslu většiny; bude-li se ale

vládnout ve smyslu a dle vůle menšiny, kterak můžete očekávat, že si většina (t. j. 28 milionů

Slovanů, Vlachů, Maďarů a Rumunů dá líbiti nadvládu, panování a přednost tak malé

menšiny 7 milionů Němců? - Ovšem
cestou ordonancí; ve formách
absolutních,

samopanovnických dá se oktrojovat
německá centralisace, ale kterak
obstojí před říšským

sněmem, který se přece jednou
svolati musí, a byť by se sebe déle
odkládati chtěl? S jakým

citem budete moci jakožto
rozmazlení Benjamínové vlády
vstoupiti do sněmů svých v

každém ohledu odstrčených a v
každém ohledu silnějších bratří?
Nebudete se stydět za

224

privilegia udělená vám na útraty
všech ostatních, za onen strakatý šat
sešitý pro vás z

pobraných ostatním bratřím kusů ? -
Či odřeknete se raději konstituce,
abyste se nemuseli

setkat s nepříjemnou většinou na
sněmu, která od vás bude žádat svých
otců dědictví? Někdo

sice má od Boha ten dar, že se za nic
nestydí, a že by třeba ve spojení s
despotismem hledal

svůj prospěch; tu ale se najednou
sama obrátí zbraň proti vám, kterou
jste nedávno ještě tak

hbitě proti nám šermovali. Za času
revoluční doby r. 1848, když jste
násilným způsobem

chtěli utvořiti jednotu německou,
vyhlašovali jste nás všude po celé
Evropě za otrocky

smýšlející reakcionáře, proto, že jsme se k jednotě německé připojiti nechtěli: nyní ale, když

ta vláda, proti které jste revoltovali, ještě za náhradu privilegie vám dává a ještě větší v

budoucnosti slibuje, nyní nás prohlašujete za rýpaly a revolucionáře pro to samé, že opět

nechceme být v jednotě německé! Vy tedy z jedné huby na horko a na studeno foukáte, jak

toho právě sobectví vaše požaduje.

Pravili jste, že my pro národnost
žadáváme svobodu, a

nyní se ukážete, že zrovna naopak vy
pro národnost svobodu žádáte,
protože se vaše nadvláda v

Rakousích jinak, než na cestě
ordonanční udržeti nedá, proto, že
každý říšský sněm s

nesmírnou většinou bude proti ní
protestovati: i kdyby se všemožně
skrže veliký census

obmezoval hlas lidu na sněmě, přece

se nikdy nepodaří vlašskou,
maďarskou a polskou

šlechtu i při nejvyšším censusu ze
sněmu rakouského vytisknouti, a tak
nahradí v otázce této

nám ostatním Slovanům hlasy, které
ztratíme pro naši šlechtu poněmčilost
a necitelnost k

národu!

A kdo jest tedy svobody milovnější,
ten kdo na poctivou většinu hlasů na
sněmě se odvolává,

nebo ten, kdo se pod šos ordonanční vlády ukrývá?

Všechny servilní vládní noviny a všechny německé nevyjímajíc ani nejliberálnější, velmi

jedovatě brojí posud ještě proti zásadám foederalistickým článku p. Palackého, a nevíme

skutečně, které z nich s větší jedovatostí. S velmi předčasnou kvaplivostí volají všechny, že

jiť foederalisté poraženi jsou - a ještě ani nebyl sněm, ještě ani se

foederalisté všichni

neozvali.

Na ukázkou, že se Němci ve svých
kvapných a samolibých vítězných
pokřicích velice mýlí,

uvádíme zde několik novějších
ohlasů.

O smýšlení Maďarů podá nám
světlost dokonalou následující článek
centralistické „Presse.“

Dopisovatel z Peště do „Presse“ píše:
„Palackého politické zdání bylo zde

s ťivým

účastenstvím čteno, a přivrťenci
maďarského trikoloru jsou s českým
dějepisem docela

225

srozumění, i povaťují kapitulaci u
Vilagoše za novou poráťku na Bílé
hoře u Prahy.

Maďarské noviny budou Palackého
politicko-diplomatickou notu ve
zvláštních úvodních

článcích rozebíráti.“ -

Kdo do dnešní naší rubriky
Rumunové nahlédne, přesvedčí se, že
tento národ skutečně již od

J. M. C. to žádal, oč se p. Palacký ve
svém článku zasazuje, a že každý
národ především

jednotu svou a všemožnou
samostatnost si žádá. Rumunové jsou
ze všech národů nejméně

procitlí, a ejhle! i oni již porozuměli
svému opravdivému prospěchu.

O smýšlení Jihoslovanů podali jsme
již dříve zprávy a tito kmenové dílem

na svých sněmích,

dílem peticemi, dílem skrze
důvěrníky své ťádali jiť o všechno to,
ba ještě ti o víc neť v

člátku p. Palackého jest vytknuto a
nemůťe být ťádná pochybnost, ťe se
ve věci samé úplně s

námi shodují. Ťe však i ve vojenské
hranici slovanské podobné smýšlení
panuje, to ani Němci

sami tajiti nemohou.

Vídeňský „„Wanderer““ píše: „Dle

zpráv ze srbské hranice není tamnější
smýšlení velmi

potěšitelné, a tět mezi úředníky má
národní strana své přívržence. Vojsko
posádkou tam ležící

jest dnem i nocí k boji připraveno.
Při takovýchto poměrech můžete se
každý domyslit, že

známý článek Palackého nesmírnou
sensací zde způsobil.“

Jeden z nejváženějších hlasů ale
ozval se právě mezi Poláky. Jediné
jejich neodvislé noviny

„Czas“ v Krakově které kromě toho
pro přísnost tamnější vojenské
správy jen málo mohou

své pravé mínění vysloviti, takto píši
v posledním svém čísle:

„Protivníci foederace v tolikerých jiť
projevených hlasích nevnikli ani
jeden do hloubi věci, o

které se jedná, nesměli se měřiti s
celou její váhou, pluli toliko na
povrchu, chytali se

zdánlivých protimluvů nebo

nepatrnejších návrhů, které se
zásadou samou přímě ve spojení
nejsou.“

„Do této třídy klademe všechny
repliky novin „Reichszeitung“,
„Lloyd“, „Lit.

Correspondenz“ a „Ostdeutsche
Post.“ Námitky a důvody jejich
nejsou dost důkladné;

neodpovídají přímo otázce samé, ale
usilují její následky porážeti. Co do
nás, my přijímáme

docela zásadu p. Palackého a jestli návrhy jeho nevydrží kritiku (přestati při nich také

nechceme) není to vina zásady ale navrhovatele.

226

„Jako ve věku XVI. a XVII. nemožno a ovšem velmi těžko bylo slíti v jedno tělo, tvořící

celek úzce s sebou srostlý, dvě země náboženství katolického a protestantského; jako

usilování tohoto druhu roznítily
válku, která během jednoho století
učinila z celé skoro

Evropy jedno veliké zbořeniště: tak
za našich časů usilovati o utvoření
jednostejné říše na

ujmu a škodu národností, jest tolik,
co vháněti země do záhuby války
domácí, jest tolik, co

stavěti se humanitě v cestu. My
nepochopujeme centralisaci, která by
nebyla v odporu s

národnostmi, a mínění naše sdílí, jak

se zdá, časopis „Reichszeitung,“
když praví, že skoro

všechny monarchie evropské
povstaly ze sloučení různonárodních
provincií. Jsou-li nyní

jednotejné, tohoto původ jest ten, že
ty různonárodní provincie v boji s
politickou myšlenkou

říše zahynuly jako zvláštní těla, z
vlastního organismu život čerpající, a
staly se toliko

mrtvými údy, jichž životním nervem

jest ona vedoucí myšlénka v
prostředku země, jest vláda
ústřední.

„Ale byla-li taková změna životního
pramene možná ve věcech minulých,
stalo se to tím, že

tento samostatný pramen nebyl
dostatečně silný, že myšlénka
národnosti jsouc nerozvinutá,

nemohla se opřít přesile myšlenky
politické. A přece již i za oněch věků,
když státníci

neoblomitelnou vůlí a
nevyčerpatelnou zásobou prostředků
dosahovali toho cíle, kolik času,
úsilí a prolití krve bylo potřebí!“

„Nyní se věc tato jeví v jiné podobě,
nyní základní myšlénkou humanity
jest myšlénka

národnosti, musí tedy býti
podkladem všelike budovy politické.
Zásadu tuto přiznal § 5.

oktroj. ústavy: „Všichni kmenové
národní užíávají rovných práv a každý
z nich má

nezrušitelné právo k zachování a pěstování své národnosti a svého jazyka.“ Když se tedy

centralisace bez ublížení národnosti nedá zavést, což již každý člověk dobré víry přizná, přiči

se ona paragrafu udanému.

„Kdy jest však centralisace zákonná a kdy je možná ? Na obě ty otázky chceme tu odpovědět

nedotýkajíce se třetí: „je-li v monarchii výhodná pro blaho

obyvatelů.“ Každý národ, který se
pocítil národem, musel v lůně svém
nalézt zřídlo, z kterého proud života
rozchází se po všech

jeho údech, musel dojít všech
výminek existence politické.

Organisace jeho musí brát původ

a počátek v tomto zřídle, od něho
musí záviseti, v něm čerpat síly k
dalšímu rozvinu a

pokroku. Bez něho národ je tělem
mrtvým, neorganickým, jedním
slovem, není národem.

Zdať se ale blahobyt celé monarchie
můžte shodnouti s morální smrtí
jednotlivých částí?

Lze-li se domnívati, že by země
dobrovolnou rukou podepsaly ten akt
samovraždy ? V

monarchii jednoho národu, její víť
společná mluva, společné obyčeje,
společné děje

227

historické, zkrátka společnost
předních a hlavních výminek

politického řívota, hodila by se
taková soustava, která by loučila
části země, jeřto ničím jiným nejsou
jako údy jednoho těla s
hlavou vládní v čele.

„Ale jinačí jest to věc v monarchii z
rozličných národů sestávající, v
jejímř pojmu jiř leř

decentralisování. Umění vládnouti
záleř tu právě na zharmonování
jednotlivých tonů, na

dobrovolné srovnalosti různorodých

in teresů, na sloučení onech částí
společenských směrů a

snažení, bez ublížení kterémukoliv
národnému dogmatu provincií.
Toliko na tomto

harmonickém svazku můžete se
zakládati blahobyt, řád a mohutnost
monarchie. Zatím však

system centralisační, jehož přívrženci
jsou výše zmíněné časopisy
vídeňské, boří přirozený

ten pořádek, kazí místní harmonii,
zbavuje národ myšlenky, ježto jest

jeho sluncem, a tětní

punkt každy provincie usiluje
vytrhnouíi z přirozeného jeho sídla a
přenéstí kam jinam. Jest to

tedy system ustavičného boje a
boření, a že takový system na cestě
přísně konstituční provésti

se nedá, rozumí se již samo sebou.
Centralisace tedy řádá přísnosti
vojenské, despotismu,

který by mohl vítězně vynikati z
každodenního boje, potlačovat místní

překážky a se silami

provincialního řivota nakládati podle své vůle. My alespoň nemůžeme centralisaci pochopit

na jiné cestě, a protivníci naši musí pamatovat, že vláda opírá se o ústavu z 4. března, že řivot

konstituční neshodne se s přísností vojenskou.“

Hlas z Vlach ovšem nemůžeme posud řádný uvést, protože tam umlčeli na čas všechny hlasy

politické; nemůžte však býti ani za
mák pochybnosti, že Vlachové
alespoň tolik samostatnosti

si řádají jako my, o čem jejich
dosavadní chování úplně svedčí,
jakoť i to, že ani sama vláda

si posud netroufala tak jako nám, jim
německou centralisaci vnucovati.

Tím více tedy musíme s úsměchem
čísti lživý dopis z Prahy v „Oesterr.
Reichszeitung“ p.

Landsteinra umístěný, který zde na
ukázkou této podáváme. Dal si p. L.

takto napsati z Prahy:

„Kdo Čechy a jmenovitě Prahu zná,
kdo ví, čím jest Palacký slovanské
straně, kdo ví, že

strana tato až dosavad ve foederaci
prohlašovala zásadu, která v této své
všeobecnosti jakožto

pouhé slovo těžko se dala pochopiti a
nesnadno vyvrátiti, musí uznati, že
Palacký článkem

svým podstoupil hru o vše a že
prohrou touto celá slovanská strana

se svým foederalistickým

smýšlením utrpěla nesmírnou
porážku (!!?). To zde i každý cítí
(!!?). Centralisté zvítězili, ani

nevědí sami jak, nezvítězili oni svou
horlivostí, ale vítězství se jim dostalo
nevčasnou

horlivostí jejich nepřátel. Vítězství
jejich jest mnohem úplnější, nežli se
jen nadíti mohli, nebo

článek Palackého zatřásl veškerou
inteligencí rakouskou a tato svým
všeobecným

souhlasením porazila zásadu foederativní. Ale právě tato jednohlasnost v pronášení důvodů

proti této zásadě dokazuje, že nepraktičnost návrhu tohoto na bíledni jest a právě to činí

porátku tuto na obou stranách tím citelnější. Foederalistická strana nahlíží nyní zcela jasně,

čeho se nadíti můžte. První její kapacita se svou hlavní politickou

zásadou jest poražena. Kdo

a jakou zbraní má ještě bojovati?

Silnější zbraň nemá nikdo a s touto
nynější co můžete

očekávati v polemice novinářské a
na říšském sněmu? Několik
přivrženců a sice takových,

jejichžto důvody jsou vůbec bez
vnitřní ceny. Avšak bude muset
bojovati proti pevným

důvodům, proti jednohlasné
svornosti nepřátel, kdežto strana tato
sama mezi sebou rozdělena

jest a v ustavičném kolotání se
nachází. Neb i sama „Union“
přinesla článek soudě dle chiffry

od Pinkasa proti návrhu Palackého, a
co se ať posud učinilo k jeho obraně?
Nic, leda že

„Národní Noviny“ prohlásily, že
záležitost tuto zastávají budou. Ale
po porážce Palackého

nebudou moci účinkovati, kde by
vlastně účinkovati měly, političtí
nepřátelé si jich nebudou

všímati. Roznáší se pověst, že
Palacký smuten z účinku své práce z
Prahy odejel, nemohu

však zprávu tuto vydávati za
pravdivou (!!!) Ale zcela přirozené
jest, že sám cítiti musí, jak

nešťastný jeho návrh byl. Budoucně
mu již bude těžko vystoupiti na
politickém dějišti a to

tím nesnadněji, poněvadž každý útok
nepřátelský citu jeho hluboce se
dotýká.“

Musíme tedy především upokojiti p.

Landsteinra strany odjezdu p. P.,
který si vymyslí, nebo

p. Palacký velmi pokojně pracuje zde
v Praze svou historií Husitů, a se
srdečným úsměchem

čítává p. L. a jeho pánů bratrů
články, které se před většinou
říšského sněmu jako popel

rozlítnou do všech čtyř úhlů světa.
Mluvíti ostatně o porážce, kde ani
posud bitvy nebylo, jest

zcela důstojno hrdinství bývalých

pěstních rytířů na Rýně. Pan Palacký
učinil i dle našeho

mínění velmi dobře, že odložil
zevrubnější provedení a odůvodnění
svých foederalistických

zásad až na úrodnější dobu. Bylo by
nám věru líto, aby pro neúrodnou
hádku s lidmi, kteří

beztoho se řádnými důvody
přesvědčiti nedají, proto že jen
hrubým egoismem nadchnuti

jsou, zanedbal p. Palacký tak
důležitou práci jako jest popsání dob

husitských z jeho péra:

kniha, která nebude bez velikého
mravního účinku na národ náš český,
a které se již dočkati
nemůžeme.

Ať před sněmem bude beztoho
centralista a foederalista, Němec a
Neněmec všeobecné heslo

v Rakousích, hrajte si chytře jak
chcete, přece neošidíte ostatní
národy rakouské o jejich

dědictví - a pak bude čas ještě

zjevněji a určitěji se svým
programem vystoupiti.

229

Jestliže my jiť nyní povedeme o tom
polemiku s některými časopisy, děje
se to jen proto, aby

se snad někteří slabí z našinců jejich
nelíčenými důvody nedali zmásti,
kterým jsou nyní

všecky německé časopisy jako
zaplaveny.

K Jihoslovánům!

(N. N. dne 9. ledna 1850.)

Jako zlověstné námořní ptactvo před
nastávající bouří, tak poznenáhla
začínají se roznášeti

hlasové o povstání a nepokojích
mezi Jihoslovany. Zahraniční noviny
francouzské, anglické a

německé měly nedávno docela určité
zprávy o všeobecném povstání v
tureckém Srbsku a na

hranici rakouské, zkrátka o
všeobecném povstání srbského
národu. Ačkoli tyto zprávy jsou

zcela nepravdivé, víme přece ze zkušenosti zvláště posledních let, že takové zprávy bývají

předchůdcové opravdivých takových událostí. Před červnovými nepokoji v Praze r. 1848 čtli

jsme již o několik dní dříve zprávy ve Vídeňských a jiných časopisech, že v Praze vypukly

bouře, z čeho se dá souditi, že jistí pánové buď prorockým duchem nadšeni jsou, aneb že

skutečně jiť dobře o tom věděli, na čem jim tak mnoho záleželo.

Jiné časopisy popisují tět nespokojenost myslí mezi rakouskými Jihoslovany, a ačkoli nic

nepraví o vzniklých bouřích, přece dávají jaksí na srozuměnou, že by se mohly takové bouře

co nejdříve očekávati. Vyznáváme, že nás tyto zprávy naplňují nevyslovitelným zármutkem.

Nedá se upřít, ba velmi snadno je pochopitelné, že mezi rakouskými

Jihoslovany vůbec,

zvláště ale mezi Srby a nejvíce na hranici vojenské panuje veliká nespokojenost, a při tom se

ještě i to uznati musí, že tato nespokojenost je spravedlivá.

Nepotřebujeme zde ani opakovati

všechno to, jak se s Jihoslovany nakládalo před revolucí maďarskou, v čase této revoluce a po

ní, neboť skoro každé naše číslo obsahuje nějaké protivenství od

Jihoslovanů vytrpené.

My zde ani nechceme mluvit o tom,
že si Jihoslované po ukončené vojně
zcela na jiné ústavy

a zřízení zemí svých a zcela na jiné
svobody naději dělali? a že nyní trpce
sklamání jsou ve

svých nadějích: o této věci, ačkoli
jest veliký zárodek nespokojenosti,
přece bychom nyní ani

nemluvili, považující to za oběť od
ministerstva učiněnou celku říše a
jednotvárností její.

Avšak jsou jiné docela nepotřebné
dle našeho mínění, a také ani vládě
nic neprospívající věci,

které nesmírnou hořkostí naplniti
musí srdce každého Jihoslovana. Nač
ku př. ustanoven jest

p. Mayerhofer, muž od Srbů velice
nenáviděný za správce zemského ve
Vojvodovině? Coť

230

nebylo již dokonce jiného? Aneb se
to učinilo zrovna na vzdory Srbům,

aby dle pověstné

zásady se jim dokázalo, že se právě
na smýšlení jejich řádná váha
neklade? - Jaký jest užitok

z toho, že se hranice Vojvodoviny
srbské právě tak naznačily, aby se z
ní Srbové dle možnosti

vyloučili, a hodně jiných národů
přibralo? - Proč navzdor všem
řádostem není Hranice

vojenská k Vojvodovině a k
Chorvatsku připojena, středověký to
ústav, jenž beztoho již za

našich časů není ani potřebný? Proč
se vůbec tak neupřímně s
Jihoslovany zachází, neboť by

jistě nevyhnutelnou nepříjemnost,
kdyby se jim jen určitě a poctivě
oznámila, ještě raději a

pokojněji alespoň bez menšího
rozhorčení nesli, než to poznenáhle,
neupřímné zapřahování

do německého centralismu.

Jihoslované dobře vědí, že je
poznenáhla čeká osud všech tak

nazvaných „německých provincií,“
přece však netroufá si ještě vláda říci
jim zcela svůj

úmysl, nýbrž všelijak odkládá, a
neurčitými sliby naděje jejich
udržuje.

Takovým jednáním odvrátila nynější
vláda celou důvěru lidu
jihoslovanského od sebe, který

má nyní po tak nesmírných obětích
pro Rakousko snad ještě horšího a
sobě protivnějšího

stavu se dočkati. Oddanost lidu

tohoto byla zajisté veliká - tím větší
ale musí být nyní také

nenávist, a nevíme jaké dobré ovoce
pro budoucnost vydati můžte!

Z druhé strany by ale byla veliká
chyba, kdyby se některé prudší hlavy
mezi Jihoslovany

tímto jednáním vlády daly zavést k
nějakým násilným krokům, které by
v těchto okolnostech

jenom k záhubě býti mohly jak jim
samým tak i společnému prospěchu

všech Slovanů

rakouských. Každý pováţlivý uznati
musí, ťe nyní pro Slovany jedině
tichý duševní pokrok

pravá cesta jest k někdejšímu blahu:
my musíme probuditi dřímající síly
našeho národu - pak

si naše spravedlivé ťádosti samy
sebou cestu proklestí, neboť nelze
bude odepřítí nám našeho

práva, když jen budou všechny naše
přirozené síly uvědoměny,
povědomy svých potřeb a své

důstojnosti. Zvláště také musí být
jedno z hlavních pravidel našich, aby
řádný slovanský

kmen v Rakousích nenastupoval
dráhu, na kterou všechny ostatní
následovati nemohou:

neboť jen ve spojení, jen v
solidárnosti můžeme něco platného
docílit. Sám o samotě

podlehne každý kmen, a nejen že sám
sebe zničí, ještě také tím ostatní
oslábnou a odstrčení

budou zas na delší čas od dosažení své rovnoprávnosti a národní důstojnosti.

Pozorovatel politický

231

H. B. Nejzajímavější událost tenkrát jest opětne odsouzení redaktora „Const. Blattu“ v Praze

p. Klučáka vojenským soudem.

Bavilo nás již předešlé jeho odsouzení, které se stalo zrovna v den voleb Pražských, zrovna chvíli

po tom, co Mittelpartaj a její orgán
„Const. Blatt“ pod

redakcí p. Klučáka vládě
nejhorlivější službu při volbách
prokázali. Tenkrát, jak se praví, p.

Ondřej Haase („Const. Blatt“
vychází jak známo nákladem pp.
bratrů Haasovců) učinil ve

Vídni velmi energické kroky pro
osvobození p. Klučáka, který též
hned propuštěn byl a na

důkaz, že pod nějakou vyšší
ochranou stojí, ještě jakýsi protest

proti Hradčanskému

vojenskému soudu ve svém listě
uveřejnil. Nyní odsouzen jest opět a
sice na 4 neděle (praví

se s ostřením, že jej nikdo navštívit
nesmí, aniž jemu po čas trestu do
časopisu psáti

dovoleno) a jak v ortelu stojí „pro
článek vládu nestydatě (frech) tupící
a jenom na rozpálení

myslí vyměřený s obtěžujícími
okolnostmi.“ Že „Const. Blatt“

takové články nikdy nemívá,

známo jest jistě každému, nezbývá
nám tedy jen dvojí výklad na tuto
jistě neobyčejnou

událost: Bud'to vojenský soud chtěl
tímto novým odsouzením projevit p.
Klučákovi nechut'

svou za odvolání se do Vídně při
předešlém odsouzení, a v tom pádu
musíme od ministerstva

očekávati, že se p. Klučáka opět ujme
a že ortel vojenského soudu zruší.
Jestli se ale to

nestane, musíme naprosto mysliti, že
toto odsouzení p. Klučáka jest pouhá
demonstrace ve

prospěch Mittelpartaje, aby se i totiž
ona zdála býti liberální a že p. Klučák
jenom jest obět k

tomu účeli. Neboť si nemůžeme
vládu tak podivnou představovati,
aby dala redaktory

časopisů jí zcela oddaných jako za
odměnu ještě zavírat, kdežto přece
jsou v Praze jiné

časopisy dosti zřejmě a ostře
opposiční! My sice nehledáme u
nynější vlády tolik důslednosti,
ale tolik přece.

- Při té příležitosti musíme zase
jednou upomenout, že tento slavný
vojenský soud na

Hradčanech v Praze nyní již 17,
pravím sedmnáct měsíců, tedy již
skoro půl druhého roku

vyšetřuje ještě mladíky, z kterých to
dva již smrtí zaplatili a ostatní též
snad zdraví svého

pozbudou. Každý ví, že jsme s
mnohými osobami v onom
vyšetřování postavenými nebyli

stejného smýšlení, a časté rozepře
jak v časopisech tak ve „Slov. Lípě“
Pražské jsou toho

důvodem, že naše a jejich politické
smýšlení v mnohých důležitých
věcech se nesrovnávají.

Pročet nemluvíme pro domo sua. Ale
co je mnoho, je mnoho. Nechceme
zde ani mluvit o

tom, jsou-li čeho vinni neb nejsou,
ale to jest jisto, že by jejich
vyšetřování a kdyby snad byli

svět rozbořiti chtěli, již dávno musilo
býti ukončeno. Sedmnáct měsíců býti
ve vězení ve

vyšetřování, to snad nemá v řádném
politickém procesu ať posud
příkladu: za 17 měsíců

troufám si celý svět vyšetřiti. Napřed
se říkalo, že to proto tak dlouho trvá,
poněvadž to s

Dráždanskými událostmi spojeno

jest: ale Drážd'anské události již jsou
dávno vyšetřeny a

232

ukončeny. Coť pak p. ministr
Schmerling již dokonce zapomněl, že
se nazývá ministrem

práv? Praví se, že jenom jeden z
vyšetřujících pánů auditorů toho
prodlužování příčinou jest,

kdežto ostatní již dávno chtěli věc
ukončiti: coť se tedy nedá nikterak
kontrolovati takové

vyšetřování? Praví se, že některé osoby po kolik měsíců nepřicházejí ani k výslechu. Jak se to

všechno srovnává s konstitučními zásadami? Bud' si v Praze oblečení, ale lidskost a

spravedlnost snad přece není v oblečení. Již mnohé časopisy zmínily se o tom i mnohé

ministerialní, přece ale posud nevidíme řádnou čáku na nějaké ukončení. Spravedlnost jest

svatá věc, nesmí se ale v očích

občanů pokaliti slepou vášní a
nezatajenou pomstychtivostí.

- „Wanderer“ Vídeňský s velikou
libostí vypravuje, kterak Poláci,
jediný ze slovanských

kmenů, jsou vřdy spojenci Německa,
a zmiňuje se jmenovitě o tom,
„kterak prý se polská

intelligence na říšském sněmu spojila
s německou stranou v nebezpečí
uvedenou od slovanské

Pravice, a doufá, že toto spojení

Poláků bude mít i pro budoucnost
stálosti. - To znamená

ovšem, že budou Poláci časem svým
tvrzí Německa proti Rusku, o čem se
Němci již nyní s

libostí zmiňují, jsouce tak opatrní, že
by ať jednou snad přijde pomsta od
východu za všechno

dosavadní nadávání a zlehčování
německé, rádi nastrčili záda polská.
Připadá nám to

přátelství Poláků s Němci jako ona
známá v bájce alliance mezi oslem a

lvem (comparatio

claudicat) když šli na honbu: Němci pracují na tom, aby Poláky z celého Pruska poznenáhla

vytlačili, nedávno již per decretum na sněmě (tedy se nemohou vymlouvat na vlády) vzali

dobrou polovici Poznaňska, a přece jsou dobří přátelé. Věru, nic není tak podivuhodné jako

polská politika: také se ale vyplácí podle toho, jak již nyní 70 let

pozorujeme! -

- Jakožto podivný, ale zcela
přiměřený úkaz našich časů a
známku bezděčné foederace

musíme zde připomenout, že
„Slovenské Noviny“ vycházející ve
Vídni na útraty a pod

dohledem vlády podávají výstrahu
proti jednomu úředníku (!!), který
prý klade těmto

novinám všemožné překážky, a také
proti poštmistru v Košťanech v
Turčanské stolici, který

nechce na ně předplacení přijímati.
Pěkná zpráva! - Při této příležitosti
musí si i redakce

„Slovana“ postěťovati, že se nyní
mnohá čísla na cestě tratí od té doby,
co svazkový časopis

vydáváme.

- F. Z. M. baron Haynau dostal od
nynějšího obecního výboru ve Vídni
čestné měšťanství. V

přípisu prý děje se zmínka o
Londýnských příhodách. Z toho

pozorujeme velikou nešikovnost

obecní rady Vídeňské; jistě že p. F.
Z. M. Haynauovi nejzdvořilejší
službu prokáže ten, kdo se
o Londýně ani nezmíní.

233

- Zase přinášejí noviny z Tyrolska
zprávu, že se na upevnění hory
Brennru a Mülbašského

průsmyku 400.000 zl. stř. povolilo -
z čehož zase vidíme, že naše finance
jsou v dobrém

stavu. Na školy se ale přece nemůžete pro špatný stav financí ničeho obrátiti.

- Jak známo vytištěna jest nedávno ve Vídni jaksi tajným způsobem německá absolutistická

brožurka pod názvem „Vyznání vojákovu,“ avšak jen v málo výtiscích, tak že obsah její není

znám obecnstvu. Nyní podaly Augs. noviny krátký výtah z této brožurky. Motto její jsou

čtyry německé verše následujícího

obsahu:

„Prvním králem byl šťastný voják,

Posledního krále shodí proletáři:

Pak nastane anarchie a sežere vlastní děti,

Načež po posledním králi zase přijde první.“

Spisovatel velmi nabízí, aby se slova reakce nikdo nelekal, nýbrž přivykal mu a něco

potěšitelného si pod ním myslil.

Zřejmě řádá se opětné zavedení
absolutní vlády a na konec

brožury mluví se o „dobrém“ (t. j.
absolutistickém) smýšlení vojska,
které prý ale pomine,

bude li se ieště dlouho na dosavadní
cestě kráčet. - Jaká by to ale byla
oddanost vojska k

císaři, kdyby vojsko jen v tom pádu
chtelo být císaři věrno, když by císař
vojsko poslouchal ?

Vojsko snad musí - není li svět
obrácený - poslouchat císaře, bud' si

on absolutní neb
konstituční.

- Vídeňská „Reichszeitung“ dle
známé své poctivosti píše: Ťe prý ve
„Slovanuu byl proti ní

článek strany p. Haynaua „Pan
Havlíček - píše doslovně
„Reichszeitung“ v č. 224 - považuje

tento atentat (proti p. Haynauovi) za
dobrý a chvalitebný (recht und
löblich) a mluví o právu

mocnějšího - zdá se, že tento národní

fanatik, jehožto druhé slovo jest
svoboda, docela drtí na

pěstní právo, když se to týká
protivníka.“ Kdyby nám něco na tom
záleželo, co o nás soudí

čtenářstvo „Reichszeitungu“ (má-li
jaké), měli bychom právo přinutiti
„Reichszeitung“ dle §

17. tisk. zák. k přijetí překladu
našeho článku ve svazku 3. t. m. v
polit. pozorov. str. 1042,

který znám jest našemu čtenářstvu, a
z kterého by se lež „Reichszeitungu“

nejlépe ukázala.

Řádáme tedy naše čtenářstvo, aby si
dotčený náš článek ještě jednou
přečtlo a poznalo z toho,

jak nepoctivé zbraně uťívá vládní
časopis „Reichszeitung.“ Ještě ale
lépe poznati lze ducha

ubohým „Reichszeitungem“
lomcujícího, když dále píše:

„Posádka Kutnohorská jest prý pro

tento článek nesmírně rozhořčena a
učinila prý již proti tomu kroky.“

Patrno, že zde jen

„Reichszeitung“ chce dávati zdejší
posádce dobré ponaučení, neboť nám
nic podobného k

234

vědomosti nepřišlo. Ostatně ale
padlo toto ponaučení na skálu a do
trní, neboť kromě

redaktora „Slovana“ nechte tuším
nikdo v Kutné Hoře

„Reichszeitung“, Kdyť ale

„Reichszeitung“ zdejší

Kutnohorskou posádku proti
„Slovanu“ popuditi chce, musíme
upomenout „Reichszeitung“, že ona
sama p. Haynaua mnohem dříve
urazila, než Londýnská
chasa. Či zapomněla již
„Reichszeitung,“ co musila psát proti
p. Haynauovi, když byl od
ministerstva sesazen z guvernéřství
Uherského? Zapomněla
„Reichszeitung“, že ji tenkrát p.

Haynau v prchlivosti nazval
časopisem demagogickým?

- Nejsměšnější věc, která se nám v posledním čase přihodila, jest několik řádků této v

„Reichszeitungu“, kdežto vytýká kandidátům, navrženým od „Ost-Deutsche Post“ do obecní

rady Vídeňské - jakožto špatnou vlastnost, že prý mnozí seděli ve sněmu Frankfurtském! -

Když si tak člověk vzpomene, kterak nás Čechy ta samá vláda do Frankfurtu honila, musí se

věru od srdce zasmát - neb za zlost to nestojí. -

- V tom samém čísle chválí v článku, psaném 21. září „Reichszeitung“, vládní noviny,

nesmírně pana Klučáka, že prý jest jeho časopis tuze schopně veden, že učinil vlasti dobré a

důležité služby, že rozšiřuje pokojné smýšlení - a ejhle! zrovna toho samého dne, totiž 21. září

byl tentýž pan Klučák zavřen od vojenské vlády v Praze „co nestydatý

hanobitel vlády a

popuzovatel a bouřitel myslí“. To je pravda, že není přes pořádnou vládu, které jde všechno

jako na šňůrce.

- Ejhle! již prý v Praze nařízeno jest připravovati co nejrychleji místnosti k zemskému sněmu,

krásná to prý naděje: - tak píše všechny tanejši noviny. Kdyby raději psaly, že nařízeno jest

vykliditi všechny místnosti oblečení i

s obležením! Netešme se na ten
český sněm, volebním

řádem dali sněmu našemu smrtelnou
ránu ještě před narozením. Budemeť
míti ze svého

českého sněmu asi malou radost -
dokonce, bude-li se volit do něho v
obležení a bude-li

sněmovna také ještě v obležení, což
jest možné. - Na ukázkou, co nám asi
budou platny sněmy,

přečtěme si, co píše „Oesterr.
Corresp.“ časopis vládní, za

příčinou Kasselských záležitostí.

„Anglický soud prý by bez ohledu na práva sněmovní každého poslance odsoudil, který by

daně nepovolil!“ Rozumí se samo sebou, že jest to nesmírná leť, avšak ukazuje nám alespoň,

jak si nynější vláda představuje moc sněmu. Sněmy mají právo povolovati daně, bez povolení

sněmu nemá se žádná daň vybírat - tak stojí v ústavě; kdyby ale sněm

daň povoliti nechtěl,

jsou poslanci buřičové a vláda má
právo vybírat si přec daně! Takto
mluviti jest zřejmá

nestoudnost, která majíc sochor v
ruce, neštítí se tomu, kdo na
okamžení slabší jest,

dokazovati, že je černé bílé. Proč pak
jiné sady v konstituci mají jinou
platnost. Berou-li se

235

práva na sněmu jen snad třetím,

nemají práva JMC. řádné pevnější
půdy! Ovšem, před

březnem to též tak chodilo. Český
sněm měl též právo povolovati daně,
když ale jednou toho

práva užití chtěl, hrozeno mu od
vlády Vídeňské největší nemilostí a
daň se vypsala bez

povolení. Tak snad chce „Oest
Corresp.“ začít zase staré
hospodářství? Po několikaletém

obležení snad přijdou sněmy nějaké
pro parádu, jejichžto dekretů si ani

řádný auskultant

nevšimne? Ó, to již tuším nepůjde, a
když „Oesterr. Corresp.“ vyřknul
zároveň tu jezovitskou

zásadu, že se zákon, kde by škodné
bylo, obejít (nezachovati) musí,“
totiž jinými slovy, že

pro vládu řádné zákony nejsou, že
ona je zachovávat může, jen když
chce, ať se varuje

„Oest. Corresp.“, aby nenašel příliš
mnoho číperných uředníků, kteří by

jeho vyznání víry

někam jinam prakticky neobrátili. U nás se zákon, když škodlivý jest, pravidelní a ú[^]tavní

cestou zrušiti musí, ale nezachovávati zákony pod záminkou, že škodné jsou, nemá nikdo

právo. Či chce býti „Oest. Cor.“ vítaným orgánem zlodějů? Ti mohou též říci, že pro ně

zákon, aby nekradli, škodlivý jest, a že jej tedy zachovávati nebudou a při

soudu by se pak

mohli na dobrou radu „Oesterr.
Corresp.“ odvolati.

Ostatně jest to stará taktika
absolutistů, že každého, kdo upřímně
obmezenou zákony

monarchii t. j. konstituci chce, za
tajného republikána prohlašují. Tak i
„Oesterr. Corresp.“

činí v Kasselsku. Ubezpečujeme ale
„Oest. Corr.“ že pan kurfirst
Kasselský a vůbec každý,

kdo konstitučně vládnout nechce,
větší republikán jest, než ti Kasselští,
kteří na poctivém

zachovávání ústavy pevně stojí.
Zajisté, že se počet republikánů v
Evropě tím více zvětší, čím

více se lidé přesvědčí, že dané a
čestným slovem ba i přísahou
potvrzené konstituce se jen za

hračku považují, a že jménem
monarchie každé nepoctivé slova
nedržení se ukrývá, jak to

nyní právě „Oest. Corr“ a

„Reichszeitung“ v Kasselsku učinili.
Tak ku př. nazvala

„Reichszeitung“ nynější
nekonstituční kroky Kasselské vlády
„Wiederherstellung der

Monarchie,“ t. j. obnovení
monarchie! Nemůžte tedy monarchie
obstát vedle zákonů, nemůžte

být monarchie obmezená zákony,
opravdu konstituční, musí být jen
vždy libovolná a

despotická? Absolutní monarchie v

Evropě jest již nyní na dlouhý čas
nemožná, kdo tedy

nechce poctivou konstituční
monarchii, pomáhá jen republice na
nohy. Toto ponaučení by si

měl „Oest. Corr.“ a jeho sestra
„Reichszeitung“ dobře
zaznamenati.“

- Z Paříže přichází prý zcela jistá
zpráva, že prý se maďarská
starokonservativní strana

obrátila do Paříže k výboru tamějších
maďarských vystěhovalců s

návrhem, aby emigrace

maďarská nyní ve všem se držela
politiky starokonservativních.

Emigrace prý návrh tento

skoro jednohlasně přijala. Z toho
vidíme předně, jak veliká jest síla
národní příbuzenosti,

236

když zde máte jako oheň a voda ve
smýšlení rozdílné, totiž
republikánské emigranty a

starokonservativce maďarské,

spojuje péče o zachování
maďarského národu. Dále se z toho

ale učíme, že jest přece blíž od
starokonservativního Maďara k
republikánskému Maďaru -

emigrantu v Paříži, než od téhož
starokonservativního k německé
centralisaci. Mravně

naučení ale k tomu podává již
nepochybně č. 113. „Slovenských
Novin,“ kdežto čteme

doslovně: „V krátkce budeme mít
příležitost, zmíniti se o věcech, které

nás o dobrém smýšlení

vlády s námi přesvědčí, a nás ku
věčné vděčnosti ku ní zaváťú.“

Věčná vděčnost jest mnoho

řečeno, musí mít tedy vláda úmysl
tentokrát na Slováky veliký nějaký
měch své milosti

vysypat. Byl by ale již čas. Te by se
to ale pouze z dobrého smýšlení
nedálo, nýbrž také

trochu ze strachu před Maďary, nyní
svorně jednajícími (o čemž vláda již

jistě vědomost má),

to nám dokazují ať dosavadní
ustavičné nářky Slováků. Na každý
způsob ale musíme čekat

na tyto veliké dary, kterými vláda
zamýšlí „věčnou“ vděčnost Slováků
na sebe upoutati. Snad

jim dokonce zařídí nějakou
provisorní vyšší realku, a dovolí jim
sbírat na Slovenské divadlo?

- Hessenkasselsko má nyní dva
mocné lékaře: z jedné strany
Rakousko s Bundestagem, z

druhé strany Prusko s Unií
německou. Zdá se nám, že Rakousko
a Prusko bude tak dlouho

hráti na nepřátele, haštěřice se o vliv
v Německu, ať konečně z toho bude
opravdivé

nepřátelství s vojnou.

- Říkávali jsme vřdy, že všechny
neněmecké národnosti v Rakousích
spojí se časem svým

proti nynějšímu němcování a
centralisování. Slované a Rumuni již

nyní jsou srozuměni, a

měli jsme v Praze příležitost nedávno
mluviti s několika vůdci rumunskými
strany

budoucnosti, kteří dokonce
schvalovali naši politiku a slíbili tou
samou cestou, jakou my

kráčíme, též pokračovati. Strany
Italiánů, mocného to národu v
Rakousku, obávali jsme se, že

snad nedorozumění jejich s
Jihoslovany v Dalmatsku a v Pomorí,
kdežto Italíani ať posud

mnohých předností nad Slovany
užívali, překáţeti bude svornému
působení Italiánů s námi. S

velikým potěšením ale
presvedčujeme se nyní, ťe naše
obávání bylo jen marné, a ťe naopak

právě Dalmatinští Italiáni velmi
dobře pochopili nynější okolnosti a
svorně se Slovany jednati

zamýšlejí. „Gazetta di Zara“,
liberální noviny vlašské pro
Dalmatsko vystupují zřejmě pro

ochranu slovanské národnosti a proti nepotřebnému rozšiřování němčiny. Naříkají si velice na

to, že vláda, na vzdor slibu v ústavě oktrojované danému, přece nezavedla porotní soudy v

Dalmatsku, že tím Dalmatince prohlašuje jako lidi beze cti a bez rozumu (více že beztoho k

porotnímu soudu zapotřebí není). A jaké tedy budeme míti soudce? - táže se dále „Grazetta di

Zara“. Nepochybně dosavadní

úředníky! Pak smiluj se nad námi ó
Bože! Bademe pak všichni

237

přinuceni následovati příklad
Kotorčanů, kteří mají ve svých
sporech více důvěry k soudci

Krivočanskému neb
Černohorskému³⁰ nešli k úředníkům,
a kdežto porotní soudové již dávno
skutečně v obyčeji byli, než se
odjinud na ně naděje míti mohla.

Kdo nemá rozum, kdo nic neumí,

kdo nerozumí ilirsky, kdo ilirsky
nemluví, ten nemůže,
nesmí býti u nás soudcem!

Tak praví italiánské noviny. A za
příčinou toho, že bylo vypsáno v
úředních novinách místo
apellačního rady v Dalmatsku, kdežto
se od kandidátů žádala známost
vlašského jazyka, těm,
kteří by německy uměli, zvláštní
ohled se sliboval, o zemském
ilyrském jazyku ale ani

zmínka se neučinila, praví dále
„Gazetta di Zara“: „Nemusí
nevyhnutelně apelační rada

Dalmatinský ilyrsky umět, a musí
naopak rozumeti německy? Vždyť
rozumíme slovům

byrokratickým, zvláštní ohled
znamená zde tolik, co
nevyhnutelnost. K čemu ale takové

nadsazování němčiny, když dle
ústavy všechny jazyky stejná práva
mají ? K čemu jest u nás

němčiny zapotřebí, když všechny

texty říšského zákonníka prohlášeny
jsou za stejně platné?

Jak se ale můžete ospravedlnit
zanedbání jazyka, kterým mluví
mnohem větší počet

Dalmatinců? Jak bude moci apellační
rada souditi, když rozumí sice
německy, ale nic ilyrsky?

Ze 100 vyšetřovanců bude jich asi 90
rozuměti jenom ilyrsky: jak to pak
půjde při veřejném

soudu, kdežto adjutanti nic

neprospívají? Časy již minuly, kdežto
nevědomost soudcova

ukrývati se mohla za mlčenlivé zdi
vyšetřovacího pokoje. Ted' se musíte
ilyrsky učit, honem a

dobře, ne ale německy, neboť před
obecenstvem mluvíti musíte, a s tím
nelze ťertovati, ono

ťádá svůj jazyk, pojištěný mu
ústavou od 4. března. Tento konkurs
(pro apellační radovství)

musí se co omyl odvolati a známost
vlašského a ilyrského jazyka jako

nevyhnutelná vlastnost

ustanoviti. Němčina jest postranní
věc³¹. Tak to žádá rozum,
spravedlnost, konstituce a císař,

který ji dal.“ Zajisté, že mnohého z
našinců potěší tato rázná a spolu
vřelá slova, kterými se

italiánské noviny o Slovany ujímají.
Spojenými silami! budiž tedy naše
heslo. -

- Papež prý již potvrdil zřízení nového
pátého biskupství v Čechách a sice v

Plzni. Nevím, co

asi získáme touto novou reformou;
dle našeho mínění by bylo lépe
kdyby se naše stará

biskupství všechna obnovila podle
ducha.

30 Mají totiž slovanští obyvatelé
tamější, nemajíce řádné důvěry a
lásky k cizonárodním úředníkům
domácím, ve

svých sporech obyčej, dáti je k
rozhodnutí některým váženým
občanům ze sousední samostatné

slovanské

republiky černohorské, jejichžto
výrokům se dobrovolně podrobují.

31 V Dalmatsku nejsou krom
úředníků řádní Němci.

238

Neobyčejný katechismus

(N. N. 25. ledna 1849.)

V létě r. 1844 byl jsem ve Vilně
náhodou hostem při veřejné zkoušce
jedné tamější městské

školy. Připomenouti musím, že jest
Vilno, bývalé hlavní město
velkovévodství litevského a

pak jedno z nejhlavnějších měst
polských, nyní asi podobno dle
velikosti Brnu, ne však tak

úhledné, v pěkné poloze, pouhými
Poláky obývané, mezi nimi ovšem
jako všude tam větší

počet židů. Jiná řeč kromě polské a
známé židovčiny neslyší se, rusky
leda na úřadech a

litevsky leda někde na trhu od

rolníků. Celý vzhled a veškerá tvář
města jest polská, a také

všechny veřejné nápisy byly až do
nejnovější doby jen polské; posavad
nebylo mocí vlády

provedeno, aby se všechno rusky
vyvěsilo. Výhradně polský charakter
tohoto města jeví se

také patrně z toho, že jest Vilno vřdy
jedním z hlavních středisk literatury
polské.

Toto všechno jsme jenom z té

příčiny předeslali, aby se protiva
toho, co nyní vypravovati
budeme, tím vyrazila.

Sedě tedy mezi dosti četným
posluchačstvem této zkoušky malých
dětí, byl jsem při

náboženství nanejvýš k pozornosti
vybídnut neobyčejnou pro mne
otázkou učitelovou k

malému chlapci, jenž zněla: „Kterak
se považuje v duchu náboženství
křesťanského vláda

panujícího nad námi císaře
všeruského ?“

Chlapeček rychle odříkával:
„považuje se jakožto pocházející od
Bolivia!“ A nyní následovaly

otázky a odpovědi podobného
způsobu, takže jsem ani sluchu
svému nevěřil. Děti odpovídaly,

jakoby bičem mrskal, takže patrné
bylo, že v tomto předmětu nejlépe
vycvičeny byly.

Nemohl jsem se zdržeti, abych k
jedné polské paní, která vedle mne

seděla a na jejíto očích

jsem četl ironický úsměv a trpkou
zlost, nevyslovil pošeptmo podivení
své a zároveň

opovržení k učiteli, který se dle mého
mínění takto zalíbiti chtěl ruskému
gubernátoru.

„A vy snad myslíte, že to jest jenom
zvláštní nápad tohoto učitele, tot' je
řádný předmět

nařízením vlády ve všech našich
školách zavedený, a můžete sobě

knítku koupit.“

Nemohl jsem se skutečně dočkat konce zkoušky a běžel jsem hned do knihkupectví, kdežto

jsem hned asi 40 výtisků této na špatném papíře vytištěné polské knížečky koupil.

239

Titul její zní doslovně takto:

Katechismus o ctění Císaře Všech Rossií, čili výklad čtvrtého božího přikázání s ohledem na

představené zemské dle nejvyššího
rozkazu pro užívaní ve školách a
kostelích. římsko-

katolických vesnických vytištěný. Ve
Vilně, v tiskárně diecesalní. 1840.

Doufáme, že každý žádostiv bude
obsah knížčky seznati, kterou zde
podáváme celou v

doslovném překladu, slovo za
slovem, písmenu za písmenou.
Čtenářové budou pozorovati, že

jméno císařovo a jméno Boží vždy
stejnou velikou literou tištna jsou,

ba ťe částečka „jeho“,

kdyť se na císaře vztahuje, také tak je
tištěna, a kdyť na Boha, jen malou
literou, ťe tedy

vlastně ještě větší čest císaři ruskému
neť Bohu proukázána jest: ale zrovna
tak jest také ve

kníťce. Tedy:

**Katechismus větší o ctění císaře
všech Rossií.**

1. Otázka: Jak se v duchu
náboťenství křest'anského povaťuje

panujícího nad námi CÍSAŘE

všeruského vláda?

Odpověď: Považuje se jakožto
pocházející od BOHA.

2. Otázka: Kterak se to můžete dokázat
skutečně ?

Odpověď: BŮH dal takové zřízení
člověku, že sám bez jiných nemůžete
ani být na světě, ani

žít, ani zachovat, ani vědět, naučit se a
vykonat, čeho zapotřebí jest. Ale
spojený s jinými můžete

bezpečně žít, mnoho vědět a činit,
poznat své ustanovení a cesty k
němu vedoucí, poznat

povinnosti k BOHU a lidem,
dokonalit se vyplňováním jich,
zasluhovat a dosáhnout nynější i

věčnou blaženost. Cit této potřeby,
schopnosti a vůle, vlitý do duše
každého, patrně nám

praví: že jest to vůle BOŽÍ, aby lidé
žili ve společnosti a spojení mezi
sebou. Odtud jsou

svazky domácí a rozličných stavů,

které jsou jedni druhým potřebné.
Tak spojený stojí a

udrţuje se celý svět, a činí jako jeden
dům, jako jednu rodinu pod vládou
všeobecného Otce

Nebeského. Podle Jeho vůle trvaje
do ustanoveného času rozdělil se pro
větší bezpečnost a

dobro na větší spolky, národy zvané.
Odtud drahé jméno Vlasti, odtud
láska k ní a vůle její

dobrého, odtud její vláda obyčejně

vložená do rukou Knížete, Krále,
Císaře, čili Panujícího

MONARCHY. A to jest vývod, z
kterého vidíme, že jako jest z vůle
Boha člověk, tak z té

samé vůle Prozřetelnosti jest
společnost, jest svazek a vláda
společnosti.

240

3. Otázka: Co se podle náboženství
náleží CÍSAŘOVI Všeruskému od
nás poddaných?

Odpověď: Čest, poslušenství,
věrnost, daně, služba, všeliká
ochotnost a modlitba u BOHA..

Co všechno obsaženo jest v těchto
dvou slovech: čest a věrnost.

4. Otázka: Jakou čest a kterak
vyjevovat?

Odpověď: Největší, jaká může být
pro člověka, a sice v slovech, v
znameních, ve všem
jednání a činění a v srdci.

5. Otázka: Jaké poslušenství a v

čem?

Odpověď: Poslušenství úplné v zachovávání všelikého pořádku, práv a rozkazů.

6. Otázka: V čem a jaká má být věrnost?

Odpověď: Věrnost ve svěřených úřadech, ve vykonávání služby a všech povinností: a to z celého srdce, v ničem faleš.

7. Otázka: Náleží platit daně do pokladnice Pána našeho CÍSAŘE

všeruského?

Odpověď: Náleží úplně a sice všechno a v čas ustanovený.

8. Otázka: Jest povinnost sloužiti?

Odpověď: Pevná povinnost je, nestrániti se, ale obětovati se, kde toho potřebuje vůle našeho

CÍSAŘE a sice: ve službě vojenské, civilní a jiné, ve vyšších i nižších stupněch.

9. Otázka: V čem a jaká ochotnost?

Odpověď: V přispívání podle stupně
a sil k společnému dobrému, v
neskončené dobré vůli k

Vlasti naší Rossií, k CÍSAŘI i k
celému domu JEHO.

10. Otázka: Náleží se modlit za
CÍSAŘE a Vlast naši Russii?

Odpověď: Náleží v modlitbě domácí i
veřejné, skládat CÍSAŘE do lásky
BOŽÍ, modlit se za

JEHO zdraví, dobro, všeliké přání
JEHO i život věčný. Totéž i o Vlast,
nikdy nerozlučitelnou

od dobra MONARCHY.

241

11. Otázka: Co se těmto
povinnostem protiví?

Odpověď: Nečest, neposlušnost,
nevěrnost, neochotnost, reptání,
zrada, popouzení,
zbouření.

12. Otázka: Jest tato nečest a
nevěrnost, přestupek před tváří
BOŤÍ?

Odpověď: Jest přestupek, hřích, hanebnost.

13. Otázka; A tedy podle BOŤÍHO naučení není dovoleno vzbouřit se, neb potají o zrušení

vlády usilovat?

Odpověď: Nikdy, ani zjevně, ani potají, ani zrovna, ani postranně.

14. Otázka: Mají se kromě CÍSAŘE ctíti všechny úřady a představení?

Odpověď: Mají, neb na ně vložena jest část vlády, a tyto části

dohromady jsou celá Nejvyšší

vláda zemská, jsou náměstníci:
nebot' zastupují CÍSAŘE, kde on
sám osobně být, vidět a
jednat nemůže.

15. Otázka: Co nás povzbuzuje
zachovávat tyto povinnosti ?

Odpověď: Povzbuzení jsou buď
přirozená, neb nadpřirozená, čili z
náboženství BOŽÍHO

zjeveného, plynoucí.

16. Otázka: Která jsou povzbuzení přirozená?

Odpověď: Kromě vyslovených již pod druhou otázkou jsou ještě tato: že CÍSAŘ, jest hlava

Národu, jest otec, pečující o dobro poddaných svých, jako o děti svoje, které jsou dohromady

jedna společná Vlast Rossie, a proto jest nejhodnější cti a vděčnosti, též od poslušenství a

věrnosti poddaných závisí pokoj, bezpečnost, dobro všech zvláště a

společně.

17. Otázka: Která jsou nadpřirozená povzbuzení?

Odpověď: Ta: že CÍSAŘ jest z vůle BOŤÍ, jest náměstníkem BOŤÍM a Ministrem, to jest:

Vyplňovatel vlády JEHO na zemi; že protivení se vládě jest protivení se BOŤÍMU

ustanovení, od něhožto všeliká vláda pochází ; že věrnost a služby vládě vzdané BŮH nahradí

a nevěrnost trestati bude; proto také
přikazuje, abychom, nejen na oko a
povrchně, nejen pro

242

pouhý strach před hněvem lidským,
ale ze svědomitosti a ze strachu před
soudem BOŽÍM

vládu každou a přede vším CÍSAŘE
ctili a v upřímnosti srdce poslušni
byli a s ochotností se

modlili za NĚHO a za představené.
Potom výslovně dodává, že takové
chování jest před

očima JEHO příjemné a milé.

18. Otázka: Které knihy Písma svatého popisují ty všechny povinnosti a pobudky?

Odpověď: Knihy starého i nového zákona a zvláště: Ťalmy, Evangelia a Listy Apoštolské.

19. Otázka: Jakými příklady v křesťanstvu jest toto učení potvrzeno?

Odpověď: Příkladem samého Krista, který se narodil, ťil a umřel pod

poslušenstvím

Římského Císaře, a v životě svém
všechny úřady ctil, a podrobil se bez
naříkání i

nespravedlivému soudu, který ho na
smrt vydal; příkladem svatých
Apoštolů a prvních

křesťanů, kteří ctili vládu a dobrého
jí přáli, ačkoli je trápila
pronásledováním, nespojovali se

se zle smýšlejícími, seděli ve vězení
pro náboženství, ale ne jako
buřičové, ne jako

zrádcové a zločincové. O tom svědčí
skutkové Apoštolští, svědčí spisy,
podávané k obraně

křesťanů k Císařům a k Senátu
Římskému, svědčí dějiny Církve i
světa. Jest věc velmi

žadoucí, aby ty pěkné dni úplné viry
vrátily se k nám a naplnily Sv.
Církev tou potěchou, že

věrní Kristu Pánu věrní jsou také
Vlasti i MONARCHOVÍ svému.

20. Otázka: Jak dávno jest v církvi

obyčej modlití se za MONARCHY?

Odpověď: Od počátku víry
křesťanské byly skládané k BOHU
veřejné modlitby za Panující,

za představené, za všechny stavy, za
zdar a pokoj Vlasti. Ten obyčej trval
po všechny věky a

dostal se k nám v nejpěknejších
starožitných modlitbách, které
zpíváme o svátcích. Totot' jest

pravé naučení Církve svaté ťivotem
potvrzené o ctění a věrnosti k
MONARCHOVI.

Katechismus menší o ctění císaře všech Rosií

.

. 1. Otázka: Co v duchu náboženství
Kristova my poddaní povinni jsme
CÍSAŘI našemu,

Samovládcovi všeruskému?

Odpověď: Povinni jsme ctít a
milovat CÍSAŘE, proukazovat Mu
poslušnost a všechnu

ochotnost a modliti se za něho k

BOHU.

243

2. Otázka: Náleží-li kromě CÍSAŘE ctít všechny úřady a poslouchati jich?

Odpověď: Náleží, nebo oni řídí jistou část vlády jak kterému co jest poručeno, podle práv a pořádku.

3. Otázka: Náleží-li milovat vlast naši Rossii?

Odpověď: Náleží milovat, i dobré jí přát, a pro ni služby své věnovat podle toho, jak

předpisuje právo a Vůle
CÍSAŘOVA.

4. Otázka: Učí-li těmto povinnostem skutečně a zřetelně náboženství ?

Odpověď: Skutečně a zřetelně v Evangelium a v jiných knihách písma svatého.

5. Otázka: Na jaký způsob to náboženství přikazuje?

Odpověď: Připomínajíc i silně na
mysl kladouc křesťanům, že všechna
vláda a nejprvé

MONARCHOVA jest od BOHA
ustanovená a to pro pokoj,
bezpečnost a větší dobro lidské,
časné i věčné.

6. Otázka: Byl by to hřích, upustit od
té cti a věrnosti a učinit zlehčení a
zrádu?

Odpověď: Byl by to velmi těžký
hřích. Neb výslovně praví písmo
svaté, že kdo se protiví

vrchnosti, BOŤÍMU ustanovení se protiví a táhne na sebe věčný trest.

7. Otázka: Má-li Církev svatá obyčej, modliti se za MONARCHA a za všechny představené ve vlasti?

Odpověď: Jest tento zvyk v Církvi od počátku Křesťanství a trvati bude až do konce světa, na

důkazy opravdivé, svědomité ochotnosti k MONARCHOVI? k všeobecnému společnému

dobru a pro zásluhu u Pána BOHA,
jenž vyslovil v písmě svatém, že
takové modlitby věrných
jsou Jemu příjemné.

Takovým způsobem dělají se z
Poláků v Rusích již z mládí dobří a
poslušní poddaní, a musejí

se nazpaměť učit, že vlast jejich jest
Rusko, a že cár jest náměstník Boží
na zemi, a že

všechno, co cár činí, jest, jakoby to
Bůh činil. Ovšem nepováží cár, že
každé dítě doma rodiče

má, které mu pak k tomu katechismu
pravý výklad podají! Kam ale takové
hanobení srdcí

maličkých hned z mládí vésti můžete,
to každý rozumný sám pováží.

244

Uhry a rakouské ministerstvo

- V Praze dne 20. května. (N. N.)
Podivné jsou osudy lidské. Proti
převaze Slovanů v

Rakousích vzpouzelo se nejvíce

ministerstvo Sohwarzenbergovo,
všemu se raději chtělo

podrobiti, jen když Slované nedojdou
moci, A ejhle! právě nyní došlo
Slovanstvo největšího

vplyvu v Rakousích, a - co
nejhezčího, že ministerstvo samo
ještě muselo o to prositi! Komu

se zdají být nepochopitelná tato
slova - ať si vzpomene jen na ruskou
pomoc, bez které by

jistě nyní celé Rakousko padlo do
moci maďarské! - A však to prosíme,

aby jen za třet se

považovalo, co jsme o vplyvu
slovanském pravili, neboť víme, že
vplyv cára ruského není

vplyv slovanský, nýbrž něco zcela
jiného. My ale jsme chtěli kromě
tohoto třetu na něco

praktického a opravdivého pozornost
obrátni.

Nelze zajisté upřít, že od té doby, co
muselo ministerstvo naše prosit o
pomoc v Petrohradě,

že od té doby panuje vlastně v
Rakousích více kabinet
Petrohradský, než kabinet knížete

Schwarzenberga. Neboť o kom vím s
jistotou, že by bez mé pomoci
zhynouti musel, tomu

mohu za svou pomoc rozmanité
výminky položit a že Rusko takové
výminky dobře vybrati si

umí, dokázali již jeho diplomati
nejednou a nad chytřejšími ještě
státníky než nad původci

oktrojované ústavy od 4. března.

My se zmiňujeme o této věci jen z toho ohledu, poněvadž v ní vidíme zárodek pádu

ministerstva Schwarzenbergova. Te ministr vnitřních záležitostí, Stadion, vystoupil již

dokonce z ministerstva, a že jen podle jména ještě k němu náleží, že nemoc svou, která však

byla pravdivá, použil jen za dobrou příležitost k odstoupení - to jsou věci známé. Proč ministr

vnitřních záležitostí, který jest jistě
nejschopnější úd celého kabinetu,
vystoupil, nemůžte býti

těť nikomu tajemství, kdo opatrně a
pozorně sleduje běh našich
záležitostí. Všeobecně se ví,

že noviny „Presse“ úplně vyslovují
politické mínění hraběte Stadiona,
všeobecně se také ví,

že tyto noviny tak dlouho pracovaly
proti knížeti Windischgrätzovi, ať
musel složit velitelství

nad vojskem v Uhřích. Hrabě

Stadion byl vždy úhlavní nepřítel té politiky. kterou vedl

Windischgrätz v Uhřích, hrabě Stadion byl proti intervenci ruské, hrabě Stadion byl pro

rozdělení Uher podle národnosti, on byl proti tak zvané staro-konservativní maďarské

straně,³² on chtěl samostatnost Vojvodoviny Srbské a Slovenska. Nedá se upřít, že tato

³² Strana maďarských magnátů;

která chce sice s Rakousy spojena
býti, avšak nepřipouští, aby se Uhry
rozdělily,

a chce udržeti nadvládu maďarstva
nad ostatními.

245

politika hraběte Stadiona byla
nejpraktičtější proti Maďarům, a
kdyby se bylo od počátku

podle ní přísně pokračovalo, bylo by
se užilo proti Maďarům větší
sympathie Srbů a Slováků

a všech Slovanů vůbec, a vojna
mohla být bez ruské intervence již
dávno dokončena.

Te jsme my tuto politiku odjakživa
radili, ví každý náš čtenář a kdyby se
bylo podle ní

pokračovalo, mohla mít válka
uherská zcela jiný výraz - tenkrát by
byla bývala jenom

revoluce utištěných Slovanů proti
utiskujícím je Maďarům, kdežto nyní
je podobná boji

reakce proti svobodě, tak jako vejce

vejci. Tím nejvíce ztratila vojna ta
sympathie u

liberálních lidí, poněvadž v ní vidí
nyní pouze boj dynastie o své
interessy, poněvadž se z

neupřímného jednání vlády se
Slovany uherskými příliš dobře
souditi můžte, že jde více o

potlačení svobod maďarských; než o
zachování rovnoprávnosti a svobody
rakouské.

S potěšením pozorujeme, že nyní

„Presse“ vede zjevnou opposici proti
ministerstvu strany

uherských záležitostí, což není věc
lhostejná, když se pováží, že jest
Presse nejrozšířenější

časopis v Rakousku. V posledním
svém čísle praví zřejmě: „Ačkoli
ministerstvo od mnohých

bludů svých již upustilo, přece se zdá
ještě za potřebné uznávati, aby
správa uherská byla

odevzdána tomu státníkovi (Josika),
který byl ještě před zpátečním

pochodem vojska

císařského za hlavního správce Uher
ustanoven. Právě v tomto muži
vidíme vtělený system

nerozdílnosti Uher a maďarské
nadvlády... a musíme tedy souhlasně
s ministerským

programem protestovati proti
takovému ustanovení, skrze které by
pravý nepřítel jednoty

rakouské, maďarsko-aristokratický
princip, novou životní sílu obdržel.“

Tato slova „Presse“ považujeme za důležitější, než bývají obyčejně články časopisecké a s

dychtivostí čekáme, jak asi na to odpoví Lloyd ve jménu ministerstva.

My, pokud můžeme ve vzdálenosti své míti nějaké mínění o diplomatických možnostech a

nemožnostech, pochybujeme, že vydrží ministerstvo

Schwarzenbergovo dlouho paprsky

zářící lásky císařské, a myslíme, že se jednou z nenadála dovědí národové

rakouští - ovšem bez

velikého pláče - o odstoupení tohoto ministerstva. Neboť cár ruský, ačkoli je jenom

samovládce, přece je alespoň chytrý samovládce, aby nenahlížel podle analogie polské, jemu

dobře známé, že není možná nechati v Uhřích hospodářství aristokratické, maďarské strany

pokračovati. My máme jakousi předtuchu, že již pro tuto věc vypukne

nedorozumění mezi

cárem a mezi nynějším naším
ministerstvem, a že při tomto setkání
se ministerstvo naše před

cárem uhnout musí - kdo by
pochyboval?

246

Neť, to jsou jen naše domněnky - my
v ustavičném přemýšlení, jak by bylo
možná dostati jiné

ministerstvo, na všelicos připadáme.
V tom přesvědčení alespoň myslíme,

že se s námi

všichni srovnávají, že každé jiné
ministerstvo bude vítanější -
vyjímajíc ovšem knížete

Metternicha!

Chorvati a oktrojírka

- Vídeňské časopisy jsou skoro
všechny buď ministerialní, neb
alespoň by rády byly, kdyby

jen mohly. Dočítáme se tedy v
posledních číslech Lloydů a Presse
nejhrubších urážek proti

Chorvatům za příčinou oktrojované
ústavy od 4. března. Házení okolo
sebe samými Partikular

separatistische Tendenzen,
provinzieller Winkelpatriotismus, to
jsou věci, které od takových

pánů každý utrčí, kdo nechce být
poníženým služebníkem Němců. Tak
daleko jdou tyto

časopisy, že přirovnávají poslední
zemský sněm trojjediného království
Vídeňskému

Sicherheitsausschuszu, a Presse se

zrovna vyjadřuje, že chorvatský sněm
zemský nemá jiné

právo „než okrojovanou ústavu si
zapsati a podle ní se řídit.“ Tak
daleko to přivádí německé

sobectví a servilnost, že konečně
upírají hlavní zásadu všeho
konstitučního života! Neb právě

to jest hlavní známka absolutní
vlády, že národ jiná práva nemá, „než
vůli panovníka si

zapsati a podle ní se řídit.“

My dívajíce se na věci nyní pouze z praktického stanoviska, nemůžeme sobě ovšem taky

přáti, aby národ chorvatský ve své jinak zcela spravedlivé opposici proti oktrojované ústavě

dále šel neb snad dokonce k nějakému násilnému odporu se zavábiti dal. Coť by mohlo býti

společným nepřátelům naší svobody a národnosti vítanější, neť aby jeden národ pěkně po

druhém k jejich většímu pohodlí se

poraziti a pak potrestati dal. Nyní
proti Chorvatům není

ani za mák právní příčiny, a
dostanou-li horší ústavu než měli
dříve, bude to před celým

světem pěkné znamení vděčnosti za
jejich krvavé hájení mocnářství
rakouského: a takové

jmění třeba hned nyní nevyplácelo
hotovými, přece ponese zatím dobré
úroky a časem svým

se jak náleží vyplatí. Kdyby ale nyní

třeba jen jedna strana (nedočkavější)
v Chorvátech

násilný odpor a revoluci zdvihla,
víme již napřed, na čí straně bude
vítězství, neboť jsou síly

právě v tuto chvíli příliš nestejné; a
pak by se všem Chorvatům s radostí
napsala do rejstříku

ta vina některých a našla by se vítaná
záminka nedržeti jim v ničem slovo.

247

Hlavní námitka Chorvatů proti

oktrojované ústavě jest její přílišná centralisace. Ale v tomto

ohledu by jistě nemoudré bylo, aby Chorvati sami o samotě proti ní se bránili, při čem jejich

síly vystačiti nemohou, kdežto s druhé strany jisto jest, že všichni ostatní národové (vyjmouc

snad něco nejurputnějších Němců) tu samou námitku proti této ústavě činí, tak že podle

našeho mínění oktrojovaná ústava ani jeden říšský sněm přečkati

nemůžte. Ať tedy Chorvaté

své síly i svou nechut' proti
oktrojované ústavě zachovají ať k té
příležitosti, kde také my

všichni rovněž tak nespokojení jako
oni budeme moci své síly s nimi
spojiti proti oktrojované

ústavě. Tato příležitost bude na
prvním říšském sněmu. Uvidíme
pak, kolikráte se bude asi

moci opakovat ten experiment
rozpuštění říšských sněmů!

Ohlédněme se jenom okolo sebe, ani jeden národ (vyjmouc jednu část sobeckých Němoů)

není spokojen s tou centralisací, kterou oktrojovaná ústava předpisuje: Slované, Rumuni,

Vlachové to již všichni osvědčili, a o Maďařích ani pochybnosti není, že jim též nebude dosti

té zdánlivé autonomie, kterou jednotlivým zemím tato ústava ponechává, tedy skoro všichni v

tomto ohledu stejně smýšlíme: proč

bychom tedy jeden po druhém se
svým odporem

vystupovali, dadouce se přemoci,
proč maříme sil svých v této
nesvornosti bez spojení, proc

bychom raději všichai pohromadě v
úplných silách nepozdvihli svých
hlasů ? - První říšský

sněm můžete teprve platně rozhodnouti
o budoucí trvanlivé ústavě rakouské
a že tato bude

foederativní, nepochybujeme

nikterak.

Narozeniny J. M. C.

V Praze dne 18. srpna. Včerejší osvětlení zavdalo v Praze opět příčinu k rozmanitému

duševnímu pohnutí. Také my jsme poněkud byli strženi do onoho proudu, a č. 138. „Deutsche

Zeitung“ uznalo za dobré, sejmuti při této slavné příležitosti svou politickou larvu a ukázati

se nám v celé své německé kráse. Uvádějíce z našeho čísla od 16. onen článek z Pražského

denníka, ve kterém jsme vysvětlili
okolnost strany návrhu p. Friedlanda
a jeho říšské koruny

na staroměstské radnici, přidaly k
němu „Deutsche Zeitung“ dodatek, v
němžto nás poučují o

potřebné účtě k J. M. C. a ke všem
známkám říše, vyčítajíce nám jako
obyčejně „alte

Sondergelüste“, a rovnají nás k
Maďarům, s nimižto prý válku vede
vláda, dávajíce na

srozuměnou, že jsme vlastně ještě horší.

248

My neznáme nic opovrřlivějšího než pochlebníka. Byltě čas, kdežto „Deutsche Zeitung“

neukrývaly příliš opatrně protirakouské smýšlení své, jmenovitě v čas povstání Vídeňského,

za techto dob a za předešlých nám vytýkaly „Deutsche Zeitung“ servilnost, protože jsme

neuznali za dobré, zdvihnouti
revoluci proti Rakousku. Nyní se
věci obrátily, Rakousko a

dynastie stojí pevně (máme-li my
nějakou zásluhu při tom, nech ať
historie rozhodne), ba

ukazuje se jistá čáka, že skrze
centralisování vlády německý ťivel v
Rakousích získá: a ejhle!

„Deutsche Zeitung“ již nás napomíná
jak máme slaviti narozeniny JMC. a
jak si máme vážit

koruny říšské! Vidíme, jak se časy
mění!

Co se ale samého osvětlení týče,
vidíme patrně z příkladu městské
rady vídeňské, která též

jako naše pražská radila dobročinné
dary pro chudé místo iluminace, že
naše pražská rada

nejednala nešetrně a neuctivě proti
JMC. Vůbec každý rozumný bude
osvětlení města v čas

obležení co možná zdržovati, neboť
věru v takovém stavu podobná

demonstrace nesluší,

poněvadž připouští možnost mysliti si, že není naveskrz z dobré vůle způsobena. Nemůžte se

tedy schvalovati krok, který učinili mužové jisté strany, přivěsivše jiť pozdě odpoledne veliký

plakát, který zde následuje:

Svým spoluměšťanům!

Zítra jest slavnost narozenin Jeho Milosti našeho milovaného císaře. Ponejprv, co na trůn

nastoupil, máme příležitost, tyto
slavně odbývati. Máme tím spíše
příčinu k tomu, poněvadž

Jeho Milost udělením ústavy - která
dříve slíbena, od něho teprv ale dána
byla - uzavřením

míru s Piemontem a ku konci se
blížícím pokořením povstání v
Uhřích nám pro budoucnost

zevnitřní i vnitřní pokoj a s tímto
opětné zkvétání našeho blahobytu
zaručil.

Jsme toho mínění, že jest všeobecné

osvětlení města nejjednoduším a
nejpatrnějším

prostředkem, jímžto city vděčnosti a
oddanosti naší Jeho Milosti na jevo
dáme.

Narozeniny Jeho Milosti císaře
Ferdinanda byly letos osvětlením
města slaveny, ačkoliv JM.

zřejmě toho odříci se ráčila.

S důvěrou tedy očekáváme, že každý
dobře smýšlející rád na všeobecném
osvětlení, dnes

večer od nás zamýšleném,
účastenství bráti bude, k čemuž své
spoluměšťany přátelsky a co
nejdůležitěji zveme.

V Praze, dne 17. srpna 1848

249

Ve jménu více stejně smýšlejících:
MDr. Reisich. Ant. Hasche,
obchodník. K. H. Fischer,

JUDr., pražský měšťan. Karel Kehm,
obchodník. Michal Kriner,
obchodník. Egidy Kriner,

obchodník. Fr. Burian, kožel. mistr.
Fr. X. Brosche, obchodník. Bed.
Brosche, obchodník. Jan

Jelínek, měšťan. J. B. Batka,
obchodník. J. Röhrs, fabrikant, V.
Hofmann, sklenář. Fr. Kose,

kupec. JUDr. Niemann, advokát.
MDr. Wischin. Fr, Liegert,
obchodník. M. Jindřich,

obchodník. Bohumil Haase. JUDr.
Burian. J. G. Dietel, obchodník. Jul.
Hegner. Herm.

Buchsbeck, obchodník. Jiří Hezner.

JUDr. Rudolf Haase. Helmingr,
JUDr. Mor. Zelliger,

obchodník. Josef Götzl. konvář. Jos.
Pokorni, švec. Lud. Fortner,
stříbrník. J. Cayer. Jos.

Kohler, Čeněk Türk, J. J.
Wanitschek. Fr. Scheib. F. Lepschik,
voskář.

Nebot' neslušné jest, den narozenin
JMC., vyvoliti si za příležitost
politických agitací a

míchatí city obecnstva k JMC.

dohromady s politickými vášněmi
jedné strany proti druhým.

Skutek také dokázal, že by bylo
nejmoudřejší bývalo, následovati
městskou radu a oslaviti den

tichým, ale vydatným darem pro
chudé, než působiti nepodařenou
illuminaci. Osvětlení

města, kdykoli není pouhá politická
demonstrace, nýbrž jako včerejší má
být ke cti JMC.

našeho neodpovědného
konstitučního mocnáře, musí býti

všeobecné.

Vládním novinám

(N. N. 25. srpna 1849.)

Vládní naše noviny, a sice tenkrát
německé i české, uznaly opět za
dobré, vynaložiti na nás

něco ze svých otcovských
napomenutí a ponaučení.

Te „Präger Zeitung“ svého bývalého
spolupracovníka a nynejšího ministra
hr. Thuna proti

nám všemožně zastávat musí: o tcm
není ani zapotřebí pochybovati. My
také nemáme proti

tomu nic co namítati: čtenářstvu
našich novin jest knížka p. hraběte
přístupná, my sami radili

jsme ve svém článku, aby si každý
tuto knížku p. hraběte přečetl, a proto
jest svědomí naše

zcela upokojeno, neboť každý
poznati může, jestli jsme p. hraběti
něco nespravedlivě

vytýkali. A pro několik nadávek,

kterých se nám od „Prager Zeitungu“
již beztoho dříve v

úplném důstatku dostalo, nebudeme
si zoufat: my přejeme „Prager
Zeitungu“ jeho moudrost

státnickou, jeho učenost, jeho logiku,
jeho populárnost, jeho většinu! - tak
mu to všechno

přejeme, že ani trochu nezávidíme! a
při tom jsme tak skromni, že sobě ani
jednu z vlastností

„Prager Zeitungu“ míti neřádáme.

K odpovědi pohnuly nás tentokrát jen některé věci, které se v „Prager Zeitungu“ příliš často

opakují, a ve kterých se „Prager Zeitung“ odvolává vřdy na to, že prý veřejné smýšlení jest na

jeho straně, že veřejné smýšlení v Praze jest proti městské radě, ba dokonce ještě praví, že

nepochybuje o tom, že všichni čtenářové „Národních Novin“ smýšlejí tak jako redakce

„Prager Zeitungu.“ - Co mají podobné věci znamenati? My nevíme jiné odpovědi na to, nežli

to, co obyčejně říkával onen p. učitel, totiž: „Smějte se, hoši!“ Kdyby smýšlelo čtenářstvo

„Národních Novin“ tak jako redakce „Prager Zeitungu,“ odkud pak by se vzalo toto naše

čtenářstvo? Proč pak by všichni nečetli raději „Prager Zeitung“ aneb jeho českou sestřenici

„Pražské Noviny“?

A jaký hrdina jest p. redaktor „Prager Zeitungu“, jak on beze vší světské bázně vyjevuje své

politické náhledy, ukryt jsa pod perutěmi vojenské vlády, a jak hrdinsky nám umí pohrozit!

Věru učiněný Bayard: „Das Uebrige wird sich auf einem Wege ergeben, auf welchem die

Warte N. N. nicht steht! u praví nám p. redaktor „Prager Zeitungu“, dávaje nám na

srozuměnou, že jsou ještě na světě
vojenské soudy a Stockhaus. Věru
nic není na tomto světě

tak velikolepé, jako politické
hrdinství vládního redaktora! -

Národní české divadlo

(N. N. 8. prosince 1849.)

Držíme divadlo národní za tak
důležitou vec v životě veřejném
každého národu, že mezi

jinými politickými záležitostmi také

jednou tomu předmětu místo
věnovati chceme. Tak jako

v každé jiné věci bojujeme i v divadle
o to, abychom vzdělanější vyšší
stavy, odcizené

národu, zase navrátili jemu. Právě z
této příčiny trpí ale každé naše
podniknutí na jakousi

neurčitost, polovičitost. - Vezmeme
za příklad ku př. „Národní Noviny“
samé. Nejsouť jako

každé jiné noviny, mající své zvláštní
a stejné obecnstvo, nýbrž musejí

nevyhnutelně co do

duševního vzdělání

nejrozmanitějšímu obecenstvu
zároveň sloužiti za orgán. Naše
noviny

musejí býti zároveň politicko-
národní stranní orgán pro učence,
který celý svůj život v

knihách ztráví, a spolu též novinami
pro rolníka, který jenom časem svým
nejakou chvílku

čtení obětovati může. Te příliš

nesnadné jest pohybovati se v těchto
mezích, aby z jedné

strany učenci neřekli: píšeš samé
dávno známé věci, jsi příliš obšírný,
nač tvoje výklady

potřebujeme? a z druhé strany, aby
se zas nenaříkalo: nesrozumitelně.
Bohužel! nejsme ale

251

ještě tak daleko, aby každá třída
národu našeho své zvláštní, hlavně
pro tuto třídu psané

noviny měla, a proto musí až do té doby redakce mezeru tuto, jak možno jest, vyplniti a jak se

říká mezi Scyllau a Charybdou plovati. Mnohé předhůzky, které by se slušně našim novinám

dělati mohly, mají základ svůj v těchto svrchu dotčených poměrech, my bychom zajisté

dovedli ještě srozumitelněji psáti, kdybychom se učené čtenářstvo své promrzeti nebáli, a z

druhé strany mohli bychom mnohem

vyššího tónu se přidržeti, kdyby nám
na srozumitelnosti

pro neučené čtenářstvo nezáleželo.

Naschvál jsme se trochu obšírněji o
svém vlastním postavení vyjádřili,
abychom si ušetřili

slov, obracující tu samou sadu i na
naše divadlo. Ředitelství našeho
divadla má to samé

postavení a musí míti ty samé ohledy
jako my. Obecenstvo navštěvující
české divadlo jest

zrovna tak rozmanité co do
vzdělanosti a stavu, jako čtenářstvo
českých novin. Jedni ťádají

strašlivosti, hromy, blesky, zuření
herců, zázraky, příšery, koně, lezení
na stromy,

hubičkování a nenasytí se techto
lahůdek, byt' by se jim kařdodenně a
plnými mísami

podávaly, a při tom povařují
schopnost hercovu jen podle hrdla,
čím více křičí tím více mu od

vrchu potleskují. Druzí zas při zemi

dole stojíce a sedíce (v ložích
beztoho nítko není, neboť

obecenstvo, pro které lože dělány
jsou, nechodí ze zásady do českého
divadla): se srdečnou

bolestí se dívají na prostituci
divadelní musy, na ty čarodějnice,
vydávající se za řenské, a na

ty katany, drřící se za hrdiny.
Obecenstvo vzdělané přálo by si
nějaký pokrok divadla, ono

nechodí obyčejně pro zábavu do

divadla, nýbrž ze šlechetnějších
ohledů: kdežto jiná část

obecenstva jen proto do divadla jde,
aby jednou za týden za své peníze
hodný „rámus“ spatřiti

a uslyšeti mohla. Nepravíme tyto
věci někomu pro urážku: jsouť zajisté
i mezi obecnstvem

hořejším rozumní a tendenční lidé,
kterým se sprostnosti a tatrmanství
oškliví, a jsouť zase v

parteru mnozí jen zevnitřně jako
vzdělanci vyhlížející, duševně ale

celým vkusem

nevzdělanců opatření.

V jiných městech a u jiných národů
má ovšem každá z těchto dvou tříd
své zvláštní divadlo,

kdežto za své peníze právě to viděti a
slyšeti můžte, co sobě přeje a žádá. U
nás ale sotva toto

jedno divadlo (a vlastně jen jednu
jeho částku) my všichni dohromady
máme, a musíme tedy

jeden druhého snášeti, jeden

druhému ustupovati, abychom se
podělití mohli v tom skrovném
dědictví.

Nepřehlídíme tedy těžkosti, s jakými
ředitelství divadla našeho zápasí:
vidíme ale zjevně, že

není možno jinak naše divadlo do
lepšího stavu přivést, než když
všemožně k tomu se

pracovati bude, aby se vkus jedné
části obecnstva pozvednul, což
ovšem ne rázem, nýbrž jen

dobře promyšleným a dle plánu
vyměřeným postupem státi se můžte.
Neboť jest jisto, že

řádné divadlo hlavně jen od
vzdělanějšího obecnstva se udržuje,
a proto se musí tomuto

obecnstvu také hledět zavděčiti.

Praví se jednou, že se české divadlo
proto zdvihnouti nemůžte, poněvadž je
vzdělanější třídy

slabě navštěvují, a po druhé se zase

říká, že vzdělanější třídy proto do českého divadla

nechodí, poněvadž tuze špatné jest. Ale to všechno jest circulus vitiosus, totiž kruh podvodný.

Čím lepší bude divadlo tím více budou vzdělanější do něho chodit, aby ale lepší býti mohlo,

právě proto zas musejí do něho více chodit vzdělanější. Neboť se tím více bude moci na

národní divadlo nakládati, čím větší bude jeho výnos, a čím více se zas

naň naloží, tím více

bude lidí do sebe lákat. Jedno
druhému musí ruku podávat.

Na novém kuse „Brutuse pust’
Caesara“ viděli jsme krásný důkaz,
jak slavně by se na českém

divadle hráti mohlo, kdyby se chtělo.
V Paříži se tento kus velice líbil, a
jeden náš přítel, který

právě v Paříži přítomen byl, praví
nám? že nenaleznnl velikého rozdílu
v představení

pražském. Zajisté velmi pochlebné
svědectví pro ty tři umělce, kteří na
našem divadle tento

kus představovali. Více takových
kusů, ale též tak hraných - a v
krátkosti budou se lože i

přízemí a vůbec všechna dražší místa
plnit, jestli ne jedním rázem jistě v
postupu času. Také

Řím, jak se praví, nebyl jedním
dnem vystavěn.

Zdá se nám, že ředitelství národního
divadla příliš vysoce cení české

původní kusy a že

špatným českým kusům příliš
velikou přednost dává před dobrými
cizoliteraturními.

Jmenovitě tu míníme některé starší
české kusy, které beztoho již celému
obecenstvu našemu

příliš dobře známy jsou, a které
držíme za příslušné, aby je někde pro
vyražení ochotníci

provozovali, ale za neschopné, aby
se ještě dávaly na divadle pražském,

kamŕto přicházívají

velmi často lidé na zvědy, aby
poznali nynější postup naší
slovanské strany, téŕ mnozí cizinci,

kteří třeba česky nerozuměli, přece
velmi dobře pochopí celou sprostnost
a předpotopnost

tabového „původního“ kusu,
obzvláště, kdyŕ ještě někteří herci a
herečky svou osobní

přirozenou neb snad zvláště
studovanou sprostností k
zesprostáčení celého sprostého

dětinského kusu ještě úsilně
napomáhají.

Jak bohatá jest již dramatická
literatura celého světa, jak snadno dá
se přeložiti, přepracovati,

jak pěkný výbor dal by se sestaviti
pro těch několik českých
představení!

253

S druhé strany ale jest již jednou čas,
aby ředitelství znalo náležitě
schopnosti herců a zvláště

hereček svých, a aby je umělo
náležitě (nepředpojatě) oceniti. Jest
jiť svrchovaný čas, aby

naše divadlo vedle paní Kollárové
mělo alespoň jednu milovnici, do
které by se pořádný

člověk aspoň trochu mohl
zamilovati!

Víme, že tuto pronášíme přání celého
českého obecnstva, nevíme ale na
kom vina jest, že se

ať posud neuskutečnilo.

